ÂŞIKLARIN NURLARI

ENVÂRU'L ÂŞIKÎN

AHMED BİCAN

2. cilt

Tercüman 1001 TEMEL ESER

Tercüman
1001 TEMEL ESER
49

AHMED BİCAN

ENVÂRU'L ÂŞIKÎN
âşıkların nurları
2.cilt

Tercüman gazetesinde hazırlanan
bu eser Kervan Kitapçılık A. Ş.
ofset tesislerinde basılmıştır

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda "Gerçek eserler" elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişmelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş -**Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunluğu daha da önem kazanmış**- binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip - toparlayacak ve günümüzün türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde "Köşetaşı" vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız **"1000 Temel Eser"** serisi, Millî Eğitim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve **"Tercüman 1001 Temel Eser"** dizisini yayınlamaya karar verdik. **"1000 Temel Eser"** serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman'ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâda her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli değersiz, değersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler

önüne sermek, onları lâyık oldukları yere oturtmaktır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser'den maddî hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârımız sadece gurur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL ILICAK

Tercüman Gazetesi Sahibi

40. EŞIYÂ VE ERMİYÂ (A.S.)'IN PEYGAMBERLİKLERİ (115)

Bagavî tefsirinde şu bilgiyi vermiştir:

— İsrail oğulları arasında fesad çoğalınca Hak Taalâ hazretleri onlara bir kral verdi. Adı Sadûkıyâ idi. Onlara bir de peygamber gönderdi. Onun adı da Şaıyâ (Eşıyâ) idi. Allaha inanmaları için, Tevrat'a uyarak onları, âlemlerin Rabbine irşâd edecek, yöneltecekti. Bundan sonra bunların içinde çok hadiseler oldu. Hak Taalâ hazretleri onların üzerlerine Bâbil hükümdarları Sencâribi (Senahribi) altıyüzbin askerle gönderdi. Sadûkıyâ hasta oldu. Eşıyâ:

— Sencârîb altıyüzbin askerle üzerine geldi, dedi.

Sadûkıyâ:

— Ey Allahın peygamberi! Hakdan hiç vahıy gelmedi mi? dedi.

Eşıyâ (A.S.).

— Gelmedi dedi.

Ondan sonra Hak Taalâ Eşıyâ'ya şöyle vahyetti:

— İsrail oğulları kralına söyle! Kimi isterse yerine halife koysun.

Hz. Eşıyâ Sadûkıyâ'ya durumu haber verdi.

Sadûkıyâ:

— Ey Eşıyâ! Sen yerime halife ol! dedi.

---

(15) Tevratta bunların adı: İşaya ve Yeremya'dır. Din Tarihi kitaplarında Eşiyâ ve Yeremiya şekillerinde de kaydedilmiştir. Kur'anda adı geçen peygamberler arasında bunlar yoktur. Ancak biz C. Hakkın gönderdiği peygamberlerin hepsini ismen bilemiyoruz. Fakat hepsine inanıyoruz.

Sadûkıyâ, Eşıyâ'dan o sözü işitince kıbleye döndü namaz kıldı, çok ağladı ve:

— Ey Allahım! Benim gizli âşikâr her şeyimi sen bilirsin. Allahım! Benim halka güzel hükmettiğimi sen İsrail oğullarına bildir, dedi.

Hak Taalâ hazretleri:

— Ey Eşiyâ! Sadûkıyâ'ya haber ver; duasını kabul ettim ve adaletinden dolayı ömrünü uzattım, buyurdu.

Eşıyâ (A.S.) Sadûkıyâ'ya geldi. Haber verdi. Sadûkıyâ onu işitince çok sevindi, secde etti ve:

— Ey Rabbim! Sen öyle bir hükümdarsın ki, mülkü kime dilersen ona verirsin, kimden dilersen alırsın. Kimi dilersen şerefli edersin, kimi dilersen hor kılarsın. Gaybı ve şahâdeti (görünen — görünmeyen herşeyi) bilirsin. Suçları bağışlayıp duaları kabul eden sultansın sen. Benden bu hastalığı defet, gider diye yalvardı.

Hak Taalâ hazretleri Eşıyâ (A.S.)'a buyurdu.

— Ey Eşıyâ! Ona söyle! İncir suyu getirsin, o hastalığın bulunduğu yere döksün, iyi olur.

Sadûkıyâ öyle yaptı ve iyileşti. Sonra:

— Ey Eşıyâ! Rabbinden iste! Bize ilim ve zafer versin, dedi.

Bundan sonra Allah Taalâ, Eşıyâ (A.S.)'a şöyle buyurdu:

— Sadûkıyâ'ya söyle! Bu sabah Sencârîble beş yazıcısı hariç diğerlerini helâk edeceğim.

Sabah olunca Sencârîb'in bütün askeri helâk oldu. Sadûkıyâ Sencârîb'i yakalayıp zindana attırdı.

Hak Taalâ hazretleri buyurdu:

— Ey Eşıyâ! İsrail oğulları kralına söyle: Sencârîb ve onun beraberinde kim varsa onları serbest bıraksın

ve onlara ikramda bulunsun. Hattâ onları memleketlerine göndersin, gidip kendi kavmini korkutsun.

Eşıyâ Sadûkıyâ'ya bu haberi ulaştırdı. Sadûkıyâ Sencârîbi koyuverdi. Yedi yıl sonra Sencârîb öldü. Buhtunnasır onun yerıne hükümdar oldu.

Ondan sonra Sadûkıyâ da öldü ve İsrail oğulları arasında çok cenk oldu. Hak Taalâ hazretleri Eşıyâ (A.S.)'ı kavmini imana davete gönderdi ve:

— Onlara şunu söyle!: Hakkın nimetini yersiniz ve nefsinize itaat edersiniz. Eğer hasta olursanız ben iyi ederim. Şayet asî olursanız bana tövbe edersiniz, affederim. Niçin benim Tanrılığımı inkâr edersiniz? Ve yine onlara söyle!:

— Dünyayı nasıl görürsünüz?

Onlar:

— Harâb bir yerdir. Hâkim olan Allah onu imar etmiştir. Eğer harâb ederse kimse mani olamaz, önüne geçemez. Yeryüzünde denizleri o yarattı ve ırmakları o akıttı. Çeşitli yemişler bitirdi.

— Bu dünya ne yaramaz, ne boş bir yerdir. Dirilerimiz ölür, evlerimiz yıkılır, dediler.

Hak Taalâ hazretleri Eşıyâ (A.S.)'a:

— Söyle onlara! Muhakkak onların duvarları benim dinimdir. Sarayları şeriatımdır. Irmakları kitabımdır. Uygulayıcıları peygamberlerıle velilerimdir. Bana yakın olmak takvâ (ibadet) iledir, buyurdu.

Onlar şöyle dediler:

— Allaha zikir ve tesbihde bulunuruz, fakat gönlümüz aydınlığa kavuşmaz. Oruç tutarız, namaz kılarız ama nefsimiz temizlenmez, duamız kabul olmaz.

Allah Taalâ hazretleri şöyle buyurdu:

— Ey Eşıyâ! Onlara şöyle söyle: Ben onların oruçlarını nasıl kabul edeyim? Haram yerler ve yalan söylerler.

Namazlarını nasıl kabul edeyim? Benden başkasına sevgi duyarlar.

Sadakalarını nasıl kabul edeyim? Başkalarının malından sadaka verirler. Dualarını nasıl kabul edeyim? Sözleri bir türlü, işleri bir başka türlü. Söyledikleri ile yaptıkları birbirine uymuyor.

Benim sözlerimi işitirler. «Nakledilmiş sözlerdir» derler.

Eğer sözlerinde samimi iseler, gayıb âlemini bilsinler.

Şimdi benim rızam yoksullaradır. İzzet ve şerefim gözden düşmüşleredir. Kuvvetim zayıflaradır. Zenginliğim dervişleredir. İlmim cahilleredir.

Bu dünyaya bir peygamber göndereceğim ki O, ümmidir, anadan doğma okumamıştır.

Yalan söylemez. Sokaklarda gezmez ve halka cefâ etmez. Kendisi güzel, sıfatı merhametli oluşudur. Tab'an sakindir. Affetmek ve iyiliği tavsiye etmek ahlâkıdır. Adalet onun işidir. Hak onun şeriatıdır. Hıdayet onun rehberidir. İslâm onun milliyetidir. Ahmed adıdır. İnsanları sapıklıktan doğru yola onun vasıtası ile iletirim. Cehaletten sonra hakikatları onunla bildiririm. Az şeyi onunla çok ederim. Yoksulluğu onunla zenginliğe çeviririm. Dağılmış halkı onunla bir araya toplarım. Değişik gönülleri onunla zabt altına alırım. Onun ümmetini bütün ümmetlerden üstün kılarım. Zira onlar Emir bil-ma'rûf, Nehiy ani'l-Münkeri (İyiliği tavsiye, kötülükten alıkoymayı) vazife bilirler. Bana iman edip Tevhid'e sa-

rılırlar. Bana samimiyet ve ihlâs ile namaz kılarlar. Benim için savaş ederler. Gece ve gündüz ibadet ederler. Ben de onlardan rahmetimi esirgemem. Zira ben fazlı büyük hükümdarım.

Bu sözleri Eşıyâ (A.S.) kavmine söyleyince onu öldürmek istediler. Eşıyâ (A.S.) kaçtı. Dağda bir ağaç vardı. O ağaç Allahın izni ile yarıldı .Eşıyâ (A.S.) ona girdi.

Şeytan (lanet olsun) Eşıyâ (A.S.)'ın cübbesine yapıştı ve onlara saklandığı yeri gösterdi. Bıçkı ile ağacı biçtiler ve Eşıyâ (A.S.) şehid oldu.

Ondan sonra Hak taâla hazretleri, Ermiyâ (A.S.)'a:

— Git kavmine haber ver! Benim nimetlerimi onlara bildir, dedi.

Ermiyâ:

— Ey Allahım! Ben zayıfım, nasıl kavî olayım? dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Gönüller benim elimdedir. İstediğim şekle döndürürüm. Hem ben seninle beraberim. Sana zarar dokunmaz, buyurdu.

Ermiyâ bu sözü işitince yerinden kalktı. Fakat onlara haber vermek için hiçbir şey bilmiyordu.

Hak taâla hazretleri, Ermiyâ'ya:

— Git hutbe oku! buyurdu.

Ermiyâ (A.S.) hutbe okurken Allah taâla ona itaatin sevabını ve isyânın cezasını bildirdi. Hutbenin sonunda şöyle dedi:

— Hak taâla hazretleri şöyle yemin eder: İzzetim hakkı için onlara bir fitne vereceğim ki, âlemde misli yoktur. Evvel onlara kalbi katı ve heybetli bir zâlim ve-

receğim. Ardında kara bulut gibi yürüyen asker vereceğim. Helâk olacaklar.

Ermiyâ bu sözleri gelip onlara söyledi. Onu dövdüler ve hapse attılar.

Ondan sonra Hak taâla hazretleri altıyüzbin askeri ile Buhtunnasırı onlara musallat etti.

Geldi. Kudüsü yıktı, harap etti. Halkın çoğunu kuyulara attı; üstlerini toprakla örttü. Buhtunnasır tekrar memleketine döndü. Hükümdar oldu. Bir gün düş gördü. Fakat unuttu. Dört peygamberi de esir edip alıp gitmişti. Biri Daniyel Peygamber idi. Bunları çağırdı o düşü sordu. Eğer bilemezseniz sizi öldürürüm, dedi. Bunlar Daniyel ile çıkıp gittiler, gizli bir yere vardılar. Zarlanıp dua ettiler ve ağladılar.

Hak taâla hazretleri o düşü bunlara bildirdi. Dönüp geldiler ve:

— Sen acaip birşey gördün, ayakları ve incikleri bakırdandır. Karnı gümüştendir, Arkası altından, başı demirdendir. Gökten bir taş indi. Onu parça parça etti dediler.

Buhtunnasır:

— Doğru söylüyorsunuz, dedi ve bunları koyuverdi

Nakledildiğine göre, İsrâil Oğulları fesâd çıkarınca Hak taâla, Buhtunnasırı altıyüzbin askeri ile üzerlerine musallat kıldı. Onları helâk etti. Yine âsî oldular. Hak taâla bu kere Rûm (Anadolu) hükümdarlarından bir hükümdar üzerlerine gönderdi. Geldi. O da yüz seksenbin kişi öldürdü ve Beyt-i Mukaddesi yıktı. Beyt-i Mukaddes Hz. Ömer zamanına kadar harap kaldı. Hz. Ömer (R.A.) Kudüsü fethettikten sonra Ashâbı ile bera-

ber Beyt-i Mukaddesi yeniden yaptı.

Keşşâf sahibi allâme Zemahşeri şöyle der:

— Kudüs kavmi iki defa fesâd çıkardılar. İlk fesâdları, Ermiyâ (A.S.)'ı şehid etmeleridir. Diğeri de Zekeriyâ ve Yahyâ (A.S.)'ı şehid etmeleridir. Meryem oğlu İsâ'yı ise şehid etmek istemeleridir. Hak taâla hazretleri onları bu azgınlıkları dolayısiyle helâk etmiştir

41. UZEYİR (A.S.)'IN PEYGAMBERLİĞİ

Müfessirler şöyle derler:

— Hak taâla hazretleri, Buhtunnasırı helâk etti, fakat Uzeyir (A.S.) Tevrât için gece gündüz ağladı ve halkın içinden çıkıp gitti.

Bir gün bir kimse Uzeyir (A.S.)'a:

— Niçin ağlıyorsun? dedi.

Uzeyir (A.S.):

— Tevrâtı ateşte yaktılar, dedi.

O kimse:

— Tevrâtın eline geçmesini ister misin? dedi.

Uzeyir (A.S.):

— Evet, isterim, dedi.

O şahıs:

— Git! Oruç tut ve cübbeni yu, temizle. Ondan sonra da yarın seninle yine burada buluşalım, dedi.

Uzeyir (A.S.) oruç tutup cübbesini yudu; yine o yere geldi. Biraz sonra o şahıs da geldi Elinde bir çanak su vardı. O şahıs bir melekti. Hak taâla onu Uzeyir (A.S.)'a gönderdi. Sonra Uzeyir (A.S.) o sudan içti. Tevrât'ın bütün sûreleri hatırına geldi. Uzeyir (A.S.) kalkıp İsrâil Oğullarına geldi Tevrâtı okudu ve kaleme

alıp yazdı. Ondan sonra Tevrâtı bir yerde gömülü buldular. Gördüler ki, tamam Tevrâttır. Uzeyir (A.S.)'ı aşırı şekilde sevdiler. Hattâ Uzeyir (A.S.) Tanrının oğludur dediler. Fakat: «O, bunların eş tutageldikleri herşeyden münezzehtir.» (116)

İbni Abbâs (R.A.) derki:

— Buhtunnasır ölünce Uzeyir (A.S.) bir ağacın altına oturdu. Eşeğini de o ağaca bağladı. Oradan memleketin yerle bir olduğunu gördü ve:

— Bu harap olmuş şehir nasıl yeniden yapılıp mâmûr hale gelir? dedi.

Hak taâla, Uzeyir (A.S.)'ın ruhunu alıp yüzyıl orada yattı. Sonra Hak taâla hazretleri onu tekrar diriltti ve Uzeyir (A.S.)'a:

— Ne kadar yattın, Ey Uzeyir? diye nidâ buyurdu.

Uzeyir (A.S.):

— Bir veya birkaç gün yattım, diye cevap verdi.

Hak taâla hazretleri:

— Bil ki, yüz sene yattın, buyurdu.

Ondan sonra Uzeyir (A.S.) eşeğine baktı. Ölmüş olduğunu ve kemiklerinin dağılmış olduğunu gördü.

O nidâ eden, seslenen.

— Ey kemikler! Bir yere toplanın diye seslendi.

Hemen bir araya geldiler. Ondan sonra da derisi tamamlanıp canı geldi: Tekrar hayata kavuştu. Eşek ayağa kalktı.

Ondan sonra Hak taâla hazretleri, Uzeyir (A.S.)'a Tevrâtın tamamını öğretti ve ona peygamberlik verdi.

Uzeyir (A.S.):

---

(116) Tevbe Sûresi, ayet: 31

— Allahım! Hayırı ve şerri sen takdir ettin. Şer işleyene ceza verirsin, azâp edersin. Halbuki onu sen yazmıştın, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Eğer bu sözünden dönmezsen adını Peygamberler defterinden çıkarırım, buyurdu.

Nakledildiğine göre, Hak taâla hazretleri, Uzeyir (A.S.)'a şöyle buyurdu:

— Ey Uzeyir! Sen küçük günaha bakma! Onun işlediğinden dolayı kime karşı âsî olduğuna dikkat et. Azıcık rızka bakma! Onu verene bak. Şâyet bir belâ gelirse kimseye şikâyet etme. Eğer sen şikâyet edersen ben de senin günahından meleklere şikâyet ederim. Ondan sonra Uzeyir (A.S.) dünyâ'dan âhirete teşrif etti.

42. METTÂ OĞLU YÛNUS (A.S.)'IN PEYGAMBERLİĞİ

Vehb bin Münebbih (R.A.) şöyle der:

Hak taâla hazretleri, Yûnus (A.S.)'ı İsrâil Oğullarına peygamber olarak gönderdi ve:

— Git onları imana davet et! buyurdu.

Yûnus (A.S.) geldi ve onları imana davet etti, Allah dinine çağırdı. Onlar inkâr ettiler, imana gelmeyi kabul etmediler.

Yûnus (A.S.) onlara:

— Üç günden sonra size azâp gelecek, dedi. Habersiz bunların içinden çıkıp gitti.

Sabah olunca gökten kara bir bulut indi. Onu görünce helâk olacaklarını anladılar. Allah bunların gönüllerine tövbe verdi. Bir yüksek yere çıktılar, tövbe edip imana geldiler ve: «Yûnusun getirdiği şeylere

inandık» dediler. Allah bunları esirgedi ve üstlerinden azabı kaldırdı. O gün Aşûre günü idi. Yûnus (A.S.) o kavmin helâk olmadıklarını gördü. Yalancı çıktığını zannederek son derece üzüldü. Oradan gitti. Bir deniz kenarına geldi. Bir gemiye binip uzaklaştı.

Nakledildiğine göre Yûnus (A.S.) şehirden gidince eşi de iki oğlu ile gitti. Yolda giderken küçük oğlu denizde boğuldu. Büyük oğlunu kurt yedi. Eşi de Yûnus (A.S.)'la buluşamadı. Böyle olunca Yûnus (A.S.) çok üzülüp ağladı.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Yûnus! Sen eşinden ve çocuklarından şikâyet ettin, ben de onları ortadan kaldırdım. Eğer istersen tekrar kavmine dön. Çocuklarını, eşini ve malını iade edeyim. Zira ben herşeye gücü yeten kâinatın hükümdarıyım, buyurdu.

Yûnus (A.S.) bunların arasından çıkıp gittiğinde bir gemiye binmişti. Gemiciler:

— Köle misin, yoksa azatlı mısın? dediler.

Gemicilerin âdetlerine göre köle olanlar gemiye alınmazlardı.

Denizde giderken gemi durdu ve:

— İçimizde kaşkın köle var, kur'a çekelim, kime çıkarsa onu denize atsın, biz de emin olalım dediler.

Kur'a çektiler. Üç defasında da Yûnus (A.S.)'a çıktı. Hak taâla hazretleri büyük bir balığa, gemiye gitmesini bildirdi. Yûnus (A.S.) o balığı görünce kendini denize bıraktı. O balık Yûnus (A.S.)'ı yuttu.

Hak taâla o balığa:

— Yûnus'un etine ve kılına zarar verme. Yûnus'u

ben sana rızık verdim. Zindana koyduğumu kabul et. O sende emanet olarak dursun, buyurdu.

İbni Abbâs (R.A.).

Hak taâla o balığa. Karnını Yûnus'a mescid ettim. Orada ibadet etsin, buyurdu, der.

Yûnus (A.S.) balığın karnında kırk gün yattı ve balığın karnında:

— «Senden başka hak ma'bud yoktur. Sen herşeyden münezzehsin. Bense zulmedenlerdenim» diye niyazda bulundu.

Yûnus (A.S.)'ın balığın karnında: «Yedi gün, üç gün yirmi gün» kaldığı şeklinde değişik görüşler ileri sürülmüştür.

Sabahleyin balık onu yuttu, gece tekrar dışarı bıraktı» diyenler de vardır. En doğrusunu Allah bilir.

Nakledildiğine göre Yûnus (A.S.)'ı yutan balık denize dalıp gitmemiştir. Bilâkis başı suyun üstünde olduğu halde gemi ile beraber yürümüştür ki, bu sayede Yûnus (A.S.) hem nefes alsın, hem de Allahı zikretsin, diye.

Hattâ kenara gelince o balık denize batmadı. Yûnus (A.S.)'ı getirip kenara çıkardı. Bunu gören gemicilerin hepsi imana geldiler.

Yûnus (A.S.) karaya çıkınca, kenarda bitmiş bulunan, bir kabağın yapraklarının gölgesinde oturdu. Onun vücudu yumuşacık et haline gelmişti. Kabak yaprağına sinek konmadığı için onun altında oturdu. Bir geyik gelip onu emzirirdi. Ondan sonra hemen iki melek geldi. İki giyecek getirdiler. Yûnus(A.S.) birini alt tarafına tutundu, birini de üstüne giydi.

Ondan sonra gitti. Ağaçlık bir köye geldi. Köylü-

lerin bu ağaçların yemişlerini ziyan ettiklerini gördü ve onlara:

— Niçin bu yemişleri helâk edersiniz? diye sordu.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Yûnus! O yemişlere acırsın, kendi kavmine niçin acımazsın? diye buyurdu.

Hz. Yûnus (A.S.) oradan da gitti. Kavmine geldi.

Yûnus (A.S.)'ın geldiğini kavmi duyunca hepsi onu şehrin kapısında karşıladılar ve şehre getirdiler. Ondan sonra Hak taâla oğlunu, eşini ve malını tekrar verdi.

Nakledildiğine göre bir gün Yûnus (A.S.)'ın evine bazı şahıslar geldiler ve eşinin onu incittiğini gördüler. Kadın ona karşı söyleniyordu. Yûnus (A.S.) ise ona bir şey demiyordu. Onlar bu durumu görüp şaşırdılar ve Yûnus (A.S.)'dan sebebini sordular:

— Bu gördüğümüz ne hikmettir? dediler.

Yûnus (A.S.) onlara:

— Şaşırmayın! Ben Tanrı'dan istedim ve: Eğer bana azap edeceksen dünyada et dedim. «Falanın kızı çok yaramaz ve huysuzdur. Onu hatunluğa al» diye emrolundum. Ben de o kızı aldım. Şimdi azabımdır çekerim, elimden ne gelir? dedi.

Hz. Ali (R.A.):

— «Dünya azabı huysuz kötü kadındır, Ahiret azabı ise Cehennemdir» demiştir.

Ondan sonra Yûnus (A.S.) «Ninova, şehrinde yerleşti. Ölünceye kadar orada kaldı ve orada öldü.

43. ZEKERİYYÂ VE YAHYA (A.S.)'IN PEYGAMBERLİĞİ

Ka'bû'l-Ahbâr (R.A.) şöyle der:

Süleyman (A.S.)ın iki oğlu var idi. Birinin adı «Rahibaam» ve birinin adı da «İmrân» idi.

Zekeriyyâ (A.S.) Rahibaam neslindendir. Yani Süleyman (A.S.)'ın oğlunun çocuklarındandır. Zekeriyyâ (A.S.)'ın eşinin adı «Elyesâ», İmrân'ın eşinin adı ise «Hanne»dir.

Zekeriya (A.S.), Peygamberlik gelmezden önce dülgerlik (marangozluk) ederdi ve Beyt-i Mukaddeste ibâdetle meşgul olurdu.

Bir gün Cebrâil (A.S.) gelip Zekeriyyâ (A.S.)'a selâm verdi. Zekeriyyâ (A.S.) selâmını aldı ve:

— Sen kimsin? dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ben Cebrâilim. Tanrı taâla selâm söyledi. Seni İsrâil Oğulları kavmine Peygamber olarak davete gönderdi ve buyurdu ki: Onları bana ibâdete ve beni zikretmeye davet et, çağır. Beni sen de her zaman zikret, unutma. Kim beni unutursa ben de onu rahmetimden uzak tutarım. Kim beni anarsa ben de onu rahmetimle anarım.

Zekeriya (A.S.) bu sözleri işitince secde etti, sonra çıktı, İsrâil Oğullarına vardı. Onları dine davet etti. Bir kısmı iman ettiler. Zekeriyyâ (A.S.) onların arasında bir süre durdu.

Şimdi bilmek gerektir ki, İmrân'ın eşi Hanne'den

Meryem nasıl doğdu? Ve Zekeriyyâ (A.S.), Hz. Meryemi kendi yanına nasıl aldı?

Müfessirler şöyle naklederler:

— Zekeriya (A.S.) bir mihrâp (namazgâh) yaptırdı. Kapısını yüksekten koydu. Hz. Meryem hücresine girer, çıkmazdı. Hayız görünceye kadar orada kalırdı. Hayız görünce Zekeriyyâ (A.S.) Hz. Meryemi hücresinden alır, hanımı olan teyzesinin yanına getirirdi.

Mukâtil (R.A.) derki.

— Hz. Meryem hayızdan temizlenince gusletti, boy abdesti aldı. Tekrar hücresine girip oturdu.

Zekeriyyâ (A.S.) ne zaman Hz. Meryem'in hücresine varsa, yazın kış yemişleri, kışın da yaz yemişleri bulur idi. Bir gün Zekeriyyâ (A.S.), Hz. Merheme sordu:

— Bu yemişler neredendir? dedi.

Hz. Meryem (R.A.):

— Şânı yüce olan Allah taâla hazretlerindendir. Kime dilerse hesapsız yiyecekler verir, diye cevap verdi.

Nitekim Allah taâla şöyle buyurur:

— «...Allah kimi dilerse ona sayısız rızık verir.» (117)

Hz. Hasen (R.A.) nakleder:

— Zekeriyyâ (A.S.): Allahım! Bana kocalığımda bir oğlan ver, nasip et dedi ve vardı mihrâbına girdi. Biraz sonra bir melek gelip:

— Ey Zekeriyyâ! Hak taâla hazretleri sana bir oğlan müjdeler ki, adı, Yahyâ'dır, dedi.

Nitekim Allah taâla buyurur:

— «O mikrapta durup namaz kılarken hemen me-

---

(117) Âl-i İmrân Sûresi, ayet: 37

lekler ona (şöyle) nidâ etti: «Gerçek, Allah sana kendisinden (gelen) bir kelimeyi (Hz. İsâ'yı) tasdik edici, bir efendi, nefsine hâkim ve sâlihlerden bir peygamber olmak üzere Yahyâ'yı müjdeler.» (118)

Bazıları şöyle der:

— Yahyâ (A.S.)'a şunun için Yahyâ denildi ki, o ölmedi. Allah onu şehîd etti. Ebedî ölmemiş oldu. Veya Allah onu, sonsuz itaati sayesinde, yaşattı; kulluğu ve itaati ile o yaşamaktadır. Çünkü aslâ günah işlememiş, işlemeyi de hiç düşünmemiştir.

Peygamberimiz Muhammed Mustafa (S.A.V.) Efendimiz de şöyle buyurmuştur:

— Yahyâ (A.S.) hiç günah işlemedi ve işlemeyi de aklından geçirmedi. Bu itibarla o, hasûr (nefsine hâkim iffetli) oldu. Elinden geldiği kadar kadınlardan sakınırdı.

Zekeriyyâ (A.S.)'a gelince o:

— Ben bir pîrim, ihtiyarım. Eşim de kocadır. Bizden nasıl oğlan doğar? diye hayretini ifade etti.

O vakit Zekeriyyâ (A.S.) doksandokuz yaşında idi. Hanımı da doksansekiz yaşında bulunuyordu.

Nakledildiğine göre Yahyâ (A.S.) ilk yaz ayının yirmibeşinci günü dünyaya geldi. Otuz yaşına girdi. Hak taâla Ona vahyedip buyurdu:

— «Ey Yahyâ! Kitabı kuvvetle tut» yani: Tevratı kuvvetinle tut ve devamlı onunla meşgul ol.

— «Henüz sabî iken ona hikmet verdik» yani: Yah-

---

(118) Al-i İmrân Sûresi, ayet: 39
(119) Meryem Sûresi, ayet: 12
(120) Meryem Sûresi, ayet: 12

yâ (A.S.) küçükken onun diline hikmeti zâhir ettik, Tevrâtı öğrettik, demektir.

Hz. Hasen (R.A.) şöyle der:

— Bir gün Yahyâ (A.S.), İsâ (A.S.)'a: Sen benden üstünsün, dedi.

İsâ (A.S.):

— Bilâkis sen benden üstünsün. Nitekim Hak taâla hazretleri sana selâm verir. Ben kendime selâm veririm. Böyle olunca sen benden üstünsün, dedi.

Nakledildiğine göre Yahyâ (A.S.) o kadar ağlardı ki, gözlerinin yaşı yüzlerinde iz bırakmıştı. Hak taâla'dan öyle korkardı.

Nakledildiğine göre Zekeriyyâ (A.S.) va'z ettiği zaman, eğer o vakit Yahyâ (A.S.)'ı orada görmezse Cehennemden bahsederdi. Eğer orada görürse Cennetten söz ederdi.

Bir gün Zekeriyyâ (A.S.) nasihatte bulunurken halka baktı, gördü ki, Yahyâ (A.S.) orada değildir. Halbuki Yahyâ (A.S.) başını yakasının içine çekip dinlemekte idi. Bunun üzerine Zekeriyyâ (A.S.), Yahyâ (A.S.)'ı orada görmeyip Cehennemden haber verdi, ağladı ve şöyle dedi:

— Cebrâil (A.S.) bana haber verdi. Cehennemde bir dağ vardır. Ona «Sekrân» derler. O dağın içinde bir dere vardır. Adı «Gadbân»dır. O derede ateşten bin kuyu vardır. Her kuyunun derinliği ikiyüz yıllık yoldur. O kuyuların içinde ateşten tabûtlar vardır. O tabûtun içinde ateşten kaftanlar (uzun elbiseler) ve zincirler vardır.

Yahyâ (A.S.) bu sözü işitince doğruldu:

— Vâh! Sekrân'dan, vâh Gadbân'dan diyerek dağlara kaçtı.

Zekeriyyâ (A.S.) ve eşi ardına düştüler. Koyun güden bir şahsı gördüler ve:

— Hiç ağlayan bir yiğit gördün mü? dediler.

Çoban:

— Falân geçitte öyle birisini gördüm:

— Yerim Cennet midir, yoksa Cehennem mi? Olduğunu öğreninceye kadar yemem ve içmem diye, ağlıyordu, dedi.

Babası ve anası varıp buldular. Anası:

— Seni karnımda taşıdığım ve verdiğim sütün hakkı için şu arpa ekmeğini ye ve benimle beraber eve dön, dedi.

Yahyâ (A.S.) anasının sözünü işitince durdu ve anası ile beraber gitti.

Zekeriyyâ (A S.):

— Benim dileğim şu cübbeyi giymendir, dedi.

Yahyâ (A.S.) aldı, giydi. Anası mercimekten yemek pişirdi. Yahyâ (A.S.) yedi ve uyudu.

Düşünde şöyle dediler:

— Ey Yahyâ! Benim evimden yeğ (iyi) ev mi buldun? Benim komşuluğumdan daha iyi komşu mu buldun? Ey Yahyâ! İzzetim hakkı için, eğer Firdevs Cennetini görsen arzudan etin ve yağın erirdi. Eğer Cehennemi görsen etin ve yağın erirdı. Gözünden yaş yerine kan ve sarı su akardı.

Yahyâ (A.S.) uyanınca ağladı. Anasına ve babasına:

— Benim hırkamı verin, cübbenizi alın, dedi.

Yahyâ (A.S.)'ın gözyaşı ve sızlanması son haddine varınca Hak taâla hazretleri Onu esirgeyip·

— Cehennemi size haram ettim, buyurdu.

Gönülleri emin olup ibadeti çoğalttılar. Hak taâlanın cemâlini görmek için çok şükrettiler.

Hâris-i Eşarî Peygamberimizden şöyle nakletmiştir:

— Peygamber (A.S.) buyurur: «Bir gün Yahya (A.S.) şeytan ile buluştu.

Yahyâ (A.S.):

— Ey İblis! Bana haber ver, söyle: Senin en çok sevdiğin kimdir? En büyük düşmanın kimdir? dedi.

Şeytan:

— Benim en çok sevdiğim kimse, mümin olduğu halde cimri olandır. En büyük düşmanım da fâsık olduğu halde cömert olan kimsedir, dedi.

Yahyâ (A.S.):

— Yani nasıl? dedi.

Şeytan:

— Mümin ki, cimridir, onun cimriliği bana yeter, dedi. Fâsık ki cömerttir, korkarım bir gün tövbe eder de Hak taâla hazretleri onu kabul eder ve veliliğe yükseltebilir. Eğer sen bunu sormamış olsaydın bu haberi kimseye söylemezdim dedi.

44. ZEKERİYYÂ VE YAHYA (A.S.)'IN VEFATLARI : ZEKERİYYÂ (A.S.)'IN VEFATI :

Bir gün Zekeriyyâ (A.S.) Yahudiler'den kaçtı. Yahudiler ardına düştüler. Yaklaştıkları zaman Zekeriyyâ (A.S.) yolda bir ağaç gördü ve o ağaca:

— Beni sakla, dedi.

O ağaç yarıldı. Zekeriyyâ (A.S.) içine girip gizlendi. Fakat eteğinin ucu dışarıda kaldı. O Yahudiler geldiler. Bulamadılar. Şeytan onlara:

— İşte bu ağaca girdi, dedi. Bıçkı getirdiler. O ağacı parçaladılar. Hattâ bıçkı Zekeriyyâ (A.S.)'ın başına geldi. Zekeriyyâ (A.S.) Ah! dedi. Yerler ve gökler Zekeriyyâ (A.S.) için harekete geldiler. O saat Cebrâil (A.S.):

— Ey Zekeriyyâ! Hak taalâ hazretleri sana: Bir kere daha ah edersc adını peygamberlik defterinden çıkarırım, buyurdu.

Ondan sonra Zekeriyyâ (A.S.) acıya katlandı, ah etmedi. Şehîd ettiler. Güz ayının beşinci gününde Zekeriyyâ (A.S.) şehid oldu.

YAHYÂ (A.S.)'IN VEFATI :

Nakledildiğine göre, İsrâil Oğulları arasında bir kral var idi. Onun bir hanımı vardı. O kadının başka erkekten bir kızı vardı. O kızı krala vermeyi istedi. Başka yerden kız almasından korkardı. Düğün yaptı. Yahyâ (A.S.)'ı düğüne çağırdı. Yahyâ (A.S.) geldi. Kadın, kızını kral olan kocasına vermek için izin istedi. Yahyâ (A.S.):

— İslâm dininde (Allah Kanununda) bu haramdır. Bunun üzerine Yahyâ (A.S.) o düğünden çıktı, gitti.

Kralın karısı, Yahyâ (A.S.)'a son derece kızdı. Onu öldürmek için hile düşündü. Krala şarap içirdi. Sarhoş etti. Kral sarhoş olunca o kadın kızını süsledi. Erkeğinin huzuruna çıkardı ve:

— Yahyâ (A.S.) buraya geldi: «Bu kızımı sana vereyim» dedim. «Haramdır» dedi. Senden onu çağırıp öldürmeni istiyorum, dedi.

Kral, Yahyâ (A.S.)'ı çağırdı ve:

— Sen böyle mi dedin? dedi.

Yahyâ (A.S.):

— Evet, o sana haramdır, dedi.

O kral emretti. Yahyâ (A.S.)'ı koç boğazlar gibi boğazladılar.

Yaz ayının yirmidokuzuncu günü Yahyâ (A.S.) şehîd oldu. O gün göklerin ve yerlerin melekleri Yahyâ (A.S.) için ağlaştılar ve:

— Ey Allahım! Hangi günah için Yahyâ (A.S.)'ı öldürdüler? dediler.

Hak taâla hazretleri:

— Yahyâ kulumun aslâ günahı yoktur. Günahı hiç düşünmemiştir. Fakat beni severdi. Ben de onu severim. Onun için öldürdüm. Çünkü sevenlere sevgi içinde ölmek gerektir, buyurdu.

Müfessirler:

— Yahyâ Peygamberi, Zekeriyyâ (A.S.)'dan önce şehid ettiler, derler.

Nakledildiğine göre Yahyâ (A.S.)'ı şehid ettiler. İsâ (A.S.) onların arasından çıktı, gitti.

Hak taâla hazretleri o kavmin üzerine bir kral gönderdi. Ona «Hirodos» derlerdi. O kral:

— Eğer Kudüsü alırsam bütün halkını öldüreceğim, hattâ onların kanı benim askerimin içinden su gibi akacak, dedi.

Kudüsü aldı, ama Yahyâ Peygamberi öldüren kralı bulamadı. O, ölüler arasına gizlenmişti.

O gün Yahyâ (A.S.)'ın kanı üzerine yetmişbin Yahudi boğazlandı.

Hükümdar bununla da yatışmadı. Yediyüz oğlan getirdiler ve Yahyâ (A.S.)'ın kanı üzerine boğazladılar Fakat o gene sükûn bulmadı.

Kalanlarını da ateşte yakmak istedi.

— Yahyâ Peygamberin kanı için bizi affet diye yalvardılar. Affedip Müslüman oldu.

45. İSÂ (A.S.)'IN PEYGAMBERLİĞİ

Allah taâla buyurdu:

— «Hani (İmrân)'ın karısı: Rabbim, karnımdakini azatlı bir kul olarak adadım. Benden olan bu (adağ)'ı hemen kabul et. Şüphesiz (niyazımı) hakkiyle işiten, (niyetimi) kemaliyle bilen sensin, sen» demişti. (121)

Mukâtil (R.A.) derki:

— Hz. Meryemin annesi «Hanne», «İmran»ın eşi ve «Fakuza»nın kızı idi. Hz. Meryem «İmrân»ın kızıdır. İmrân «Mâsân»ın oğludur. Mâsân, Hz. Süleyman'ın evlatlarındandır.

Hanne, İmrân'dan gebe kalınca şöyle dedi:

— Hak taâla hazretleri, beni karnımdakinden kurtarırsa onu azadlı kılacağım, diye nezretti. Yani aslâ dünya işlerini yaptırmayacağım. Beyt-i Mukaddese hizmet etsin ve mihraba kapanıp ibâdet etsin, dedi.

Peygamber (A.S.) buyurur:

— Annesinden doğan her çocuğa şeytan yapışır. Ancak Hz. Meryem ile Hz. İsâ (A.S.)'a yapışamadı

Nakledildiğine göre bir gün İmrân eşine şöyle dedi:

— Eğer o karnındaki kız olursa nasıl yaparsın?

Hanne bu söze üzüldü. Hz. Meryem doğunca ona «Meryem» adını koydu.

---

(121) Al-i İmrân Sûresi, ayet: 35

Meryem: Tanrı'ya kulluk eden demektir. Kundağa sarıp Beyt-i Mukaddes'in mihrâbına koydu ve gitti.

Kudüs'ün ileri gelenleri toplandılar ve onlardan her biri:

— «Ben üzerime alıp terbiye ederim, büyütürüm» dedi.

Zekeriyyâ (A.S.):

— «Bana yakışır, hak benimdir. Zira teyzesi benim eşimdir» dedi.

Bunlar:

— «Kur'a çekelim, bakalım kime çıkar?» dediler.

Zekeriyyâ (A.S.)'ın şeriatına göre suya birer kalem bırakırlardı. Hangisinin kalemi suya batmazsa o doğrudur derlerdi ve hak onun olurdu. Bunlar ve Zekeriyyâ (A.S.) (Ayn-ı Silvân'a = Silvân suyuna) vardılar. Ürdün ırmağına kalemlerini attılar. Onların kalemi battı. Zekeriyyâ (A.S.)'ın kalemi su üzerinde kaldı, batmadı. Hakkın Zekeriyyâ (A.S.)'a ait olduğunu anladılar ve ona verdiler.

Nitekim Kur'an-ı Kerimde Hak taâla buyurur:

— «Bunun üzerine Rabbi onu, iyi bir rızâ ile kabul etti. Onu güzel bir nebât gibi büyüttü. (Zekeriyyâ)'yı da ona (bakmaya) memur etti...» (122)

Bunun üzerine Zekeriyyâ (A.S.) Hz. Meryemi yanına aldı. Büyüdüğünde onu, ibâdet için ma'bede kapattı. Hak taâla Ona Cennetten yemişler verdi. Bir gün Cebrâil (A.S.) geldi ve şöyle dedi:

— Ey Meryem! Allaha mutî ol. Gece ibâdet ederken ayak üzerinde çok dur. Namazı uzun et, uzat.

---

122) Al-i İmran Sûresi, ayet: 100

Hz. Meryem o sözü işitince, geceleyin ibâdeti o kadar uzatırdı ki, ayağı üzerinde duramaz oldu. Verem olacaktı.

Müfessirler derler ki:

— Bir gün Cebrâil (A.S.) Hz. Meryem'in yanına geldi. Ve:

— Tanrı taâla hazretleri seni temiz kıldı. Senin karnında bir oğlan vardır ki, babasız meydana gelecektir. Ey Meryem! Hak taâla hazretleri sana bir kelime müjdeler. Adı İsâ'dır. Dünyada ve Ahirette makbuldür. Beşikte iken konuşur. Büyüyünce de konuşacaktır, dedi ve ayrılıp gitti.

Ondan sonra Hz. Meryem bir gün hayız gördü. Ha yızdan arındı. Doğuya dönüp gusletti, boy abdesti aldı Ondan doiayı hıristıyanlar, Hz. Meryem Şark'a döndü diye şarkı (doğuyu, kıble olarak kabul ettiler.

Hz. Meryem guslederken, Cebrâil (A.S.) güzel bir delikanlı kıyafetine girip, yüzü parlak ve uzun boylu yakışıklı bir biçimde geldi. Hz. Meryeme gözüktü. Hz Meryem onu görüp korktu. Cebrâil (A.S.)'ı uzaktan gören Hz. Meryem hemen:

— Senden Allaha sığınırım, dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ben elçiyim, Allahtan geliyorum. Hak taâla hazretleri sana bir oğlan bağışladı, dedi.

Hz. Meryem:

— Ben Allahtan korkan iffetli ve namuslu bir kimseyim, kimseden para alıp zinâ etmedim ve bana kimse yapışmadı. Benden nasıl oğlan doğar? dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Haklısın! Fakat Hak taâla hazretleri: 'Ona bir

oğlan vermek benim için çok kolaydır. O oğlanı halka ibret, rahmet ve ayet (ilâhî kudret delili) edeceğim, buyuruyor, dedi.

Bazıları şöyle dedıler:

— Cebrâil (A S.)'ın üflemesinden bir kimsenin yaratılması, yaratılanın bir kısmı melekten, bir kısmı insandan olacağı için, câiz değildir.

Ancak, Cebrâil (A.S.), İsâ (A.S.)'ın yaratılmasına sebep olmuştur.

Hak taâla hazretleri, Âdem (A.S.)'ı yarattığı zaman zürriyetinden ilâhî ahd (kendi için söz) aldı. Bundan sonra bazı suyu babaların belinde, bazı suyu da annelerin rahminde bıraktı. Bir kısmı babasından, bir kısmı da annesinden olmak üzere Hz. Meryem'in rahminde iki su kaldı. Cebrâil (A.S.) üfleyince, Onun üflemesi ile Hz. Meryem'in kadınlığı harekete geçti ve o iki su (zürriyet) birleşerek Hz. Meryem gebe kaldı. (123)

İbni Abbâs (R.A.) şöyle der:

— Hz. Meryem gebe kalınca kaçıp bir dereye girdi.

---

(123) İlâhî ahd'le ilgili olarak Kur'an-ı Kerîmde A'râf Sûresinin 172 ve 173. ayetlerinde bilgi verilmektedir. «Elest Bezmi» denilen ilâhi meclisde Allah insan zürriyetinden kendini tanıyacaklarına dâir söz almış ve bu ahid nesilden nesile devam edegelmiştir. Ancak bu ayet: Kâinattaki ilâhi delillere bakarak akl-ı selim'le Allahı bulma mânâsında da izâh edilmiştir. Hz. Meryem'in erkeksiz gebe kalışı bazı biyolojik açıkamalarla birlikte, ilâhî kudretin bir eseri olarak, Rûhû ve mânâyı inkâr eden Yahudılere ibret olsun diye ,C. Hakkın ilâhî müdâhelesi ve onun sonsuz gücünün delili ve isbâtıdır. Nitekim Kur'anda Allah taâla: Hz. Ademi anasız ve babasız yarattığı gibi, İsâ'yı da babasız olarak yarattığını beyan buyurmuştur.

Gebelik müddeti tamamı olunca İsâ (A.S.) doğdu. Doğum kış ortasının başında oldu. Hz. Meryem on yaşında idi. Gebe olması ile doğurması bir saat içinde oldu

Nakledildiğine göre, Allah; Hz. Meryem'e muallimsiz hikmet verdi. Hiçbir şey yapmadan kısmet verdi. Yanında kimse olmadan Ona yardım etti ve erkeksiz oğlan verdi.

Mücâhid (R.A.) der ki:

— Hz. Meryem: Hz. İsâ (A.S.) karnımda tespih (Allahı zikr) ederken ben işitirdim. Doğurduğum zaman benimle konuştu, ben de onunla konuştum, demiştir.

Nitekim Hak taâla hazretleri buyurur:

— «Melekler: Ey Meryem, Allah, kendinden bir kelimeyi sana müjdeliyor...» (124)

Bazıları da şöyle derler:

— Hak taâla kelâmında: Babasız bir peygamber yaratacağını beyan buyurmuştur. Bu itibarla İsâ (A.S.)'a kelime demiştir. Zira O C.Hakkın ilâhî va'di (sözü) ile meydana gelmiştir.

Bazıları da:

— Kün = Ol kelimesi ile meydana geldiği için «kelime» denilmiştir, dediler.

Hz. Meryem doğurmak istediği zaman, kırda kuru bir ağaç vardı ve mevsim kıştı. Hz. Meryem o ağaca dayandı, arkasını verdi ve şöyle dedi:

— «Keşke ben bu hale gelmezden evvel öleydim. Unutulup giderdim. Bu hal başıma gelmeseydi.

---

(124) Al-i İmrân Sûresi. ayet: 45

Hz. Meryem, İsâ (A.S.)'ı doğurunca, Hz. İsâ, Meryem'in ayağı altında şöyle konuştu:

— Ben Allahın kuluyum, benim için üzülme. Ben Allahın Peygamberiyim. Bu kuru ağacı salla, ondan yaş hurmalar bitsin ve üstüne dökülsün.

Hz. Meryem:

— Ben halkla konuşmamayı, ancak işâretle ânlaşmayı nezrettim, dedi. İlk zamanlarda böyle söz için nezretmek âdetti.

Nakledildiğine göre, Yûsuf-u Neccâr (Marangoz Yûsûf) adlı bir şahıs vardı. O şahıs onları bulundukları yerden alıp, civardaki bir mağaraya bıraktı. Kırk gün ana-oğul o mağarada kaldılar.

Hz. Meryem lohusalığı sona erince temizlendi. Yûsufu, Neccâr gelip Hz. Meryem'i kavmine getirdi. Kavmi onu görüp ağlaştılar ve:

— Ey Meryem! Bu babasız çocuğu nerede buldun? dediler.

Hz. Meryem:

— Bana sormayın, bu çocuğa sorun, diye işâret etti.

Onlar:

— Henüz beşikte olan bir sabiye biz ne soralım, ona ne diyelim? dediler.

İsâ (A.S.) bunlara şöyle dedi:

— «Şüphesiz ben Allahın kuluyum.»

İsâ (A.S.) bu sözü söylemekle Allahın kulu ve peygamberi olduğunu dili ile ifâde etmiş oldu.

Hz. Hasen (R.A.) şöyle der:

— «Bana kitap verdi» demesinden murâd: «Allah, anamın karnında iken bana Tevrat'ı öğretti» demektir.

«Beni peygamber kıldı» demek «Hak taâla beni peygamber ettiğine dâir levhi mahfûzdan bana haber verdi» demektir.

— «Beni mübârek kıldı» (125) demek beni halka muallim kıldı demektir. Ve Hak taalâ hazretleri bana sağ oldukça namaz kılmamı ve zekât vermemi emretti.»

— «Beni anneme hürmetkâr kıldı. Beni bir zorba, bir bedbaht olarak yaratmadı» (126) yani âsî ve zorba olmadım. Doğduğum gün şeytandan, öleceğim gün şek ve şüpheden Allah beni selâmette kıldı ve kabirden kaldırılacağım gün de, kıyâmet sâhiplerinden, beni sakladı, demektir. İsâ (A.S.) bu sözleri söyleyince tekrar sustu, konuşmadı.

Nakledildiğine göre, İsâ (A.S.) üç yaşında iken Hz. Yahyâ onu doğruladı. İsrâil oğulları hayret ettiler. Yahyâ (A.S.) İsâ (A.S.)'dan üç yaş büyüktü.

Bazıları:

— Altı yaş büyüktü, derler.

Müfessirler de:

— Yahyâ (A.S.) İsâ (A.S.)'ı, ona küçük yaşta (Sabiy) iken İncil geldiğinden dolay doğrulamıştır.

Hak taâla hazretleri İsâ (A.S.)'ı İsrâil oğullarına davetçi, peygamber olarak gönderdiği zaman, İsâ (A.S.) onlara çeşit çeşit alâmetler ve ilâhî delîller gösterdi.

Hattâ şöyle dedi:

— Ben size balçıktan bir şey yapayım da Allahın izniyle diri olsun, ona can gelsin.

Onlar inâtla:

---

(125) Meryem Sûresi, ayet: 31.
(126) Meryem Sûresi, ayet: 32

— Bize yarasa kuşu yap, görelim dediler. Ve ısrarla İsâ (A.S.)'dan yarasa kuşu istediler.

Yarasa kuşu canlılar içinde en acayip bir canlıdır Zira o,; deridir, kandır ve kemikleri yoktur. Uçar, kanatları tüysüzdür. Diğer kuşlar gibi yumurtlamaz, yavrusunu doğurur. Memesi vardır, yavrusuna süt emdirir İnsanın gülüşüne benzer gülüşü vardır. Kadınlar gibi hayız görür.

İsâ (A.S.)'dan bir yarasa kuşu yapmasını istediler, İsâ (A.S.) balçıktan bir yarasa yaptı ve ağzından üfledi O yarasa diri olup uçtu. Üflemek İsâ (A.S.)'dan ve yaratmak, hayat vermek Allahtan'dır.

Nitekim Hz. Meryeme üflemek Cebrâil (A.S.)'dan, yaratmak Allahtan olduğu gibi.

Vehb (R.A.) şöyle nakleder:

— Ondan sonra İsâ (A.S.): «Anasından gözsüz olanlar, anadan doğma körler gelsin, tedâvî edeyim, iyi olsunlar» dedi.

Onlar bir gözsüz, bir de alaca hastalığına tutulmuş bır kişi getirdiler.

İsâ (A.S.) eli ile dokundu, sıvazladı. Kör gördü ve öbürü de iyi oldu.

Ondan sonra İsâ (A.S.):

— Allahın izni ile ölüyü diriltirim, dedi.

Câlinos'a gidip:

— İsâ (A.S.) ölüyü diriltirim diyor, ne dersin? dediler.

Câlinos:

— Ölüyü ilâçla kimse diriltemez, eğer diriltirse Hak peygamberdir, doktor değildir, dedi.

Bu sefer onlar:

— Ölüyü dirilt, görelim, dediler.

Keşşâf'da beyan edilir ki:

— İsâ (A.S.) beş kişiyi diriltti:

Biri şudur: Gökten İsâ (A.S.)'a sofra gelirdi. Bir gün pişmiş balık geldi. İsâ (A.S.) duâ etti ve o balık dirildi.

İkincisi Azâr adlı bir şahıstır ki, o İsâ (A.S.)'a hemen imân etti.

Üçüncüsü: Bir kadının ölmüş bir küçük oğlu vardı. Tabût içinde yatmakta iken İsâ (A.S.) ona duâ etti. O çocuk dirildi, tabûtu alıp anasına geldi.

Dördüncüsü: Bir şahsın kızları vardı. Biri öldü. İsâ (A.S.) ona duâ etti. O kız dirildi.

Bunlar bu sefer:

— Eğer peygambersen Nûh'un oğlu Sam'ı dirilt görelim dediler.

İsâ (A.S.) Sam'ın kabrine geldi. Duâ etti. Nûh'un oğlu Sam dirildi. Dört yüz yıldan fazla toprakta yatmakta idi.

Bazıları:

— Nûh'un oğlu Ken'anı diriltti. Ona Nûh'un gemisini sordu o da:

— Tûfan'dan sonra yel aldı ve Kaf dağına bıraktı dedi, derler.

İsâ (A.S.) kavminin küfürde devam ettiklerini görünce.

— Hak için bana kim yardım eder? dedi.

Havârîler:

— Biz yardım ederiz, Allahın yardımcıları biziz dediler. Onlar on iki kişi idiler.

Mukâtil (R.A.) şöyle der:

— O on iki Havârî Kassâr idiler. Bez ağartırlardı. İsâ (A.S.) bir gün onlarla yolda giderken:

— «Allaha doğru (giden yolda) bana yardım edecekler kim?» dedi.

Havârîler:

— «Biziz Allahın yardımcıları» dediler. (127)

İsâ (A.S.) bunlara:

— Ne iş yaparsınız? dedi.

Onlar:

— Bez ağartırız, dediler.

İsâ (A.S.):

— Gelin! Günahtan nefsimizi ağartalım, dedi.

Onlar İsâ (A.S.)'dan bu sözü işitince, Ona tâbi oldular, inanıp bağlandılar.

Allah taâla şöyle buyurur:

— «Gerçek, Allah Ademi, Nûh'u, İbrâhîm hanedanını, İmrân ailesini —hepsi de birbirinden (gelme) tek bir zürriyet olarak— âlemlerin üzerine mümtâz kıldı. Allah hakkıyle işitici, kemâliyle bilicidir.» (128)

Hak taâla hazretleri Adem (A.S.)'ı beş şey ile diğerlerinden ayırdı:

1. Adem (A.S.) en güzel biçimde idi.
2. Allah melekleri Adem (A.S.)'a secde ettirdi.
3. Allah Adem (A.S.)'ı seçti.
4. Hak taâla Adem (A.S.)'ı Cennette oturttu.
5. Hak taâla Adem (A.S.)'ı Ebûl—Beşer =Bütün insanların babası yaptı.

Hak taâla hazretleri Nûh (A.S.)'ı da beş şeyle ayırdı:

---

(127) Al-i İmrân Sûresi, ayet: 33, 34
(128) Al-i İmrân Sûresi, ayet: 34

1. Hak taâla Nûh (A.S.)'ı, Ademden sonra ikinci olarak, insanların atası yaptı. Zira C. Hak, bütün insanları suda boğdu, Nûh (A.S.)'ın zürriyetini korudu.
2. Nûh (A.S.)'ın ömrünü uzun kıldı. Ömrü ve ameli uzun olana ne mutlu.
3. Hak taâla Nûh (A.S.)'ın duâ'sını müminler ve kâfirler üzerine kabul etti.
4. Hak taâla bütün halkı suda boğdu, Nûh (A.S.) gemiye binip kurtuldu.
5. Şeriatı Nûh (A.S.) kurdu. Zira o peygamberdir.

Fakat Hak taâla İbrâhim (A.S.)'ı Ebu'l—Enbiyâ = Peygamberlerin babası kıldı. İbrâhim (A.S.)'dan bizim peygamberimiz'e kadar ne kadar peygamber geldi ise hepsi İbrâhîm (A.S.)'ın sulbünden gelmiştir.

İkincisi: Allah, İbrahim (A.S.)'ı Nemrûd'un ateşinden kurtardı ve ateş ona selâmet oldu.

Üçüncüsü: Hak taâla hazretleri, İbrâhim peygamberi Halîl etti.

Dördüncüsü: Allah İbrâhim (A.S.)'ı kelimelerle müptelâ kıldı.

Beşincisi: Allah taâla İbrâhim Peygamberi halka imam etti.

Allah taâla (Al-i İbrâhim ve Al-i İmrân) buyurmuştur. Bu iki hânedân aynı zürriyettendir. Birbirinden önce gelmesi şu tertibe göredir:

Mûsâ ve Hârûn (A.S.) İmrân'ın oğludur. İmrân Yasher'in oğludur. Yasher Kâhîs'in oğludur. Kâhis Lâvî'nin oğludur. Lâvî Ya'kûb'un oğludur. Ya'kûb İshâk'ın oğludur.

Bunun gibi İsâ (A.S.) Meryemin oğludur. Meryem

İmrân'ın kızıdır. İmrân Mûsân'ın oğludur. Mûsân Süleymân (A.S.)'ın oğulları oğludur. Süleyman Dâvûd (A.S.)'ın oğludur. Dâvûd İşâ oğludur. İşâ Yehudâ'nın oğludur. Yehûdâ Ya'kûb (A.S.)'ın oğludur.

Bu itibarla İsâ (A.S.) İbrâhim peygamberin âlidir Onun neslidir.

İsâ (A.S.) kızıl yüzlü, ak bedenli ve uzun saçlı idi ve bekârdı.

Nakledildiğine göre, bir gün sefere giderken yolda ulu bir dağ gördü. Üzerinde bir ak taş vardı. İsâ (A.S.) o taşın güzelliğine hayrân oldu. Hak taâla hazretleri:

— O hayran olduğun şeyi sana bildirmemi ister misin? buyurdu:

İsâ (A.S.):

— Evet ya Rabbi! İsterim, dedi.

Derhal o taş ikiye bölündü. İçinden güzel görünüşlü eski elbiseli bir pîr çıktı. Yanında taze bitmiş bir üzüm ağacı (asma) vardı.

İsâ (A.S.) o pîr'in namaz kıldığını gördü. Hayreti bir kat daha arttı. Ona:

— Ey ihtiyar! Bu ağaç nedir? dedi.

İhtiyar:

— Her gün onda benim için üzüm biter, nafaka edinirim, dedi.

İsâ (A.S.):

— Ne zamandan beri burada ibâdet edersin? dedi.

O yaşlı zat:

— Dört yüz senedir burada ibâdet ederim, dedi.

İsâ (A.S.)

— Ey Allahım! Bu ihtiyardan üstün kul yaratmadığını zannederim' dedi.

Hak taâla:

— Bu şahıs Muhammed ümmetinin birisi kadardır. Onlardan biri, Şa'bân ayının onbeşinci gecesinde Berât namazını kılsa, benim katımda, dört yüz sene ibâdet eden bu şahıs'dan üstündür, buyurdu.

Ka'bül—Ahbâr (R.A.) der ki:

— Hak taâla şöyle buyurdu: Ey İsâ! «Bismillâh» ibâresini çok söyle. Kim çok Bismillâh derse bana vefâ etmiş olur. Kim de bana vefâ ederse ben onun hesabına yüz «Bismillâhirrahmânirrahim» sevabını yazarım. Cehennemden kurtarır, Cennete koyarım.

Nakledildiğine göre İsâ (A.S.) göklere ref olunca, yükselince yedi gün gökte durdu. Ondan sonra Hak taâla hazretleri:

— Ey İsâ tekrar yeryüzüne in! Annen Hz. Meryem ve Ashâbınla buluş. Meryemin sana üzüntüsü ve ayrılık hasreti bütün âlemlerden büyüktür, buyurdu.

Hemen İsâ (A.S.) gökten yeryüzüne indi. Hak taâla hazretleri ona melekler gibi kanatlar verdi. Nurdan elbiseler giydirdi. İsâ (A.S.) yeryüzüne inince Hz. Meryemle ve ashâbı ile buluştu. Yedi gün yerde kalıp tekrâr semâya çıktı. (129)

Nakledildiğine göre İsâ (A.S.) ikinci kat göğe çıktığı zaman melekler yanında toplandılar. Onu ziyâret ettiler. Hırkasının üçyüz yerinde yama vardı. Melekler gördüler, ağlaştılar ve:

— Ey Allahım! İsâ kuluna dünyada bir gömlek bile vermedin, dediler.

---

(129) İslâm'ın sağlam görüşüne göre İsâ (A.S.) henüz yeryüzüne inmemiştir. Kıyâmetten önce ineceği haber verilmiştir.

Hak taâla hazretleri:

— Eğer bütün dünyâ'yı satsalar İsâ'ya bir gömlek pahası olmaz, buyurdu.

Fakat melekler onun üzerinde bir iğne buldular.

Hak taâla:

— Eğer o iğne olmasa idi ben onu sekizinci göğe çıkarırdım. İkinci gökte bırakın, dursun buyurdu.

Nakledildiğine göre bir gün İsâ (A.S.) kabirleri dolaşırdı. Melekler bir şahsa azâb ediyorlardı. Bir gün yine o kabre uğradı. Rahmet melekleri ellerinde nurdan tabaklar tutuyorlar. İsâ (A.S.) onu gördü, hayret etti.

Hak taâla hazretlerine münâcât etti. Hak taâla:

— O şahıs âsî bir kimse idi. Kabirde azâba uğradı. Fakat o şahıs öldüğünde gebe bir hanımı vardı. Ondan bir oğlan doğdu O çocuk büyüdü ve hoca'ya verdiler Hoca ona: «Bismillâhirrâhmânirrahim» dedi. O çocuk da «Bismillâhirrâhmânirrahim» dedi. O kulumu azâp etmeye utanırım. Zira oğlu yeryüzünde «Bismillâhirrahmânirrahim», der. Ben onun yer altındaki babasına nasıl azâb ederim? O şahsı oğluna bağışladım, buyurdu.

Ka'bül—Ahbâr (R.A.) der ki:

— Hak taâla hazretleri İsâ (A.S.)'a şöyle buyurdu: Vekavâk şehrine git. Kavmini İslâm'a (Allah dinine) davet et. Benim verdiğim rızkı yerler, benden başkasına taparlar. Onlara azâb ederim amma onlardaki beş hasletten dolayı azâb etmem.

İsâ (A.S.):

— Ey Rabbim! O beş haslet nedir? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

1 İhtiyarlara ve kadınlara hürmet ederler.

2. Kadınlar erkeklerine sevgi gösterirler ve çocuk- larını güzel terbiye ederler.
3. Bir kimse onlara emânet bıraksa hiyânet etmezler.
4. Sözleri gerçektir, yalan söylemezler.
5. Bir günlük rızka kanaat ederler, yarın için bir şey biriktirmezler.

İşte bu beş hasleti bir kimse işlerse dünyâ'dan imânsız gitmesi ona lâyık değildir. Git onları İslâm'a davet et. Bunu da kabul ederler.»

Kûtü'l—kulûb da nakledildiğine göre bir gün İsâ (A.S.) ile Yahya (A.S.) bir yerde buluştular. İsâ (A.S.) ferah, Yahya (A.S.) ise kederli idi.

Yahyâ (A.S.):

— Ey İsâ! Sen C. Hakkın azabından emin oldun mu? dedi.

İsâ (A.S.):

— Ey Yahyâ! Sen Tanrı taâla'nın rahmetinden ümidini kestin mi? dedi.

Hak taâla hazretleri:

— İkiniz de iyi söylersiniz. Amma en iyiniz: «Allahın lûtfu ve keremi çoktur diyeninizdir» buyurdu.

Yine Kûtü'l—Kulûb'da nakledilir:

— Hak taâla hazretleri buyurdu ki: «Ey İsâ! Muhammed ümmetinin âlimleri benim yanımda peygamberler gibidir. Zirâ onlar az şeye râzı olurlar, ben de onların az bilgisine razı olurum. Ve onları Cennete koyarım. (Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Rasûlüllâh) dedikleri için Cennete daha çok onlar gider.

Ey İsâ! Bir kulumun gönlünde bir şey bulmazsam ben onun gönlünü kendi sevgimle doldururum.»

46. İNCİL'İN VASIFLARI BÖLÜMÜ

Keşşâf sâhibi şöyle der:

— Tevrat ahkâm idi. Fakat çoğu nasihat ve öğütlerden ibâretti.

Tefsîr-i Kebîr'de beyân edilir:

— İncil'in evvelinde şu metin yazılmıştı: «Bismâlâ Rahmânâ Rahîmâ.»

Hak taâla hazretleri İncil'de buyurur:

— Bir kimseye zûlüm etseler, o zülme uğrayan kimse istiğfâr etse (Allaha sığınsa) muhakkak o, Şeytanın askerini, şer kuvveti yenmiş, mağlûp etmiştir.

Katâde (R.A.) hazretleri derki:

— İncil'de Muhammed ümmetinin kıssası (hikâyesi) şu şekilde yazılmıştır:

Ahir zamanda bir kavim gelecek. Onlar iyiliği tavsiye ederler, kötülükten insanları alıkoyarlar. Evvelâ sayıca az olurlar. Sonra çoğalırlar.

Hak taâla bu kitapta beş şeyi buyurur:

1. Eğer duâ edersen kabûl ederim.
2. Eğer verdiğim nimetlere şükredersen daha çok veririm.
3. Eğer sadaka vermekle bana yakın olursan, ben de rahmetimle sana yakın olurum.
4. Eğer tövbe ile bana yakın olursan, ben de mağfiret (af) ile sana yakın olurum.
5. Eğer itikatla (îmanla) bana yakın olursan, ben de her durumda sana yardım ederim.

Nakledildiğine göre İncil'de Hak taâla hazretleri şöyle buyurmuştur:

— İlim işlemeyen kimseye yazıklar olsun! O kimse Cehennemde Câhillerle berâberdir. İlmi isteyin ve öğrenin. Zira ilim sizi mesûd etmezse bedbaht da etmez. Eğer sizi yüceltmezse, ayaklar altına da bırakmaz. Eğer sizi zengin etmezse, yoksûl da etmez. Eğer size fayda vermezse, zarar da vermez.

Sakın, ilim öğrenmekten korkarız, zira amel edemeyiz demeyin. Bilâkis; ilmî bilelim ve onunla amel edelim, deyin.

Mukâtil oğlu Süleyman şöyle der:

— İncilde şunu buldum. Hak taâla buyurdu: Ey İsâ! âlimlere hürmet ve saygı göster. Onların değerlerini bil. Zira Peygamberlerden ve Rasûllerden sonra âlimlerden üstün kimse yaratmadım. Alimlerin halka üstünlükleri, güneşin yıldızlara üstünlüğü gibidir. Ahîretin dünyâ'ya ve benim mahlûkâta üstünlüğüm gibidir.

Hak taâla hazretleri yine buyurur:

— Büyüklere, adalet isteyene zûlmetmek gerekmez. Alimlere, kendilerinden ahlâk isteyene sefillik ve ahlâksızlık yolunu gösterip câhillik etmek gerekmez. Kim bir hasta için oruç tutsa, o hastayı sağlığa kavuştururum ve ecrini büyük ederim. Halkı esirgeyeni ben de esirgerim.

Kuşeyrî (Allahın rahmeti üzerine olsun) şöyle demiştir:

— İncil'in sonunda şöyle yazılmıştır: «Lâilâhe illellâh El melikü'l — Hakkü'l Mübîn =Melik, Hak ve Mübîn olan Allahtan başka Hak ma'bûd yoktur.)

∴

47. BÖLÜM

Ebû Saîd El Hudrî (R.A.) nakleder:

— İsâ (A.S.) Aba giyerdi ve çok defa ağaç yaprağı yerdi.

Bir defasında altmış gün bir şey yemedi. Bir kerre hatırına yemek geldi, o vakit de ibâdetin lezzetini bu'amadı. Anası Hz. İsâ (A.S.)'ı mektebe verdi. Hocası:

— Bismillâh =Allahın adıyle de» dedi.

İsâ (A.S.):

— Mânâsı nedir? diye sordu.

Hocası:

— (Bâ) harftir. Allah taâla'nın birliğine işarettir (Sîn) harftir. Yüceliğine işârettir. (Mim) de harftir, o da Onun mülküne işârettir diye açıklamada bulundu.

Nakledildiğine göre İsâ (A.S.) şöyle buyurdu:

— Ey din yolunda gafil âlimler! Buyurulmayanı yapmayın ve bilmediğinizi halka söylemeyin.

Hak taâla da şöyle buyurmuştur:

— Benim yanımda sâlihlerin (iyi ve has kullarımın) gönlü gibi sevimli hiç bir şey yoktur. Kim size zülmetse ondan af dileyin. Size gelmeyen kimseye siz gidin. Size ihsân etmeyen, iyilik yapmayan kimseye siz iyilik edin. Size ödünç vermeyene siz ödünç verin, yardım edin.

İsâ (A.S.) dedi ki:

— İşe yaramayan alimin durumu bir taş gibidir. O taş su yolunu tıkar, ne kendi içer, ne de o suyu bırakır ki, ondan halk içsin. Ve yine bir kabre benzer ki dışı çok güzel, içi ise çürümüş kemiktir.

Bir gün Havârîler İsâ (A.S.)'a:

— Sen su üzerinde yürürsün. Biz niçin yürüyemiyoruz? dediler.

İsâ (A.S.):

— Sizin altun, gümüş ve mücevheriniz vardır. Dünya'ya değer verirsiniz. Onun için su üzerinde yürüyemezsiniz. Benim yanımda taşla altın aynıdır. Onun için ben yürürüm dedi.

İsâ (A.S.) devamla:

— Siz günahtan korkmazsınız. Hayret edilen husus şudur ki, Peygamberler küfürden korkar gibi günah'dan korkarlar.

İsâ (A.S.):

— İlmi ile amel etmeyen âlim, kaçamak yolla zinâ yapıp gebe kalan ve suçu gebeliği ile meydana çıkan kötü kadın gibidir. Tıpkı bunun gibi, ilmi ile amel etmeyen alim de kıyamet gününde Allahın yanında fıskı (kötülüğü) meydana çıkar ve rezîl olur, dedi.

İsâ (A.S.) yine:

— Ey Havârîler! Dünya'ya düşkün kimselerin malına bakmayın. Onların mallarının ihtişamı, sizin imanınızın nûrunu giderir, dedi.

Bir gün Havârîler:

— Ey İsâ! Yeryüzünde sana benzer kimse var mıdır? dediler.

İsâ (A.S.):

— Evet vardır, dedi. Sözü Allahı zikir, sükûtu (susması) fikir, düşünmek ve bakması ibret almak olan kimse bana benzer.

İsâ (A.S.) şöylece beyanda bulundu:

— Câhillerin yanında hikmet'ten bahsetmeyin,

zülmedersiniz. Eğer hikmeti ehline söylemezseniz, ehline zülmedersiniz.

— İbâdet ondur. Dokuzu Allah için halvettir, zikre devamdır. Biri bâtıldan yana susmaktır. Kimin gönlünde şehvet varsa o şehvet onun için fitnedir.

Havârîler:

— Velîler kimlerdir. Ey İsâ! dediler.

İsâ (A.S.):

— Şunlardır: Halk bu dünyâ'nın zâhirine (dış görünüşüne) bakar, onlar hakikatına bakarlar. Her an Allahı zikrederler ve ölümü unutmazlar. Dünyayı ve dünyâ'dakileri hattâ geçimlerini unuturlar.

— Dünyaya tapmayın, sizi kendine köle ve esir eder. Ona ibretle, ders almak gayesiyle bakın, onu ma'mur etmek, ölümsüz görmek için bakmayın, dedi.

Nakledildiğine göre İsâ (A.S.) dünyâyı ve insanları terkedip ibâdet etmek için bir dağa çıktı. O dağda Allaha ibâdet eden bir şahıs gördü. İsâ (A.S.) O şahsa:

— Ne zamandan beri burada ibâdet edersin? diye sordu.

O şahıs:

— Seksen senedir ben burada Allah için ibâdet ederim. Amma Ey İsâ! Allah taâla hazretlerinin bana muhabbetini vermesini diliyorum, dedi.

İsâ (A.S.) duâ edip gitti. Bir zaman sonra tekrar o dağa geldi. O şahsın gitmiş olduğunu gördü. İsâ (A.S.):

— Ey Rabbim O şahıs ne oldu? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Biz o şahsa, yağ ve su gibi yiyecek değil, muhabbetimizi verdik. Eğer onu görmek istersen, falân deredendir. Git ara.

İsâ (A.S.) o dereye vardı. Üç kerre adı ile çağırdı, O zat ses ve cevap vermedi.

Hak taâla hazretleri:

— Ey İsâ! Eğer o şahsı kılıçla parça parça etsen beni koyup sana cevap vermez, sana söz söylemez, buyurdu.

İsâ (A.S.) bu durumu görünce ağladı ve:

— Ey Rabbim! Dilerim ki, bana da ilâhî muhabbetinden bir zerre veresin, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Sen neredesin benim muhabbetim nerededir? O kâmil ve tam ilâhî muhabbet benim sevgili kulum ve Rasûlüm Muhammed Mustafâ'nın gönlündedir, buyurdu.

Ondan sonra İsâ (A.S.) bizim peygamberimiz (S.A.V.)'in kemâlini ve yüksek derecesini Havârîlerine müjdeledi ve şöyle dedi:

—«Benden evvelki Tevratı taşdîk edici, benden sonra gelecek bir peygamberi de —ki adı Ahmet'tir— müjdeleyici olarak (geldim)..» (130)

İsâ (A.S.):

— Kur'anı öğrenen ve onunla amel eden kimseye ne mutlu? dedi.

Yine o Havârîlerine:

— Birçok bey ve insanlar ilim yolunu bıraktılar, siz ilim yolundan ayrılmayın. Yine siz dünyâ'yı terk edin, onların olsun, dedi.

Ey dünyâ'ya mağrur olanlar aldananlar! İsâ (A.S.)'

---

(130) Sâf Sûresi, ayet: 6

ın durumuna bir bakın! O Allah korkusundan nasıl hayat sürer? Nasıl yaşar?

Nakledildiğine göre İsâ (A.S.) şöyle demiştir:

— Dünyâ'nın debdebesi Ahiretin ateşidir.

Bir gün İsâ (A.S.) yolda giderken toprak üzerinde yatan bir şahsı gördü ve:

— Kalk! Hak taâla hazretlerine ibâdet et, dedi.

O yerde yatan şahıs:

— Allaha ibâdet ettim, ondan sonra yattım! dedi.

İsâ (A.S.):

— Nasıl ıbâdet ettin? dedi.

O şahıs:

— Dünyâ'yı ehline (ona gönül verenlere) terk ettim! dedi.

İsâ (A.S.):

— Öyle ise yat! Çünki bütün ibâdeti yapmışsın dedi.

Nakledildiğine göre İsâ (A.S.) şöyle demiştir:

— Ey Dünyâ malını toplayıp yığanlar! O malınızla iyilik edin. Ondan daha iyi ivilik ise dünyâ'yı terk etmenizdir.

Havârîler:

— Ey Allahın Rasûlü! Bize izin ver. Bir ev yapalım ve o evde ibâdet edelim, dediler.

İsâ (A.S.):

— Su üzerine yapın! dedi.

Havârîler:

— Ey İsâ! Su üzerinde bınâ durmaz, dediler.

İsâ (A.S.):

— İşte onun gibi ibâdet de yeryüzünde durmaz, dedi.

Gökten Sofra İnmesi Olayı:

Nakledildiğine göre bir gün İsâ (A.S.) kıra çıktı. Onunla berâber beşbinden fazla halk da çıktı. Bir yerde beraberce oturdular. Yiyecekleri yoktu. Acıktılar Havârîler:

— İsâ (A.S.)'a de! Duâ etsin ve bize gökten sofra insın, dediler.

Arkadaşlarından Şemûn'u İsâ (A.S.)'ın yanına gönderdiler. Şemûn geldi ve arkadaşlarının sofra istediklerini bildirdi.

İsâ (A.S.);

— Ey Rabbim! Bize gökten sofra indir. O gün (bugün) bizim evvelimiz ve sonramız için bayram olsun, dedi. O gün Pazar günü idi. O gün onlara bayram oldu.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Kim bu yüce mu'cizeleri gördükten sonra gene kâfir olursa, küfründe devam ederse, ben ona şimdiye kadar hiç kimseye yapmadığım bir azapla azâp ederim.

Havârîler İsâ (A.S.)'dan sofra isteyince iki rekât namaz kıldı. Ve:

— Rabbim! Bizim üzerimize gökten sofra indir ve bizi şükredenlerden et. Ona Rahmet kıl, Cezâ sebebi kılma, diye niyazda bulundu.

Sonra İsâ (A.S.) durdu. Abdest aldı. Namaz kıldı. Ağladı ve:

— «Bismillâhi Hayrü'r—Râzıkîn = Rızık verenlerin en hayırlısı olan Allahın adiyle» dedi.

Gökten bir şeyin indiğini gördü. İçinde pişmiş balık vardı. Balığın başında tuz, kuyruğunda sirke bulunmakta idi. Beş de çanak vardı. Birinde zeytin, birinde bal, birinde yağ, birinde peynir ve birinde kuru üzüm vardı

Şem'ûn onu görünce:

— Ey Allahın Rûhu! Bu dünyâ nimeti mi, yoksa Âhiret nimeti midir? dedi.

Hz. İsâ:

— İkisinden de değil, bilâkis Allah katındandır Şimdi yaratıldı. Yemek ve Allaha şükretmek gerektir ki, daha fazla versin dedi.

Havârîler:

— Ey Allahın Rûhu! Balığın canlanmasını istiyoruz, dediler.

Hz. İsâ:

— Ey Balık! Allahın izni ile diril! dedi. Balık dirildi.

Ondan sonra Hz. İsâ (A.S.) tekrar duâ etti ve balık evvelki pişmiş hâline geldi. O sofra hergün inerdi. Hattâ zenginler bile ondan yemeye başladılar.

Ondan sonra sofra tekrar göğe giderdi.

Bunlar âsî oldular. Hak taâla hazretleri bunların yüzlerini maymun ve domuz yüzü şekline soktu. Üç gün böyle dolaştılar. Üçyüzotuz kişi idiler. Sonra da helâk oldular. Öldüler.

Ka'bül-Ahbâr şöyle der:

— Havârîler şöyle dediler: «Ey Allahın Rûhu! Bizden sonra bir ümmet daha gelecek mi?» dediler.

Hz. İsâ:

— Evet Ahmed (Muhammed) ümmeti gelecek. Onlar: Âlim, hâkîm ve Allah'tan korkan kimselerdir. İlim içinde her biri bir ilim peygamberi gibidir. O peygamberin adı, çok hamd ettiği için, Ahmet'tir. Diğer peygamberler de hamd ederler, amma Muhammed Mustafa

(S.A.V.) onlardan fazladır. Ondan dolayı Allah, O'na Ahmed adını verdi. (131)

48. İSÂ (A.S.)'IN GÖĞE KALDIRILMASI BAHSİ

Allah taâla şöyle buyurur:

«— (Yahudiler gizli) hileye saptılar, (İsâ'yı ansızın öldürmeye adam tayin ettiler), Allah da onların o hilekârlıklarına (öldürmek isteyeni İsâ'ya benzetmek, kendilerine onu öldürtmek, İsâ'yı yukarıya kaldırmak suretiyle) mukâbele etti. Allah, bütün hilekârlıkları hakkıyla bilendir». (132)

Yahudiler hile hazırladılar ve:

— Hz. İsâ'nın ölüleri diriltmesi ve yaptığı diğer şeylerin hepsi sihirdir, kendi de sihirbazdır, dediler.

Hz. İsâ bunların bu sözlerini işitti, çok üzüldü ve:

— Allahım sen bilirsin! dedi ve onlara lânet okudu. «Bunları maymun ve domuz yap» diye niyazda bulundu.

Yahudiler, Hz. İsâ'nın bu sözünü krallarına şikâyet ettiler. Kral korktu ve onu öldürmek istedi.

Sonra Yahudiler bir yere toplandılar, Hz. İsâ'nın üzerine yürüdüler. Hz. İsâ, Kudüs'de idi. Bunları görünce kaçıp bir eve girdi.

Derhal Cebrâil (A.S.) Allahın izni ile Hz. İsâ'nın yanına geldi.

Nitekim Allah kitabında şöyle buyurur:

---

(131) Mâide, sofra demektir. Bu hâdise ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerîm'de, Mâide Sûresinin 111 — 115. ayetlerinde C. Hak ilâhî beyanda bulunmuştur.

(132) Al-i İmrân Sûresi, ayet: 54.

— «...Ve O'nu (İsâ)yı Rûhu'l-Kudüs (Cebrâil) ile destekledik...» (133).

Cebrâil (A.S.), Hz. İsâ'yı aldı ve ikinci kat göğe çıkardı. Yahudilerden biri Hz. İsâ'nın ardından o eve girdi. Adı Eşyû idi. Bazılarına göre ise bu şahıs Taytûs'dur. Hak taâla hazretleri o şahsı İsâ'ya benzetti. Hz İsâ'yı evde bulamadı, dışarı çıktı. Dışarıda olan arkadaşları gördüler. Hz. İsâ sanıp onu öldürdüler ve ağaca astılar. Sonra da Eşyû'u arayıp bulamadılar ve:

— Bu şahsın yüzü Hz. İsâ'nın yüzüne benzer, fakat gövdesi bizim arkadaşımıza benziyor. Eğer bu Hz. İsâ ise bizim arkadaşımız nerede? Şayet arkadaşımızsa Hz. İsâ nerede? dediler ve birbirilerine girdiler. Bu mücadelede hayli insan öldü.

Müfessirler şöyle naklederler:

— Yahudiler, Eşyû'u ağaca astıkları zaman Hz. Meryem ile hanımı ağlıyorlardı. Hz. İsâ geldi, anasına gözüktü ve:

— Neden ağlarsın? Hak taâla hazretleri Eşyû'u benim sûretime koydu. Onlara gösterdi. Ben ölmedim, diriyim, dedi.

Nitekim Kur'anda C.Hak şöyle buyurur:

— «...Halbuki onlar onu (Hz. İsâ'yı) öldürmediler, onu asmadılar da. Fakat (öldürülen ve asılan adam) kendilerine (İsâ) gibi gösterildi.» (134)

Nakledildiğine göre Hz. İsâ göğe Allah tarafından kaldırıldığı zaman o kavim (Yahudiler) üçe ayrıldılar:

---

(133) Bakara Sûresi, ayet: 254
(134) Nisâ Sûresi, ayet: 157.

1. Nastûriyye.
2. Ya'kûbiyye.
3. Mılkâiyye.

Nastûriyye:

— Hz. İsâ, Tanrının oğludur, dediler.

Yâkûbiyye:

— Hz. İsâ Allahtır. Gökten indi, Hz. Meryemin rahmine girdi, sonra yeryüzüne çıktı, dediler.

Mılkâiyye:

— Tanrı üçün üçüncüsüdür: Biri Hz. İsâ'dır. Biri Hz. Meryemdir. Biri de Allahın kendidir, dediler.

Hak taâla şu beyanları ile hepsinin görüşlerini reddetti:

— «Ben hakîkat Allahın kuluyum.» (135)

— «İşte hakkında şek (ve ihtilâf) etmekte oldukları Meryem oğlu İsâ Hak kavlince budur.» (136)

— «Allah hakîkaten üçün (üç Tanrının) biridir, diyenler and olsun, kâfir olmuştur. Halbuki bir tek Tanrı'dan başka hiçbir Tanrı yoktur.» (137)

Nakledildiğine göre Hz. İsâ, Ahir zamanda, kıvâmetten önce Deccâlı öldürmek için Dımeşkta (Şam'da) ak minareye, ellerini iki meleğin omuzlarına koymuş olarak, inecektir. Ondan sonra dünyayı dolaşacak, Deccâlı Kudüs tarafında «Led» kapısında bulacak. Mücadele sonunda öldürecek ve Deccâlın kanı Batıya doğru akacaktır. Fakat Deccâlın çıkması Mehdî'den sonradır

Hak taâla Muhammed ümmetine ikrâm etmek için Hz. İsâ'yı âleme hükümdar edecektir. Mehdî halka

---

(135) Meryem Sûresi, ayet: 30
(136) Meryem Sûresi, ayet: 34
(137) Mâide Sûresi, ayet: 73

imam olacak. Ondan sonra Hz. İsâ Mekke'ye gidip oradan Medineye geçecek. Araplardan bir kız alacak, ondan kız çocukları doğacak. Kırk yıldan sonra Hz. İsâ eceli ile ölecektir. Hz. İsâ, Muhammed ümmetinden olmayı dilemişti. Hak taâla duasını kabul edip ona ömür vermişti. Böylece arzusu yerine gelmiş ve Hz. İsâ dünya'dan Ahirete teşrif etmiştir.

Abdullah bin Selâm şöyle beyanda bulunmuştur:

— «Tevrâtta Hz. İsâ'nın, Hz. Muhammed (S.A.V.) ile aynı yere defnedilecekleri yazılmış bulunmaktadır.» (138)

---

(138) Buhâri ve Müslim Ebû Hüreyre (R.A.)'den şu mealde bir hadis rivayet etmişlerdir: «Hayatım yedi (kudretin) de olan Allaha yemin ederim ki, Muhakkak Meryem, oğlu İsâ yakında aranıza bir hâkim-i âdil olarak (gökten yere) inecek, salibi (putu) kıracak, domuzu öldürecek cizyeyi kaldıracak, mal çoğalacak, hattâ kimse mal kabul etmez olacak» [S. Buhâri Terc. C. 6, S. 658 — 659 (1018). Müslim: C. 1, S. 203 — 204, 242 (155)]

Ebu Hüreyre (R.A.) bundan sonra isterseniz şu ayeti okuyunuz der:

«Ehl-i Kitaptan hiç biri hâriç olmamak üzere, ölümünden evvel, And olsun ona (İsâ'ya) mutlaka imân edecek. O da kıyâmet günü kendileri aleyhine bir şâhid olacaktır.» Nisâ: 159.

2) Ehl-i Sünnet inanışına göre Kıyametten önce olacak anormal durumlardan bazıları şunlardır:

a) Deccâl adında bir şahıs çıkacak, tanrılık iddiasında bulunacak, sonra da öldürülecektir.

b) Ye'cüc ve Me'cüc adlı iki kavim yeryüzünü birbirine katacak.

c) Hz. İsâ gökten inip bir müddet peygamberimizin şeriatiyle amel edecektir.

3) Ehl-i Sünnet alimleri «Mehdî) meselesini kıyâ-

Tarihçiler şöyle derler:

— Hz. Meryem, İsâ'ya gebe kaldığı zaman onüç yaşında idi. Bu, İsfendiyâr oğlu Dârâ'nın, Filkos (Filip) oğlu İskendere Bâbil'de galip geldiği zamandır.

Hak taâla hazretleri, İsâ (A.S.)'ı otuzüç yaşında Kudüs'ten göğe kaldırdı. Ramazan ayının Kadir gecesi idi.

Dehhâk (R.A.) derki:

— Hak taâla, Hz. İsâ'yı Aşûre günü iki namaz arasında göğe kaldırdı.

Ebu'l-Leys (Allahın rahmeti üzerine olsun) şöyle der:

— Hz. Mûsâ'dan, Hz. İsâ'ya kadar bin yıl geçmiştir Hz. Meryem de oğlu İsâ göğe çekildikten sonra altı yıl yaşadı.

Bilinmelidir ki incelemelere göre Hz. İsâ hikâyesi şöyledir:

— Hak taâla hazretleri, Cebrâil (A.S.)'ı insan şeklinde Hz. Meryem'e gönderdi ve ona rûh üfledi. Böylece onun ömrü uzun oldu. Yeri gök oldu. Ölüleri diriltici oldu. Nereye basarsa orası diri oldu, hayata kavuştu. Bu kadar hayat sürüp dolaştığı yere Lâhut (ilâhî ve ulvî âlem-gökler) derler. Âlem-i Şahâdet, görünen âleme, dünyaya Nâsût derler. Rûhu'l-Emin (Emin rûh) olan Cebrâil (A.S.) insan şekline girdi de Hz. Meryem onu insan sandı. Ondan Allaha sığındı. O huzura kavuşunca,

---

met alâmetleri arasında saymamışlardır. Bu hususta sahih rivâyetler de yoktur. Sofiler keşfe dayanarak bu meseleyi, kendilerine göre doğru olarak, kitaplarında beyan etmişlerdir.

Abdullah bin Selâm, Müslüman olmuş, Tevrât'ı iyi bilen Yahûdi alimlerinin ileri gelenlerindendir.

durumu anlayınca Cebrâil (A.S.) kelimetullah = İlâhî kelime (Hz. İsâ) ona intikâl etti. Nitekim Rasûlullâh (S.A.V.) efendimiz Allah kelâmını ümmetine nakletmiştir. Hz. Meryemdeki kadınlık harekete geldi ve İsâ'nın cismi Allah tarafından yaratıldı. Biri Hz. Meryem'de bulunan gerçek su, diğeri ise Cebrâilden üfleme ile geçtiği sanılan mânevi su.

Bu sefer Hz. İsâ doğar-doğmaz konuştu. Ölüleri diriltti. Zira o rûh-u ilâhî idi. Diriltmek Allahtan, üflemek İsâ'dandı.

Nitekim üfürmek Cebrâil (A.S.)'dan, Kelime (İsâ) Allah taâla'dan olmuştur.

Hz. İsâ'nın ölüleri diriltmesi geçicidir ve bir mucize olarak ilâhî kudretin eseridir. Hakiki diriltme Allaha aittir.

Hz. İsâ, Cebrâil (A.S.)'ın nefesinin eseri olduğu için, ölüleri diriltmekte, göklere yükselmekte, uzun ömürde, gözsüzleri göze kavuşturmada, hastalara şifâ vermede ve birçok mucizelerde de Cebrâil (A.S.)'a benzemektedir.

Şimdi ey ilâhî sırları öğrenmek isteyen kimse! Peygamberlerin hikâyelerini, Tefsır'de, Hadis'de, Tevrât'da, Zebûr'da, İncil'de ve Kur'ândaki en güzel ve en açık beyan şekilleri ile dile getirdim.

Peygamberlerin sonuncusu ve Rasûllerin efendisi Muhammed Mustafâ'dır. Bu, Kur'ânın yüce âyetleri, parlak delilleri ve açık mucizelerle belli olmuştur.

Bundan sonra Peygamberlerin şeriatlerine ait hükümleri ve buna bağlı açıklamalarını beyan edelim. Ondan sonra da kâinatın efendisi ve mevcûdâtın özü olan

Muhammed Mustafânın şeriatından bahsedelim, inşâllah.

Evvelâ şunu bilmek gerektir ki Adem (A.S.)'ın şeriatı (din hükümleri) şöyle idi:

— Kurban edip ateşe atarlardı. Kimin kurbanı yanarsa o Hak'tı. Kiminki yanmazsa o batıldır, makbûl değildir, diye hüküm verirlerdi.

Nûh (A.S.)'ın şeriatında:

— İki dâvacı geldikleri zaman ateşe atarlardı. Ateşte kim yanmazsa o haklı idi. Yanan ise haksızdır diye hükmederlerdi.

Dâvûd (A.S.)'ın şeriatı da şu idi:

Bir zincir asılmış dururdu. Dâvacılardan kim ona erişirse o haklıdır, kim erişemezse o da haksızdır, diye hüküm verirlerdi.

Süleyman (A.S.)'ın şeriatı şöyle idi:

Tapınağında bir çukur vardı. İki dâvacı geldiği zaman kimin ayağı o çukura batarsa bilirlerdi ki haklıdır. O çukura batmazsa haksız olduğuna hükmederlerdi.

Zekeriyyâ (A.S.)'ın şeriatı.

Demirden iki kalem yapmıştı. Eğer iki dâvacı gelse, adlarını o kalemlerin üzerlerine yazıp suya atarlardı. Eğer o su kimin kalemini alıp giderse bilirlerdi ki, o haklıdır. Eğer alıp götürmezse haksızdır, diye hüküm verirlerdi.

Mûsâ (A.S.)'ın şeriatı:

Nasıl muvâfıksa, Tevrat'a göre hükmederdi. Tevrât'a göre hüküm verirdi.

İsâ (A.S.) İncile göre hükmederdi.

Bunlardan sonra sıra mevcûdatın efdali ve mahlûkâtın ekmeline geldi.

Peygamberimiz (S.A.V.) şöyle buyurdular:

«Dâvacıya delil (vesika), inkâr edene de yemin gerekir.»

Öyle olunca bizim Peygamberimiz Rasûlû Ekrem (S.A.V.) hazretlerinin şeriatı daha üstün ve daha doğrudur.

Bizi, dinlerin en hayırlısı olan dinin (İslâm'ın) Peygamberi Hz. Muhammed'in ümmetinden kılan Allaha hamd olsun ki O, Rahmân, Rahîm ve Berr (en iyi) isimleri ile anılmaya layık yücedir.

49. PEYGAMBERLERİN SIRASI İLE İLGİLİ BÖLÜM

(Ey ilâhî bilgiye erenler! Ey Allahı arayanlar! Ey Allaha kavuşanlar) ve ey ilâhî sırları öğrenmek isteyenler! Şunu iyi biliniz ki bu kitapta bütün hakîkat ilimlerini ve ilâhî bilgilerin aslını ve esasını beyan ettim. Zira Hak taâla hazretleri kemâle ermiş kimselere, umûmi ve husûsi feyizle, bu bilgiyi keşfetmiştir, açmıştır. Ancak, Peygamberlerin birbirinden hangi yönden önce geldiği hususu açık değildir. Bu, ya mânâ itibariledir, ya da başka bir sebeptendir. Durumun hakikatini ve sözün inceliğini en iyi bilen ancak Allahtır.

Fakat ben derviş Ahmed Bican, bu hususta kararsız kaldım. Allahın yardımına ve Hz. Muhammed Mustafâ (S.A.V.)'ın temiz rûhuna sığındım. Hak taâla hazretleri o sebeple bana tefsirlerde yazılı bulunanlardan bazısını keşfetti.

Şimdi şöyle bilmek gerektir ki, her peygamber Allahın sıfatından bir sıfata mazhar olmuştur ve Onun güzel isimlerinden bir isim onda tecelli etmiştir. Bu da katışıksız bir mânâ zevki ve tam bir keşif ve açılışla bilinir hale geldi.

Böylece Adem (A.S.) C.Hakkın, sûret ve manâ itibâriyle ve kendindeki ilâhî tecellilerle, modeli oldu. Kendinde ilâhî sıfatları topladı. Beşeriyetin atası olduğu için bu böyle oldu.

Bu itibarla Adem'in hakîkatı ve rûhu, Allahın zât isminin nûrundandır. O Allahın ismidir. Aklı ve kalbi iki sıfatının nûrundandır. Biri Rahm ve biri de Rahmândır. Nitekim Allah:

— «Ey Adem! Ben seni Rahmet için yarattım» buyurmuştur.

Böylece Hz. Adem umûmî ve husûsî rahmete mazhar olmuştur.

Adem (A.S.)'ın nefsi, Allahın fiil isminin nûrundandır ki, Bedî, ismidir. Yani: Hak taâlanın, Hz. Ademi hiçbir yaratılana benzetmemiş olması itibariyle O, ilâhî yaratıştaki san'atın eseri, san'at örneği olmuştur.

Şît (A.S.):

Şît (A.S.)'ın Hibetullâh (ilâhî hibe, Allah armağanı) olması itibariyle Adem (A.S.)'a benzemesi yönündendir.

Şît (A.S.)'ın hakikati ve rûhu, zat isminin nûrundandır, Allahın isminin nûrundandır. O isim «Melik»dir. Zira Şît (A.S.) Atası Adem'den sonra âleme mâlik olmuştur. Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «El-Berr»dir. Şit (A.S.) ana ve babasına son derece şefkatli idi. Zira Allah onu Hz. Adem'e, Hâbile karşılık vermişti. Nefsi fiil isminin ikisindendir. Bir cami, biri

Muğnidir. Çünkü Şit (A.S.) babasından sonra bütün beşerî kemâlatı kendinde topladı. Allah taâla'dan başka ne varsa onlardan da ganî idi.

İdrîs (A.S.):

İdrîs (A.S.) göklere çıktığı, meleklere ve mücerred ruhlara karıştığı zaman onaltı yıl yemedi, içmedi ve uyumadı. Hattâ mücerred akıl olup herşeyinden kesildi, Hakka yöneldi. Allahın mukaddes makamında. Nûh (A.S.) a tekaddüm etti. Ondan önce Peygamber oldu. Böyle olunca hakikati ve rûhu zat isminin nûrundandır. Bu isım «Kuddûs»dur. Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O da «Müteâl»dir. Bu itibarla Hak taâla ona yüce bir makam verdi. Nitekim Hak taâla hazretleri Kur'ân-ı Keriminde şöyle buyurur:

«Biz onu pek yüce bir yere yükselttik.» (139)

Nefsi fiil isminin ikisindendir. Biri Râfi, diğeri ise Bâsît'dır. Bu itibarla yüce âleme çıkıp, âlemi seyretmekle, münbesit oldu, ferahladı ve huzur buldu.

Nûh (A.S.):

Nûh (A.S.)'ın kavmi ehl-i Teşbîh olup (Allahı başka birşeye benzetme yolunu tutup) putlara tapınca Hak taâla hazretleri Nûh (A.S.)'ı onlara dâvetçi, peygamber gönderdi. Böylece onları, Allahın, her türlü noksanlıklardan uzak olduğunu kabul etmeye çağırdı. Hak taâla hazreteri zâtında, sıfatlarında ve fiillerinde şekilden ve başka birşeye benzemekten uzaktır. Onlar Allahı başka varlıklara benzetirlerdi. Nûh (A.S.) onları tenzîh ile (Allahın noksan sıfatlardan uzak olduğunu bildirmekle)

---

(139) Meryem Sûresi, ayet: 57

tedâvi etti, bu çarpık inanışlarını düzeltti. Böyle olunca onun hakikati ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Selâm»dır. Zıra onları teşbihden ve boğulmaktan selâmete erdirdi. Nitekim Hak taâla hazretleri Kur'ân-ı Keriminde şöyle buyurur: «Denildi ki: Nûh, sana ve (gemide) beraberinde bulunanlardan (gelecek mü'min) ümmetlere bizden selâm (-ü selâmet) ve bereketle in... (140)

Kalbi ve rûhu sıfat isminin nûrundandır ki, o «Şekûr»dur. Nitekim Kur'ânda C.Hak şöyle buyurmuştur: «...(şu) bir hakikattir ki (Nûh) pek şükreden bir kuldu» (141)

Nefsi fiil isminin ikisindendir. Biri «Müntekîm» diğeri «Hâfız»dır. Zira Nûh (A.S.) Allah düşmanlarından intikam almıştır ve onları alçaklıkların en aşağısına, Cehenneme indirmiştir.

Hûd (A.S.):

İsrîs (A.S.)'ın takdisinden ve Nûh (A.S.)'ın tenzihinden rubûbiyet mertebesi, Allahlık bilgisinin gerçek yeri tamamlanınca, C.Hakkın birliği belli oldu. Bu şekilde Hûd (A.S.) kavmini Tevhide, Allahın birliğine imana davet etti. Nitekim onun hakikati ve rûhu zât isminin nûrundandır. O isim de «Mü'min»dir. Doğru yol ancak İmân ve İslâm'dır. Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Kahhâr»dır. Bu itibarla Hûd (A.S.) kâfirleri kısırlık rüzgârı ile kahretmiştir.

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Bri «Hâdî».

---

(140) Hûd Sûresi, ayet: 48
(141) İsrâ Sûresi, ayet: 3

dir, diğeri ise Dàrr (Zârr)dır. Çünkü Hûd (A.S.) halkı Allah yoluna hidâyet etti ve inât edenlere Hak taâla zarar verdi, ebedî küfürde kaldılar.

Sâlih (A.S.):

Takdîs, Tenzîh ve Tevhîd ile Rubûbiyet mertebesi tecelli edince, gayb anahtarlarından icât etmeye bir sebebin zâhir olması münâsip oldu. Hakikati ve rûhu zât isminin nûrundandır. Bu isim «Müheymin»dir. Mânâsı «Şâhit»tir. Zira Hak taâla hazretleri bedi', yaratma kudretini Sâlih (A.S.)'a gösterdi.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Muhsî»dir. Zira Sâlih (A.S.) kavminin üç günde helâk olacaklarını saymıştı.

Nefsi fiil isminin ikisindendir. Biri «Fettâh», diğeri de «Kâbıd» (Kâbız) idi. Fethetmesi, taştan bir deve çıkarmasıdır. Kâbız olması ise, kavmi dünya lezzetine son derece düşkün ve onunla çok meşgul idiler, onları bu lezzet ve meşguliyetten alıkoydu. Helâk olup hepsinden mahrum kaldılar.

İbrâhîm (A.S.):

Evvelki peygamberlerin Takdîs, Tenzîh, Tevhîd ve Tefrîdi ile Allahlık makamı tamam olunca, ilâhî muhabbetten İbrâhim Halîlüllah ortaya çıktı.

Nemrûd kendi nefsine uyarak, peygamber olup olmadığını tecrübe etmek için İbrâhim (A.S.)'la mücadele etti ve O'nu ateşe attırdı. Nemrûd'un ateşi İbrâhim (A.S.)'a nûr ve ravza (bahçe) oldu. Böylece Onun hakikati ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Azîz»dir Zira Hak taâla, kâfirlerin hakaretinden azîz kıldı. Allah

katında dahi izzete, şerefli mertebeye erişti. Bu, âlemi melekûtu (ilâhî ve kudsî âlemi) ona göstermekle oldu.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Halîm»dir. Nitekim Hak taâla Kur'ân-ı Kerimde şöyle buyurur:

«İbrâhîm cidden pek çok tazarrû, ve niyaz eden, (kalbi yufka ve ezâya karşı) gerçekten sabırlı (bir zât) idi» (142)

Bu sebepten İbrahim (A.S.) herkese hilmedip lutf-ederdi.

Nefsi fiil isminin ikisindendir. Biri «Rezzâk» diğeri «Reşîd» tir. Hak taâla hazretleri Ona rızık sebeplerini vermişti. Bu itibarla İbrâhim (A.S.) rızka mazhar olmuştu. Reşîd olmasına gelince, Hak taâla bu hususta şöyle buyurmuştur:

«And olsun ki biz daha evvel İbrahim'e de rüşdünü vermişizdir ve biz onu (n buna ehil olduğunu) bilenlerdik.» (143)

İsmâîl (A.S.):

Allah sevgisi İbrâhim (A.S.) da tezâhür edince, Hz. İbrâhim de rûhunu saçtı ve kendini ilâhî sevgi yolunda ateşe attı. Böylece Hz. İbrâhim'den iki peygamberin meydana gelmesi Allahın emri gereği oldu. Biri rûhunu (canını) cömertçe ortaya koyan İsmâil (A.S.)'dır. Diğeri, nefsini kırıp-döken İshâk (A.S.)'dır.

Böylece Onun hakikati ve rûhu zât isminin nûrundandır. O isim «Cebbâr»dır. Zira o, Allah sevgisi için

---

(142) Tevbe Sûresi, ayet: 114
(143) Enbiyâ Sûresi, ayet: 51

nefsini kırmış, terbiye etmiş ve Allah iradesine teslim olmak içinde rûhunu cebretmiş, mecbûr kılmıştır. Bu itibarla Allah taâla da onun yerine ulu bir koç gönderdi.

Onun aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isimle «Halîm»dir. Zira İbrâhim (A.S.)'ın ilâhî hüküm karşısında geniş hilmi vardı. Nitekim Hak taâla Kur'ân-ı Keriminde şöyle buyurmuştur:

«Biz de ona çok uysal bir oğul müjdesini verdik» (144)

Nefsi, Allahın fiil isminin üçünden, üç ismindendir Biri «Mücîb», biri «Hasîb» biri de «Rakîb»'dir.

Hak taâlanın emrine icâbet etti, uydu. Babasının arzusuna boyun eğdi ve nefsinin hesabını yaptı, nefis muhasebesinde bulundu.

İshâk (A.S.):

İbrâhim (A.S.) sevgi ateşine atılınca, Onun nefsi bütün mukaddes nefislere cevher maddesi oldu. Bundan dolayı:

— Mülk âlemine, dünya'ya İshâk (A.S.)'ın neslinden başka hiç peygamber gelmedi, dediler.

Ancak, Muhammed Mustafâ (S.A.V.), İsmâil (A.S.) neslinden gelmiştir. Bunun da sırrını yalnız Allah taâla bilir.

Amma şu kadar var ki, Hz. İbrâhim'in rûhu vahdet (birlik) sırrındandır. Nefsi de ilâhî ahkâm'ın sırrının çokluğundandır.

Öyle olunca, Hz. İsmâil, Vahdete mazhar oldu. Hz. İshâk ise çokluğun menbaı, kaynağı oldu.

---

(144) Es - Saffât Sûresi, ayet: 101

Hakikatı ve rûhu zât isminin nûrundandır. O isim ise «Mütekebbir» dir.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O da «Raûf» ismidir. Onun için müminlere karşı şefkatli idi

Nefsi fiil isminin ikisindendir. Biri «Vekîl» ve biri de «Bâîs» ismidir. Onun için mukaddes ruhların hazinelerine vekîl oldu.

Ya'kûb (A.S.):

Görünen âlemde, (dünyada) peygamberlerin ruhları görünmeye başlayınca, Allah yeniden peygamberler göndermeyi dileyince, ilk önce Hz. Yakup (A.S.) geldi. Çünkü O, peygamber ordusunun hükümlerine (işlerine) hazine oldu ve ondan oniki çocuk dünyaya geldi.

Hak taâla hazretleri bunlardan birini ilâhî cemâlinin, güzellik nûrunun aynası olarak yarattı. Hz. Yakûp o nûru görünce âşık oldu. İlâhî güzellik karşısında şaşkınlık içinde kaldı. Ondan sonra ilâhî güzellik (oğlu Yûsuf) gözünden kayboldu. Ayrı düştü. Devamlı üzüntü duydu.

Çünkü aşk sevginin meyvesidir. Üzüntü de onun gereklerindendir.

Onun için olgunluğa ermiş kimseler:

— Aşk, güzelliği gerektirir. Güzellik belâyı gerektirir. Belâ üzüntüyü gerektirir, demişlerdir.

Hz. Yakûbun hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Kebîr»dir. Çünkü O, peygamberlerin kaynağı ve İsrâil Oğullarının bu yönden büyük hazînesi idi.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. İsmi «Ve-

dûd»dur. Onun için O, oğlu Yûsuf'da görünen ilâhî güzelliği sevdi, ilâhî güzelliğe aşkla bağlandı.

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Hâlîk», biri de «Bârî»dir. Onun için çocukları çok oldu.

Yûsuf (A.S.):

Ya'kûb (A.S.) sevgisi ilâhî nûrun tecellisini gerektirince, Hz. Yûsuf en güzel bir görünüşte dünyaya geldi

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. Onun için Hz. Yûsuf ilâhî nûrun sûreti oldu. Hattâ kim ona bakarsa âşık olurdu. Nitekim babası, anası ve kardeşleri onu görünce âşık oldular ve dayanamayıp ona secde ettiler.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Kâdir»dir. Onun için Mısıra kâdir oldu.

Nefsi fiil isminin üçünün nûrundandır. Biri «Musavvir» ismidir. Onun için en güzel şekilde zâhir oldu Biri «Hafîz» ismidir. Onun için Mısır'ın hazinelerini kıfzetmiş, korumuştur. Üçüncüsü de «Afv» ismidir. Onun için kardeşlerini affetti.

Eyyûb (A.S.):

Hz. Yakûp'tan sevgi, Hz. Yûsuf'tan güzellik zuhûr edince, Allahın hükmü irâdesi, başka bir peygamberin, üzüntü yolunda belâlara uğrayacak bir peygamberin gelmesini gerektirdi. Zira muhabbete, sevgiye belâ ve üzüntü lâzımdır.

Böylece Hz. Eyyûb dünyâ'ya teşrif etti ve başına çeşitli belâlar geldi. Çünkü belâlar veliler içindir. Nitekim, peygamberimizden şöyle bir rivâyet nakledilmiştir:

«Belâ Allahın kamçılarından bir kamçıdır. Onunla kullarını kendine yöneltir.»

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Ganiyy»dir. Bütün malı ve çocukları elden çıkmıştı. Hak taâla hazretleri tekrar verdi ve Eyyûb (A.S.)'ı iki defa gânîy-zengin etti.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır ki, o «Sabûr»dur.

Nitekim, Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

— «Biz onu hakikaten sabırlı bulduk. O ne güzel kuldu! Hakikat O, dâimâ (Allaha) dönen (bir zât) idi». (145)

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Vâsi» ve biri «Tevvâb»dır. Çünkü o, bunca belâları karşılamaya gücü yetti. Hakka döndüğü için de Tevvâb ismine mazhar oldu.

Şuayb (A.S.):

Sevgi yolunda, her türlü belâlara müptelâ olarak, Eyyûb (A.S.) zâhir olunca, Hak taâla Likâ ve Visâle âşık (Allahı görmeye ve ona kavuşmaya can atan) başka bir peygamberin gelmesini diledi.

Böylece Şuayb (A.S.) dünyâ'ya geldi ve aşırı sevgisinden dolayı üçyüz yıl ağladı. Üç kere gözsüz oldu. Her yüzyılda bir kere gözü açıldı.

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Mâcid»dir. Onun için kavmine şerif oldu ve Peygamberin Hatibi ünvanını aldı.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır ki, o «Kerîm»dir. Zira ümmeti için de onun keremi çok idi.

---

(145) Sâd Sûresi, ayet: 44

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Hüküm», biri de «Müskıt»dır. Çünkü O her vakit halka hükmederdi ve: «Teraziyi ve ölçüyü (kileyi) iyi tartın» derdi.

Mûsâ (A.S.):

Allah sevgisi, Halîl'in dostluğu, Ya'kûb (A.S.)'ın aşkı, Yûsuf (A.S.)'ın güzelliği, Eyyûb (A.S.)'ın sabrı ve Şuayb (A.S.)'ın şevki ile tamam olunca; bunlardan sonra, Allahın irâdesi, kâmil, ilâhî sıfata sâhip ve kâfirleri kahredecek bir peygamberin gelmesini gerekli kıldı.

Böylece Mûsâ (A.S.) dünyâ'ya geldi.

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Celîl» ve «Aliyy»dir. Onun için düşmanlarını kahr ve helâk etti. Yüce olduğu şudur ki, Firavnı ve kavmini helâk edip onların üzerine yüce oldu. Nitekim Allah taâla şöyle buyurmuştur:

«Şüphesiz sen (başkalarından) yücesin.»

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O «Alîm»-dir. Çünkü O, Tevratı çok iyi bilirdi ve İsâ (A.S.)'a gelinceye kadar bütün peygamberler Tevrât ile hükmederlerdi.

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Muızz» ve biri «Müzill»dir. Zira müminleri yüceltir, kâfirleri zelîl kılardı.

Hârûn (A.S.):

Celâlî bir peygamber zuhûr edince, lutf-ı ilâhî, ondan sonra Cemâlî olan başka bir peygamberin gelmesini gerekli kıldı. Böylece Hârun (A.S.) meydana gelip, Mûsâ (A.S.)'a vezîr oldu. Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle

buyurur: «Bana kendi ailenden bir de vezîr ver. Birâderim Hârûn'u.» (146)

Hakikati ve rûhu zat isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Zâhir» ve biri de «Bâtın»dır. Lûtfu ile zâhir, sırrı ile Bâtın oldu.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Gaffâr»dır. Onun için Hak taâla hazretleri ümmetlerinin günahlarını yarlığadı.

Nefsi, fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri Gafûr, biri de Latıyf'dir. Onun için ümmetlerinin hatasını gizleyip güzel lûtfeylerdi.

İlyâs (A.S.):

Hak taâla hazretleri, Celâl ve Cemâl'in tezâhürlerini Mûsâ ve Hârûn (A.S.) da belli edince, bunların eserlerini açıklamak için başka bir peygamberin dünyâ'ya gelmesini istedi.

Hakikati ve rûhu zat isminin nûrundandır. Onun için kavmi, çeşitli bitkilerden kendilerine versin diye, muhtaç idiler.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Cemîl»dir.

Nefsi, fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Vehhâb» ve biri «Muktedir»dir. Vehhâbâ mazhar olmasının sebebi, C.Hakkın, Lübnan dağına çıkmasına izin vermesindendir. (Ayrıca, Allah, İlyâs Peygambere melekler gibi yerde ve gökte seyretmesini bağışlamıştır.)

Dâvûd (A.S.):

Celâl ve Cemâl sıfatları kendilerine görünen pey-

---

(146) Tâ—hâ Sûresi, ayet: 29 - 30

gamberlerin işi tamam olunca, bunlardan sonra, Allah sevgisi ile yanan ve çeşitli belâlara uğrayan başka bir peygamberin gelmesi ilâhî emre uygun düştü. Böylece Dâvud (A.S.) dünyâ'ya geldi. Hakikatı ve aklı zat isminin nûrundandır ik, Hakîm'dir. Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur: «Ona hikmet ve fazl-ı hitâp verdik.» (147)

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Kavîy»dir. Onun için mülk üzerinde kuvvetli idi. Nitekim Kur'ânda, Hak taâla buyurur ki: «Onun mülkünü de kuvvetlendirdik.» (148)

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Mukaddim», diğeri de «Müahhir»dir. Onun için Hz. Ûriyâ-yı kutsal tabût önünde tuttu, kendini geride bıraktı. İstiğfar edince de yeryüzüne halîfe oldu.

Süleyman (A.S.):

Dâvûd (A.S.), Allahın kudretinden gariplikler e şâhit olunca ve belâlar çekip kırk yıl ağlayınca, ondan sonra mülkü daha büyük ve daha kuvvetli başka bir peygamberin gelmesi emr-i ilâhide gerekti. Böylece mülk mertebesi tamam olacaktı. Bu sebepten dolayı Süleyman (A.S.) mülk âlemine, dünyâ'ya geldi.

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Azîm»dir. Onun için dünyâ ehli üzerine muazzam oldu.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O «Metîn» dir. Onun için saltanatı, hükmü ve ilmi muhkem, sağlam oldu.

---

(147) Sâd Sûresi, ayet: 20
(148) Sâd Sûresi, ayet: 20

Nefsi, fiil isminin dört tanesindendir. Biri Adl (Adâlet), biri Mâlikül-Mülk (Mülkün Mâliki), biri Hâfız, biri de «Râfî»dir. Herkese tam adalette bulunduğu için âdil oldu. İnsanlardan ve cinlerden baş kaldıranların hepsini aşağı oturttuğu, sindirdiği ve zararsız hale getirdiği için Hâfız oldu. Tahta çıkıp yükseldiği için de Râfi' oldu Allahın emri ile bütün halka hükmettiği için Mâlikül-Mülk oldu.

Uzeyir (A.S.):

Süleyman (A.S.)'ın hükmü ile Mülkün kemâlâtı tamam olunca, ölmek ve dirilmek gibi Ahiret işlerinden çok şeyler gören, hem de çok yakinen bunları gören bir peygamberin gelmesi gerekti. Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur: «(Böyle yapmamız) seni insanlara ibret nişanesi kılmamız içindir.» (149)

Böylece Üzeyr (A.S.) dünyâ'ya geldi.

Hakikatı ve rûhu zat isminin ikisinin nûrundandır. O isimlerden biri Evvel, biri Ahir'dir. Onun için hayat ile, evvel kendi hâlini gördü. Ondan sonra ölümünden sonra ikinci hayatını gördü ve Ahir oldu.

Aklı ve kalbi sıfat isminden ikisinin nûrundandır. Biri Semî'dir. Biri Basîr'dir. Allahın kelâmını işittiği, duyduğu için Semî'dir. Ölümünden sonra ikinci hayatını gördüğü için de Basîr oldu.

Nitekim, Hak taâla hazretleri Semî ile ilgili olarak şöyle buyurur: «Hayır, yüzyıl (ölü) kaldın.» (150)

---

(149) Bakara Sûresi, ayet: 259
(150) Bakara Sûresi, ayet: 259

Nefsi, fiil isminin nûrundandır. O isim «Vâlî»dir. Çünkü Onun ilâhî kudret kemâlini görmeye velâyeti vardır.

Yûnus (A.S.):

Hak taâla hazretleri çeşitli kudretlerini, kudretinden örnekleri Üzeyir (A.S.)'a gösterince, bundan sonra korunan, deniz karanlıklarında oturup balığın karnında vatan tutan başka bir peygamberin gelmesi Allah makamında gerekli oldu.

Böylece Yûnus (A.S.) dünyâ'ya geldi.

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır ki, o isim «Vâcid»dir. Karanlıkların yok olmasında nûrâni vücud bulduğu içindir.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O isim «Gafûr»dur. Tanrı taâla hazretlerinden ona gufrân hâsıl oldu. Boğulmaktan kurtuldu ve ayrılık zindanından kurtuldu. Nitekim Hak taâla buyurur: «Bunun üzerine biz de onun bu duâsını kabul ettik, kendisini gamdan selâmete erdirdik. İşte biz iman edenleri böyle kurtarırız.» (151)

Nefsi fiil isminin ikisinin nûrundandır. Biri «Mukît», biri de «Nâfi»dir. Balığın karnında ikâmet edip mânâ zevki ile beslendiği için mukit oldu. Kavmi ile buluşup, kavminin kendinden faydalanması ile de Nâfi' oldu.

Zekeriyyâ (A.S.):

Emr-i ilâhî, Üzeyir (A.S.)'a Allahın fazlı ile dirilmek, cömertliği ile de Hıfz tamam olunca; canlarını

---

(151) Enbiya Sûresi, ayet: 88

Allaha kavuşma yolunda fedâ eden iki peygamberin gelmesini gerektirdi. Böylece dünyâ'ya Zekeriyyâ ve Yahya (A.S.)'lar geldiler.

Zekeriyyâ (A.S.)'ın hakikatı ve rûhu, zat isminin nûrundandır. O isim Kayyûm'dur. Allah sevgisinde kâim ve sâbit olup mustakîm olduğu için böyledir. Öyle ki, iki kısma ayırdıkları halde sabretti.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. O «Hamîd»-dir. İşlerinde Mahmûd olduğu için rûhunu ve nefsini Hak yolunda harcadı.

Nefsi, Allahın zat isminden ikisinin nûrundandır. Biri «Muhyî» (diriiten), diğeri se «Mecîd»dir. Şânı ve şerefi yücedir.

Hak taâla hazretleri Ona nidâ etti:

— Sana bir oğlan bağışladım, adını Velî koydum Hem babasının ilmine vâris olsun, hem de onun ismini ihyâ etsin, yaşatsın, buyurdu.

Böylece O, Muhyî ve Mecîd ismine mazhar oldu.

Yahyâ (A.S.):

Zekeriyyâ (A.S.) rûhunu (canını) ortaya atıp nefsini fedâ edince, kemâl üzere olan bir peygamberin gelmesini emri ilâhî gerekli kıldı. Böylece bu âleme, dünyâ'ya Yahyâ (A.S.) geldi.

Hakikatı ve rûhu zat isminin nûrundandır. O isim «Hakk»dır. Dâvada ve mânada sâbit olduğu için bu isim verildi.

Aklı ve kalbi sıfat isminin üçünün nûrundandır ki, biri «Vâris», biri «Şehîd», biri de «Bâkî»dir. Babasının ilmine sahip olduğu için Vâris oldu. Âlem-i Gayb'da, hem de Allah yolunda şehîd olduğu için Şehîd oldu. Hak

taâla hazretleri tanıklık verdi ki: «Yahyâ (A.S.) hiç günah işlemedi, fakat beni severdi. Ben de onu severdim.»

Böylece sevene, sevgilisi yolunda öldürülüp, sevgiliye kavuşmakla bakî olması mutlaka lâzımdır.

Nefsi, sıfat isminin nûrundandır ki, o Velî ismidir. Hattâ Yahyâ (A.S.)'da nefsânî fiillerden hiçbir şey sâdır olmadı.

İsâ (A.S.):

İlâhî ve Kevnî (dünyevî) mertebe tam olgunluğa erince, ilâhî irâde, bunlardan sonra ölüleri dirilten, birçok ilâhî delilleri mucize olarak gösteren (Hattâ: akıl ve bilgi sahipleri, insanın ölüleri diriltti̇ğini görsünler ve Allahın ölüleri dirilteceğini inkâr etmesinler diye), başka bir peygamberin dünyâ'ya gelmesini gerekli kıldı.

Nitekim Allah Kur'ânda şöyle buyurur:

— «İşte Allah böylece ölüleri diriltir, size âyetlerini gösterir» (152)

Böylece İsâ (A.S.) bu âleme, dünyâ'ya geldi.

Hakikatı ve rûhu zât isminin nûrundandır ki, o isim «Ahad» dır. Babasız yaratıldığı ve Allahın kudretine ve birliğine delîl olduğu için bu isim ona verildi.

Aklı ve kalbi sıfat isminin nûrundandır. Biri «Vâhid» ve biri «Habîyr» dir. Vâhid oluşu, Cismânî ve Rûhânî alemde Vâhdâniyetten dolayıdır. Habîr oluşu ise zâhir ve bâtın ilimlerini bildiği içindir.

Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

«Hani sana kitabı (yazı yazmayı), hikmeti, Tevrâtı, İncîli öğretmiştim.» (153)

---

(152) Bakara Sûresi, ayet: 73
(153) Mâide Sûresi, ayet: 110

Tevrât'dan murâd ilm-i zâhir, basit bilgidir. İncilden murad da Bâtın ilmi, mânâ ilmidir.

Nefsi, fiil isminin üçünün nûrundandır. Biri «Muhyî», biri «Mümiyt», biri de «Hâlık» dır.

Ölüleri dirilttiği için Muhyî (dirilten), kâfirleri öldürdüğü için Mûmiyt (öldüren) ve yarasa yapıp üfleyerek Allahın izni ile dirilttiği için de Hâlık'dır.

İlâhî kemâl, insânî hakîkatlarda, gayb âleminin manasında ve yeryüzünde tamam olunca, ilâhî irâde, bunlardan sonra bir peygamberin gelmesini gerektirdi. O peygamber öyle bir peygamberdir ki, bütün kemâlatı, olgunlukları toplamış ve Rasûl olup bütün ayetler kendinde bir arada bulunmuştur. O, Muhammed Mustafâ (S.A.V.)'dir. Allahın sevgilisidir. Dünyâda ve mânâ âleminde bütün mertebeleri topluca veya ayrı ayrı kendinde toplamıştır.

Hakîkatı ile bütün hakîkatleri üzerinde toplamıştır. Alem-i mülkde, dünyâ'da peygamber olduğu gibi ilâhî alemde ve ruhlar âleminde de peygamberdir.

İsâ (A.S.)'ın işi bittiği tarihten altı yüz yıl, yahut beşyüz elli yıl, yahut beşyüz altmış yıl, yahut da altıyüz yirmi yıl geçince, Hâtemün—Nebiyyîn ve Seyyidül—Mürselîn (peygamberlerin sonuncusu ve Rasûllerin efendisi) peygamberimiz (S.A.V.) dünyâya teşrîf etti. (154)

Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

«Ey ehl-i kitap, size — kitaptan gizlemekte olduğumuz şeylerin bir çoğunu meydana vuran, bir çoğundan da geçiveren — peygamberimiz gelmiştir. Size Allahtan hakîkî bir nûr ve apaçık bir kitâp gelmiştir.

---

(154) Peygamberimizin doğumunun katî tarihi Milâdî Nisan «571» dir.

Ki Allah, rızasına uyanları onun sebebiyle selâmet yollarına doğrultur, onları, irâdesiye karanlıklardan aydınlığa çıkarıp kendilerini dosdoğru bir yola iletir.» (155)

Muhammed Mustafâ (S.A.V.) hazretleri nûr olunca, Hak taâla katında mertebesi âlî (yüce) oldu. Hakîkatı, hakikatların hakîkatıdır. İsmi, ism-i A'zam'dır. İlâhî esmâyı ve sıfatları kendi isminde toplamıştır. Rûhu Allahın zatının nûrundandır. Aklı ilâhî zat isimlerinin nûrundandır. Kalbi bütün sıfat isimlerinin nûrlarındandır. Nefsi, fiil isimlerinin hepsinin nûrundandır.

Hak taâla hazretleri onu peygamberliğe gönderdi. Rasûllerin efendisi yaptı. Âlemlere rahmet olarak gönderdi. Nitekim Hak taâla şöyle buyurdu: «Biz, seni (Habîbim) âlemlere (başka bir şey için değil) ancak rahmet için gönderdik» (156)

Hak taâla bütün peygamberlerin kıssasını, hikâyelerini ona haber verdi.

Ondan sonra Hak taâla hazretleri O'na:

— Ululanın sabrı gibi sabreyle! buyurdu. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de ilgili olarak: «O halde (Habîbim) azim sâhipleri olan Peygamberlerin sabrettikleri gibi sen de sabret..» (157)

Ülûl—Azimden murad bazı ulu peygamberlerdir. Yani Nûh (A.S.) kavminin ezâlarına sabretti. Hz. İbrâhim Nemrûd'un ateşine ve İsmâil (A.S.)'ı kurban etmeye sabretti. İsmâil (A.S.) kurban olmaya sabretti. Ya'kûb (A.S.) Yûsuf (A.S.)'ın ayrılığına ve onun yüzünden

---

(155) Mâide Sûresi, ayet: 15, 16
(156) Enbiyâ Sûresi. ayet: 107
(157) Ahkâf Sûresi. ayet: 35

gözsüz kalmaya sabretti. Yûsuf (A.S.) kuyu'ya ve zindana sabretti. Eyyûb (A.S.) çeşitli belâlara sabretti. Mûsâ (A.S.) kavminin eziyetlerine sabretti. Dâvûd (A.S.) hatâsı yüzünden kırk yıl ağlamaya sabretti. Yûnus (A.S.) Balığın yutmasına sabretti. Zekeriyya (A.S.) bıçkı ile kesilmeye sabretti. Yahyâ (A.S.) Allah yolunda şehit olmaya sabretti. İsâ (A.S.) bir kerpici bir kerpiç üzerine koymaya sabretti ve:

— «Dünyâ bir köprüdür. Ondan geçiniz, onu onarmayınız» dedi.

Eğer:

— Bütün peygamberler Hakkı her mertebede gördükleri halde halkı O'na nasıl davet edebilirler? diye sorulursa cevabı şöyledir:

— Hak taâla hazretleri kendi ile peygamberleri arasında bir nûrânî perde koydu. O perdeler sebebi ile halkı davet ederler.

Bazıları derler ki:

— Hak taâla peygamberlere Ruhlar âleminde şöyle vasiyette bulundu: Ben sizi dünyâ'da kullarıma peygamber olarak gönderdim. Onlara, bazı fiiller isnâd ederek gazab etmeyin. Benden bir perde arkasında bulununuz. Aynı şekilde onların, bana isnâd ettikleri fiillerden dolayı da rızâ göstermeyin. Onlarla da aranızda mânevî bir perde bulundurun. Siz, halkın içinde Hakkı ve Hak'da halkı görmeniz gerekir. Ben size bunu tavsiye ederim.»

Şöyle bilin ki. Allahtan başka hiç kimse peygamberlerin sırrına eremez, Onu bilemez.

Ey ilâhî esrarı arayan kimse! Baştan sona kadar inkâr ve bâtıla sapmadan, insaf ve ibret yolu ile sana be-

yan ettiklerime dıkkat et. Sonunda belki ulvî ve yüce hikmeti anlamak ve en sonunda da Ma'rifet Şarabını içmek gerekecektir. Çünki peygamberlerin şeriatlerini (dinî hükûmlerini), hakîkatlerini ve temsillerini (örnek davranışlarını) beyan ettim. Güzel itibâr edip ibret almak gerektir:

«And olsun, onların kıssalarını açıklamakda sâlim akıl sâhipleri için birer ibret vardır» (158)

Şimdiden sonra bilgileri tamamlamaya, şeriatları ve hakîkatları tekmîl etmeye ve Hz. Muhammed Mustafâ'nın faziletlerini beyan etmekle meşgûl olacağız inşallah.

50. MUHAMMED MUSTAFÂ (S.A.V.)'İN PEYGAMBERLİĞİ

Şânı yüce ve herşeyi en iyi bilen Allaha hamd olsun O insanları kendisi için yarattı ve âlem onundur.

Ey ilâhî sırları öğrenmek isteyen kimse! Şunu iyi bil ki, Hak taâla hazretleri, peygamberlerin (selâm onlara olsun) binasına onunla (Peygamber Efendimizle) başlamış ve onunla da bitirmiştir. Kitâb-ı Mecîd'i ona indirmiştir .

Bütün hükûmleri onda (Kur'anda) beyân etti. Onun sıfatlarını Tevrât'da, Zebûr'da, İncîl'de ve Fûrkân'da gösterdi. Onu Livâül—Hamd ve Makâm—ı Mahmûd ile kemâle erdirdi. Böylece O, iki cihânın nûru, insanların ve cinlerin rasûlü ve Kâabe kavseyn sırrına (ilâhî makama iki yay boyu yaklaşma sırrına) erişip âlemlerin

---

(158) Yûsuf Sûresi, ayet: 111

sultânı oldu. Selâm ve duâ onun, günahtan sakınan ve fâzıletli âilesine ve en doğruyu araştıran değerli arkadaşları (sahâbesi) üzerine olsun.

Şimdi Allah taâla şöyle buyuruyor:

«Elif, Lâm, Mîm. Allah o Allahtır ki, kendinden başka hiç bir Tanrı yoktur. (o zâtî, ezelî ve ebedî hayat ile) diridir. Zâtıyle, kemâliyle kâimdir. (Yarattıklarının her an tedbîr-ü hıfzında yegâne hâkimdir, herşey onunla kâimdir.)

(Habîbim) O, sana Kitâbı hak (ve) kendinden evvelkileri (de) tasdîk edici olarak (tedrîcen) indirdi. Bundan evvel de Tevrât ve İncîl'i indirmişti (ki onlar) insanlar için birer hidâyetti. Hak ile bâtılı ayırt eden (hüküm)leri de indirdi. Allahın (hak olan, mahz-ı hidâyet olan) ayetlerine küfredenler (yok mu?) onlar için pek çetin bir azâb vardır. Allah cezâda amansız bir gâlib-i mutlaktır.» (159)

Allah Kudsî sözünde ise:

«Eğer sen olmasaydın ben âlemleri yaratmazdım.» buyurur.

Hz. Abdullah bin Abbâs (R.A.) şu rivâyeti nakleder:

— Peygamberimiz (S.A.V.) şöyle buyurdu: «Hak taâla evvel benim rûhumu yarattı.»

Bir yerde de şöyle buyurmuştur:

— «Hak taâla evel benim aklımı yarattı.»

Bir başka yerde ise şöyle buyururlar:

— «Ben Allahdanım, ve mü'minler bendendir.»

---

(159) Âl-i İmrân Sûresi, ayet: 1 - 4

Daha bunlar gibi nice delilller beyân etti ki, bütün mevcûdât ondandır ve o bütün yaratılmışlardan efdaldır, üstündür.

Kutb'ul—Muhakkıkîn Hz. Ali (R.A.) der ki:

— Hak taâla hazretleri, Arşı ve Kürsî'yi, Cenneti ve Cehenemi, yerleri ve gökleri yaratmazdan önce, Peygamberimiz (S.A.V.) hazretlerinin nûrunu yarattı. O hazretin rûhûnu, Adem (A.S.)'dan üçyüz yirmi dört sene evvel yarattı. Ondan sonra Hak taâlâ on iki hicâp (perde) yarattı.

1 — Kudret Perdesi,
2 — Azâmet Perdesi,
3 — Mînnet Perdesi,
4 — Rahmet Perdesi,
5 — Saâdet Perdesi,
6 — Kerâmet Perdesi,
7 — Menzîlet Perdesi,
8 — Hidâyet Perdesi,
9 — Nübüvvet Perdesi,
10 — Rif'at Perdesi,
11 — Heybet Perdesi.
12 — Şefâat Perdesi.

Ondan sonra Rasûlüllah (S.A.V.)'in rûhu on iki bin sene Kudret hicâbında durdu.

On bir bin sene Azâmet hicâbında (Perdesinde) durdu.

Onbin sene Mınnet hicâbında durdu.

Dokuz bin sene Rahmet hicâbında durdu.

Sekiz bin sene Saâdet hicâbında durdu.

Yedi bin sene Kerâmet hicâbında durdu.

Altı bin sene Menzilet hicâbında durdu.

Beş bin sene Hidâyet hicâbında durdu.
Dört bin sene Nübüvvet hicâbında durdu.
Üç bin sene Rif'at hicâbında durdu.
İki bin sene Heybet hicâbında durdu.
Bin sene Şefâat hicâbında durdu.

Ondan sonra altı bin sene de Arş'da durdu. Sonra da Hak taâlâ hazretleri onu Adem (A.S.)'ın sülbüne getirdi. Hz. Ademin sulbünden Şît (A.S.)'a geçirdi. Ondan sonra İdrîs (A.S.)'a, ondan da Nûh (A.S.)'a geçti. Ta Abdûl Muttalip oğlu Abdullah'a gelinceye kadar böyle nakletti. Nihâyet Mekke'de bu âleme, dünyâ'ya geldi.

Nakledildiğine göre Hak taâla hazretleri fahr-i âlem (S.A.V.)'in nûrundan bir ağaç yarattı. Dört budağı (dalı) vardı. Ona Şeceretü'l-Yekîn derlerdi. Ondan sonra Muhammed (S.A.V.)'in nûrunu ak inciden bir perde için de açığa vurdu. Tâvûs kuşu biçiminde o ağacın üstüne kondu. Bin sene orada Allahı zikretti. Ondan sonra Hak taâla hayâ gözgüsünü (aynasını) yarattı. Tâvûs'un karşısına koydu. O Tâvûs o gözgüye bakınca orada çok güzel bir yüz ve çok süslü bir şekil gördü. Utandı. Beş kerre secde etti. Böylece o secde bize günde beş vakit namaz oldu. Hak taâla hazretleri tekrâr o nûr'a nazar etti. O nûr, Hak'dan utanıp terledi. Böylece Hak taâla başının terinden melekleri yarattı. Yüzünün terinden Arşı, Kûrsî'yi, Levhı, Kalemi, Güneşi, Ayı ve yıldızları yarattı. Göğsünün terinden Nebîleri, Rasûlleri, âlimleri, Şehîtleri ve Sâlih (iyi) kimseleri yarattı.

O Tâvûs'un kuyruğunun terinden Yahûdileri, Hıristiyanları ve münâfıkları yarattı. Ayağının terinden yerleri ve içindekileri yaratt. Ta Esfel-i Sâfilîne varıncaya

kadar Cehennemi ve içindekini yarattı. Ondan sonra Hak taâla hazretleri şöyle buyurdu:

— Ey Muhammed! Önüne bak.

Muhammed Mustafâ (S.A.V.) de önüne baktı ve her tarafının nurla dolmuş olduğunu gördü.

Önündeki nûr Hz. Ebû Bekrin nûru idi. Ardındaki nûr Hz. Ömerin nûru idi. Sağındaki nûr Hz .Osmân'ın nûru idi. Sol yanındaki nûr Ali'nin nûru idi. Allah cümlesinden râzı olsun.

Ondan sonra Muhammed Mustafa (S.A.V.)'in nûru yetmiş bin yıl Hakka tesbih etti. Sonra o nûrdan peygamberlerin canlarını yarattı.

Hak taâla peygamberlerin canlarını yaratınca.:

— «Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Rasûlûllâh (Allahtan başka Tanrı yoktur ve Muhammed (S.A.V.) onun peygamberidir) dediler.

Ondan sonra Hak taâla bir kandil yarattı. Muhammed (A.S.)'in rûhunu dünyâdaki biçiminde şekillendirerek o kandile koydu. Namaz kılar gibi idi.

Daha sonra peygamberlerin canları (ruhları) Muhammed (A.S.)'ın rûhunun çevresinde ikiyüz bin yıl tavâf ettiler, etrâfında dolaştılar.

Ondan sonra Hak taâla ruhlara:

— Muhammed (A.S.)'a bakınız, buyurdu.

Ruhlar O'na baktılar:

Kim başını gördü ise dünyâ'ya sultan oldu. Alnını gören Âdil oldu. Göğsünü gören âlim oldu. Sözün kısası, kim o rûhu mükerrem (S.A.V.)'in mübârek bir uzvunu gördü ise, dünyâ'da ona münâsip bir san'at buldu.

Ondan sonra Hak taâla hazretleri halkı «Ahmed» şekline göre namaza çağırdı.

Yani namazın kıyamı, namazda ayakta durmak, Ahmedin (Elifine) benzer. Rukûu (Hâ) harfine benzer Secdesi (Mîm)'e benzer. Tehiyyat da oturması (Dâl)'a benzer.

Sonra da Allah taâla peygamberlerin biçimlerini Muhammed lafzına benzer yarattı. Başı yuvarlaktır, (Mîm)'e benzer. İki elleri (Hâ)'ya benzer. Karnı (Mîm)'e benzer ve ayakları (dâl)'a benzer.

Şimdi ey ilâhî sırları öğrenmek isteyen kimse! Bundan sonra Hz. Rasûlün velâyetini, Risâletini, Kur'an nâzil olduğunu ve mukaddes kelimeleri inşallah beyan edeceğim.

Hz. Rasûlden nakledilen sahih rivâyette beyan olunduğuna göre:

— Hak taâla hazretleri Muhammed (A.S.)'ın nûrundan bir cevher yarattı. O cevhere nazar etti. Eridi su oldu. O su hareket edip tam bin yıl çırpındı, dalgalandı. Durmadı.

Ondan sonra Hak taâla hazretleri Muhammed (A.S.)'ın nûrunu on bölük yaptı. Birinden Arş'ı yarattı. Birinden kalemi yarattı. Birinden Levhi yarattı. Birinden Güneşi yarattı .Birinden Ayı yarattı. Birinden sâbit yıldızları yarattı. Birinden gezegen yıldızları yarattı. Birinden Kürsî'yi yarattı. Birinden de Müminlerin nûrunu yarattı. Onuncusundan Muhammed Mustafâ (S.A.V.) in cismini yarattı.

Muhammed (A.S.)'ın annesi O'na hâmile kalınca, Maşrik, Mağrib ve denizler birbirlerine: «Hz. Rasûlün doğumu yaklaştı» diye müjdelediler.

Müfessirler:

— Hz. Rasûl doğunca secde etti ve secdesinde: Ümmetim! Ümmetim! dedi, derler.

Kâbe'nin dört duvarından sedâ geldi. Onlar: «Muhammed peygamberdir» diye tanıklık verdiler derhal Kâbe peygamber (A.S.)'a secde etti.

Nakledildiğine göre Abdülmuttalip şöyle demiştir:

— O gün ben Kâbe'de idim. Kâbede putlar vardı. Yerlerinden düştüler, secde ettiler.

Ondan sonra Cinler göğe çıkmaktan men olundular. Bunun üzerine cinler toplanıp İblîse geldiler:

— Bu gün göğe çıkmaktan bizi men ettiler, dediler.

İblîs bunu işitince çağırdı, feryâd etti ve:

— Bugün âlemlere rahmet geldi. Siz onun için gökten men olundunuz. Zira gök Muhammedin ve ümmetinin nazargâhıdır, dedi.

Nakledildiğine göre, annesi Hz. Rasûlü doğurunca ondan bir nûr çıktı. Annesi Amine hâtun o nûr ile Kâbe'den Basrâ şehrinin saraylarını gördü.

Enes (R.A.) şunu nakleder:

— Rasûlü Ekrem çocuklarla oynadığı bir gün gezinti yapardı. Cebrâil (A.S.) geldi, Peygamber (A.S.)'ı aldı. Tenhâ bir yere götürdü. Göğsünü yardı. İçinden biraz kara kan çıkarıp attı ve: «Bu Şeytan hazzıdır (nefsânî arzudur)» dedi ve Cennetten bir altın tas getirdi ve Zemzem suyu ile göğsünü ve karnını yudu. Tekrar dikti.

Enes (R.A.) tekrâr nakleder.

— Ben iğnenin izini Rasûlün göğsünde gördüm.

51. BÖLÜM

Allahın sevgilisi cihâna, dünyâya gelince yedi kat gök ehlinin cümlesi, hepsi onu görmeye geldiler. Cennet içinden âhû gözlü Hûrîler, ellerinde altın tabaklarla geldiler. Muhammed (A.S.)'ın üzerine saçu saçtılar. Bütün putlar yüzleri üzerine düştüler. O gün bin Kilisenin kubbesi yere geçti. Kisrâ'nın Tâk'ı çatlayıp yarıldı Sâve gölü kurudu. Ateşe tapan Mecûsilerin ateşleri ilk defâ söndü.

O hazretin gölgesi yok idi. Zira baştan ayağa nûr idi. Nûrun ise gölgesi olmaz. Başı üzerinde bir parça bulut vardı. Nerede yürürse onunla berâber yürürdü. Gözü ile önünde nasıl görüyor ise arkasından da aynı şekilde görürdü. Bir kere baktımı Şarkı ve Garbı görürdü. Kulağı uyanıkken nasıl işitirse uyurken de aynı şekilde işitirdi. Burnundaki mu'cize şu idi: Cebrâil (A.S.) vahiy için ne zaman gökten ayrılsa onun kokusunu alırdı. Dişlerinin nûrundan gece yollar görünürdü. Bir şey kaybetseler onun nûru ile bulunurdu. Arkasında güvercin yumurtası kadar Nübüvvet (peygamberlik) mührü vardı Terlese, teri gül ve misk gibi kokardı. Bir avuç toprak ile oniki bin askeri perişan etti. Bir parmağı ile aya işâret etti. Gökten yere inip ikiye ayrıldı ve peygamberliğine şahâdet eyledi. Bir gün ay gökten yere inip beşiğini ırgaladı. Parmağından çeşme aktı. Ağulu pişmiş kuzu ona:

— Ey Allahın Rasûlü! Benden yeme, dedi.

Hurma fidanını yere dikti. Hemen meyve verdi, yediler.

Uğradığı her yerde taşlar ve ağaçlar ona selâm ve-

rirlerdi. Herkesi güzel ahlâkı ile hayran bıraktı. Hiç riyâ işlemedi ve hiç bir an nefsine uymadı. Hüküm verir ken taraf tutmadı. Fakirlikle övünürdü. Yoksulluktan aba giyerdi. Alçak gönüllülüğünden arpa ekmeği yerdi. Yemek yemezdi. Dünyâya melûn derdi. Dünyâ'ya düşkün olanlara sevgi göstermezdi.' İhtilâm olmadı ve ona sinek konmadı.

Bit ve pire ısırmazdı. Hak taâla onu bütün peygamberlerden üstün kıldı. Onun için zatı halîm idi. Ahlâkı, huyu güzeldi.

Belâgatı, fesahatı (dili duru ve sözleri üstün mânâlı) idi. Sabrı ve rızası olgun bir seviyedeydi. Halka karşı şefkatli, Hakka da muhabbetli idi. Bir kimse onu evine davet etse giderdi. Hasta olanların hallerini sorardı

Bir kimse seferde ölse arkasından namazını kılardı. Eğer şehirde ölse namazında bulunurdu. Alimlere câhillerden üstün hürmet ederdi. Kâfirlere ve münâfıklara hiç ikrâm etmezdi. Kimseye kötü söz söylemedi, kimseye küsmedi, ve tükürmedi. Kötülük edene iyilik ederdi. Bir meclise varınca nere boşsa oraya otururdu. Zenginleri zenginliğinden dolayı ağırlamadı. Dervişleri derviş olduğu için horlamadı. Kaftanını, elbisesini kendi yamar idi. Hangi bineği bulsa ona biner, ar etmez, utanmazdı. Düşkün bir kimse görse sırtına alır taşırdı Pazartesi Perşembe günleri ile Eyyâm-ı Bıyz da (Arabî ayların 13, 14 ve 15. günlerinde), Aşûre gününde (Muharremin 9 ve 10. günlerinde) oruç tutardı. Geceleri ibâdet ederdi. On rekât nâfile namaz kılardı. Sözün kısası her türlü kemâl ile muttasıftı.

Böylece o Hazet'ten büyük kerâmetler zâhir olmaya başladı. Kırk yaşına gelince çeşitli mu'cizeler göster-

di. Daha önce kendi halinde taat içinde kendi nefsi ile çok mücadele etti. Ondan sonra Hırâ» dağına vardı. (160)

Geceleri orada ibâdet ederdi. Halveti severdi. Allah aşkı ve ilâhî şevk onu bütün yakınlarından ayırdı. Hakiki sevgiliye kendini verdi. Herkes onun aşkına muttali oldu, Onun durumunu gördü ve bildi. Hattâ amcası Hz Hamza ve Kureyş kavmi toplanıp Hz. Atike'nin yanına vardılar ve:

— Muhammed-i Emînin mübârek yüzünün sarardığını görüyoruz. Halka karışmaz, devamlı düşüncelidir Halvette, tenhâda ibâdetle meşgûldür, dediler.

Hz. Atike (R.A.):

— Bilmiyorum, dedi.

Bır defasında dostları toplanıp:

— Ey Muhammed! Eğer bir yerinde bir rahatsızlık varsa bize söyle, seni tedâvi edelim, dediler. Hz. Rasûl bunlara cevap vermedi.

Bunlar:

— Onun dostu Ebû Bekir'dir. Belki ona söyler, dediler.

Ebû Bekir'e geldiler ve Peygamberin halini sordular.

Ebû Bekir (R.A.):

— Bilmiyorum, fakat gidıp sorayım, dedi.

---

(160) Hırâ dağı Mekke yakınında bir dağdır. Peygamberimize ilk vahiy buradaki mağarada ibâdet esnasında gelmiştir. Nûr dağı, Rahmet dağı da denir. Bu dağdaki mağarada Mekke Hanîflerince, İbrâhim (A.S.) dinine göre inzivâya çekilip ibâdet etmek âdetti. Bunlar puta tapmayan insanlardı. Ebû Bekir gibi.

Hz. Ebû Bekir Hz. Rasûle gidip:

— Ey Muhammed! Hâlin nedir dedi.

Hz. Rasûl:

— Su getirin! dedi. Su getirdiler, suyu içti. Abdest aldı. Ve ridâsını, cübbesini alıp Hıra dağına gitti. Hırâ dağına varınca yere kapanıp ağladı. Hak taâla'ya yakarışta bulundu. Gökteki melekler ve Cennetteki Hûrîler de onun için ağlaştılar. Ve:

— Yâ Rabbi! Biz bir âşıkın sesini duyuyoruz, O kimdir? dediler.

Hak taâla Cebrâil (A.S.)'a:

— Vahyin, Emrin ve Nehyin vakti geldi. İn! Benim sevgilime ve halkın hayırlısına benden selâm söyle ve benim hediyemi, ilâhî armağanımı ona ulaştır, buyurdu.

Cebrâil (A.S.) gökten yere inerken seslendi. Peygamber (S.A.V.) yer ile gök arasında yeşil elbiseli bir kimsenin durduğunu gördü. Cebrâil (A.S.) geldi:

— Oku! dedi.

Peygamberimiz(S.A.V.):

— Okumak bilmem dedi.

Cebrâil (A.S.) şöylece okudu:

— «Yaratan Rabbinin adiyle oku.

— O, insanı bir kan pıhtısından yarattı.

— Oku. Rabbin nihâyetsiz kerem sâhibidir.

— Ki kalemle (yazı yazmayı) öğreten O'dur.

— İnsana bilmediğini O öğretti. (161)

Hz. Abdullah bin Abbâs (R.A.) şöyle der:

— İlk nâzil olan sûre İkrâ (Alak) sûresidir.

Ekseri Müfessirler:

---

(161) Alak Sûresi, ayet: 1 - 5

— İlk önce Fâtiha Sûresi nazil oldu, sonra «Mâlem ya'leme» kadar İkra' (Alak) Sûresi nâzil oldu, derler.

Bazıları da:

— Fatihâ sûresi namaz farz olduğu zaman önce Mekke'de, sonra Kıble Kudûs'ten Kâbeye çevrilince ikinci defa Medine'de nâzil oldu, derler.

Sahih görüşe göre Fâtiha Sûresi Mekke'de nâzil olmuştur. Cebrâil (A.S.) geldi ve tekrâr gayb olup gitti.

Ulemâ şöyle beyanda bulunurlar:

— Peygamber (S.A.V.) hazretlerine ilk vahiy geldiği vakit:

— Ey (elbisesine) bürünen (Habibim)! Ey bürünüp sarınan (Habibim)i (162) buyurulmuştu. Ondan sonra:

— Ey Allahın şeriatını tebliğle görevli elçi! buyuruldu.

Nakledildiğine göre bir gün Peygamber (S.A..) Efendimiz evinde yatar idi. Cebrâil (A.S.) gelip:

— Ey bürünüp sarınan! dedi. Hz. Rasûl (S.A.V.) korktu Cin zannetti. Hz. Hatice (R.A.):

— Ey Muhammed! Sen hısım ve akrâbayı ziyaret edersin. Öksüzlere şefkat gösterirsin. Güzel işleri seversin. Tatlı huylusun. Hak taâla ile senin aranda kötü bir şey olmaz. Allah sana kötülük etmez. Ola ki, bu gelip sana seslenen Cebrâil (A.S.)'dır. Nitekim diğer peygam-

---

(162) Müzzemmil: 1, Müddessir: 1-2. ayetleri.

Peygamber Efendimize ilk vahiy geldiği vakit, vahyin heybetinden korkmuş, elbisesine bürünmüş ve sarınmıştı. Yahut da evine dönünce eşi vâlidemiz Hz. Hatice'ye ken dini örttürüp yatmıştı. Sonraki ayetde ise C. Hak onu Peygamberlik görevine davet etmiştir.

berlere de gelmiştir, diye onu teselli etti. Peygamber Efendimiz biraz yattı. Cebrâil (A.S.) tekrâr gelip:

— Ey bürünüp sarınan! Kalk, artık (kâfirleri azâb ile) korkut, diye ilâhî vahyi tekrarladı.

Peygamber (S A.V.):

— Ey Hatice! O çağıran budur, işte geldi dedi.

Hz. Hatice (R.A.):

— Ey Muhammed! Saçımı açayım. Eğer Şeytan ise kaçmaz. Şayet melek işe kaybolur, dedi. Saçını açtı ve Cebrâil (A.S.) kayboldu.

Rasûlü Ekrem (S.A.V.) hazretleri.

— Ey Hatice! Kayboldu, dedi.

Hz. Hatice (R.A.):

— Ey Muhammed! Beni İslâm'a davet et. Sen Allahın Râsûlüsün. O gelen Cebrâil'dir, dedi.

Hz. Peygâmber (S.A.V.) Hz. Haticeyi İslâm'a çağırdı. Böylece hanımlardan ilk Müslüman o oldu. Erkeklerden Hz. Ebû Bekir (R.A.), Çocuklardan da Hz. Ali (R.A.)'dır. Kırkıncı Müslüman Hz. Ömer (R.A.)'dır. Hz Ömerle müslümanlar ortaya çıktılar.

Bazıları derki:

— Hz. Peygamber (S.A.V.) altı ay müslümanları rüyâda gördükleri ile İslâm'a davet etti.

Nitekim peygamberimiz şöyle buyurur:

— Sâdık rüyâ, Nübüvvet sûresinin kırk altısından biridir. Çünki peygamberimiz yirmi üç sene davet etti. Altı ay rüyâ ile davet etti. Geri kalan sürede Kur'an ile dâvet etti. (Böylece altı ay, yirmiüç yılın kırk altıda biri olur.)

52. KUR'ANIN NÜZÛLÜ BÖLÜMÜ

Hak taâla buyurdu:

— «(O sayılı günler) Ramazan ayıdır ki, Kur'an onda (ki Kadir gecesinde Levh-ı mahfûzdan dünyâ semâ'ına) indirilmiştir. (O Kur'an ki) insanlara (mahz-ı) hidâyettir, doğru yolun ve Hak ile bâtılı ayırt eden hükümlerin nice açık delilleridir...» (141)

Bagavî tefsîrinde şöyle der:

— Şüphesiz Ramazan bir ayın adıdır. O vakit oruç çok sıcak bir zamana, mevsime gelmişti. Halk böyle bir mevsimde oruç tutardı. Taşlar harâretten kızmıştı. Halka zahmet vermekte idi. Öyle olunca o ayın adı Ramazan oldu. Kur'ana; sûreleri, ayetleri, kıssaları, Emîr ve Nehyi, Va'd ve Vaîdi topladığı için Kur'an dendi. Zira asıl manası toplamaktır

İbni Abbâs (R.A.) şöyle der·

— Kur'an-ı Kerîm Ramazan ayında Kadir gecesinde, Levh-ı mahfûzdan dünyâ göğündeki Beyt-i İzzete birden ve toptan indi. Ondan sonra Cebrâil (A.S.) ihtiyaç oldukça ayet ayet indirdi. Böylece Peygamber Efendimiz yirmi üç yılda Kur'an ile davet etti.

Nakledildiğine göre İbrâhim (A.S.)'ın Suhufu Ramazan evvelinde indi. Mûsâ (A.S.)'ın Tevrâtı Ramazan ayının altıncı gününde nâzil oldu. İsâ (A.S.)'a İncil Ramazanın onüçünde geldi. Peygamber (S.A.V.)'e Kur'an-ı Kerîm Ramazanın yirmi dördünde geldi. (164)

---

(163) Bakara Sûresi, ayet: 185

(164) Kur'anın Ramazanın hangi gününde indiği hususu Kadir gecesi ile ilgilidir. Kadir Gecesi hangi gece itibar edilirse o tarih doğrudur. Doğruya en yakını 27. gecesidir

Bilmek gerektir ki, Kur'anın Allahın sıfatı ve Allahın kelâmı olduğunda icmâi ümmet ve tevâtür vardır. Hak taâla mütekellimdir ve Kelâmullah bir sıfatıdır ki, onda fazlalık yoktur. Emir, Nehiy, hayır, bunlarla ilgili hususlarda ve izâfetlerde çoğaltılabilir. Zira Allahın birliğindeki kemâle bu yakışır ki, Bir ve tek olsun. Bunun içindir ki, son zamanlarda gelen bilginlerin yakînleri olmadığı halde lafız (söz) ve harfleri itibarile çokluk vardır, derler.

Fakat ispat ederiz ki, kelâm'dan maksat nazm ile manadır. İkisi de kadimdir. (165)

Mu'tezile, Eş'arîler ve Hanbelilere göre Kelâm, Kadîm değildir. O cüzlerden, parçalardan meydana gelmiştir. Cüzlerden meydana gelen bir şey hâdistir, sonradan olmuştur.

Doğrusu şudur:

— Kelâm iki manaya gelir: Biri nefsîdir, diğeri ise lafzîdir. Dil ile söylenendir. Bizim kasdımız nefsî kelâm, kelâmın kendisidir ki onun hem sözü, hem manası Allahın zatı ile kâimdir. Ondan ayrılmaz.

Allahın kelâmı mushaflarda yazılıdır. Dillerde okunmaktadır. Gönüllerde saklıdır, ezberlenmiştir. Bunların hiçbirisi nefsî kelâmı bozmaz. Yazı, okumak ve ezber bunlar hâdistir. Zirâ ilgili bulunduğu Allahın gayridir. Okunan kadimdir. Okuma ise hâdistir.

Allahın Haydarı Hz. Mevlânâ şöyle der:

---

(165) İcmâ: İslâm din bilginlerinin ittifakıdır. Tevâtür: Yalan söylemeyen toplulukların müşterek kanaatleridir Nazm tabiri: Veciz ve kısa, mana yönünden zengin demektir.

— Peygamberimiz Muhammed Mustafâ (S.A.V.) şöyle buyurmuştur: «Kur'ân Allahın kelâmıdır ve mahlûk, sonradan yaratılmış değıldir. Kim onun mahlûk olduğunu söylerse Allaha yemin ederim ki, kâfir olmuştur.»

Fahr-i İslâın (R.A.) şöyle dedi:

— İmam A'zamla, İmam Ebû Yûsuf, Kur'ân hâdis midir, yoksa kadim midir? diye altı ay araştırdılar. Sonunda İmam Ebû Yûsuf şöyle dedi: İmam A'zam, Ebû Hanîfe ile benim bilgim şu neticeye bizi götürdü: «Kim Kur'ân mahlûktur» derse kâfirdir, diye hadîse uygun cevap verdiler.

Bazı muhakkikler şöyle dediler:

— Kelâmullah (Allahın Kelâmı) kadîm olan manadır. Lâfız karşılığı değildir. Belki Allahın diğer sıfatlarının aynı karşılığındadır. Bu söz Hadise, İmamların görüşlerine ve müfessirlere göre doğrudur.

— Kur'ân nazımdır, nazım ise hâdistir, diyen inanışa dikkat et ve itibar etme.

Bazıları:

— Kur'ân ancak manadır, derler.

Şüphesiz bu söz bâtıldır, yanlıştır. Zira Hak taâla hazretleri ezeli bir kelâmla mütekellimdir (konuşandır - söz söyleyendir.) Kelâm, nâzım ve manasız olmaz.

İmam Teftezânî ve ona tâbi olanlar hayret içinde kaldılar ve Kur'ânın hakikatini idrâk edemediler. Bu mesele müşkildir, diye aczlerini ortaya koydular.

Bilgisi az olanlar:

— Kur'ân «Okunmuş» manasına, nefsi kelâm ile

lafzi kelâm arasında müşterektir, diye bozuk bir iddia ileri sürdüler.

Sözün kısası: Kur'ân nazm ile mananın ismidir. Kelimeleri mürekkeptir. Terkip Allaha aittir. İster Cebrâil (A.S.) okusun, ister peygamber efendimiz okusun, isterse başka bir kimse okusun birdir: Yani kim okursa okusun netice değişmez. Kur'ân lafız ve mânâ itibariyle kadîmdir).

Bazıları:

— Kur'ân nâzil oldu demek ne demektir? dediler. Kur'an levh-ı mahfûzda zâhir oldu, belirdi, demektir. Onun için aslında nüzûl: Yukarıdan aşağıya hareket etmek, inmek, demektir. Bu hareket manevîdir. Burada herkesce bilineni ve en münasip olanı ilâhî kitapların nâzil olmasıdır. Melek onu rûhânî bir yolla almış, yahut onu Levh-ı Mahfûzdan, hıfz etmiştir, derler.

Bazıları şöyle dediler:

— Hak taâla hazretleri, Kur'ânın nüzûlünün şeklini Kur'ânda şu şekilde anlatmıştır: «Onu Rûhu'l-Emîn (Cebrâil), inzâr edicilerden olasın diye, senin kalbine manası açık Arapça bir dille indirmiştir.» (166)

Yani Kur'ânı sana şöyle bir yolla indirdik: Cebrâili indirdik, onunla birlikte Kur'ân-ı da indirdik, demektir.

Muhakkikler şu beyanda bulundular:

— Salih olan şudur: Hak taâla hazretleri Kur'ânı Levh-ı Mahfûz'da zâhir etti, belirledi. Ondan sonra evvelki gökte, Beyt-i İzzet de ortaya çıkardı. Ondan sonra da Cebrâile, mahlûkâtın en hayırlısı, peygamberlerin sonuncusu ve Rasûllerin efendisi olan peygamberi Hz. Muhammed Mustafâ (S.A.V.)'e indirmesini emretti.

---

(166) Şuarâ Sûresi, ayet: 193

Hz. Peygamber (S.A.V.) Efendimiz, Kur'ânı, Cebrâil (A.S.)'dan iki yolla alırdı:

Birisi: Peygamber (S.A.V.) Efendimiz insan şeklinden melek şekline girerdi ve Kur'ân-ı Kerimi alırdı.

İkincisi: Cebrâil (A.S.) melek şeklinden insan şekline girerdi. Sahâbiden bir zat vardı. Adı Dıhye idi. Ekseri onun şekline girerdi. Zira peygamberimiz bu zatı çok severdi.

Kâzî, tefsirinde derki:

— Kur'ân, Cebrâil (A.S.)'ın kalbinde, nazım ve manası ve ilâhî yolla belirirdi. Bu ya Allahın ona söylemesi, ya da Levh-ı Mahfûzdan alıp gelmesi ile olurdu. Rasûlüllaha okurdu. Onun da kalbinde şekillenir, nazmı ve manası ile bilinirdi. Böylece söz şuna varır ki Kur'ân nazm ile manadan ibârettir. Doğru olan budur Doğrusunu gene de Allah bilir, Sözün kısası Vahiy iki çeşittir:

Biri zâhirdir. Diğeri bâtındır.

Zâhir olan üç çeşittir:

1. Cebrâil (A.S.)'ın dilinde sâbit olması, onu söylemesi ve başkasının kulağında meydana gelmesidir. İşte Kur'ân bu kabildendir.

2. Meleğin işâreti ile hiç söz söylemeden maksat hâsıl olur. Bu şekil vahye Hâtır-ı Melek adı verilir.

3. Bâtın ile olan vahiydir. Vahy-i bâtın kıyasdır ve îctihaddır.

Şayet sana anlattığım Risâlet sırlarını ve Kur'ânın indirilmesini öğrendinse, bundan sonra Allahın izni ve kudreti ile Mirâçla ilgili görüşleri anlatacağım.

İlk önce mümine farz olan Allaha ve peygamberine inanmaktır. İkinci farz namaz kılmaktır. Namaz Miraç-

da farz kılınmıştır. Ondan sonra zekât farz oldu. Sonra oruç farz oldu. Arkasından gazâ (Allah için harp) farz oldu. Daha sonra da Hacc farz oldu.

53. Mİ'RÂÇ BAHSİ

Allah taâla buyurdu:

«Kulunu (peygamber (A.S.)ı) bir gece Mescid-ı ... ramdan (alıp) Mescid-i Aksâ'ya kadar götüren (Allah bütün noksanlıklardan) münezzehdir. (O Mescid-i Aksâ ki) biz onun etrafına (feyz ve) bereket verdik (ve bu gece yolculuğunu) Ona âyetlerimizden bazısını gösterelim, diye (yapardık). Şüphesiz ki O, (asıl) O (herşeyi hakkiyle işiten, herşeyi) kemâliyle görendir.» (167)

Nakledildiğine göre Peygamberimiz (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

— «Bir gece Kâbeyi şerifin hareminde, yahut Hâtûn denilen yerinde uyuyordum. Amma gönlüm uyumuyordu. Cebrâil (A.S.)'ın geldiğini gördüm. O dedi ki: Ey Muhammed! Hak taâla seni okur, huzuruna çağırır. Bunu işitince hemen kalktım. Abdest aldım. Dışarı çıktım. Burâk'a bindim. O Burâk gözleri nereyi görürse oraya basıyordu. Beyt-i Mukaddese geldim. İslâm Dini güzel bir yiğit şeklinde geldi. Benimle görüşüp bana büyük ikrâmda bulundu. Bana namaz kılmak emredildi. Ben:

---

(167) İsrâ Sûresi, ayet: 1
Mescid-i Harâm: Kâbe ve civarına verilen isimdir. Geniş mânâsı ile Mekkedir. Mescid-i Aksâ Kudüsteki Beyt-i mukaddestir.

— Hz. İbrâhim İmam olsun, namaz kılalım, dedim.

Cebrâil (A.S.):

— İmam olmaya sen evlâsın, dedi.

Peygamberlerin ruhları bana uydular, iki rekat namaz kıldım.

İmam Râzî ve İmam Şâfiî:

— Mi'râç Hz. Haticenin evinden başladı, dediler.

Ebu'l-Leys, Ebû Said El Hudrî (R.A.)'dan şu rivâyeti nakleder:

— Peygamberimiz (S.A.V.) hazretlerine Mi'râç da gördükerini sordum.

Rasûlüllah (S.A.V). şöyle buyurdu:

— «Giderken sağ yanımda bir ses işittim. Ey Muhammed diye! Sol yanımda bir ses işittim, Ya Muhammed diye! Önümde bir kadın çeşitli zinetlerle beni karşıladı ve kendini bana arz ettı. Bunların hiçbirine itibar etmedim. Geçtim gittim. Ondan sonra Kudüse geldim Burâk'dan indim. Orada bir halka vardı. Peygamberler ona yapışıp kalkarlardı. Ben de ona yapıştım. Ondan sonra Mescide girdim. Cebrâil (A.S.) ile namaz kıldım. Ondan sonra şöyle dedim:

— Ey Cebrâil! Sağımdan bir ses işittim. O nedir?

Cebrâil (A.S.):

— Yahudiler idi. Sana seslendiler. Eğer onlara alâka gösterseydin ümmetin Yahudi olurdu, dedi.

Sonra ben:

— Solumdan da bir ses işittim. O nedir? dedim.

Cebrâil (A.S.):

— Hıristiyanlardı. Eğer onlarla ilgilenseydin, ümmetin hıristiyan olurdu, dedi.

Ondan sonra ben tekrar:

— Peki o kadın kimdir? diye sordum.

Cebrâil (A.S.):

— O dünyadır. Eğer ona alâka duysaydın ümmetin dünya'yı kabul edip Ahireti terk ederlerdi, dedi.

Ondan sonra bana iki kâse geldi. Birinde süt, birinde şarap vardı.

Cebrâil (A.S.).

— Hangisini dilersen ondan iç, dedi.

Ben sütü içtim.

Cebrâil:

— Hak taâla ümmetine İslâm'ı armağan etti. Eğer şaraptan içse idin ümmetin azardı, dedi.

Ondan sonra Mi'râç geldi. Yani Nerdübân-Merdiven geldi. Ona bindim, gittim.»

Hz. Enes (R.A.) Peygamberimizden şöyle bir nakilde bulunmuştur:

— Peygamber (S.A.V.) şöyle buyurdu: O Mi'râç (merdiven-asansör) Sidretü'l-Müntehâ denilen ilâhî hududa kadar benimle beraber çıktı. Sidretül-Müntehâ'nın altından dört ırmak akardı. İkisi dünyada akarlar. Bunlar: Nil ile Fırat'tır. İkisi bâtındır. Cennette akarlar.

Sidretül-Müntehâ bir ağaçtır. Yaprakları fil kulağına benzer. Yemişleri kule gibidir.

Bana orada elli vakit namaz farz oldu. Bır gün bir gecede. Oradan Mûsâ (A.S.)'ın yanına indim.

Mûsâ (A.S.):

— Git azalttır. Ümmetinin buna gücü yetmez, dedi.

Ben çok gidip geldim. Bir gün bir gecede beş vakit namaz farz oldu. Sonra Hak taâla'dan şu hitâp erişti:

— «Kullarıma farzımı geçirdim ve bunlardan hafiflettim».

Zira önce elli vakit buyurdu. Sonra lûtfundan beş vakte indirdi.

Bundaki sır şudur:

— Bir kimse bir hayıra niyet etse ve onu işlese onun defterine on sevâp yazılır. Nitekim, bununla ilgili olarak Hak taâla şöyle buyurur:

— «Kim (Allaha) bir iyilikle, güzellikle gelirse işte ona on katı var...» (168)

Bir kimse bir şerre niyet etse, eğer işlerse bir günâh vardır. Eğer işlemezse, birşey yoktur. Amma gönlü perdelenir.

Mûsâ (A.S.)'ın bu azaltmaya vasıta olması, diğer peygamberlerin bunda dahli olmamasındaki hikmetin ne olduğu sorulmaktadır. Cevabı şudur:

Kâinatın efendisi peygamberimiz, C.Hakla konuştu. Bu itibarla ilâhî kelâma mazhar olmuş bir kimsenin araya girmesi gereklidir. Bu da Mûsâ (A.S.)'dır. Onun için O vasıta oldu.

Bazıları şöyle derler:

— Önce Allah, Mûsâ (A.S.)'ın ümmetine elli vakit namaz farz kıldı. Onlar başaramadılar. Allah onları esirgedi, beş vakit farz etti. Bu beş vakit o ellinin yerini tuttu.

Nakledildiğine göre peygamber efendimiz Mi'râç gecesi yolda giderken birinci kat gökte Adem (A.S.)'ı gördü. İkinci kat gökte İsâ (A.S.) ve Hz. Yahyâ (A.S.)'ı gördü. Üçüncü kat gökte Yûsuf (A.S.)'ı gördü. Dördüncü kat

---

(168) Enâm Sûresi, ayet: 160

gökte İdris (A.S.)'ı gördü. Beşinci kat gökte Hârûn (A.S.)'ı gördü. Altıncı kat gökte Mûsâ (A.S.)'ı gördü. Yedinci kat gökte İbrâhim (A.S.)'ı gördü.

Abdullah bin Abbâs (R.A.) şöyle beyan eder:

— Sidretül-Müntehâ yedinci kat gökten yukarıdadır. Onun için ona müntehâ (son) derler. Yerden urûç eden, yükselen herşey varır orada kalır. Yukarıdan inen şey de gene orada kalır. Onun için ona bu isim verilmiştir.

Peygamber (S.A.V.) efendimiz şöyle buyurdu:

— Oraya (Sidretül-Müntehâya) vardığımda bana üç şey verildi:

1. Beş vakit namazdır.
2. Bakara Sûresinin sonu ki «Amener-Rasûlü»dür.
3. Ümmetimin büyük günahlarının affı.

Ondan sonra Cennete vardım. Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! C.Hak zâtını takdîs eder, dedi.

Ben:

— Ne buyurur dedim.

Cebrâil (A.S.):

— Hak taâla şöyle buyurur, dedi:

— Allah tesbihe, takdîse layıktır. Meleklerin ve Rûhun Rabbidir. Onun Rahmeti gazabını geride bırakmıştır, geçmiştir.

Peygamber (S.A.V.) gökleri, Sidretül-Müntehâyı geçip Cenneti dolaşınca Cebrâil (A.S.) şöyle dedi:

— Ey Allahın Rasûlü! Ben buradan yukarı geçmem Geçersem Arşın nûrundan yanarım. Zira senden başkasına buradan ileri yol yoktur.

Bazıları:

— O makam Cennettir, dediler.

Bazıları da:

— Orası Arş'dır, demişlerdir.

Doğru olan şudur ki, Ondan yukarı âlem yoktur. Cebrâil (A.S.) işâret etti ki, Allaha selâm versin.

Peygamber (S.A.V.):

— «Ettehıyyâtü Lillâhi ve's-Salavâtü ve't-Tayyibât» (Selâmın tümü, bütün Rahmet ve İyilikler Allaha mahsustur) diye selâm verdi.

Bunun üzerine Hak taâla:

— Esselâmü aleyke Eyyühennebiyyü ve Rahmetüllâhı ve berekâtühü (Ey Nebi, peygamber! Selâm sana. Allahın sonsuz rahmeti ve bereketi üzerine olsun) buyurdu.

Peygamber Efendimiz, ümmetinin de bu selâmdan nasibi olmasını arzu etti ve:

— Esselâmü aleynâ ve âlâ ibâdillâhis-sâlihin (Allahın selâmı bizim ve sâlih kulların üzerine osun) dedi.

Ondan sonra Cebrâil ve bütün melekler şöylece şahâdet getirdiler:

— Eşhedü enlâ ilâhe illellah ve Eşhedü enne Muhammeden abdühü ve Rasûlühü (Tanıklık ederim ki, Allahtan başka Tanrı yoktur. Yine tanıklık ederim ki Muhammed (A.S.) onun kulu ve Rasûlüdür).

Nakledildiğine göre İbni Mesûd (R.A.) şöyle demiştir:

— Ondan sonra Refref geldi. Peygamber (S.A.V.) Refrefe bindi. Hak taâla hazretlerine yakın oldu. Nitekim Hak taâla buyurur:

— «Sonra (Cebrâil, ona) yaklaştı. Derken sarktı.

(Bu sûretle O, Peygambere) iki yay kadar, yahut daha yakın oldu da...» (169)

Yani Kâbekavsey-iki yay miktarı. Hakka yakın oldu, demektir. Kâbe «kadar» kavseyn de «zira»dan ibârettir.

Müfessirler şöyle demişlerdir:

— Burada dört görüş vardır:

1. Katâde ve Hasen'in görüşüdür ki, Kavseyn - iki yay kadar yakın oldu, demektir.

2. Mücahîdin görüşüdür. Kirîşin yaya yaklaştığı kadar yakın oldu, demektir.

3. Abdû'l-Vârisin görüşüdür. Yayın kabzasından ucuna kadar yakın oldu, demektir.

4. Sûddî'nin görüşüdür. İki zira' kadar Hakka yakın oldu, demektir.

Ulemâ «Yakın oldu demek ne demektir?» sorusunda ihtilâf etmişlerdir. Bu soru üç şekilde açıklanmıştır:

1. Cebrâil (A.S.) Hakka yakın oldu» demektir.

2. «Cebrâil (A.S.) Muhammed (S.A.V.)'e yakın oldu» demektir.

3. «Muhammed (S.A.V.) Hak taâla hazretlerine yakın oldu» demektir.

Ka'bûl-Ahbâr:

— Sahih görüş budur ki, «Muhammed (A.S.) Hak taâla hazretlerine yakın oldu» demektir, der.

Peygamber (S.A.V.) Arşa varınca ayaklarındaki nâlinleri, ayakkabıları çıkarmak istedi. Bir ses işitti. Bu ses:

— Nâlinlerini çıkarma! Arş ile Kürsî Senin nâlinlerinin altında şeref bulsunlar, dedi.

---

(169) Necm Sûresi, ayet: 8, 9

Ben:

— Ey Rabbim! Hz. Mûsâ (A.S.)'a: «Nâlinlerini çıkar» buyurdun, dedim.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Ebû Kâsım! Ey Ahmed! Sen benim yanımda Mûsâ gibi değilsin. O benim Kelîmim idi. Sense benim Habîbimsin, buyurdu.

Nakledildiğine göre Hz. Peygamber (A.S.) göklere çıkınca:

Kalem:

— Muhammed (A.S.) benimdir, dedi.

Levh:

— Muhammed (A.S.) benimdir, dedi.

Arş:

— Muhammed (A.S.) benimdir, dedi.

Kûrsî:

— Muhammed (A.S.) benimdir, dedi.

Cennet:

— Muhammed (A.S.) benimdir, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Muhammed! Kalemi, Levhı, Arşı, Kûrsîyi ve Cenneti sana bağışladım, buyurdu. (170)

Rasûlü Ekrem (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Bunları istemem, ümmetimi isterim, dedi.

Nakledildiğine göre Hak taâla:

— Ey Muhammed! Sen yeryüzünde kimi yerine halife, vekil koydun? buyurdu.

---

(170) Kalem, Levh, Arş ve Kûrsî, ilâhî makamlardır. Herbirinin husûsiyeti vardır. Allahın kudret ve azâmetinin tecellî ettiği yüce ve mânevî yerlerdir.

Peygamber (S.A.V.):

— Ebû Bekir'i Sıddîkı koydum, dedi.

Zehretü'r-Riyad'da şöyle dendi:

— Peygamber (A.S.) Mi'râç gecesinde beş çeşit şeye bindi. Ondan sonra Allahın huzuruna vardı.

İlk önce Burâk'a bindi.

İkinci olarak Mîrâca, merdivene bindi. Merdiven hakkında ulemâ ihtilâf ettiler, ayrı görüşler ileri sürdüler.

Kimi o merdiven, nûrdan, kimi altından, kimi inciden, kimi de gümüştendi, demişlerdir.

Üçüncüsü: Birinci kat gökten yedinci kat göğe varıncaya kadar meleklerin kanatlarına, bindi.

Dördüncüsü: Yedinci kat gökten Sidretül-Müntehâ'ya kadar Cebrâil (A.S.)'ın kanadına bindi.

Beşincisi: Altından bir döşek geldi. Adı Refref idi.

Nitekim Hak taâla hazretleri buyurur:

«O (gördüğü) zaman Sidreyi bürüyordu, onu bürümekte olan» (171) Sidreden Kâbe Kavseyne varıncaya kadar ona bindi.

Nitekim Hak taâla buyurur.

«Sonra (Cebrâil, ona) yaklaştı. Derken sarktı.» (172)

Yani Hakka yakın oldu ve halktan ırak oldu, demektir.

Bazıları:

— Ferş'den (dünyâdan) ırak olup Arşa yakın oldu, demektir, dediler.

Kimileri de şöyle dediler:

---

(171) Necm Sûresi, ayet: 16
(172) Necm Sûresi, ayet: 8

— Kâbeden ırak olup Kudüse yakın oldu, demektir.

Bir kısmı da:

— Maddî varlıklardan ırak olup Ruhların Rabbine yakın oldu, demektir, dediler.

Kimisi ise:

— Nefsinden ırak olup kalbine yakın oldu, demektir, derler.

Muhakkikler şöyle dediler:

— Peygamber (A.S.) o gece rûhu ile Kâbe Kavseyne sırr-i ile de Ev'ednâ'ya erişti. Yani nefsini, bedenini gökte rûhûnu Sidretül Müntehâda, kalbini de Kâbe kavseyde bıraktı. Böylece Rabbi ile ancak sırrı karşı karşıya kaldı.

Hak taâla nefse:

— Hani gönül? buyurdu.

Gönüle:

— Hani Rûh?

Rûha:

— Hani sır?

Sırra:

— Hani Habîbim, diye sordu. Sonra da:

— Ey Nefis! Nimet ile mağfireti sana.

— Ey Rûh! Rahmet ile Kerâmeti sana.

— Ey Gönül! Muhabbeti sana verdim.

— Ey Sırr! Ben de sanayım. Seninim, buyurdu.

Ev'ednâ buyurması da bundandır.

Nakledildiğine göre Peygamber (A.S.) Kâbe Kavseyn'e erişince Hak taâla buyurdu:

— Ey Muhammed! Ayaklarını bas!

Peygamber (A.S.) ayaklarını basınca birşeye dokundu. Yine gitti.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! Ayaklarıma birşey dokundu, dedi. Yine gitti.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— O ayaklarının bastığı şey Arş'dır.

Peygamber (A.S.):

— Niçin Arş benden ırak gitti, dedi.

Hak taâla:

— Senden ırak gitmedi, fakat sen ırak gittin. Çünkü senin kerâmetin benim yanımda çoktur. Eğer yüzbin Arş olsa, senin ayağının bastığı toprak bana onlardan sevgilidir.

Nakledildiğine göre Hak taâla:

— Ey Muhammed! Bana ne hediye getirdin? buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— İki şey getirdim. Biri tâat, Kulluk eksikliği, biri de cefâ ve ma'siyet çokluğu, dedi.

Hak taâla:

— Tâat eksikliğini rahmetimle, Cefâ ve ma'siyet eksikliğini de senin şefaatinle yarlığadım, buyurdu.

Nakledildiğine göre Ebû Bekri Sıddîk (R.A.) Allah'ın şu kavlinden neyi kasdettiğini Peygamber (A.S.)'a sordum: «(Allahın) kuluna vayh ettiğini etti.» (Necm: 10)

Hz. Rasûl buyurdu:

— Hak taâla ümmetimden bana beş türlü şikâyette bulundu:

1. Hak taâla buyurdu: Ben onlardan yarınki amelî istemiyorum. Onlar benden yarınki rızkı istiyorlar.

2. Ben onların rızıklarını başkasına vermiyorum. Onlar amellerini niçin başkasına verirler?

3. Benim rızkımı yerler, başkasına şükrederler. Bana hâin olur ve benden başkasına iyilik ederler.

4. Ben onlara şeref ve büyüklük veririm. Onlar bunu başkasından isterler.

5. Ben Cehennemi kâfirler için yarattım. Onlar Cehenneme girmek için gayret ediyorlar.

Nakledildiğine göre Hz. Peygamber (S.A.V.) efendimiz Mi'râç gecesinde şöyle dedi:

— Ey Rabbım: Ademe Cenneti verdin, bana ne verdin?

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Adem'i Cennetten çıkardım. Ama sana ve ümmetine Cennet verdim, fakat, oradan çıkarmam.

Ben:

— Nûh'a gemi verdin. Orada o ibâdet ederdi, dedim.

Hak taâla:

— Sana dünyayı mescid kıldım. Dilediğin yerde ibâdet et. Hem kıyamet günü mescidlerine bin, sırat köprüsünü geç ümmetinle, buyurdu.

Ben:

— İbrâhim (A.S.)'a ateşi soğuk ve selâmet kıldın, dedim.

Hak taâla:

— Ümmetine Cehennem ateşini soğuk ve selâmet kıldım, buyurdu.

Ben:

— İsmâil (A.S.)'a Zemzemi verdin, dedim.

Hak taâla:

— Sana Kevser ırmağını verdim, buyurdu.

Ben yine:

— İsmâil (A.S.)'a koç fedâ ettin, dedim.

Hak taâla:

— Ümmetin için yahudileri ve hıristiyanları feda ettim. Ümmetin onları Cehenneme bıraksınlar, kendileri Cennete gitsinler, buyurdu.

Ben:

— Mûsâ (A.S.)'a Tûr'da söz söyledin, dedim.

Hak taâla:

— Sana Arş'dan yukarıda, nûr yaygısında söyledim, buyurdu.

Ben:

— İsâ (A.S.)'a gökten sofra verdin, dedim.

Hak taâla:

— Sana kıyâmet gününde kerâmetten sofra vereceğim, buyurdu.

Ben:

— Dâvûd (A.S.)'a Zebûr verdin, dedim.

Hak taâla:

— Sana «Enâm» sûresini verdim, buyurdu.

Ben:

— Yûnus (A.S.)'ı üç türlü karanlıktan kurtardın, dedim.

Hak taâla:

— Onun gibi ümmetini üç türlü karanlıktan kurtardım:

1. Kabir karanlığından,
2. Kıyâmet zülmetinden,
3. Sıtâr zülmetinden, buyurdu.

Ben:

— Hızıra Ab-ı Hayat (ölümsüzlük suyu) verdin, dedim.

Hak taâla:

— Sana «Selsebîl» ırmağını verdim, buyurdu. (173)

Ben:

— İsâ (A.S.)'a İncîl verdin, dedim.

Hak taâla:

— Sana «İhlâs» (Kulhüve'l-Lâhû ahad) sûresini verdim, buyurdu.

Ben:

— Mûsâ (A.S.)'a Tevrât verdin, dedim.

Hak taâla:

— Sana Ayete l-Kürşî'yi verdim, buyurdu.

Ondan sonra Hak taâla buyurdu:

— Ey Muhammed! Sana bir sûre ikrâm ettim ki, Tevrât, Zebür, İncil ve diğer kitaplarda onun gibisi yoktur.

— Ben:

— Ey Rabbim! O nasıldır? Hangi sûredir? dedim.

Hak taâla:

— Fatiha (Elham) sûresidir, buyurdu.

Kim Fâtiha sûresini okursa Cehennem onun tenine haramdır.

Anası ve babası kâfir olan bir kimse fâtiha sûresini okusa onların azaplarını Fatiha hürmetine şiddetli yapmam.

Ey Muhammed! Kendime senden üstün bir varlık yaratmadım.

Nakledildiğine göre Hz. Peygamber (A.S.) şöyle demiştir:

---

(173) Selsebil: Cennette tatlı ve lezzetli bir su, pınar veya ırmağın adıdır.

— Cennette bir memleket, bir ülke gördüm. O ülkede yüzbin şehir gördüm. Her şehirde yediyüzbin saray gördüm. Her sarayda yediyüzbin hücre, oda gördüm. Her hücrede yetmiş derece gördüm. Her derecede bir döşek gördüm. Her döşeğin üzerinde bir Hûri gördüm. Her Hûri nûrdan yetmiş Hulle, Cennet elbisesi giyer ve başlarında nûrdan taçlar var idi. Eğer bırisi bu dünya'ya bir kere nazar etse, baksa, güneşin ve ayın nûru mahvolurdu. Eğer biri denize tükürse acı su tatlı olurdu.

Acaba bu hangi peygamberindir? Ey herşeyin en güzelini yaratan şanı yüce Allah! dedim.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Bunlar gibi yüzbinlercesi müminler için hazırlanmıştır. Kim: Eşhedü en lâ ilâhe illellâh ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Rasûlühu (Tanıklık ederim ki Allahtan başka Tanrı voktur. Yine tanıklık ederim ki Muhammed (A.S.) Onun kulu ve Rasûlûdür) dese bu gördüğün nimetlere nâil olur, onları elde eder.

Nakledildiğine göre Rasûlüllah Efendimiz hazretleri Arş'a varınca sağ elini sol elinin üzerine koyarak ayakta hâcet diledi.

Hak taâla buyurdu:

— Ey sevgilim! Benden ne istersin? Benim katımda hâcetin nedir? buyurdu.

Peygamber (A S.):

— Ey Rabbim! Senden ümmetime yakınlık isterim, dedi.

Hak taâla şöyle buyurdu:

— Şânım hakkı için ben de ümmetine yakın olmayı isterim. Kâfirleri Cennete koymam. Rahmetimi ve

nimetimi müminler için hazırladım. Kim benim rızamı isterse, dili ile zikretsin, beni dilinden bırakmasın. Bedenini bana itaat yolunda harcasın. Beni sevmenin nîşanı; Benim sözümden başka söz işitmemesidir. Benim sevgimden başka gönlünde sevgi olmasın. Elinde (dilinde) Tekbir, ayağında kıyâm ve gözünde yaş olsun.

Eğer böyle olurlarsa bütün âlemlerden onlara yakın olurum. Şeytanı onlardan uzak ederim. Onları, her zaman râzı olacağım hizmet içinde tutarım.

Peygamber (S.A.V.):

— Rabbim! Ümmetim zayıf ve hakirdir. Buna güçleri yetmez. Kerem sendendir, dedi.

Hak taâla:

— Ey Habîbim! Ben merhametlilerin en merhametlisi olan bir hükümdarım. Kimsenin itaatından bana fayda yoktur. Asîlerin isyanının da bana zararı yoktur. Ey Habîbim! Müjdele şu kimseye ki «Eşhedü enlâ ilâhe illellah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Rasûlûhu» dese rahmetimi Ona bahşederim ve rızam ona Hılat, elbisedir. Onun nazarı ve yönü dâimâ benim nimetime ve cemâlimedir, buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— Canım şimdi rahat oldu ve gönlüm yatışıp razı oldum, Ey Rabbim! dedi.

Hak taâla buyurdu:

— «Muhakkak Rabbin sana verecek de hoşnut olacaksın» (174)

Nakledildiğine göre Mi'râç gecesi Hak taâla şöyle buyurdu:

---

(174) Duhâ Sûresi, ayet: 5

— Ey Habîbim! Sen bütün peygamberlerden bana sevgilisin ve ümmetin de benim katımda üstün bir ümmettir. Bundan dolayı bütün ibâdeti bir araya topladım, adını namaz koydum. Onu ümmetine ibâdet kıldım.

Kim benim için o namazı kılarsa bütün ibâdetlerle bana mutî olmuştur.

Rasûlüllâh (S.A.V.):

— Mi'râç gecesi Cehenneme baktım. Orada ekseríya yoksulları ve kadınları gördüm, buyurdu.

Sahâbe:

— Ya Rasûlellâh! Malından yoksullar mı? diye sordular.

Hz. Peygamber:

— Yok! İlim ve amelden yoksullardı, buyurdu.

Nakledildiğine göre peygamberimiz şöyle dedi:

— Mi'râç gecesi yedi kat gökten yukarıda gök gürültüsü gibi bir ses işittim. Orada bir kavim gördüm. Karınları ve ayakları üzerinde yürürler. Hurma ağacı gibi yılanlar var. Onları eşip yerler idi.

Ben:

— Ey Cebrâil! Bunlar kimlerdir? diye sordum.

Cebrâil (A.S.):

— Akçe ribâsı, fâiz yiyenlerdir, dedi.

İbni Fevrek derki:

— Peygamberimiz (S.A.V.) buyurdu: Mi'râç gecesi bir kavim gördüm. Bir gün ekerler, bir gün yerler. Nasıl yerlerse yesinler, yedikleri eskisi gibi olur hiç eksilmezdi.

Ben:

— Ey Cebrâil' Bunlar kimlerdir? diye sordum.

Cebrâil (A.S.):

— Bunlar gâzîlerdir. Allah yolunda savaştılar. Hak taâla bir ecirlerini yediyüz, yahut daha fazla etti, dedi.

Nakledildiğine göre Peygamber (A.S.) Mirâc gecesi nûrdan bir kubbe gördü. O kubbeden dört ırmak akmakta idi:

1. Bismillâh'ın mîminin deliğinden su akıtırdı.
2. Bismillâh'ın Hâ'sının deliğinden akan süt ırmağı idi.
3. Er—Rahmân'ın mîm'inin deliğinden akan Bal ırmağı idi.
4. Er—Rahmân'ın mîm'inin deliğinden akan Hamir — ilâhî şarap ırmağı idi.

Hak taâla buyurdu:

— Ey Muhammed! Ümmetinden kim beni hâlis ve samimî bir kalple bu isimlerle anarsa, (Bismillâhirrahmânirrahîm) dese, kıyâmet günün de bu dört ırmaktan ona içiririm.

C. Hak yine buyurdu:

— Bir kimse abdest aldıktan sonra (Lâ ilâhe illellâh) dese şanım hakkı için ona ben bu dünyâ kadar Cennette yer veririm.

Nakledildiğine göre Rasûlü Ekrem (S.A.V.) Kâbe Kavseyn'e erişince o makamda bir ulu sandık gördü. Nûrdan kilidi vardı.

Rasûlullah (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Bu sandıkta ne vardır ve anahtarı neredlast? diye sordu.

Hak taâla:

Onun anahtarı sendedir. (Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Râsûlûllah) de, buyurdu.

Peygamber (S.A.V.) onu söyledi. O sandık açıldı. O sandığın içinde heybetli bir deniz gördü. Ucu bucağı yok. O denizin içinde bir ağaç gördü. Budaklarının, dallarının üzerinde bir kuş gördü. Tırnağında bir zerre, azıcık toprak gördü.

Rasûlûllah (S.A.V.) Efendimiz:

— Ey Rabbim! Bu deniz, bu ağaç, bu kuş ve bu zerre kadar toprak nedir? diye sordu.

Hak taâla buyurdu:

— Ey Muhammed! O deniz benim Rahmet denizimdir. Sonu yoktur. Gördüğün ağaç bu dünyâdır. O ağacın budağında gördüğün kuş senin ümmetindir. O kuşun ayağındaki toprak da onların günahlarıdır. Onu işlediler. Onların günahları benim Rahmet denizim yanında bir zerre toprak kadardır. Denize düşer, belirsiz olur. Ben (Erhamü'r-Râhimîn — acıyanları acıyanı) gerçek hükümdarım.

PEYGAMBERİMİZİN ALLAHI GÖRMESİ İLE İLGİLİ BÖLÜM

Bilmek gerektir ki, Rasûlûllâhın Ashâbı (Allah cümlesinden râzı olsun) ve imamlar, Peygamber (S.A. V.) Efendimizin Mirâc'da Allahı görüp görmediği hususunda ihtilâf etmişlerdir, ayrı görüşler beyan etmişlerdir.

İbni Abbâs ve Ka'bûl—Ahbâr (R.A.):

— Peygamber (S.A.V.) Efendimiz o gece Hak taâla hazretlerini cisim gözü ile, maddî gözle gördü, derler.

Hz. Âişe (R.A.):

— Râsûlûllâh (S.A.V.) o gece Hak taâla hazretleri-

ni ten gözü ile görmedi, der. Nitekim peygamberimiz buyurur:

— Gözümle değil kalbimle gördüğüm Allahı bütün noksan sıfatlardan tenzîh ederim.

Öyle olunca gönül gözü ile görmüş olur.

Arapların Şeyhi, Şarkın ve Garbın müftüsü İmam Nevevî (Allahın Rahmeti üzerine olsun) Sahîh-i Buhârî ve Müslîmden şöyle nakilde bulunmuştur:

— Benim yanımda şöyle sâbit oldu ki, Rasûlûllâh (S.A.V.) Hak taâla hazretlerini baş gözü ile gördü.

Ashâb-ı Güzîn (R.A.) bu hususta ihtilâf edince İbni Abbâs (R.A.) hazretleri:

— Ten gözü ile gördü, dedi.

Hz. Âişe (R.A.):

— Ten gözü ile görmedi, dedi.

Böylece bunların arasında ihtilâf oldu.

Hz. İbni Abbâsın kendisi insanların en âlimidir. O, Peygamber Efendimiz Allahı ten gözü ile gördü, dedi.

Amma Nevevî, Buhârî ve Müslîm Şerhinde der ki:

— Bu iki rivâyeti biz bir araya toplayıp şöyle deriz:

Hak taâla hazretleri, bütün duyumları Hz. Rasûlü Ekrem (S.A.V.)'den kaldırdı. Nûrun keyfiyyetini gözünden giderdi. Görmedeki maddî unsurları kaldırdı. Onun nefsini nûrâni kıldı, onu nûr hâline koydu. Ondan sonra gönlüne — kalbine tecellî eyledi, kalbinde belirdi. Hak taâla hazretlerini kendi nûru ile ve bütün azâsı ile gördü. Her tarafına baktı. Nurdan başka bir şey görmedi. Böylece Hakkın nûru ile Hakkı, Allahı gördü.

Kâzî Beyzâvî, Tefsîrinde şöyle dedi:

— Mûsâ (A.S.) bütün azaları ile Hak taâla hazretlerinin kelâmını her taraftan işitti .

Düşündü ve gördü. Şüphesiz bu, hakikata itibarla çok incedir.

55. VAHYİN SIRLARI İLE İLGİLİ BÖLÜM

Hz. Ali (R.A.) peygamber (S.A.V.)'den şu nakilde bulunmuştur:

— Rasûlüllâh Mirâc Gecesinde Allah taâla'ya: Ey Rabbim! Hangi amel sana efdaldir, daha üstündür? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Ey Ahmed! Benim katımda Tevekkülden (Allaha dayanıp güvenmeden) üstün amel yoktur. Benim kısmet ettiğime râzı olmaktan yeğ amel yoktur. Ey Ahmed! Benim muhabbetim, benim için sevişenlere ve halkı bana ulaştıranlara vâciptir; gereklidir. Benim gerçek tâliplerim, beni gerçekten arayanlar, mahlûka bakmayan ve dünyâ yiyeceklerinden karnı boş olanlardır. Zira onların yiyecekleri benim zikrimdir. Muhabbetim ve rızâmdır. Ey Ahmed! Eğer bütün halktan daha zâhid, ibâdet ve kulluk yönünden üstün olmak istersen dünyâ'dan ilgini kes. Ahirete aşırı şekilde bağlan.

Rasûlûllah (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Dünyâ'da zâhid olmak nedir? Ahirete rağbet nasıldır? dedi.

Hak taâla:

— Dünyâ nimetlerinden az al. Zahîre (geçim - azık) toplama. Dâima beni zikret, buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! Zikrine devam etmek nasıl olur? dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Halktan kesil, yalnız ve kapalı yerlerde bana ibâdet et buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! Beni bir amele kılavuzla ki, onun sebebi ile sana yakın olayım, dedi.

Hak taâla:

— Geceni ibâdetle, gündüzünü açlıkla geçir. Ey Ahmed! Kimde üç haslet bulunursa ben onu Cennete koyarım buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! O üç haslet nedir? dedi.

Hak taâla hazretleri:

1. Dilini benden başka şeye depretmeye,
2. Gönlünü Şeytân vesvesesinden saklaya,
3. Açlığı gözünün nûru bile.

Ey Ahmed! Eğer açlık, halvet ve susmanın halâvetini, tadını tadsaydın ve bunlardan sana kalanları bilseydin bütün kemâlâtı bulurdun, buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! Kalacak miras nedir? dedi.

Hak taâla:

— Dilinde hikmet sözleri, gönlünde benim muhabbetim olur.

Ey Ahmed! Allahı sevmen dervişleri sevmendir ve onlara yakın olmaktır, buyurdu.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! Dervişler kimlerdir? dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Dervişler şunlardır:

1. Az şeye râzı olurlar.
2. Açlığa sabrederler.
3. Nimetlere şükrederler.
4. Yalan söylemezler.
5. Tanrıya asî olmazlar.
6. Elinden çıkan şeye üzülmezler.
7. Elde ettiklerinden dolayı sevinmezler.
8. Her zaman bana mütevekkil olurlar, bana güvenirler.

Ey Ahmed! Dervişlere yakın ol. Zenginlerden ırak ol. Güzel yemekler yeme, güzel elbiseler giyme. Nefis her kötülüğün yeridir. Sen onu tâata çekersin, o seni kötülüğe çeker. Nefis tok olursa âsî olur. Aç olunca da şikâyet eder. Derviş olsa feryâd eder. Eğer zengin olsa azıp beni unutur. Eğer emîn olsa gâfil olur.

Ey Ahmed! Dünyâ'ya ve ona bağlananlara gazab et, Ahirete ve ehline sevgi göster.

Rasûlûllâh (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Ehl-i dünyâ kimdir? Ehl-i Ahiret kimdir? dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Ehl-i dünyâ: Malı, ailesi, çocukları, uykusu ve gazabı çok olandır. Az şeye râzı olmaz. Bir kimseye kötülüğü dokunsa ondan dolayı özür dilemez. Bir kimse ondan özür dilese kabûl etmez. İbâdet vakti gayretsizdir, kötülük vakti ise bahadır kesilir. Fikri uzun, ecel yakındır. Nefîs muhâsebesi yapmaz. Nimetler geldiği vakit şükretmez. Belâlar geldiği zaman da sabretmez Halkı dâima kötülüğe sevkeder. Kendinden büyüklere

saygı göstermez. Kendinden aşağıda olanlara alâka göstermez, itibâr etmez. Nefsine düşkün kimselerin yanında akıllıdır. Akıllıların yanında ise câhil ve bilgisizdir

Ey Ahmed! Ehl-i Ahiret şu kişilerdir:

1 — Yüzü güzel ve hayalıdır.
2 — Şerri az, faydası çoktur.
3 — Sözleri ölçülüdür.
4 — Nefsinin hesâbını yapar, nefis muhâsebesinde bulunurlar.
5 — Her zaman uyanıktırlar.
6 — Gözleri dâima benim sevgimden ağlar, dilleri zikrimle meşgûldür.
7 — Nimet yeseler, evvelinde hamd, sonunda şükrederler
8 — Duâları katımda yücedir ve münâcâtları makbûldür.
9 — Aslâ benden başkası ile meşgûl olmazlar.
10 — Çok yiyecek istemezler ve süslü elbise giymezler.
11 — Kendilerini ölmüş sayarlar, ölümü unutmazlar.
12 — Evleri şehîdlet yurdudur.
13 — Giydikleri sanki kefendir.
14 — Kendileri bîcân, cansız gibidir. Nefislerine hizmet etmezler.
15 — Onların yanında Dünyâ ile Ahiret aynıdır.
16 — Halk bir kere ölürse, bunlar, nefislerini öldürmekle ve Şeytana uymamakla günde bin kerre ölürler.

17 — Namaza durduklarında sağlam yapılar gibidirler ve benden başkası ile meşgûl olmazlar. Şanım hakkı için onlara ebedî hayat veririm. Ruhları cesetlerinden ayrıldığında Ölüm meleğini onlara musâllat etmem.

18 — Onların rûhunu benden başka kimse almaz.

19 — Canlarına gönül kapısını açarım ve Cennete buyur ederim.

20 — Húrîler, Gılmânlar, Vildân ve yemişler onların karşısına ve ayağına varırlar.

21 — Arş'dan onlara güzel kokulu yeller veririm ve onlarla benim aramda aslâ hicâb, perde olmaz.

«Rableri onlara kendinden bir rahmet, bır rızâ ile, onlara içlerinde tükenmez ve ebedî bir naîm (nimet) bulunan Cennetleri müjdeler. Onlar orada ebedî ve Şermedî kalıcıdırlar. Çünkü büyük ecir (ve mükâfat hep) Allahın katındandır.» (175)

Ey Ahmed! Zâhidlere benim katımda ne olduğunu hiç bilir misin?

Peygamber (A.S.):

— Bilmem ey Rabbim! dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Kıyâmet gününde tekrar yaratılıp hesâp görüleceği zaman onlar benim hesâbımdan emîndirler, korkuları yoktur. Cennetin anahtarını onlara veririm. Hangi kapıdan isterlerse girerler. Benim cemâlim bir an onlardan kaybolmaz. Cennetten onlara dört kapı açarım:

Birinden gece ve gündüz benim hediyelerim gelir.

---

(175) Tevbe Sûresi, ayet: 21, 22.

İkincisinden nasıl isterlerse zahmetsiz ve hicâbsız bana bakarlar.

Üçüncüsünden Cehenneme bakarlar ve zâlimlere nasıl azâb edildiğini görürler.

Dördüncü kapıdan kızlar ve gılmanlar geleceklerdir.

Rasûlûllâh (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Bunlar hangi zâhidlerdir ki, onları bu şekilde vas'federsin, anlatırsın? dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Onlar:

1. Harâp olduğu vakit üzülecek evleri olmayanlar,
2. Ölünce mahzûn olacak çocukları bulunmayanlar,
3. Elden gittiği vakit kederlenecek malları olmayanlar,
4. Hesabı olacak yiyecekleri ve böbürlenecek yumuşak elbiseleri olmayanlardır.
5. Yüzleri gece ibâdet etmekten, gündüz oruç tutmaktan sararmıştır. Dilleri benden başkasını zikir ile meşgûl olmaktan susmuş, söylememiştir. Ne Cehennem'den korkarlar, ne Cennet umarlar. Yalnız benim için ibâdet ederler.

Rasûlûllah (S.A.V.):

— Rabbim! Benim ümmetim içinde bu şekilde zâhidler var mıdır? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Bu şekildeki zâhidler Peygamberlerdir. Şehitlerdir.

Peygamber (A.S.):

— Ey Allahım! Benim ümmetimin zâhidleri mi çoktur? Yoksa İsrâil oğullarının zâhidleri mi çoktur? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Senin ümmetinin katında İsrâil oğullarının zâhidleri, bir ak öküzün arkasındaki bir karakıl gibidir.

Rasûlûllâh:

— Ey Rabbim! Niçin benim ümmetim onlardan çoktur? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— İsrâil oğulları kavmine yakîn verdikten, hakîkatları gösterdikten sonra şüpheye düştüler. Kalpleri karar bulduktan, iyice inandıktan sonra inkâr ettiler.

Senin ümmetin şek ve şüpheyi bırakıp yakîn üzerinde kaldılar, sapmadılar.

Rasûlûllah:

— Benim ümmetimin zâhidlerini onlardan üstün tutan Allaha şöyle hamd ve şükrettim, dedi.

Allahım! Ümmetimi esirge, rahmet et. Onlara artık şüphe olmayan kâmil ve tam imân ver. Onlara korku verdikten sonra gaflet verme. İlim verdikten sonra cehil, bilgisizlik verme. Akıl verdikten sonra Nefse uyma, boş şey verme. Yakınlık verdikten sonra uzaklık verme. Zikir verdikten sonra unutturma. Sabır verdikten sonra şikâyet verme. Gönüllerine haya ver. Onları nefîs âfetinden, Dünyâ ve Ahiret fitnelerinden emin eyle.

Hak taâla buyurdu:

— Ey Ahmed! Şüphelerden sakınmak dinin başıdır ve hem sonudur. Sâmit olmak, susmak senin üzerine olsun. Zira susanların gönlünü susmakla ma'mûr ederim. Konuşanların gönlünü çok söylemek ve çok konuşmakla harâp ederim, yıkarım.

Ey Ahmed! İbâdet on bölüktür. Dokuzu helâl yemektir. Biri de susmaktır. Bir kişi oruç tutsa ve konuşmasa onun karşılığı nedir bilir misin?

Hz. Muhammed (S.A.V.):

— Bilmem, dedi.

Hak taâlâ hazretleri buyurdu:

— Orucun ve susmanın mirâsı hikmettir. Hikmetin mirâsı ma'rifettir. Ma'rifetin mirâsı Tanrı taâla hazretlerine yakîn olmaktır.

Kim benim rızâma uygun hareket ederse ona üç şey veririm:

1. Bir ilim öğretirim ki, aslâ aklından çıkmaz.
2. Öyle bir zikir öğretirim ki, aslâ unutmaz.
3. Öyle bir muhabbet öğretirim ki, asla başkasını sevmez. Beni sevdiğinde ben de onu severim, halka dahi sevdiririm. Onun gönlünden bir kapı açarım. Daima benim cemâlimi seyreder. Ona kendimin ve meleklerimin sözlerini işittiririm. Ona sırlarımdan bir şey öğretirim ki, onu halk bilmez. Ona haya elbisesini giydiririm. Bütün insanlar ondan hayâ ederler. Gönlünü ma'-rifet hazinesi yaparım. Cennet ve Cehennem sırlarını ona bildiririm. Kıyâmet gününde onunla hesâp görmem. Kabrinde Münker ve Nekir adlı melekler ona suâl sormazlar. Onunla kendi arama tercümân koymam. Bütün haberleri benim ile söyleşirler. Sırât köprüsünü geçerler. Cehennemi görmezler. Ondan sonra Cenneti süslerim, Peygamberler ve Şehîdlerle Cennete girerler.

Kim bu şekilde ibâdet etmek isterse aslâ dünyâ'yı sevmesin ve dünyâ ehli ile oturmasın. Ölüm meleğini görmeye can atsın. Cenneti görmeye can attığı gibi. Rûhu cesedinden, bir kılın yağdan çıktığı gibi çıkar. Me-

lekler başı üzerinde dururlar. İki kâse getirirler. Birinde Kevser suyu olur, birinde Cennet Şarabı olur. Ruhuna içirirler. Ölüm acısı ondan gider. Arşın sağ yanına oturur. Melekler: Dünyâyı nasıl koyup gittin? diye sorarlar.

O şahıs:

— Bilmem! Yarattığından beri Hak'tan korkarım. Dünyâya bakmadım, onunla ilgilenmedim, sevgi ile ona bağlanmadım. Dünyâ ehli ile asla oturmadım.

Hak taâla buyurur:

— Kulum doğru söylüyor .Kulumun cismi dünyâ'da, rûhu ve canı benimle berâberdi. Ey benim kulum! Dile benden ne dilersen? Vereyim.

O şahıs:

— Eğer beni senin rızan için günde yetmiş kere parça parça etseler râzı olurdum. Ey Allahım! Eğer sen ikrâm etmezsen ben horum. Eğer sen yardım etmezsen ben çâresizim. Eğer sen kuvvet vermezsen ben zayıfım. Eğer zikrin ile diri görmezsen ben ölüyüm.

Rasûlü Ekrem (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Senin rızânı nasıl isteyeyim? dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Seninle benim aramda hicâb yoktur. Hangi zaman istersen gel. Benim dostlarım onlardır ki, halktan kaçarlar, fâni dünyâdan bâkî âleme, Ahirete göçerler. Şeytanın yurdundan Rahmânın yurduna gelirler.

Ey Ahmed! Diğer peygamberlerden seni neden üstün yarattığımı hiç bilir misin?

Rasûlûllâh (S.A.V.):

— Bilmem ya Rabbi! dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Bana yakınlığın gökçektir ve güzel huyun vardır. Nefsinin sehâveti, cömertliği vardır. Halkı esirgemen vardır. Eğer dilersen sana imanın lezzetini bildireyim. Nefsîni aç bırak, dilini de tut. Gönlün ile dilin bir olsun. Benden kork. Eğer böyle edersen ola ki emîn olursun. Eğer böyle etmezsen helâk olanlardan olursun.

Ey Ahmed! Şanım hakkı için âbidlerin, ibâdet edenlerin ibâdeti ve tövbesi açlıktır ve susmaktır. Halktan kesilmektir. İbâdet edenlerin ilk günahı karnı tok olmak ve dilleri ile olur olmaz şeyi söylemektir. Halka karışmaktır. Bir kul aç olsa ve dilini saklasa ben ona hikmet kelimelerini bildiririm. Eğer kâfir olursa o hikmeti ona hüccet (delil) kılarım. O kul mü'min olursa ona hikmet sözlerini bildiririm, o hikmeti ona nûr, rahmet ve şifâ kılarım. Bilmediğini bildiririm; görmediğini gördürürüm. Dâima kendi nefsinin ayıbını görür. Başka kişinin ayıbı ile meşgûl olmaz. Şeytan ona yol bulamaz, yaklaşamaz. Nefsi ona hile etmez.

Ey Ahmed! Bana susmak ve açlıktan yeğ, iyi ibâdet yoktur.

Bir kimse aç olsa ve dilini saklasa ona âbidler sevabını veririm. Gerçek âbid şu yedi şeyi kendinde toplayandır:

1. Şüpheli kimselerden sakınır.
2. Mâlâya'nîden, lüzumsuz sözlerden kaçınır.
3. Her zaman benden korkar.
4. Halvette, yalnız yerde benden utanır.
5. Az yer.
6. Dünyâ'ya ve ona düşkün olanlara düşman olur
7. Halk ile benim için düşman olur.

Ey Ahmed! Bir kişi beni sevse ben de şu şartlara göre onu severim:

1. İbâdeti sağlam olur.
2. Az pahalı, ucuz şey giyer. (Ağır başlı giyinir)
3. Secdesi devamlı olur.
4. Namazda çok durur, (Çok namaz kılar)
5. Umûmiyetle susar.
6. Bana sığınır.
7. Az güler, çok ağlar.
8. Nefsine uymaz.
9. İlim öğrenir, âlim olur.
10. Zühd ve tâat sâhibi olur (İbâdet eder.)
11. Alimlerle dostluk eder.
12. Dervişlere yoldaş olur.
13. Benim rızâmı ister.
14. Hışmımdan kaçar.
15. Halktan kaçar.
16. Günahtan kaçar.
17. Her zaman beni anar.
18. Her vakıt tesbîh eder, beni yüceltir.
19. Sözünde sâdıktır.
20. Gönlü temizdir.
21. Namazda benden korkar.

Ey Ahmed! Bir kimse yer ve gök ehli kadar ibâdet etse, yoksullara elbise giydirse ve açları doyursa ondan sonra ben onun gönlünde zerre kadar dünyâ muhabbetini görsem; Onu kendime komşu etmem ve sevgimi onun gönlünden çıkarırım. Onun gönlünü karanlıklarda bırakırım.

Şimdi, vahyin sırları otuz kelimedir. Bir bir beyan ettik. Allahın yardımı ile bu bahis bitti. Bundan sonra Peygamberimizin Allahtan bildirdiği kudsî kelimeleri ve Nebevî hadisleri anlatacağız.

56. KUDSÎ KELİMELER

Enes (R.A.) Peygamber (S.A.V.)'den nakleder:

— Rasûlü Ekrem hazretleri Allahtan naklen buyurdu: Bir kulum benim muhabbetime kapılsa ve belâ'ya sabretse karşılık olarak ona Cenneti veririm.

Ebû Hüreyre (R.A.) şu rivâyeti nakleder:

— Peygamberimiz, Hak taâla hazretleri şöyle buyurur dediler: Bir kul bana kavuşmayı sevse, ben de ona kavuşmayı severim. Bir kul da beni kötü görse ben de onu kötü görürüm.

Rasûlûllâh (S.A.V.) şöyle buyurdu:

— Hak taâla buyurur: Yarın kıyâmet gününde üç kişi ile benim dâvam vardır.

Biri şu kimsedir. Bir şeyi benim için verir. Sonra da zûlmeder.

Biri de şudur. Bir azadlı hür kimseyi satıp parasını yer.

Diğeri ise bir kimseyi çalıştırır, parasını vermez.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

— Hak taâla buyurur: Ey Ademoğulları! Ben hasta oldum, beni sormaya gelmediniz.

Peygamberimiz:

— İlâhî! Seni nasıl soralım? Sen âlemlerin Rabbisin! dedi.

Hak taâla buyurdu.

— Falân kulum hasta oldu. Eğer siz onun hâlini sormaya varsa idiniz beni orada bulurdunuz. Yani benim rızamı orada bulurdunuz.

Peygamber Efendimiz nakleder:

— Hak taâla hazretleri buyurdu ki: Ey kullarım!

Hepiniz azgınsınız. Meğer ben size hidâyet edeyim. Öyle ise benden hidâyet isteyiniz ki, vereyim.

Hepiniz açsınız! Meğer ki, ben doyurayım. Öyle ise benden yiyecek isteyin vereyim.

Hepiniz yalıncaksınız, çıplaksınız. Meğer ki, ben bir şey vereyim giyesiniz. Bunun içi benden giyecek isteyin, vereyim.

Siz gece ve gündüz hatâ işlersiniz ve ben bütün günahlarınızı yarlığarım. Bana istiğfâr edin, yarlığayayım.

Eğer siz evveliniz ve sonunuz, cinleriniz ve insanlarınız takvâ üzerinde bulunsanız benim mülkümde bir şey artmaz, idi. Eğer âsî olsanız benim mülkümden aslâ bir şey eksilmez.

Rasûlûllâh (S A.V.) nakleder:

— Hak taâla hazretleri buyurdu: Sâlih kullarım için Cennette gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve gönüllerden geçmeyen bir şey hazırladım.

Buraya kadar naklettiğimiz bilgiler «Meşâriku'l Envâr»'a aittir. Bundan sonra inşallah diğer meşhûr kitaplardan nakillerde bulunacağız.

Peygamber (A.S.) nakleder:

— Hak taâla hazretleri buyurdu: Ey Muhammed! Dünyâ'da üç şey bana sevimlidir:

1. Kaygılı gönül.
2. Sabırlı beden, sabreden kimse.
3. Dünyâ'dan eli boş olandır.

Ey Muhammed! Dünyâ'da üç şeyi sevmem:

1. Şâd olan, kaygısız gönlü,
2. Sağ (rahat) bedeni.
3. Eli dünyâdan dolu olanı.

Hak taâla buyurdu:

— Benim velî kullarım şunlardır: Beni benim zikrim ile zikrederler. Ben de onları kendi zikirleri ile zikrederim.

— Ey Adem oğulları! Eğer bütün halktan kesilip benim ibâdetimle meşgûl olursanız, gönüllerinizi zenginlikle doldururum. Yoksulluk size yol bulamaz. Eğer benim ibâdetimden kesilip halkla meşgûl olursanız elinizi dünyâ ile doldururum. Amma üzerinize yoksulluk kapısını açarım. Dâimâ ihtiyaçtan kurtulamazsınız.

— Kim benimle ve zikrimle meşgûl olsa birşey de istemese ona isteyenden daha çok şey veririm.

— İhlâs benim sırlarım'dan birisidır. Kullarımdan kimi seversem onun gönlüne o sırrımı koyarım.

— Eğer kullarım ihlâs ile (arı ve duru bir kalple) benim Vahdâniyetime, birliğime (Lâilâhe illellâh — Allahtan başka Tanrı yoktur) diye tanıkłık etmeseydi Cehennemi dünyâ ehlinin üzerine musâllat edip helâk ederdim.

— Hak taâla buyurdu: Kım beni bilse beni ister. Kim beni istese beni bilir. Kim beni bulsa beni sever. Kim beni sevse ben onu öldürürüm. Ben kimi öldürsem diyeti ben olurum. benim üzerimedir. Kimın diyeti benim üzerime olursa onun diyeti benim.

— Hak taâla hazretleri buyurdu: Namazı benimle kulum arasında iki kısma ayırdım. Kulum benden ne dilerse dilesin. Bır kul (Alemlerin Rabbi Allaha hamd olsun — Elhamdü lillâhi Rabbil âlemin) dese benı hamd etmiştir.

— Bir kul eğer (Er'Rahmâni'r-Rahîm. Mâliki yevmiddin = Rahmân, Rahîm ve Din gününün (tek) sâhi-

bi ve mutasarrıfı — Allaha.) dese beni senâ eylemiştir

— Bir kul (İyyâke na'büdü ve iyyâke nestaîn - Yalnız sana ibâdet — kulluk ederiz. Yalnız senden yardım isteriz) dese, bu söz benimle kulum arasındadır. Kulum benden ne dilerse onundur.

— Kulum (İhdina's - Sırâte'l - Müstakîm. Sırate'l lezîne enâmte aleyhim Gayri'l Mağdûbi aleyhim Vele'd Dâllin = Bizi doğru yola, kendilerine nime verdiklerinin yoluna ilet, gazaba uğrayanlarınkine, sapıklarınkine değil) dese bu duâ kulum içindir. Kulum benden ne dilerse dilesin. (176)

— Cömert kimse bendendir. Ben de ondanım. Kıyâmet azabından ve kabir azabından emîn ederim. Onlar benden râzıdır. Ben de onlardan râzıyım.

— Ey dünyâ! Kim bana hizmet ederse sen de ona hizmet et. Kim sana hizmet ederse sen onu kullan.

— Hak taâla hazretlerine tövbe edenin sesinden üstün ses yoktur. Bir kimse tövbe etse ve:

«Ey Rabbim! Beni esirge» dese Allah taâla hazretleri:

— Buyur ey kulum! Dile benden ne dilersen. Benim yanımda bazı meleklerim gibisin. Ben senin gönlünden sana yakınım. Tanık olun ey meleklerim! O kimseyi yarlığadım, buyurur, dedi.

Peygamberimiz (A.S.):

— Hak taâla şöyle buyurdu dedi: Benim kubbeler içinde velilerim vardır. Onları benden başka kimse bilmez.

---

(176) Fâtiha sûresi, ayet: 1—7.

— Hak taâla buyurdu: Ben bir kulumun üzerinde korku ve güvenlik gibi iki şeyi bir araya getirmem. Kim dünyâ'da benden korkarsa Ahirette korkudan emîn olur. Kim dünyâ'da emin olursa Ahiret'de korkudan emin olmaz.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Kim benden başkasından bir şey umsa beni tanımamıştır. Kim beni bilirse bana tapar. Bana tapmayana benim azabım gerekir. Kim benden başkasından korkarsa benim azabım ona helâl olur.

Peygamber (S.A.V.) buyurdu:

— Mirac gecesi yere inmek istediğim zaman: Ey Rabbim! Seferden gelen her kimse dostlarına armağan getirir. Benim armağanım hani? dedim.

Hak taâla buyurdu:

— Ey Muhammed! Ümmetin yaşadıkça ben onları korurum. Ölürlerse müjdem onlaradır. Kabire girerlerse kabri genişletmek bana aittir. Mahşerde hâzır olurlarsa rahmetim onlarındır. Eğer nazar ederlerse, bakarlarsa Cemâlim onlarındır.

Nakledildiğine göre Hak taâla âlemlerin rahmetini geri göndermek istedi. Nitekim şöyle buyurur:

«Biz, seni (Habibim) âlemlere (başka bir şey için değil) ancak rahmet için gönderdik» (177)

Böylece Refref döndü, tekrar geldi. Peygamber (A.S.)'la berâber geldi. Cebrâil ve Mikâil (A.S.) karşıladılar. «Mirâcın kutlu olsun ey Muhammed!» dediler. Amma ümmetine ve Ashâbına armağanın var mıdır? dediler.

---

(177) Enbiyâ Sûresi, ayet: 107.

Peygamber (A S.):

— Altı şeyi armağan getirdim, dedi:

Biri Hak taâla'nın şu emridir: Onlara söyle! Eğer bir kimseyi sevip iyilik ve menfaat umarlarsa ben efdalim beni sevsinler, başkasını sevmesinler.

İkincisi de şu emridir: Eğer yer ve gök ehlinden korkarlarsa, söyle onlara! Benim herşeye gücüm yeter. Benden korksunlar.

Üçüncüsü şu ilâhi emirdir: Söyle onlara! Bir kimseden birşey umarlarsa, ben o kimseden kullarıma karşı daha cömerdim. Benden dilesinler.

Dördüncüsü: Eğer bir ikmse, kendisine cefâ etmesin diye ondan utanırsa ben o kimseden daha üstünüm Onun için cefâ sizden, vefâ benden.

Beşincisi: Söyle onlara! Eğer bir kimse başka bir kimseye malı için kulluk ederse ben ondan üstünüm. Ben sizin mabûdunuzum ve rızık vereninizim.

Altıncısı: Söyle onlara! Eğer vadinde durursa bir kişiye güvenirsiniz. Ben o kişiden üstünüm. Size vaadettiğim rızık, cennet, sevâp ve cemâlimi göstermek gibi ne varsa hepsini veririm, buyurdu.

İbni Abbâs (R A.) şöyle demiştir:

— Peygamber (S.A.V.) Mirâçtan dönerken Çin ülkesine uğradı. Orada bir kavim gördü. Mûsâ (A.S.)'ın ümmetinden idiler. İlk zamanlarda yer yarılmış, o kavim de bu yerden gitmişler, oraya varıp yerleşmişlerdi. Peygamber Efendimiz onlarla konuştu. Onlar da peygamberimizle konuştular. Cebrâil (A.S.) onlara:

— Bu konuştuğunuzun kim olduğunu bilir misiniz? dedi.

Onlar:

— Bilmeyiz, dediler.

Cebrâil (A.S.):

— Ahir zaman peygamberi Muhammed Mustafâ budur, dedi.

Onlar:

— Ey Cebrâil' Hak taâla ona peygamberlik verdi mi? dediler.

Cebrâil (A.S.):

— Evet, dedi.

Böylece onlar imân getirdiler ve:

— Ey Allahın Rasûlü! İmrân oğlu Mûsâ (A.S.) bize vasiyet etti. Siz hanginiz ona yetişirseniz benden selâm söyleyin dedi, dediler. Peygamber Efendimiz, Mûsâ (A.S.)'ın ve onların selâmını aldı ve:

— Sizin evlerinizin ayrı olduğunu görüyorum. Birbirinden fazla ve eksik değil, dedi.

Onlar:

— Ey Allahın Rasûlü! Biz öyle bir kavimiz ki, aramızda ululuk iddiası ile azgınlık yoktur, dediler.

Peygamberimiz:

— Evlerinizin niçin kapıları yok? diye sordu.

Onlar:

— Kimse kimseye zarar vermez, dediler.

Peygamber Efendimiz:

— Hiç sizi güler görmedim? dedi.

Onlar:

— Ey Allahın Rasûlü! Hak taâla kitabında haber verdi. Cehennemi cinler ve insanlarla dolduracağım buyuruyor. Öyle olunca bize gülmek ne? dediler.

Rasûlü Ekrem.

— Hiç ölüleriniz için ağlar mısınız? dedi.

Onlar:

— Allah can verdi, yine o canı alır. Biz niçin ağlayalım? dediler.

Rasûlüllah:

— Hiç hasta olur musunuz? dedi.

Onlar:

— Ey Allahın Rasûlü! Bir kimse günah işlerse hasta olur. Biz aslâ günah işlemeyiz. Böylece hasta olmayız, dediler.

Rasûlüllah:

— Hasta olmazsınız da ya nasıl ölürsünüz? dedi.

Onlar:

— Birimizin rızkı dökünse, kesilse, ölüm meleği canını alır, dediler.

Rasûlüllah:

— Sizden biriniz bir kız doğursa hiç kederli olur musunuz? dedi.

Onlar:

— Bir ay şükür orucu tutarız, dediler.

Peygamberimiz:

— Eğer birinizin oğlu doğsa ne edersiniz? dedi.

Onlar:

— İki ay şükür orucu tutarız, dediler.

Peygamberimiz:

— Almak ve satmak isteseniz hiç terazi ve ölçek tutar mısınız? dedi.

Onlar:

— Biz hiç satış pazarı kurmayız, dediler.

Peygamberimiz:

— Hiç altın ve gümüş saklar mısınız? dedi.

Onlar:

— Onu Allahın vâdine, verdiği söze inanmayan kimse saklar. Biz Allaha inanırız. Rızkımızı O verir. Niçin hazine yığalım? dediler.

Peygamber Efendimiz bu sözleri işitince onlara on sûre öğretti. Namaz ve zekât farz olmuştu. Namaz ve zekâtı onlara öğretti, geçip gitti.

Ebu'l-Leys tefsirinde böyledir.

Amma keşşâf sahibi şöyle der:

— İsrail Oğulları, peygamberlerini öldürdükleri ve kötü oldukları zaman oniki bölük oldular. Bir bölüğü müslümanlardı. Kaçtılar. Bunlardan uzak olmayı Allahtan dilediler. Hak taàla hazretleri yeri yardı. Bunlar girdiler ve birbuçuk yıl gittiler. Çin ülkesine vardılar. O kavim onlardan ve müslümandırlar.

Biz tekrar sözümüze gelelim. Şüphesiz C.Hak, Peygamberimizle o gece şeriattan, hakikattan çok söz etti. Bazısını peygamberimizden başka kimse bilmez.

Bazıları:

— Peygamberimizin Mirâca varıp gelmesi iki saat içinde oldu, dediler.

Şunu iyi bilmek gerektir: Mirâçla ilgili olarak söylenen sözler Tefsîr veya Hâdislerden nakledilmiştir Hiçbirinde şüphe yoktur.

Şu kadar var ki bazısı Mirâç cismânî (bedenî), bazısı da rûhânîdir, dediler.

İki defa Mirâç oldu. Biri Mekke'de, biri Medine'de onun için Mirâç hakkında çok söz ettiler, denilir.

Bunların kimi tefsirlerde, kimi de garip hadisler de yer alır.

Mirâç'a ait hâdisler Mesâbîh ve Meşârîk'dadır. Hâdisciler kolay olsun diye kısa olarak nakletmişlerdir.

Geri kalan uzun uzun anlatılanlardır. Bunların hepsini kabul etmek bize vâciptir.

Peygamber (S.A.V.)'e o kadar kemâlât çok değildir. Allahın kemâl kudretinden o uzak değildir. Allah herşeye kadirdir. Doğruyu en iyi bilen de Allah taâla'dır.

Şeyh Bedrettin-i Konevî şöyle der:

— Peygamber (S.A.V.) otuzüç defa Mirâç etti. Biri Cismânî, geri kalanları ise rûhânîdir.

Amma ehl-i zâhir katında Tevâtûr haberlerle ve birbirine bağlı sözlerle meşhur olmamıştır. Fakat ulemâ naklederler. Ben de teberrüken kitabımda yazdım. Allah bilir ki hiç onlara iftirâ etmedim.

Eğer Peygamberimiz Kâbeden değil de neden Kudüsten Mirâç etti? diye sorarlarsa cevabı şudur:

Peygamberler Kudüs ve Şam'da bulunurlardı. Kâfirler âr ettiler ve «Peygamber olsa idi Kudüste olurdu» dediler. Bunun üzerine Kâbede doğdu, geldi Kudüs'ten Mirâca çıktı.

Bir başka cevap şudur:

— Kudüs mahşer yeridir. Ayağının bereketi oraya dokunsun da ümmetine hesâp kolay olsun, diye Peygamber (A.S.) oradan Mi'râç etti.

Diğer cevap şöyledir:

— Peygamber (A.S.) yerde ve göklerde zaman ve mekân aşmak istedi.

Onun için Kudüs'ten Mirâç etti.

Eğer, Mûsâ (A.S.) Tûr'a çıktı. Dönünce yüzüne örtü örttü. Zira kimse yüzüne bakamadı. Peygamberimiz öyle yapmadı. Halbuki O Mûsâ (A.S.)'dan daha üstündür, diye sorulursa cevabı şudur:

— Nûr iki kısımdır. Biri zâhir, biri bâtın nûrudur. Zâhir nûru avam (halk) içindir. Bâtın nûru Havâss (ulu kimseler) içindir. Peygamberimiz yüzünü örtmedi. O her iki dünyanın güneşidir. Bu itibarla güneşin dâimâ görünmesi gereki:.

Eğer, Hak taâla, Muhammed (A.S.)'ı yeryüzüne gönderdi, İsâ (A.S.)'ı göndermedi diye sorarlarsa cevabı şöyledir:

— İsâ (A.S.)'ın kavmi İsâ (A.S.)'ın göğe çıktığını görmediler. Kabrini de görmediler. Sonra İsâ, Tanrının oğludur, diye kâfir oldular.

Hak taâla, Hz. Muhammed (A.S.)'ı yeryüzüne şeriatını kurması için gönderdi. Kabrini de yeryüzünde kıldı ki, ümmeti ziyaret ederek çok sevap alsın, diye. Nitekim Peygamberimiz buyurur:

— «Kim beni vefat etmişken ziyaret ederse, hayatta iken ziyaret etmiş gibi olur.»

Amma Mirâcın ne zaman olduğunda ulemâ ihtilâf etmiştir.

Keşşâf sahibi:

— Mekke'den, Medine'ye hicretten beş yıl önce oldu, der.

Vecîhü'd-Din:

Peygamber (A.S.) Peygamberliğe gönderilmeden düşünde gördü. Ondan sonra Peygamberlik verildikten birbuçuk yıl sonra Recebin yirmiyedinci gecesinde Cismi ile Mirâç etti, der.

Bagavî, tefsirinde şöyle der:

— Nübüvvetten bir yıl sonra Mirâç etti.

Sözün kısası Peygamber (A.S.) Mirâç'tan indikten sonra Mescid-i Harâm'a geldi, oturdu. Evvel Ebû Cehil

geldi. Ondan sonra Kureyşin ileri gelenleri geldiler. Hz Rasûl, Mirâç'tan haber verdi. Ebû Cehil ve diğerleri Mirâcı inkâr ettiler ve:

— Biz biliriz ki, sen Kudüsü bilmezsin. Eğer Mescid-i Aksâ'ya vardı isen nişanlarını söyle ki, gördüğüne inanalım, dediler.

Hz. Rasûl biraz durdu. Derhal Hak taâla, Kudüsle arasındaki perdeleri kaldırdı. Peygamber (A.S.) Kudüsü tekrar gördü. Bunlara söyledi. Müslümanlar doğruladılar. Kâfirlerden birçoğu o gün Müslüman oldular.

Nakledildiğine göre bazı kimseler inanmadılar, Hz. Ebû Bekr-i Sıddîka geldiler ve:

— Muhammed bu gece Kudüse gittim, oradan göklere çıktım diyor, dediler.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddík:

— Böyle dedi mi? diye sordu.

Onlar:

— Evet, dediler.

Bnun üzerine Hz. Ebû Bekir (R.A.):

— O, Hz. Rasûl, bir gecede bundan da uzak yere vardım derse doğrudur, dedi.

Onun için ona Ebû Bekr-i Sıddîk dediler. Zira O Peygamber (A.S.)'ı doğruladı.

Ondan sonra Rasûlüllah (S.A.V.):

— Bu sabah Şam'dan bir kafile güneş doğarken gelecek. Öndeki deve aktır ve üzerinde alaca bir örtü, peştemal vardır, dedi.

Bunun üzerine bir dağa çıktılar. Sabah olunca o kafilenin geldiğini gördüler. Bir Arap:

— İşte vallahi o ak deve geldi, dedi.

Bir Arap da:

— Vallahi işte güneş doğdu, dedi.

Bagavî, tefsirinde böyle rivâyet etti. Hz. Rasûlü de fazlası ile doğruladılar.

57. İLAHÎ HADİSLERLE İLGİLİ BÖLÜM

Bazıları Muhammed (A.S.), Vahiy gelmezden evvel İsâ (A.S.)'ın şeriatında idi, dediler.

Bazılarınca Mûsâ (A.S.)'ın şeriatında idi.

Kimileri de İbrâhim (A.S.)'ın şeriatında idi, demişlerdir.

En doğru görüşe göre İbrahim (A.S.)'ın şeriatında idi.

Peygamber (A.S.) dedi ki:

— Cebrâil (A.S.) bana geldi ve Hak taâla şöyle buyurdu dedi: Bir kimsenin İslâm içinde saçı ağarmış olsa ben ona azâp etmeye utanırım.

Peygamber (A.S.) beyan buyurdu:

— Hak taâla buyurdu: Eğer bir kulum belâya uğrasa, sabretse, benden halka şikâyet etmese etinden iyi et, kanından iyi kan veririm. Günahını affederim. Ölürse benim rahmetime ulaşır.

Sehl bin Sa'd (R.A.) Peygamber (A.S.)'dan şöyle nakleder:

— Peygamberimize. Cebrâil (A.S.) geldi, şöyle dedi:

Ey Muhammed! Ne kadar yaşasan sonunda ölürsün. Nasıl dilersen amel et, sevâp alırsın. Kimi dilersen sev, sonunda ayrılırsın. Müminin şerefi geceleri yaptığı ibadetidir. Yüceliği ise halktan müstağni olması, halka muhtaç olmamasıdır.

Rasûlüllah (S.A.V.):

— Ey Rabbim! Benim hâcetlerimi kabul et, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Muhammed! Helâl yemek ye, duanı kabul edeyim, buyurdu.

Peygamber (A.S.) nakletti;

— Hak taâla buyurdu ki: Kim benim velilerimi ... görürse benimle cenk etmiş gibidir. Kullarım bana ... namazları ile yakın olduğu gibi hiçbir şeyle yakın ... mazlar.

Kulum bana nâfile ibâdet ve tâatla yakın olur ve ben onu severim. Eğer ben bir kulumu sevsem onun gözü ve kulağı olurum. Benden birşey istese veririm. Dua ederse kabul ederim. Müminin canını almakta tereddüt ettiğim gibi hiçbir şeyde tereddüt etmedim.

Mümin kullarımdan öyleleri vardır ki, fakir etmezsem tam ve kâmil imâna erişmezler. Zira eğer zengin olacak olurlarsa fesâd işlerler, âsî olurlar.

Mümin kullarımdan insan vardır ki, zenginlik vermezsem imânı tam olmaz. Zira fakir olunca sabretmez, fesâd işler, âsî olur

Mümin kullarımdan öyle insan vardır ki, ben ona sağlık vermezsem imânı tam olmaz. Zira hasta olunca fesâd işler âsî olur

Mümin kullarımdan öyle insan vardır ki, sağlıklı olunca imânı tam olmaz. Fesâd işler âsî olur.

Doğrusu şudur ki, ben kullarımın gönlündekini iyi bilirim.

Tefsîr-i Kebîrde şöyle nakledildi:

— Muhammed (A.S.) bir gün: Ey Rabbim! Ümmetim, Ümmetim! dedi ve ümmeti için ağladı.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Cebrâil! Git! Muhammede sor! Niçin ağlar? buyurdu.

Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Muhammed niçin ağlarsın? dedi.

Rasûlü Ekrem (S.A.V.):

— Ümmetim için ağlıyorum ki, Ahirette halleri nasıl olur? dedi.

Cebrâil (A.S.) ilâhî huzura gelip:

— Ey Rabbim! Sen âlemin rabbisin; Rasûlün, ümmeti için ağlıyor, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Cebrâil! Tekras git Muhammede söyle. Seni razı edinceye kadar ümmetini bağışladımı bildir, buyurdu.

Peygamber (A.S.) nakleder:

— Hak taâla hazretleri buyurdu: Hidâyet benim evimdir. (Lâ ılâhe illellâh) kelimesi benim Kale'mdir. Kim benim kale'me girerse azâbımdan emin olur.

Nakledildiğine göre Hak taâla şöyle buyurmuştur:

— Ey Adem oğulları! Sizin rızkınız benim katımdadır. Benim farzlarım sizin katınızdadır. Eğer siz benim farzlarıma uymazsanız ben sizin rızıklarınızı kesmem. Eğer bana mutî olursanız rızkınızı çoğaltırım ve Cennete koyarım. Eğer bana mutî olmazsanız ben sizden gani, size muhtaç olmayan hükümdarım. Size azâp ederim.

Nakledildiğine göre yine Hak taâla şöyle buyurmuştur:

— Kim Kadir gecesini ihyâ ederse bütün günahlarını affederim. Bin hâcetini kabûl ederim. Eğer bedbahtlık içinde ise mesûd ve mutlu kılarım.

Nakledildiğine göre İbni Abbâs (R.A.), Peygamberimizden şu rivâyette bulunmuştur:

— Bir gün Cebrâil (A.S.) yüzü toz olmuş olduğu halde geldi. Yüzünün tozunu sildi. Ben:

— Ey Cebrâil! Bu ne tozdur? dedim. Cebrâil:

— Kerûbiyyûn melekleri Allahtan Kâbeyi ziyâret için izin istediler. Bu toz onlarındır. Ey Muhammed! Ümmetin için dua et. Kerûbiyyûn da dua ederler.

Peygamber (A.S.) ümmeti için dua etti. Kerûbiyyûn da dua edip gittiler. Derhal Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri sana selâm söyler ve: Senin ümmetinden kim Kâbeyi ziyaret etse yedi kat yerler ve yedi kat göklerdeki meleklerin sevabını ona veririm. Kâbeden gidince yarlığanmış olarak gider, buyurur, dedi.

Rasûlüllâh (S.A.V.) nakleder:

— Bir gün Cebrâil (A.S.) bana: Allah taâla şöyle buyuruyor dedi: Ey Muhammed! Kim sana selâm verirse ben de ona veririm. Kim sana salavât getirirse ben de ona salavât getiririm. Kim seni ansa fakat salavât getirmese doğrusu onu ateşte yakarım.

Câbir bin Abdullah (R.A.) rivâyet eder:

— Bir gün bir kimse peygamber (A.S.)'a gelip dedi ki: Ey Muhammed! Bir kimse çocuklarına Kur'ân okumayı öğretse onun sevabı nedir?

Peygamber (A.S.):

— Kur'ân Allah kelâmıdır. Onun sevâbına nihâyet yoktur, dedi.

Derhal Cebrâil (A.S.) geldi. Peygamber Efendimiz ona Kur'ânın sevâbını sordu. O da peygamberimiz gibi

cevap verdi. Ondan sonra Cebrâil (A.S.) göklere çıktı bu suâli İsrâfile sordu. İsrâfil (A.S.): «Allah bilir» dedi.

Hak taâla hazretleri, Cebrâil (A.S.)'a Vahyetti. Derhal Cebrâil (A.S.) Peygamber Efendimize geldi ve:

— Hak taâla hazretleri sana selam eder ve şöyle buyurur, dedi:

— Şânım hakkı için kim çocuklarına Kur'ân öğretirse benim katımda, bin kere Hacca varmış, bin kere gazâya varmış, bin aç doyurmuş, bin çıplak donatmış ve İsmâil (A.S.)'ın evlatlarından bin köle azât etmişcesine müjde vardır. Her harfine on hasenât veririm ve on günahını yarlığarım.

Şeyh Ebû Tâlib-i Mekkî Kütü'l-Kulûb'da şöyle nakletti:

— Hak taâla hazretleri, Muhammed (S.A.V.)'e buyurdu ki: Ümmetinin hesabını senin eline vermemi diler misin?

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim: Sen onlara benden hayırlısın, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Şefâat makamını sana verdim. Kimi dilersen ona şefâat et, buyurdu.

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz:

— Ey Allahım! Senden ümmetimin hesabının benim elimde olmasını ve kimsenin onu bilmemesini dilerim, dedi. Hak taâla hazretleri.

— Ey Muhammed! Ben senden merhametli hükümdarım. Onların hesabını ben göreyim. Hiç kimse bilmesin. Sen dahi bakmayasın. Zira bunların günahını bilecek olursan ümmetinden çoğunu kabûl etmezsın, buyurdu.

Nakledildiğine göre Hak taâla hazretleri, Peygamber (A.S.)'a şöyle buyurmuştur:

— Recep benim ayımdır. Kim bu ayda günah işlese, tekrar tövbe etse günahını affederim. Şabân senin ayındır. Kim Şabân'da günah işlese senin şefâatın ile ona rahmet edip affederim. Ramazan senin ümmetinindir Eğer Ramazanda tövbe ederlerse affedip yarlığarım.

Ey Muhammed! Sıddíklara haber ver ki, ben gavretli hükümdarım. Günahkârlara haber ver ki, ben gafûr, çok yarlığayıcı hükümdarım.

Ey Muhammed! Dört şey benimdir. Kim onlar hakkında benimle münakaşa ederse Cehennemliktir diye yazarım.

Peygamber (A.S.):

— Ey Rabbim! O dört şey nedir? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Kibriyâ, Azamet, Fahr ve Kudret. Bunlar benim sırrımdır. Kimse bunlar hakkında münakaşa etmesin Yoksa Cehenneme atar, yakarım.

Hz. Ömer (R.A.), Peygamber (A.S.)'dan şu nakilde bulunur:

— Peygamber (A.S.), Cebrâil bana haber verip şöyle dedi, der: Eğer kullarımdan bir kulum eline bir kılıç alsa, dünyadaki bütün insanları öldürse, ondan sonra da bana tövbe etse yarlığanmak dilese; tövbesini kabul edip suçunu affederim.

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz:

— Ya Rabbi! Ümmetime dünyada azâp vermemeni dilerim. dedi.

Hak taâla hazretleri bu sözü kabul etti ve dünyada müminlerden hiç kimseye azâp etmedi.

Nakledildiğine göre sâlih, ameli temiz tam mümin bir şahıs vardı. Peygamber (A.S.)'la oturmakta idi. Derhal ölüm meleği (Azrail) geldi ve o şahsa dik-dik baktı. O şahıs korktu. Hz. Peygamber Efendimiz ölüm meleğinden o şahsın ömrünü sordu. Ölüm meleği:

— Bir saat kaldı dedi. İkindi vakti idi.

Peygamber (A.S.) o kişiye haber verdi. O kimse:

— Ey Allahın Rasûlü! O bir saat içinde ne yapayım ki, Hak taâla hazretlerine hoş gelsin ve beni kabul etsin, dedi.

Rasûlüllah (S.A.V.):

— «Git ilim ile meşgul ol» dedi Râvî ilâve etti:

— Eğer ilimden üstün birşey olsa idi Peygamber (A.S.) onu gösterirdi, dedi.

Nakledildiğine göre Ebû Hüreyre (R.A.) Peygamber (A.S.)'dan şu hâdîsi nakletmiştir:

— Peygamberimiz şöyle buyurdu: Cennet ile Cehennem birbirileri ile münakaşa ettiler.

Cehennem:

— Bana zâlimlerle, kibirliler girer, dedi.

Cennet:

— Bana zayıflarla, yoksullar ve çaresizler girer, dedi. Böylece birbirine öğündüler.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Cehennem benim azabımdır. Kime dilersem onunla azap ederim. Cennet benim rahmetimdir. Kime dilersem onunla rahmet ederim.

Rasûlüllah (S.A.V.):

— Ramazanın ılk gecesinden şeytanları ve cinleri bağlarlar. Cehennemin kapısını kapatırlar. Cennetin kapısını açarlar, buyurdu.

Hak taâla hazretleri buyurur:

— Benden birşey isteyen var mı? Vereyim. Tövbe edenlerin tövbesini kabul edeyim ve istiğfâr edenleri, yarlığ dileyenleri yarlığayayım.

Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) şu hâdisi nakleder:

— Peygamber (S.A.V.) buyurdu: Cebrâil ile Mîkâil (A.S.) yetmişbin melekle bana haber verdiler ki, Hak taâla hazretleri şöyle buyurur.

— Kim namazı kasten terk etse, yahut inkâr eylese veya cemaattan ayrılsa onlar ümmetin Yahudileridir. Tevrât'da, Zebûr'da, İncil'de ve Kur'ân'da lânet edilmiştir. Cennet kokusunu asla bulamazlar. Hak taâla ona düşman olur. Bütün melekler ve yaratıklar da onun düşmanıdır.

Ey Muhammed! Ümmetinin en yaramazları onlardır. Eğer hasta olurlarsa ziyaret etme. Evlerine davet ederlerse konuk olma. Kimse onlardan kız alıp vermesin. Eğer ölseler cenazelerine gitme.

Rasûlüllah:

— Ey Cebrâil! Yeryüzünde onlardan kötü var mıdır? dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Kim namazı kasten terketse melûndur. İçki içenlerden, kan dökenlerden, faiz akçesini yiyenlerden, yalan yere tanıklık edenlerden ve zina edenlerden günahı çoktur, dedi.

Peygamber (A.S.):

— Hak taâla buyurur; Ey Muhammed! Senin ümmetine birşey verdim ki, hiçbır peygamberin ümmetine onu vermedim.

Ben:

— Ey Rabbim! O nedir? dedim.

Hak taâla hazretleri:

— «Öyle ise siz beni anın, ben de sizi anayım.» (178) müjdesidir, buyurdu.

Peygamber (S.A.V.):

Hak taâla buyurur: Kim benim herşeye erişmeye ve günahları bağışlamaya kadir olduğumu bilir ve inanırsa o kimseyi yarlığarım.

Ömer bin Hattâb (R.A.) derki:

Bir gün Peygamber (S.A.V.) ile seferde beraberdik, Ebû Bekr-i Sıddik ve Osmân (R.A.) ile bazı Ashâb da bizimle beraberdi. Bir gece sabah yakındı. Bir dereden bir ses işittik:

— Ey Muhammed! Benden yana gel diye. Peygamber (S.A.V.) o dereye gitti. Biraz sonra güle güle geldi Biz:

— Ey Allahın Rasûlü! Ne haber? dedik.

Peygamber (A.S.):

— Cebrâil ve Mîkâil (A.S.) ile rûhânîler benim yanıma geldiler. Her birinin üçerbin melek yoldaşı vardı. Dediler ki:

— Ey Muhammed! Hak taâlanın sana selamı var Sana bir hediye verdi ki, onu başka kimseye vermedi.

Ben:

— O hediye nedir? dedim.

Cebrâil (A.S.):

— İnnâ Enzelnâhü (El-Kadr) sûresidir, dedi.

Rasûlüllah (S.A.V.) hazretleri:

— Ey Cebrâil! Onun sevabı ne biçimdir? dedi.

Cebrâil (A.S.):

---

(178) Bakara Sûresi, ayet: 152.

— Ey Allahın Rasûlü! Kim «İnnâ Enzelnâhû» sûresini okusa, Ramazan ayı oruç tutmuşcasına sevâp verir. Bin günahını affedip yarlığar. Kim Pazartesi gecesi bu sûseyi yedi defa okusa Hak taâla onun bütün günahlarını yarlığar. Kim onu Cuma gecesi üç defa okusa Hak taâla ona, yıldızlar sayısınca, ağaç yaprakları sayısınca ve bütün canlılar sayısınca ecir verir. Kim Perşembe gecesi okusa Hak taâla ona Cehennemden azatlık berâtını verir. Bir kimse hapisde olsa ve Cuma günü namazdan sonra yüz kere «İnnâ Enzelnâhû» sûresini okusa kurtulur. (179)

Peygamber (S.A.V.) Efendimiz bildirir:

— Hak taâla hazretleri buyurdu: Şânım hakkı için ben saçını ve sakalını İslâm içinde ağartmış olan kulumdan utanırım, ona azâp etmem. Zira kocalık benim nûrumdandır. Ben nûrumu ateşte yakmam.

Rasûlüllah (S.A.V.) bu sözü işitince ağladı.

Ashâb:

— Ey Allahın Rasûlü! Niçin ağlarsın? dediler.

Rasûlüllah (S.A.V.):

— Şunun için ağlarım: Hak taâla azâp etmek için utanır da kul günah işlemekten utanmaz, dedi.

Nakledildiğine göre Hak taâla hazretleri, Peygamber (A.S.)'a şöyle buyurmuştur:

---

(179) İnnâ Enzelnâhû diye adı geçen Kadir Sûresi meâlen şöyledir:

Gerçek biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin (şerefini) sana bildiren nedir? Kadir gecesi bin aydan hayırlıdır. Onda melekler ve Rûh (Cebrâil), Rablerinin izni ile, herbir iş için iner de iner. O (gece) tan yeri ağarıncaya kadar bir selâm (selâmet)'dir. (Kadr: 1—5)

— Ey Muhammed! Sana yedi şey ihsân ettim ki, hiç kimseye bu şekilde ihsanda bulunmadım.

1. Yerde ve gökte senden güzel, üstün varlık yaratmadım.
2. Bütün peygamberler seni ve ümmetini görmeye can atarlar.
3. Ümmetine, kıyamette hesapları çok olmasın diye az dünyalık verdim.
4. Günahları çok olmasın diye ömürlerini çok etmedim, uzatmadım.
5. Tanrılık dâvasında bulunmasınlar diye onlara çok kuvvet vermedim.
6. Önceki milletler gibi, her günahtan dolayı üzerlerine azâp göndermedim.
7. Yeraltında çok yatmasınlar diye onları Ahir zamandan getirdim.

Rasûlüllah (S.A.V.) Efendimiz bildirdi:

— Hak taâla buyurur: Ben yüce hükümdarım. Hükümdarların gönlü benim elimdedir. Bir kavim bana mutî olursa o hükümdarların gönlünü onlara rahmet ile nazar ettiririm, baktırırım. Eğer bana itaat etmezlerse o hükümdarların gönüllerini, onlara hışım ve sertlikle baktırırım.

Peygamber (A.S.):

— Hak taâla hazretleri bana şöyle buyurdu, dedi: Ey Muhammed! Ben sizi ateşten korudum. Amma ateşten korkup ağlamayı terketmeyin, bırakmayın.

Peygamberimiz:

— Ey Cebrâil! Bana Cehennemi anlat, dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Hak taâla, Cehennemi yarattı. Bin yıl yaktı Hattâ kızıl oldu. Bin yıl daha yaktı. Akkor haline geldi. Bin yıl daha yaktı, kapkara oldu. Eğer Cehennem ehlinin bir kaftanını, elbisesini yeryüzüne bıraksalar bütün yaratıkları helâk ederdi, dedi.

Peygamber (A.S.) bunu işitince ağladı. Cebrâil (A.S.) da ağladı.

Peygamber (A.S.):

— Ey Cebrâil! Sen niçin ağlarsın? Sen Rûhu'l-Emînsin, dedi.

Cebrâil (A.S.).

— Hârût ve Mârût gibi ben de mübtelâ olurum, diye korkarım da ağlarım, dedi. (180)

Nakledildiğine göre bir gün Peygamber (A.S.), Fatıma, Ali, Hasan ve Hüseyin (R.A.) bir yere vardılar. Peygamber (A.S.):

— Bu gece bana yardım edin, dedi.

Onlar:

— Ey Allahın Rasûlü! Biz ne yapalım da size yardım edelim, dediler.

Peygamber (A.S.):

— Abdest alın, namaz kılın. Başınızı yere koyun ve:

— Ey Allahım! Atamız Muhammede rahmet et, deyin, dedi.

---

(180) Hârût ile Mârût kıssası ile ilgili Peygamberimiz hiçbir rivâyette bulunmamıştır. Bakara Sûresinin 102. ayetinde bunların Bâbile gönderilmiş iki melek olduğu bildirilmiştir. Halkı sihirden sakındırmak için onlara bilgiler vermişlerdir. Ancak halk bu bilgileri kötüye kullanmışlar ve kâfir olmuşlardır.

Onlar da abdest aldılar, namaz kıldılar, başlarını yere koyup öyle dediler.

Derhal Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Muhammed! Sen başını yere koyup secde edince yedi kat göklerdeki melekler de secdeye kapanıp ağladılar, dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Ey Muhammed! Dile benden ne dilersen?

Peygamber (A.S.):

— Ümmetime Cehennem ateşi içinde ne yapacağını dilerim, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— İbrâhim (A.S.)'a ateşi gül bahçesi yaptım. Ümmetine de Gül bahçesi yaparım, buyurdu.

Nakledildiğine göre Peygamber (S.A.V.) bir ay Allahtan «Dıhye»nın müslüman olması için dilekte bulundu.

Cebrâil (A.S.) bir gün sabah namazından sonra Rasûlü Ekrem (S.A.V.)'e geldi ve:

— Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri sana selam etti ve şöyle buyurdu, dedi:

— Dıhye müslüman olmak için şimdi sana gelir.

Ondan sonra Dıhye geldi, selam verdi ve:

— Ben Arap beylerinden bir bey idim. Kızlarım vardı. Erkeğe vermeye âr ettim. Hepsini öldürdüm. Bana rahmet var mıdır? Ey Allahın Rasûlü! dedi.

Peygamber Efendimiz bir an durgunluk geçirdi. Derhal Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri buyurdu ki, git o kişiye söyle! Şânım hakkı için o (Lâ ilâhe illellâh Muhammeden Rasûlüllah) dediği vakit, onun yetmiş

yıllık küfrünü affettim. O kızlar kendinin idi. Onun için affetmeyeyim mi? dedi.

Rasûlüllah (S.A.V.) ağladı ve:

— Allahım! Dıhye bir kere (Lâ ilâhe illellah Muhammedün Rasûlüllah) dedi, iman getirdi. Yetmiş yıllık küfrünü bağışladın. Ümmetimden dâimâ (Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Rasûlûllah) diyenler var. Onları bağışlamaz mısın? dedi.

Nakledildiğine göre Hak taâla hazretleri şöyle buyurdu:

— Ey Muhammed! Bir kimsenin evine konuk gelse onunla bir rahmet ve bin bereket beraber gelir. O ev sahibinin bütün günahlarını yarlığarım.

Eğer günahı denizler dalgası ve ağaçlar yaprağı kadar çok olsa bile. Ona bin şehîd ecrini veririm.

Konuğun yediği her lokmaya bir Hac ecri veririm. Cennette onun için altından bir şehir yaparım. Kim misafire ikram etse atmış peygambere ikrâm etmişcesine ecir veririm.

Rasûlüllah (S.A.V.):

— Cebrâil (A.S.) ölüm vaktinde geldi ve bana:

— Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri sana selam etti ve şöyle buyurdu, dedi.

— Kim ölümünden bir yıl önce tövbe etse onun tövbesini kabul ederim.

Peygamber (A.S.):

— Ey Cebrâil! Bir yıl benim ümmetim için çoktur, dedi.

Cebrâil (A.S.) gitti, tekrar geldi ve:

— Hak taâla sana selam etti ve şöyle buyurdu, dedi:

— Kim ölümünden bir ay önce tövbe etse tövbesini kabul ederim.

Peygamber (S.A.V.):

— Ey Cebrâil! Bir ay benim ümmetim için çoktur, dedi.

Cebrâil (A.S.) gitti, geldi ve:

— Hak taâla hazretleri: Kim ölümünden bir hafta önce tövbe etse tövbesini kabul ederim, buyurdu, dedi.

Peygamber (A.S.):

— Bir hafta benim ümmetim için çoktur, dedi.

Cebrâil (A.S.) gitti tekrar geldi ve:

— Hak taâla hazretleri: Kim ölümünden bir gün önce tövbe etse tövbesini kabûl ederim, buyurdu dedi.

Peygamber (A.S.):

— Ey Cebrâil! Benim ümmetim için bir gün çoktur, dedi.

Cebrâil (A.S.) gitti tekrar geldi ve:

—Hak taâla hazretleri: Kim ölümünden bir saat önce tövbe etse tövbesini kabûl ederim buyurdu, dedi.

Peygamber (A.S.):

— Ey Cebrâil! Bir saat benim ümmetin için çoktur, dedi.

— Hak taâla hazretleri: Bir yıl, bir ay, bir gün, ve sir saat ümmetine çok ise canları boğazlarına geldiği zaman tövbe etseler tövbeleri kabûl ederim. Dilleri ile söylemeyip gönülleri ile dahi pişman olsalar kabûl ederim ve yarlığarım buyuruyor dedi.

Rasulûllah (S.A.V.) efendimiz bir gün Ashâbdan yana gitti. Onların neşe içinde güldüklerini gördü Onlara:

— Ağızların tadını bozan ve cemaatları dağıtan ölümü çok hatırlayın dedi. Ondan sonra Ashâb korktular ve çok ağladılar. Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

Hak taâla sana selâm söyler ve şöyle buyurur, dedi:

— Kullarımın benden ümitlerini kesme. Ben onların günahlarını dünya'da senden ve başkasından gizledim, yarın kıyâmet gününde düşmanlar arasında günahlarını açıklayacağımı dikkate alarak mı karşılaştırma yapıyorsun? Ondan sonra şu ayet nâzîl oldu:

— «(Habîbim) kullarıma haber ver ki: «Hakkıyla yarlığayıcı, kemâliyle esirgeyici şüphesiz benim, ben» «(Bununla beraber) benim azâbımda elbette en acıklı azâbın ta kendisidir.» (181)

Bir gün Ashâb Peygamber (A.S.)'a sordular. Hak taâla Hz. Yûsuf kıssasına niçin (Ahsenü'l-Kasas = Kıssanın en güzeli) buyurdu? dediler.

Peygamber (S.A.V.) efendimiz:

— Haber verenin söyleyenlerin en güzeli, söylenen ise Cemâl yönünden insanların en güzeli olduğu içindir Şüphesiz Yûsuf (A.S.) gibi güzel cihana gelmedi, dedi

Hz. Aişe (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlü! Yûsuf (A.S.) mı güzeldir yoksa sen mi güzelsin? dedi.

Peygamber (A.S.):

— Yûsuf (A.S.) yaratılışta benden güzeldir. Ahlâkta ise ben ondan güzelim, dedi.

Hz. Aişe (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlü! Bu haberi halka vermez misin? dedi.

---

(181) Hicr Sûresi. ayet: 49, 50.

Peygamber (S.A.V.):

— Ben haber vermezsem Hak taâla hakkımda buyurur:

— «Hiç şüphesiz sen büyük bir ahlâk üzerindesin.» (182)

Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Halka haber ver, dedi. Senin nûrunla Yûsuf (A.S.)'ın nûru Adem (A.S.)'ın sulbünde kur'a çektiler. Güzelliği Yûsuf (A.S.)'a verdiler. Şerefi, nûru, afvı, himmeti, rifatı, ilmi, hilmi, rahmeti, vefâ'yı adli, beşâreti, şefâatı, daveti, sabrı, kanâatı, şükrü, şeriatı, ahkâmı, Namazı, Haccı, Beyt-i Muaazzamı, Makâmı, Meş'aril-Harâmı, Kur'an-ı Hakîmi, Hulk-ı azîmi, Burâkı, Mirâcı, Makâm-ı Mahmûdu, Havz-ı Mevrûdu, Ufk-u A'lâyı, Makâmı Ev-ednâyı ve yüce Allahın selâmını sana verdiler. İşte bunların hepsi senindir.

Ey Allahın Rasûlü! Cebrâil (A.S.) bu sözleri kendisi söylemedi. Ancak Allahın izni ile söyledi, haber verdi.

Nakledildiğine göre bir gün Hz. Hasan ile Hüseyin (R.A.) Ebû Cehil'in oğlu deveye binmiş, çeşitli süslerle dolaştığını gördüler. Peygamber (A.S.)'a geldiler ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Bizim binecek bir şeyimiz yok, dediler.

Peygamber (A.S.):

— Gelin benim arkama binin, dedi.

Geldiler, dedelerinin arkasına bindiler ve:

— Onun devesi sağına soluna sallanıp «afv» diyor dediler.

---

(182) Kalem Sûresi, ayet: 4.

Peygamber (A.S.) sağına sallandı «afv» dedi, soluna sallandı «afv» dedi. Bir defa daha «afv» demek üzereyken derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve şöyle dedi:

— Ey Allahın Rasûlü! Hak taâla hazretleri sana selâm eder ve buyurur ki: Kendini alçak görüp deveye benzetince bir kere «afv» dedin âsî ümmetinin yarısını affettim. Bir kere daha «afv» dedin. Hepsini affettim. Eğer bir defa daha «afv» deseydin bütün kâfirleri affederdim, dedi.

Peygamber efendimiz bunu işitince sustu ve Allaha hamd etti.

Nakledildiğine göre bir gün Hz. Osman (R.A.) Peygamber (A.S.)'ı ve Ashâbı evine dâvet etti. Peygamberimiz yolda kaç adım atsa Hz. Osman sayardı.

Rasûlûllâh (S.A.V.):

— Ey Osman! Bu saymak nedendir? dedi.

Hz. Osman (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlü! Her adımına bir köle âzâd ettim, dedi.

Halk davetten dağılınca Hz. Ali (R.A.) üzüntülü bir vaziyette eve geldi. Hz. Fatıma (R.A.) Hz. Ali'yi üzüntülü gördü ve:

— Sende gördüğüm üzüntünün sebebi nedir, niçin üzüntülüsün? diye sordu.

Hz. Ali (R.A.):

— Eğer bizim de dünyalığımız olsa idi biz de Hz. Peygamberi Osman gibi evimize çağırırdık, dedi.

Hz. Fâtıma (R.A.):

— Biz de Hz. Rasûlü evimize çağıralım, dedi.

Hz. Ali (R.A.):

— Ne ikrâm edersin? Ve hangi yemeği yedirirsin? dedi. Hz. Fâtıma (R.A.):

— O Allahın Habîbidir. Allah ikrâm eder ve yiyecek verir, dedi.

Bunun üzerine Hz. Ali (R.A.) Rasûlûllâh (S.A.V.)'e geldi ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Fâtıma sizi evine davet eder dedi.

Peygamber (A.S.):

— Yalnız beni mi? Yoksa Ashâb ile mi? dedi.

Hz. Ali (R.A.):

— Ashâb da buyursunlar, dedi.

Hz. Paygamber (A.S.) ve Ashâbı Hz. Fâtıma'nın evine geldiler. Hz. Fâtima (R.A.).

— Ey Rabbim! Muhakkak senin Habîbin bugün yoksul câriyenin evine geldi. Sen onlara ikrâm et ve nimetler ver. Ben fâkirim. Onlara ikrâm etmeye gücüm yetmez, dedi. Bir çömleği vardı. Onu ateşin üstüne koydu. Hak taâla o çömleğin içinde yiyecek yarattı. Hz. Fâtıma o çömleği Hz. Rasûlûn önüne getirdi. Hz. Rasûl ve Ashâbı o yemekten yediler.

Hz. Rasûl:

—Bu yemek cennet yiyeceklerindendir, buyurdu.

Ondan sonra Hz. Fâtıma evine girdi, secde etti ve:

— Ey Rabbim! Benim azâd edecek kölem yoktur. Fakat günahkâr ümmetlerinden bazılarını kereminle azâd eyle, kurtar.

Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Senin kızın Fâtıma günahkâr ümmetin için münâcât etti. Hak taâla hazretleri: Fâtıma'nın evine varıncaya kadar bastığın [illegible] adım attı-

ğın her adım için yüzbin erkek ve yüzbin kadını cehennem azâbından azâd eyledim buyurdu, dedi.

Nakledildiğine göre Allah taâla buyurdu:

— Ey Muhammed! Mü'min kulum, dünyâ'yı terk etmekten başka bir şeyle bana yakın olmaz. Farzları yerine getirmekten üstün bir şeyle bana kulluk edemez.

Kim (Lâ ilâhe illellâh) dese kabrinde, kabirden çıktıktan sonra ona yoldaş olur ve yüzleri ak olur. Baş larındaki toprağı giderip: (Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Rasûlûllah Ve'l-Hamdü lillâhi Rabbilâlemin = Allahtan başka Tanrı yoktur, Muhammed (A.S.) onun Rasûlûdür. Alemlerin Rabbi Allaha Hamd olsun) desinler.

Nakledildiğine göre Ebû'l-Leys tefsîrinde şöyle beyan edilmiştir:

— Bir gün peygamber efendimiz ümmeti için son derece üzüldü. Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

Ey Muhammed! Hak taâla'nın selâmı var, onu hep üzüntülü görüyorum, buyurur dedi.

Peygamber (A.S.):

— Ey Cebrâil! Ümmetimin hâli nasıl olur? diye düşünüyorum. Onun için üzülüyorum, dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Kabırlere gidelim, dedi.

Rasûlûllâh ve Ashâbı Cebrâil (A.S.) ile kabirlere geldiler. Cebrâil (A.S.):

— Ya Rasûlûllah! Bir müslümanın kabrini göster, dedi. Rasûlüllah gösterdi. Cebrâil sol kanadını o kabre vurdu ve: «Allahın izniyle kalk» dedi. O kabirden akyüzlü, ak sakallı bir kişi çıktı. (Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Rasûlûllâh Ve'l-Hamdü lillâhi Rabbilâlemin) dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Yine kabre gir, dedi.

O şahıs geri kabrine girdi. Ondan sonra sol kanadı ile başka bir kabre daha vurdu. Bir kara yüzlü kişi çıktı ve: Vah Hasretâ! Vah pişmanlık! dedi.

Cebrâil (A.S.).

— Geri kabre gir dedi. O şahıs tekrar kabre girdi.

Ondan sonra Cebrâil (A.S.):

— Ey Muhammed! Kıyâmet gününde halk kabrinden kalkınca hangi inanç üzerinde öldü ise öyle kalkar

Ebû Saîd El-Hudrî peygamberimizden şu rivâyette bulunmuştur:

— «Hak taâla hazretleri buyurdu: Şanım hakkı için bir kuluma rahmet etmek istesem, o kulumu dünyâ'dan çıkarmam. Hattâ ne kadar hata etti ise o kulumu bağışlarım.

Üç şeyle onu affederim:

1. Bedenini hasta eylemekle,
2. Rızkını azaltmakla,
3. Ölümünü şiddetli etmekle. Hattâ benim huzuruma anasından doğmuş gibi gelir.

Eğer bir kuluma azâb etmek istesem ne türlü iyilik yaptı ise onları gideririm. Ona üç şeyle bunu yaparım:

1. Bedenine sağlık vermekle,
2. Ölümünü kolay etmekle,
3. Rızkını bol etmekle. O kadar ki, huzuruma hasenatsız, iyiliksiz gelir.

Peygamber (A.S.) Hak taâla bana şöyle buyurdu dedi:

— Bir kimse haram mal ile Kâbe'ye gitse ve İhrâmında Lebbeyk ve Sa'deyk dese, Hak taâla ona (Lâ Lebbeyk

ve Lâ Sa'deyk = Mesúd olmayınız, huzuruma gelmeyiniz) der.

Allah taâla buyurdu:

— Ey peygamberlerin ve Rasûllerin kardeşleri! Bir mü'minin yanına girseniz sağlam gönül, samimi dil cömerd elle ve temiz uzuvlarla giriniz. Eğer öyle ederseniz vehilerimden olursunuz Yarın peygamberler, sıddîklar (sâdık ve çok bağlı kişiler)'e komşu olursunuz.

Peygamber efendimiz Hak taâla bana şöyle vahiyde bulundu der:

— Bir kişiye hades (abdestsizlik—manevî kir) erişse, abdest almasa şüphesiz bana cefâ eder. Abdest alıp namaz kılmasa gene bana cefâ eder. Namaz kılsa duâ etmese bana cefâ eder. Namaz kılsa ve duâ etse ben kabûl etmesem ona cefâ etmiş olurum. Ben kullarına cefâ eden Rab değilim.

Rasûlü Ekrem efendimiz Cebrâil bana şöyle vasiyette bulundu dedi:

— Kadınlarla iyi yaşa, iyi geçin! dedi. Ben talâk (boşama) haramdır zannettim. «Köleni ve câriyeni hoş tut» dedi. Ben muhakkak azâd etmek gereklidir zannettim. Komşularınla iyi geçin dedi Benden mirâs yerler sandım.

— Misvâk kullan ve namaz kıl, dedi

Farz sandım.

— Namazı cemaatle kıl, dedi.

Ben yalnız kılınca kabûl olmaz sandım.

— Geceleri namaz kıl, dedi.

Ben gece uyumak yok sandım,

Zikrimi çok yap dedi. Ben ayet ayet Kur'an'ın faydası yoktur, sandım.

Bu son hadîs kudsîdir. Allahın izni ile nakledilmiştir.

Bagavî tefsirinde nakledildiğine göre İbni Abbâs (R.A.) şöyle demiştir:

— Bir gün peygamber (A.S.) oturur idi Cebrâil (A.S.) da orada bulunuyordu. Gökten bir kapı açıldı, Cebrâil (A.S.) göğe baktı ve:

— Ya Rasûlûllah! Bu kapı şimdiye kadar açılmış değildir. Derhâl bir melek geldi:

— Sana müjdeler olsun. Senden evvelki peygamberlere gelmeyen iki nûru sana getirdim. Biri «Fâtiha», biri de Bakara sûresinin sonu, «Âmene'r-Rasûlü»'dür, dedi.

58. PEYGAMBER (A.S.)'IN MEKKE'DEN MEDÎNE'YE HİCRETİ

Allah taâla buyurdu:

«Hani bir zaman o küfr edenler seni tutup bağlamaları, ya öldürmeleri, yahut (yurdundan zorla) çıkarmaları için sana tuzak kuruyor(lar)dı. Onlar bu tuzağı kurarlarken Allah da onun karşılığını yapıyordu. Allah tuzak kuranlara mukabele edenlerin en hayırlısıdır.» (183)

Nakledildiğine göre müfessirlerin çoğu şöyle demişlerdir:

— Peygamber (A.S.) bir gün Mekke'de oturur idi. Mekke'de bir ev vardı. Ona «Dâru'n-Nedve» derlerdi. Müşriklerden dört kişi peygamber (A.S.)'a tuzak kurmak istediler. O eve girdiler ki, Muhammed (A.S.)'ı öldürsüler. İblîs onların üzerine girdi. Ebû Cehil:

---

(183) Enfâl Sûresi, ayet: 30.

— Bizim aramızdan çık git, dedi.

İblîs:

— Ben Necidliyim. Necid elinden geliyorum. Ben çok zaman gördüm, çok yaşadım. Her türlü tedbiri bi lirim. Sizinle beraber olmak ve size yol göstermek isterim dedi.

Ebû Cehil ve arkadaşları:

— Mademki Necidlisin, öyle ise otur, seni bırakmayız, dediler.

Utbe söz aldı:

— Ölüm haktır. Biraz sabredin. Muhammed ölür Şerrinden emin olursunuz, kötülüğünden kurtulursunuz, dedi.

İblis söze karıştı:

— Bu görüş doğru bir görüş değildir, dedi.

Şeybe söz aldı:

— Ben derim ki, Muhammed'i tutup hapsedelim, açlıktan ölsün, dedi.

İblis:

— Bu da doğru değildir. dedi.

Ondan sonra Âs bin Vail söze başladı:

— Muhammed'i bir devenin üstüne bağlayalım. Çöle bırakıp gidelim. Orada ölsün, dedi.

İblis:

— Bu da olmaz dedi.

Sonra Ebû Cehil konuştu:

— Her kabileden iyi yiğitleri toplayalım. Bir gece Muhammed'e hücum edelim. Kılıç çekip öldürelim Hattâ kimin öldürdüğü bilinmesin. Yakınları diyet isterlerse para toplayıp verelim. Şerrinden emin olalım dedi.

İblis:

— İyi söyledin, dedi.

Peygamber (A S.)'ı öldürmeye ittifâk ettiler anlaşıp karar verdiler. Böylece o evden, Dârün—Nedve denilen müşrik meclisinden çıkıp gittiler.

Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri Mekke'den çıkıp Medine'ye gitmeni, göç etmeni buyurdu. Benim burada gizli işim vardır dedi. Gene bu gece döşeğinde yatacaksın fakat uyumayacaksın, Allah böyle buyuruyor, dedi.

Gece olunca Peygamber (A.S.) Ashâbı ile istişârede bulundu ve:

— Hanginiz benimle beraber Medine'ye gider? dedi.

Ebû Bekr-i Sıddîk:

— Ey Allahın Rasûlû! Sen nereye gidersen ben beraberinde giderim, dedi.

Ondan sonra peygamber (A.S.) Ashâbına baktı ve:

— Hanginiz bu gece benim döşeğimde yatarsa ben ona kefil olurum, Cennete girer dedi.

Hz. Ali (R.A.):

— Canım yoluna fedâ olsun! Bu gece döşeğinde ben yatacağım, dedi.

Böylece Hz. Ali geldi, döşeğinde yattı. Ondan sonra bütün kâfirler peygamber (A.S.)'ın evini çevirip oturdular. İblis de bunlarla idi. Hak taâla bunlara o gece uyku verdi, uyudular. Hattâ İblis de uyudu. Peygamber (A.S.) Ebû Bekr-i Sıddîk ile çıkıp gitti. Yerden bir avuç toprak aldı, üzerlerine saçtı ve «Yâsîn» sûresini okudu geçti, gitti.

Peygamber (A.S.)'la Ebû Bekir, şehre yakın bir dağdaki «Sevir» mağarasına vardılar. Oraya girdiler. Peygamber (A.S.) gidince

İblis uyandı, onları da uyandırdı ve:

— Muhammed gitti, dedi.

Onlar:

— Nereden bildin? dediler.

İblis:

— Ömrümde uyuduğum yoktu. Üzerimize toprak saçmış, uyumuşuz siz de uyudunuz. O vakit çıkıp gitmiş, dedi. Başlarında toprak olduğunu gördüler ve gittiğini anladılar. Eve girdiler, gördüler ki, yatağında Hz. Ali yatıyor.

— Hani arkadaşın? dediler.

Hz. Ali:

— Bilmiyorum, dedi.

Oradan izini izleyerek mağaraya vardılar gördüler ki, örümcek kapı üzerine ağını örmüş, bir güvercin de yuva yapıp yumurtlamış.

— Eğer Muhammed buraya girse idi bunlar olmazdı! dediler.

Mağaranın etrafında ve üstünde dolaştılar. Hz Bekir korktu. Peygamber (A.S.):

— Korkma! Allah bizimle beraberdir, dedi.

Nitekim Hak taâla buyurur:

— «Peygamber, arkadaşına (Ebû Bekr-i Sıddîka)· Tasalanma. Allah, hiç şüphe yok, bizimle beraberdir.» (184)

---

(184) Tevbe Sûresi, ayet: 40.

Ben Şehnâme'de şunu gördüm:

— Ebû Bekr-i Sıddik kâfirlerden korktuğu zaman Peygamber (A.S.):

— Ey Ebû Bekir! Bu tarafa bak dedi.

Hz. Ebû Bekir baktığında bir deniz ve kenarında hazır bir gemi gördü. Eğer kapıdan gelirlerse bu gemiye bineriz, bu taraftan gideriz dedi. Böylece kâfirler onu göremediler, gözleri kör oldu. Oradan kovuldular ve gittiler. Ondan sonra Medine'ye geldiler.

Nakledildiğine göre Hak taâla Cebrâil (A.S.) ile Mikâil (A.S.)'a:

— Ben sizi kardeş ettim. Birinizin ömrünü ötekinizden uzun ediyorum. Biriniz ömrünü ötekine versin diye vahyetti. İkisi de uzun yaşamak, hayat istediler.

Hak taâla buyurdu:

— Siz Ali gibi olmadınız. Ali, Muhammed'le kardeş oldu. O'nun yatağına yattı. Canını O'na feda etti. Şimdi gidin Ali'yi düşmanlarından koruyun, dedi.

Cebrâil ve Mikâil (A.S.) yere indiler. Cebrâil Hz. Ali'nin başında, Mikâil de ayak ucunda oturdular.

Nakledildiğine göre, kâfirler Muhammed (A.S.)'ı bulamayınca üç gün aralarında konuştular. Sonra dağıldılar.

«Surâka bin Mâlik» adlı bir bahadırı Medine tarafına gönderdiler. O adam ardlarından gelip yetişti

Bir Arap bahadırı idi. Ebû Bekr-i Sıddîk onu görünce:

— Ya Rasûlullâh! Surâka geldi, yetişti dedi.

Peygamber (A.S.):

— Tasalanma! dedi.

Surâka iyice yaklaşınca:

— Ey Muhammed! Seni bugün elimden kim kurtarır? dedi.

Peygamber (A.S.):

— Cebbâr ve Kahhâr olan Allah diye, cevap verdi.

Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Ey Muhammed! Hak taâla «Yeri senin emrine âmâde kıldım, ne isterse yapsın» buyurdu, dedi.

Peygamber (A.S.):

— Ey yer! Sürâka'yı tut! dedi.

Derhâl yer yarıldı, Sürâkâ'nın ayağı dizine kadar yere battı. Sürâka yardım istedi, aman diledi. Peygamber (A.S.) duâ etti. Yer Sürâka'yı bıraktı. Yedi kere aman diledi, kurtuldu. Gene öldürmek istedi. Sekizinci olunca tam iyi niyetle tövbe etti ve:

— Ey Muhammed! Ben anladım ki, senin emrin âlemlere erişecektir dedi.

Peygamber (A.S.) ona İslâm'ı arz etti. Sürâka:

— Bunu benden isteme! dedi.

Peygamber (A.S.):

— Ey Süraka! Kureyş askerini geri çevirmeni di liyorum, dedi. Sürâka bunu kabûl etti.

Sürâka geri döndü. Ebû Cehil geldi ve:

— Ey Sürâka! Hz. Muhammed'i bu yolda bulamadın mı? dedi.

Sürâka:

— Bulamadım, dedi.

Bu sözü işitince onlar dönüp Mekke'ye geldiler.

Keşşâfda Enes bin Mâlik (R.A.)'ın şöyle rivâyette bulunduğu nakledilir:

— Hak taâla o gece bir ağaca emretti. Mağaranın

önünde bitti. Bir örümcek verdi, derhâl ağ ördüler. O ağaca iki güvercin geldi, örümcek ağının arasına yuva yaptılar.

Ondan sonra Kureyş'den iki yiğit mağaraya yaklaştılar ve kılavuzlara:

— Bu mağaraya bakın, onda olabilir! dediler.

Kılavuzlar:

— Burada değildir deyip, geri döndüler.

Sabah oldu. Onlar mağaranın önüne geldiler ve gördüler ki iki güvercin yuva yapmış. Güvercinler onları görünce uçtular. Burada yoktur dediler.

Bilmek gerekir ki, kırk yaşından sonra Rasûlûllaha peygamberlik gelince o kadar mucizeler gösterdi ki, bunlar hesaba sığmaz. Gayet açık ve seçik mucizeler halinde bunları gösterdi.

Böylece o Rasûlün kemâli delilller ve kesin hüccetlerle sâbit oldu. Ashâb ona inanıp âlimler ve haberlerin kaynağı oldular.

59. NEBÎ (A.S.)'IN MEDİNE'YE GELMESİ İLE İLGİLİ BÖLÜM

Peygamber (A.S.) Pazartesi günü Medine'ye vardı. Cuma günü olunca mescid yaptı ve kendi hutbe okudu. Cuma namazını kıldı. İlk Cuma Medine'de kılındı. (185)

Siyerciler şu bilgiyi verirler:

— Medineliler Rasûlûllahın Medine'ye geldiğini

---

(185) Siyer kitaplarında verilen bilgiye göre ilk Cuma namazı, Büyük Hicret sırasında, Kubâ ile Medine arasındaki «Rânûnâ» vâdisinde kılınmıştır.

duyunca çok sevindiler ve hepsi, misafir etmek için evlerine davet ettiler.

Cebrâil (A.S.):

— Ya Rasûlûllah! Devenin yularını ben yedeyim, Medineliler seni evlerine davet edince onlara:

— Devem nereye çökerse orada misafir olurum de, dedi.

Medineliler çok sevindiler. Kimi evlerinin önüne hurma, kimi arpa döktüler. Rasûlûllahın devesi görsün de gelip çöksün diye. Deve geldi, hiç birine bakmadı. Şehirde ne çeşit kavim ve kabîle varsa karşıladılar. Allahın Rasûlünün güzel yüzünü görmek istiyorlardı. Devesi gelip nihayet bir yere çöktü. Tekrar kalktı. Bir yere, Ensârdan, Medine halkından Hâlid bin Zeyd'in evi önüne geldi ve çöktü. İlk çöktüğü yer Hz. Rasûlün mübârek Ravzası, kabri oldu. Rasûl (A.S.) Hz. Hâlid'in evine indi. Hz. Câbir'in bir gözsüz anası vardı. O hâtun gelip:

— Gözlerim olaydı da Hz. Rasûlün yüce cemâlini göreydim, dedi.

Hz. Rasûl mübarek parmağı ile o hatunun gözlerini sildi. Gözleri hemen açıldı. Hz. Rasûl (A.S.)'ın mübârek cemâlini gördü. Bütün halk peygamber (A.S.)'ın ilminden istifade ettiler. Zira O, neseb ve soyca en üstün, ilâhî sırların nârin yeri ve ilâhî tecellilerin konağı idi.

Abdullah bin Selâm gelip Hz. Rasûle iyice baktı ve anladı ki o peygamberdir. Yüzünde hiç yalan nişanı yok idi. Halk peygamber olduğuna katî olarak inandı ve:

— Sana birkaç şey sorayım, dedi:

Biri: Kıyâmetin nişanı nedir? Cennet ehli Cennete girincek ilk önce ne yerler? dedi.

Rasûl (A.S.):

— Kıyâmetin nişanı bir ateştir. Şarkdan çıkar ve bütün halkı garba toplar, iteler. Uçmak ehlinin ilk yiyeceği balık ciğeridir, dedi.

Abdullah bin Selâm imana gelip:

(Eşhedü en la ilâhe illellah ve eşhedü enneke Rasûlüllâhî Hakkan = Şahâdet ederim ki, Allahtan başka Tanrı yoktur. Yine Şahâdet ederim ki sen Allahın Hak Rasûlüsün) dedi ve ondan sonra:

— Ya Rasûlüllâh! İslâm'a girdiğimi duyarlarsa Yahudi kavmi ile ne yaparım? dedi. Onu gizlediler. Biraz sonra Yahudiler geldiler. Hz. Rasûl onlara:

— Abdullah bin Selâm nasıl kimsedir? dedi.

Onlar:

— Ulu kimsedir dediler.

— Onu Müslüman görseniz ne edersiniz? dedi.

— Bundan Allaha sığınırız dediler.

Abdullah bin Selâm çıktı ve:

— (Eşhedü en lâ ilâhe illellâh ve eşhedü enne Muhammeden Rasûlûllah) dedi.

Bilmek gerektir ki Medine'nin adı önce Yesrib idi. Havası ağırdı ve fesâdı çoktu. Hz. Rasûl o şehre girince güzel ve temiz oldu. Onun için adını Tayyibe ve Medine koydu. Orada sâkin oldu, oturdu. Bir zamandan sonra Ashâb Mekke'den gelmeye başladı. Hz. Ömer yirmi atlı kişi ile geldi. Geri kalan Ashâb da geldiler. İslâm dini kuvvet tutup Medine'de kaldılar.

Ondan sonra Hz. Rasûl, Hz. Ali'den, Hz. Aişe ile

Hz. Fâtıma'yı Mekke'den getirmesini istedi. Hz. Ali onları alıp getirdi.

Hz. Rasûl Hz. Ali'yi kendine kardeş yaptı. Ebû Bekr-i Sıddîkı Ömer'le kardeş etti. Geri kalan ashâb birbiriyle kardeş oldular. (186)

Peygamber (A S.) ve Ashâb mü'minlerin namaz vakitlerini bilmelerini istediler.

Bazısı:

— Boynuz çalalım, halk işitip gelsinler, dediler. Bazı mü'minler Yahudilere benzemiş oluruz dediler.

Bır kısmı:

— Çan çalalım dediler.

Hıristiyanlara benzemiş oluruz dediler.

Bunun üzerine Peygamber (A.S.) ve Ashâb Hak'tan bir işaret olmasını beklemeye başladılar.

Abdullah El-Ensârî geldi ve:

— Uyku ile uyanıklık arasında bir kişi gördüm. Gökten indi. Bir duvar üstüne çıktı. Kıbleye karşı durdu ve: «Allahû Ekber, Allahû Ekber... diye ezanı sonuna kadar tekrar ederek, okudu, dedi. Biraz durdu Sonra Kâmet getirdi. Daha sonra da sonunda iki defa «Kad kâmeti's-Salâh» dedi, diye haber verdi.

Ondan sonra Hz. Ömer:

— Ya Rasûlüllâh! Sana Peygamberlik veren Tanrı hakkı için ben de böyle gördüm, dedi.

Ebu'l-Leys tefsirinde Dahhâk'dan şu rivâyet nakledilir:

---

(186) Mü'minler zati kardeştir. Siyer bilgilerine göre bu kardeşlik Medinelilerle Mekkeliler arasında olmuştur. Bu mirâs kardeşliği değil, din kardeşliğidir.

— Hz. Rasûl Cebrâil (A.S.)'a: «Müezzin kimi yapayım» diye sordu.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Bir karaca kul vardır. Adı Bilâl'dir. Melekler ve müezzinlerin içinde sesi en güzel olanıdır. Allahın da çok sevgili kuludur dedi.

Rasûlüllah (S.A.V.) Hz. Bilâl'i çağırdı. Ezanı öğretti ve buyurdu. Bilâl mescidin üzerine çıktı. Ezan okudu. Öğle vakti idi. Ondan sonra ezan sünnet oldu.

Ezan okunduğunu gören müşrikler ve nifakcılar ezana, rukûa ve secdeye bakıp gülüştüler.

Hak taâla bunları reddedip şu ayeti kerîmeyi gönderdi: «(Ezanla) birbirinizi namaza çağırdığınız zaman (onu) bir eğlence ve bir oyun yerine tuttular. Onların böyle kendilerinin hakîkaten akıllarını kullanmaz bir gurûh olmalarındandır.» (187)

Nakledildiğine göre peygamber efendimiz Medine'ye geldikten sonra onaltı ay Beyt-i Mukaddese doğru namaz kıldı.

Ondan sonra Rasûlüllah (S.A.V.) Cebrâil (A.S.)'a:

— C. Hakkın, beni Yahudilerin kıblesinden Kâbe'ye döndürmesini dilerim. Zira Kâbe İbrâhim (A.S.)'ın kıblesi idi, dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Ben de senin gibi bir kulum, elimden bir şey gelmez. Rabbinden iste, dedi.

Peygamber (A.S.) bir defa gözlerini göğe tuttu. Derhâl C. Hak şu ayeti gönderdi:

«Biz yüzünü (vahye intizâr ve iştiyâkından) çok

---

(187) Mâide Sûresi, ayet: 58.

kerre göğe doğru evirip çevirdiğini görüyoruz. Onun için seni her halde hoşnud olacağın bir kıbleye döndürüyoruz. (Namazda) yüzünü artık Mescid-i Harâm tarafına (Kâbe semtine) çevir. (Ey mü'minler,) siz de nerede bulunursanız (namazda) yüzlerinizi o yana döndürün. Şüphe yok ki kendilerine kitap gönderilenler bunun Rablerinden gelen bir gerçek olduğunu pek iyi bilirler.

Allah onların yapacaklarından gâfil değildir.» (188)

Bazıları şöyle derler:

— Bedir harbinden iki ay önce, Recep ayında gün zevâle geldikten sonra Kıble Kâbeye döndü. Benî Seleme Mescidinde Peygamber (A.S.) Ashâbı ile birlikte öğle namazını kılarlarken iki rekat kalınca bu ayet geldi. Hz. Rasûl (A.S.) namazda iken döndü. Erkekler kadınların olduğu yere döndüler. Kadınlar da erkeklerin yerine döndüler.

Böylece o mescide (Mescid-i Kıbleteyn = iki kıblelı Mescid) dediler.

Ondan sonra Ashâb (R.A):

— Ey Allahın Rasûlü! Bizim kardeşlerimiz namazlarını Beyt-i Mukaddes tarafına kılarlar idi. Onların namazları nasıl oldu? dediler.

Derhâl Tanrı taâla şu ayeti gönderdi:

— «Namazınız, Kudüs'ten tarafa olmakla bâtıl olmadı. Zira ikisi de benim buyruğum iledir» buyuruldu.

---

(188) Bakara Sûresi, ayet: 144.

60. NEBÎ (A.S.)'IN CİHÂDI İLE İLGİLİ BÖLÜM

Hak taâla hazretleri İslâm dinini aziz ve muzaffer kılınca, Peygamber (A.S.)'a gazâ, cihâd için izin verdi. Mekke'den Medine'ye hicret'in ikinci yılında idi.

Cihâda sebep şudur:

— Bir gün, Hz. Hamza Medinede kendi işine giderken yolda üç kâfir onun dinine sövdüler. Hz. Hamza da kılıcını çekip onları öldürdü. Kâfirler bunu işittiler. Müslümanlara düşman oldular, kin beslediler.

Peygamber (A.S.) mü'minleri gazâ ile emretti (Lâ ilâhe illellâh) kelimesini yüceltmek ve yaymak içindi bu emir.

İlk farz olan gazâ Bedir gazâsıdır. Hikâyesi tefsirlerde anlatılmıştır. Fakat biz kitabımızda peygamber efendimizin, dört gazâsını teberrüken beyân ettik.

BEDİR GAZÂSI

İlk gazâ Bedir gazâsıdır. Bu şöyledir:

— Bir defasında Kureyş uluları Mekke'den ticaret etmek için Şam'a gittiler. Geri döndükleri zaman Cebrâil (A.S.) peygamberimize haber verdi. Müslümanlar hazırlanıp karşı çıktılar. Mekke'ye haber ulaştı. Ordu düzüp, asker toplayıp bunlara karşı geldiler.

Ebû Cehil Kâbe'nin üzerine çıktı seslendi ve:

— Ey Ehli Kâbe! Ey Mekkeliler! Durmayın! Durmayın! Muhammedin Ashâbı mallarınızı aldılar. Ondan sonra sizin için cihanda dirlik kalmadı dedi.

Peygamber (A.S.) Cebrâil (A.S.)'dan bu sözleri işitince, Ensâr ve Muhâcirinden üçyüz onüç kişi ile (peygamberler sayısınca) gazâ'ya, muharebeye çıktılar.

Bunların arasında ancak iki atlı vardı. Cebrâil (A.S.) geldi. Peygamber (A.S.)'a haber verdi. Müşrikler Mekke'den ticaret develerine karşı gittiler diye ve şöyle dedi:

— Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri sana vaad etti ve: İki taife'nin hangisini dilersen kabûl et. Tüccar'a mı gidersiniz? Yoksa askere mi? buyurdu.

Rasûlü Ekrem durumu Ashâbına haber verdi. Ashâb ikiye ayrıldı. Ebû Bekr-i Sıddık, Hz. Ömer ve Hz Ali Askere karşı gitmeye razı oldular.

Ensâr'dan Sa'd bin Muâz şöyle dedi:

— Ya Rasûlüllâh! Sen hangisini dilersen biz gideriz. Vallâhi denize gidin deseniz gideriz. Ey Allahın Rasûlü! Biz Benî İsrâil'in Mûsâ (A.S.)'a yaptığı gibi yapmayız dedi. Onlar Mûsâ (A.S.)'a şöyle demişlerdi:

«Artık sen Rabbinle beraber git! Bu suretle ikiniz harb edin! Biz mutlaka burada otururucularız» (189)

Böylece Ebû Cehil Mekke'den dokuzyüz elli kişi ile geldi. Rasûlüllâh (S.A.V.) onları görünce namaz kıldı. Ellerini kaldırıp:

— Ey Rabbim! Eğer sen bu kavmi helâk edersen yer yüzünde sana ibâdet edecek kimse kalmaz, dedi.

O kadar gökten yana döndü ki, ricası eğninden yere düştü. Ebû Bekr-i Sıddık yerden aldı gene eğnine koydu ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Niçin kederlenirsin? Hak taâla ikisinden birini sana vermeyi vaadetti dedi.

Ondan sonra Hak taâla bunlara bin melek gönderdi. Cebrâil ve Mikâil (A.S.) ile geldiler.

---

(189) Mâide Sûresi, ayet: 24.

Eğer, bir melek bile yeterdi, bu kadar meleğe ne hâcet var diye sorulursa cevabı şudur:

Bu dini ta'zim etmek için ve İslâm askerini çok göstermek için bin melek gelmiştir.

Ebû Cehîl bunları görünce:

— Ey Rab! Hangi din sana sevgili ise ona yardım et, dedi.

İki asker bir yere toplanınca saflar bağlandı. Her tâife cins cins olup cenge girmeye başladılar. Hz. Hamza ve Hz. Ali (R.A.) ileri gelip meydan okudular, Hz. Ali:

— Ben Tanrının ve Rasûlünün Arslanıyım diye kâfirlerin üzerine at tepti.

Onlardan Ebû Cehil meydana girdi. Müminlerden iki yiğit karşı vardılar. Ebû Cehili ikisi berâber kılıçla çaldılar. Hemen Ebû Cehili yüzü üstüne düşürdüler. Ondan sonra Peygamber (A.S.)'a geldiler. Kılıçlarını, ben vurdum diye, gösterdiler. Peygamber (A.S.) kılıçlarına baktı. Gördü ki ikisinin kılıcında da kan vardı: İkiniz beraber öldürdünüz dedi. Rasûl (A.S.):

— Kim bize Ebû Cehilin ölüm haberini bildirir? dedi. Abdullah bin Mesûd (R.A.) meydana geldi. Ebû Cehili kan içinde yatar gördü.

Ebû Cehil:

— Bizi siz mi bozdunuz? dedi.

Abdullah:

— Ya kim bozdu? dedi.

Ebû Cehil:

— Melekler bozdu, dedi.

Abdullah:

— Sen Firavn'dan kuvvetlimisin ki, imân etmezsin. Meleklerin Muhammed (A.S.)'a yardıma geldiklerini görüyorsun da gene de inanmıyorsun, sana aman vermesem ne olur dedi. Hemen ayağını Ebû Cehilin boynuna koydu. Başını kesip Rasûl (A.S.)'a getirdi. Peygamber (A.S.) görüp secde etti.

Bedir gazasında ondört Ashâb şehit oldu. Kâfirlerden yetmiş kişi ölcü. Yetmiş kişi de esir oldu.

Nakledildiğine göre Mukâtil bin Süleyman şöyle demiştir:

— Dünya kurulalıdanberi Bedir harbinde toplanan kalabalık hiç görülmemiştir. Zira onda Rasûlü Ekrem üçyüz onüç Ashabı ve bin melekle beraber bulunuyordu. Şeytân-ı lâin ve dokuzyüz elli kâfir orada idi. Böyle olunca bu şekilde bir kalabalık ne olmuştur, ne olacaktır.

Ondan sonra Peygamber (A.S.) esirlerle ve ganîmetle Medîneye teşrif etti. Nimet ve ihsân ile şâd ve hurrem oldu. Kâfirler de Allahın gazabına uğradılar ve hüsrân ile helâk oldular.

UHUT GAZÂSI

Bu husustaki rivâyet şöyledir:

Müminler kâfirleri bozup helâk edince, Mekkenin beyi olan Ebû Süfyân ticâret malını alıp deniz tarafından kaçtı, Mekkeye vardı.

Mekke'nin ileri gelenlerine:

— Muhammed ulularınızı öldürdü. Mallarınızı aldı. Gayesi mal ile kuvvet tutmaktır, dedi.

Bunu duyan Kureyşliler, Hâlid bin Velîd, Amr bin

As, İkrime bin Ebû Cehil kumandasında bin kadar silâhlı asker topladılar ve Rasûl (A.S.)'ın üzerine yürüdüler.

Rasûl (A.S.) bunu işitti. Müminlere haber verdi. Müminler Uhut dağına vardılar.

Abdullah bin Selûl münâfıkların ulusu idi. Cemaatı ile geri kaçtı. Rasûlûllah bin kişi ile Cuma namazı kıldı. Zira Cuma günü idi. Namazdan sonra Medîne'den çıkıp Uhud dağının dibine, eteğine vardı. Cumartesi cenk başladı. Müminler üç bölük oldu. Bir bölüğü yaralandılar. Bir bölüğü şehit oldu. Bir bölüğü kaçtılar.

Nakledildiğine göre Müslümalar sinip dağılınca Peygamber (A.S.)'ın yanında Ensârdan yedi kişi kaldı. İki kişi de Muhâcirinden kaldı.

Kâfirlerin, Peygamberimiz üzerine yaptığı her hamlede Rasûl (A.S.):

— Kim bunlara manî olursa Cennet onundur derdi. Yedi kerre böyle yedi. Yedi kişi şehît oldu. Hz. Talha (R.A.) o günde yirmi verinden yaralandı. Bir kâfir: «Muhammedi öldürdüm» diye bağırdı.

Bazılarına göre o bağıran İblîs idi. Müminler işitip kaçtılar. İblîs Medineye geldi ve Muhammed öldü diye bağırdı. Muhammed bin Mâlik askerin içine girdi, Peygamberimizi aradı.

Yaralı vaziyette, kanlar içinde yerde yattığını gördü.

Müminlere yüksek sesle bağırdı ve:

— Müjdeler olsun Rasûlûllah sağdır, yaşıyor diye seslendi.

Peygamber (A.S.) işaretle susmasını söyledi.

Hz. Enes bin Mâlık (R.A.) anlatır:

— Peygamber (A.S.) yaralanınca yüzünden kanlar akardı. Eli ile siler ve şöyle derdi:

— Bu kavim dalâletten, sapıklıktan nasıl kurtulur? Ben onları dine davet ederim, onlar benimle cenk ederler. Allahım! Benim kavmime hidâyet ver, onlar beni bilmiyorlar, anlayamıyorlar, diyordu.

Ashab-ı güzin bir yere toplandılar ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Sen bunlara duâ edersin, bak onlar sana ne yaparlar? dediler.

Peygamber (A.S.):

— Ben halka lânet edici değilim. Bilâkis, «İlâhî! Onlara rahmet et» derim. Zira onlar beni bilmezler, dedi.

Garâib-i Ahbâr'da şöyle der:

— O gün Hz. Hamza kâfirleri yıkıp geçerdi. Nice kâfir öldürdü. Vahşî adlı bir köle bir taşın ardına gizlendi. Hz. Hamza oradan geçerken ansızın «Harbe» ile vurdu ve onu şehît etti. Yetmiş parçaya ayırdılar. Rasûl (A.S.)'a haber ulaştı. Peygamber (A.S.) geldi. Her parçasına namaz kıldı ve defnettiler. Ondan sonra peygamber (A.S.) hamle etti. Elini zırhtan çıkardı. Müminlerle birlikte yeniden harbe girdiler. Kâfirleri hep yendiler ve bozdular.

Nakledildiğine göre Sa'd bin Ebî Vakkâs (R.A.) şöyle demiştir:

— O gün Rasûlûllâh (S.A.V.)'in yanında iki kişi var idi. Çok iyi dövüşürlerdi. Ak elbiseler giymekte idiler. Biri Cebrâil (A.S), biri Mikâil (AS.) idi. Müslüman-

lardan o gün yetmiş kişi şehit oldu. Dördü Muhacirlerden, altmış altısı Ensârdan idi. Kâfirlerden onyedi kişi öldü. Yahut daha çok.

Bazıları şöyle nakletmişlerdir:

— Artık ondan sonra kâfirler müminleri saymadılar. Şehit olanlar için Peygamber (A.S.): Yunmayın, kanları ile gömün dedi.

Onlar yaralanınca, Hak taâlânın yanında makamımız yüce olsun diye yemediler ve içmediler. Konuşmadılar da. Öyle susuz oldukları halde şehit oldular. Allah onların hepsinden râzı olsun. (190)

MEKKE'NİN FETHİ KISSASI

Nakledildiğine göre Peygamber (A.S.), düşünde Allahın Mekke'yi kendisi için fethettiğini gördü.

Peygamber (A.S.) Hudeybiye'den dönünce Ashâb'tan onbin kişi ile Mekkeye gitti.

Mekke halkı asker toplayıp Rasûl (A.S.)'a karşı çıktılar. Cenk ettiler, savaştılar. Hak taâla hazretleri onları bozdu. Mekke beyi Ebû Süfyan Müslüman oldu.

---

(190) 1) Ensâr: Mekkeli müslümanlara kucak açan ve onlara her türlü yardımı esirgemeyen Medineli müslümanlardır.

Mûhâcirler ise Medine'ye göç etmek mecburiyetinde kalan, Peygamberimizin sadık hemşehrileri Mekke'li Müslümanlardır.

2) Uhûd Harbinde, Komuta zincirindeki kopma ve ganimet toplama gibi sebeplerle müslümanlar güç durumlara düşmüşler, fakat sonradan «Hamrâûlesed»'e kadar müşrikleri takip etmişlerdir. Uhûd bir bozgun değildir.

Sabah namazı oldu. Ashab, Peygamber (A.S.)'ın abdest suyunu alıp içerler ve yüzlerine sürerlerdi.

Ebû Süfyân Hz. Ömer (R.A.)'a:

— Muhammed bey olmuş, dedi.

Hz. Ömer ona:

— Muhammed beylik etmez. Bilâkis o Hak Peygamberdir. Onun için tazim ederler, saygı gösterirler, dedi.

Rasûl (A.S.) Mekkede iken Ebû Süfyan çok alâka gösterir, muharebede onu korur ve evinde son derece ona saygı gösterirdi.

Bu itibarla Peygamber (A.S.) şöyle buyurdu.

— Kim Ebû Süfyân'ın evine sığınırsa, evinin kapısını kapatır ve silâhını bırakırsa ona dokunulmayacaktır dedi.

Nakledildiğine göre, Hz. Rasûl (A.S.) Mekke'yi feth edince Ashâb onu omuzlarında Kâbe'nin kapısına çıkardılar. Kapının iki tarafına ellerini koyarak Kureyş'e şöyle dedi:

— Beni nasıl bilirsiniz?

Kureyşliler:

— İyi ve güzel kardeşimizsin dediler.

Bu söz üzerine Peygamberimiz:

— Hz. Yûsuf kardeşlerine ne dedi ise ben de size onu derim dedi.

«(Yûsuf): Size bugün serzeniş (sitem) ve ayıplama yok dedi.» (191)

Bu ayeti kerîmeyi okuduktan sonra Kâbe kapısından indi.

---

(191) Yûsuf Sûresi, ayet: 92.

Anlatıldığına göre İbni Abbâs Ebû Süfyân'a şöyle demiştir.

— Hz. Rasûl Ebû Süfyân'a geldiğinde ona bu ayeti hatırlat!

Hemen Ebû Süfyân öyle yaptı. Hz Rasûl (A.S.):

— Hak taâla seni ve sana öğreteni yarlığasın, dedi.

Bu gazâ Hicretten sekiz yıl sonra idi.

HUNEYN KISSASI

Nakledildiğine göre Rasûlûllah (S.A.V.) hazretleri bir zaman Mekke'de kaldı. Ondan sonra Ramazanda Huneyn gazâsına on iki bin kişi ile gitti. On bini Medîne'den idi. İki bini Mekkelilerdendi.

Bir şahıs:

— Bu kerre bize kimse gâlıp gelemez. Bize ne keder? Çünki Rasûlûllah (S.A.V.) bizim aramızda, bizimle berâberdir. diyordu:

Rasûlûllah (S.A.V.) hazsetleri:

— İyi söylemediniz, dedi.

Hak taâla hazretleri Müslümanlara yol vermedi. Ramazandan Şevvâle kadar Mekkede kaldılar, gidemediler.

Kâfirlerin ulusu Mâlik bin Avf dostlarına:

— Bugün dört bin kişisiniz, dört bölük olun. Müslümanlarla karşılaşırsanız bir yoldan hamle yapınız dedi.

İki ordu karşılaştı. Kâfirler müslümanlar üzerine hamle yaptılar, saldırdılar. O gün çok şiddetli cenk oldu. Nice insan ve asker düşüp kırıldı. Amma müslümanlardan Abbâs, Ebû Süfyân ve Ensâr'dan bir kaç ki-

şi Rasûlü Ekremin yanında kaldılar. Geri kalanı kaçtılar.

Nakledildiğine göre, bir şahıs vardı, Ona Şeybe derlerdi. Rasûlûllâh (S.A.V.)'in yalnız kaldığını gördü. Ve kendi kendine:

— Şimdi Muhammedi öldüreyim, dedi.

Rasûlûllâh (S.A.V.) onun içinden geçeni bildi ve eli ile göğsüne vurarak:

— Ey Şeybe! Senden Hak taâla'ya sığınırım, dedi.

Şeybe bu sözü işitince Peygamber (A.S.)'a karşı sevgisi arttı ve kendisinde artık inkâr kalmadı.

Ondan sonra Rasûlü Ekrem Ak katırdan aşağı indi. Bir avuç toprak aldı. Kâfirlerin üstüne saçtı. Derhal kâfirler sinip kaçtılar. Mâlik bin Avf o kavmin ulusu idi. Geldi ve Müslüman oldu. Ondan sonra Hak taâla şu âyet-i kerîmeyi gönderdi:

«And olsun ki Allah bir çok (savaş) yerler (ın) de ve Huneyn gününde size yardım etmiştir. (O Huneyn gününde ki) çokluğunuz o zaman size ucûb vermişti de bu, size (gelecek kazadan) bir şeyi gidermeye yaramamıştı. Yeryüzü o genişliğine rağmen başınıza dar gelmişti. Nihâyet (bozularak) gerisin geri dönüp gitmiştiniz.

Sonra Allah, Rasûlü ile müminlerin üzerine sekînetini (kuvve-i manevîyyesini) indirdi, görmediğiniz (melek) orduları (nı) indirdi ve kâfirleri azaplandırdı. Bu, o kâfirlerin cezâsı idi.

Sonra Allah bunun ardından kimi' dilerse onun tövbesini kabul eder. Allah çok yarlığayıcıdır, çok esirgeyicidir.» (192)

---

(192) Tevbe Sûresi, ayet: 25—27.

Ondan sonra Peygamber (S.A.V.) geri Medîneye fütûhat bölükleri ganîmet çeşitleri ile sâlimen ve kıymetli kazançlarla geldi.

Nakledildiğine göre Kurtubî tefsîrinde Ebî Bekir Ahmet bin Ali El-Hatîyb ve Ebî Havs Ömer bin Şâhin (R.A.) şöyle demişlerdir:

— Hz. Âişe (R.A.) nakletti: Son Hacc'ında Rasûl (A.S.) Hacun'a gelince deveden aşağı indi, ağladı. Ben de berâber ağladım. Bir zaman gitti, ondan sonra benden yana geldi. Ferahlayıp güldü. Ben:

— Ey Allahın Rasûlü! Anam — babam sana fedâ olsunlar. Benim yanımdan ayrıldığında ağlıyordun. Döndün, ferahlayıp gülüyorsun, bunun hikmeti nedir? dedim.

Hz. Rasûl (A.S.):

— Anam ve babam için ağladım ve duâ ettim. Anamı Hak taâla hazretleri tekrar diriltti. Bana imân etti ve yine Ahirete gitti. Ondan dolayı ferahladım dedi.

Kurtubî der:

— Ondan sonra Mekke ile Medîne arasına gelince babasının kabrine uğradı. Onu da İslâm'a dâvet etti. Hak taâla hazretleri onu da diriltti, O da imân edip tekrar kayboldu. İşittim ki amcası dahi diri olup iman getirdi.

Bazı siyerciler bu sözler sahîh değildir, derler. Amma şöyle bilmek gerektir ki, İmam Kurtubî yalan söylemez. Rasûlûllaha da, Alemlerin Rahmeti oluncak; anne ve babasının mümin olması lâyıktır.

Enes (R.A.) der ki:

— Rasûl (A.S.)'a bir kişi geldi ve: Benim ve senin baban nerede? dedi.

Rasûl (A.S.):
— Cehennemdedir, dedi.

Böyle olunca nasıl iman getirmiş olur?

Cevap şudur.
— Rasûl (A.S.)'ın kemalinde şaşılacak bir taraf yoktur. Belki sonra, anasını ve babasını Hak'tan dileyerek diriltip iman getirdikten sonra ölmüş olabilirler. Zira bir çok peygamberler ölüleri diriltmişlerdir. Yûnus (A.S.), ölmüşken İlyâs (A.S.) diriltti. Hz. İsâ beş kişiyi diriltti. Hz. Muhammed Mustafa kendisi onlardan üstündür. Onun gibi bir sultanın ana ve babasını Hak taâla hazretlerinin kâfirlerle Cehenneme atması revâ mıdır?

Bilmek gerektir ki, Hz. Rasûl Risâlet büyüklüğü ve Nübüvvet azâmeti ile cihana gelince, husûsen Hicretten sonra çok mu'cizeler zâhir oldu ve Kur'ân nâzil oldu. Önceki peygamberler bir kaç mucize gösterdiler. Amma bizim peygamberimiz (A.S.) üç bin mucize gösterdi. Cebrâil (A.S.) otuz bin defa yer yüzüne indi. Yirmi yedi bin defa Hz. Rasûl (A.S.)'a indi. Üç bin kerre geri kalan peygamberlere indi. Eğer Rasûl (A.S.)'ın bütün kemâlâtını teferruat ile bilmek isterseniz Tefsir kitaplarını inceleyin.

Bu kitaba bunların hepsi sığmaz. Nitekim her yerde özür beyan ettim.

Onu ancak yanan kalpler ve ruhlarla yazdık, birbirinden ayrılan bedenler ve canlarla ancak ona şekil verdik. Ey Allahım! Mübârek Cemâlinden bizi mahrum etme ve ulu fazlından bizi onunla mükâfatlandır.

61. RASÛL (A.S.)'IN VEFATI

Müfessirler şöyle beyan ederler:

— Peygamber (A.S.) Mekkede olduğu vakit sâdece namaz farz olmuştu. Medîne'ye gelince Hak taâla Haram ve Helâl ayetini indirdi. Bütün şer'î hükümleri bildirdi. Rasûl (A.S.)'a açık ayet ve alâmetlerle nice mu'cizeler zâhir etti.

Hz. Rasûl, Risâleti kemâle erişip vahiy tamam alunca, son haccında Medîne'den Mekke'ye vardığının ertesi günü Arafât'a çıktı. Orada Cuma günü hutbe okudu. (193)

En mühim bilgileri ve en güzel ibâdet şekillerini, İslâm'ın özünü, o hutbesinde, halka tekrar bildirdi. Ve:

— Size dininizi ve ibâdet hükûmlerini bildirdim mi? diye kalabalığa sordu.

Onlar:

— Evet bildirdin, dediler.

Rasûl (A.S.):

— Allahım! Sen buna tanık ol! dedi ve halka duâ etti.

Cuma'dan sonra ikindi vaktinde «Vakfe»'ye durdu. Deve üzerinde o gün Hakka ve halka yöneldi.

İbni Abbâs (R.A.) der ki:

— O gün beş bayram bir araya geldi:

1. Cuma,
2. Arefe,

---

(193) Kasıt, Peygamberimizin yüzbinden fazla müslümana karşı okuduğu Veda Hutbesidir. Arefe günü Arafât'da okunmuştur.

3. Yahûdilerin bayramı,
4. Hıristiyanların bayramı,
5. Ateşe tapanların bayramı idi. Onun gibi bir daha olmadı ve olmaz da.

Ondan sonra Medîne'ye geldi. Şehre gelince şu ayet nâzil oldu:

«Öyle bir günden sakının ki hepiniz o gün Allaha döndürüleceksiniz. Sonra herkese kazandığı tastamam verilecek, onlara haksızlık edilmeyecektir.» (194)

Peygamber ()A.S.)'a son inen ayet budur. Bu âyet'den sonra Peygamber (S.A.V.) yirmi bir gün yaşadı. Sahih olan şudur ki, Peygamber (A.S.)'ın ömrü altmışüç yıldır.

Peygamber (A.S.) ecelinin yakın olduğunu bilince halkı çağırmalarını istedi. Hz. Bilâl dam üstüne çıktı. Ve:

— Ey Müslümanlar! Hepiniz Rasûl (A.S.)'ın yanına geliniz! dedi.

Her taraftan halk mescide geldiler. Hz. Rasûl kalktı, minbere çıktı. Allaha hamd-ü senâ etti. Kendinden bahsetti. Ondan sonra çok güzel ve mânâlı bir hutbe okudu.

Dinleyenler, gözlerinden yaş yerine kan akıttılar. Cennet nimetlerini bunlara müjdeledi. Cehennemden korkuttu. Harp için onları teşvîk etti. Orada bulunanların hepsi çok ağlaştılar ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Bu ne hutbesidir? Kalplerimizi yaktı dediler. Rasûl (A.S.) şöyle buyurdu:

— «Bu hutbe vedâ hutbesidir. Ey dostlarım! Ben

---

(194) Bakara Sûresi, ayet: 281.

dost edinse idim Ebû Bekr-i Sıddîk'ı tutardım. Fakat benim dostum Hak taâla hazretleridir.

Biliniz ki benim ölümüm yakındır. Şüphesiz Hak taâla hazretleri ölümü her mahlûka hükmetti. Ne Allaha yakın melek, ne de Nebiy ve Mürsel kalır. Ancak bâkî olan Hak taâla hazretleridir.

Benden sonra Peygamber gelmez. Peygamberlerin sonuncusu ve Rasûllerin efendisi benim. Siz bütün ümmetlerin hayırlısısınız. Allahtan korkup ibâdetle meşgûl olunuz. Allahtan korkan kimseye O, beklemediği yerden rızık verir. Şahâdet kelimesini dâima getiriniz, tekrâr ediniz. Namazı kılınız, Zekâtı veriniz Gücünüz yeterse Hacca gidiniz. Ramazan ayında oruç tutunuz. Allahın helâl ettiği şeyleri helâl, haram ettiğini de haram kabûl ediniz. Kardeşlerimi görürseniz onlara selâmımı söyleyiniz.

Selmân-ı Fârisî:

— Ey Allahın Rasûlü! Biz senin kardeşlerin değil miyiz? dedi.

Hz. Rasûl:

— Siz benim Ashâbım ve yardımcılarımızsınız, Kardeşlerim, benden sonra gelen ve beni görmedikleri halde bana iman edenlerdir dedi. Ve şu ayeti kerîmeyi okudu:

«Hakîkat, Allahın Peygamberi yanında seslerini yavaşlatanlar (yok mu?) işte onlar Allahın takvâ için kalplerini imtihan ettiği kimselerdir. Onlar için bir mağfiret ve büyük bir mükâfat vardır.» (195)

Bu son hutbeyi, vefâtından beş gün evvel okudu.

---

(195) Hucurât Sûresi, ayet: 3.

Minberden, rengi değişmiş ve gözü yaşlı olduğu halde indi. Hz. Aişe'nin odasına geldi. Döşeğe yattı. Hz. Aişe:

— Ey Allahın Rasûlü! Anam ve babam sana fedâ olsun! Ne oldu böyle yatıyorsun? dedi.

Hz. Rasûl (A.S.) Hz. Aişe'ye cevap vermedi. Amma dizine yaslandı.

Hak taâla hazretleri Ölüm meleğine:

— Ey Ölüm meleği! Habîbim Muhammed Mustafâ (S.A.V.)'e in! Benden selâm söyle. Kendisine haber ver ki o benim Habîbim, ve mahlûkatın hayırlısıdır. Ben onu son derece özledim. Üzerine izinsiz girme ve canını izinsiz alma. Zira yedi kat gök ehli ve arşı getirenler onun vefâtını işittiler ve hepsi ağlaştılar diye vahyetti.

Ondan sonra Ölüm meleği veryüzüne indi. Çok sayıda melekler de indiler. Hz. Aişe'nin odasına geldiler

Ölüm meleği:

— Ey Cebrâil! Hak taâla Muhammedin üzerine girme ve izinsiz canını alma diye bana vahyetti dedi

Cebrâil (A.S.) bu sözü işitince ağladı ve:

«Her can ölümü tadacaktır» (196) ayetini okudu.

Ondan sonra ağlayarak Hz. Rasûlün üzerine girdi.

Hz. Rasûl:

— Ey Cebrâil! Seni ağlar görüyorum! dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Habîbi! Ey Muhammed! Nasıl ağlamam? Ölüm meleği kapıda bekler ve içeri girmek için izin ister, dedi.

Peygamber (A S.) ağladı ve Ölüm meleğine izin verdi. Ondan sonra Ölüm meleği içeri girdi. Ve:

---

(196) Âl i İmrân Sûresi, ayet: 185.

— Allahın selâmı üzerine olsun ey Ahmet! Ey Muhammed ve ey Allahın yarattıklarının en hayırlısı! dedi.

Rasûl (A.S.):

— Allahın selâmı ve bereketi senin üzerine olsun! Ey kardeşim Azrâil! Ziyârete mi geldin? Yoksa canımı almaya mı? dedi.

Azrâil (A.S.):

— Ey Muhammed! Dilersen ziyaret ederim. Dilersen canını alırım, dedi.

Rasûl (A.S.) ağladı ve:

— Yüce Allahı tasdik ederim ki, «Her can ölümü tadacaktır» dedi.

Azrâil (A.S.):

— Ey Habibim! Ey Muhammed! Hak taâla sana peygamberlik verdi. Sana karşı ben, Ananın çocuğuna olduğu gibi şefkatliyim. Eğer Hak taâla bana bütün âlemin canını almaya izin verse idi senin şerefli ruhunu almaktan bana daha kolay idi, dedi.

Rasûl (A.S.):

— Ey Ölüm meleği! Hoş geldin. Fakat bana mühlet ver. Ashâbımı, Ensârımı ve gözümün nûru Hz. Aliyi, kızım Fatmayı ve çocukları Hasan ve Hüseyini son defa göreyim» dedi.

Ölüm meleği:

— Vallahi sana itaat ediyorum ya Rasûlûllah! dedi.

Ondan sonra Hz. Ali, Hz. Fatıma ve Hz. Hasanla Hüseyin bir araya geldiler. Çok ağlaştılar. Onlara bakınca Rasûl (A.S.) da ağladı.

Hz. Fatıma:

— Ey Allahın Rasûlü! Niçin ağlıyorsun? dedi.

Rasûl (A.S.):

— Niçin ağlamayayım! Şu duran Ölüm meleğidir. Senin atanın ruhunu almaya geldi. Zira cihanda Allahtan başka kimse bâki değildir, dedi.

Hz. Fâtıma (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlü! Allahtan beni yakında sana ulaştırmasını dilerim dedi.

Rasûl (A.S.):

— Ey Fatıma! Yakında bana gelirsin, dedi.

Böylece ehl-i beyti (ailesi — Hanedanı) ve ashâbı ile vedalaşırken namaz vakti oldu. Hz. Bilâl kapıya geldi ve:

— Esselâmû aleyke yâ Rasûlûllah (Allahın selâmı üzerine olsun ey Allahın Rasûlü)! dedi.

Rasûi (A.S.):

— Ey Bilâl! Hak taâla hazretleri sana rahmet etsin. Senin peygamberin, şüphesiz kendi ile meşgûldür. Ey Bilâl! Hz. Ebû Bekr-i Sıddîka söyle! İmam olsun! Halka namaz kıldırsın, dedi.

Hz. Bilâl gitti. Halkı mescide çağırdı. Ve:

— Ey Müslüman toplumu! Şüphesiz bugün Rasûlü Ekrem kendi nefsi ile meşgûldür. Ebû Bekr-i Sıddîk'ın yerine imam olmasını ve halka namaz kıldırıvermesini buyurdu, dedi.

Müslümanlar bu sözü işitince çok üzüldüler ve ağlaştılar. Hz. Ebû Bekr-i Sıddık, Peygamber (A.S.)'ın sözüne uyup Mihrâba girdi. Saflar bağlanıp Ebû Bekr-i Sıddıka uydular. Namaz kılarken Hz. Ebû Bekir, Rasûl (A.S.)'ın secde ettiği yere baktı, Rasûl (A.S.)'ı orada göremeyince ağladı ve:

— Şimdiden sonra vahiy bizden kesildi, dedi.

Müslümanlar onu gördüler, berâber ağladılar.

Rasûl (A.S.) bunların seslerini işitti ve Hz. Aliye:

— Bu ne ağlaşmaktır? dedi.

Hz. Rasûl (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Ashâb sizi namazda bulamadılar, onun için ağladılar dedi.

Hz. Rasûl (A.S.):

— Ya Rabbi! Beni biraz hâfif et, müslümanlarla namaz kılayım dedi. «Zira sen herşeye kadirsin» ayetini okudu.

Böylece Rasûl (A.S.) mübârek bedeninde biraz rahatlık buldu. Ona Ölüm iyiliği derler, Fazl bin Abbâs ve Hz. Ali'nin omuzlarına tutunup kalktı. Mescide vardı. Ebû Bekr-i Sıddîk namazı tehir etti. Rasûl (A.S.) ileri gelip mihraba geçti. Halka namaz kılıverdi. Oturdu, yüzünü müslümanlara çevirip:

— Ey Müslümanlar! Dervişlere, fakirlere, yetimlere ve gazâ'ya gidenlere yardımda bulunun. Size nasihat ettim mi? Risâletimi, Peygamberlik vazifesini size bildirdim mi? Hak yolunda eksiksiz gazâ ettim mi? Kur'anı size okudum mu? namazı, orucu ve gazâyı size bildirdim mi? dedi.

Müslümanlar:

— Evet ya Rasûlûllah» Hepsini bildirdin. Allah senden hoşnut olsun, sen şefkatli bir peygambersin dediler.

Ondan sonra Rasûl (A.S.):

— Ey Müslüman toplumu! Hak taâla hazretlerinden korkun. Şüphesiz ben yakında sizden ayrılacağım. Zira dünyâ'ya durmaya gelmedim. Belki Hak taâlâ'nın kullarını Hakka davet etmeğe geldim. dedi.

Ondan sonra Mescidden kalktı. Hz. Ali ve Fazl bin Abbasın omuzlarına dayanarak tekrar Hz. Aişe'nın evine teşrif etti.

Hak taâla hazretleri Ölüm meleğine:

— Ey Ölüm meleği! İn, habîbime benden selâm söyle ve onu hoş tut, o benim bütün yarattıklarımın en hayırlısıdır diye vahiyde bulundu.

İbni Abbâs (R.A.) şöyle dedi:

— Ölüm meleği en güzel şekil ve hoş bir koku ile yeryüzüne indi. Güzel bir insan kıyâfetinde Rasûl (A.S.)'ın evine geldi ve:

— Ey peygamber ailesinin evi ve Risâlet cevherinin ehli, eşi! Allahın selâmı üzerine olsun. İzin ver içeri gireyim dedi.

Hz. Fatıma (R.A.):

— Ey Arab kardeşim! Hak taâla hazretleri sana rahmet etsin. Rasûlûllah kendi nefsi ile meşguldür, dedi.

Rasûlü Ekrem (S.A.V.) Efendimiz, Azrâil (A.S.)'ı sesinden ve sözünden tanıdı ve:

— Ey Fâtıma! Kiminle konuşursun? dedi.

Hz. Fatıma (R.A.):

— Bir arab geldi. Eve girmek için izin istiyor, dedi.

Rasûl (A.S.):

— O Arab değildir. Bil ki O, lezzetleri bozan, insanları birbirinden ayıran, evleri yıkan ve kabirleri yapan kimsedir. Ölüm meleğidir O. Beni dünyâ'dan alıp Ahirete götürmeye geldi. Ey Fâtıma! Kapıyı aç girsin! dedi.

Hz. Fâtıma kapıyı açtı, Azrâil (A.S.) içeri girdi ve:

— Allahın selâmı üzerine olsun ey Allahın Rasûlü! dedi.

Rasûl (A.S.):

— Senin üzerine olsun ey Azrâil! Ziyarete mi? Yoksa canımı almaya mı geldin? dedi.

Azrâil (A.S.):

— Ya Rasûlûllâh! Canını almaya geldim. Allah senin şerefli rûhunu kolaylıkla almamı bana buyurdu, dedi.

Rasûl (A.S.):

— Ey Azrâil! Hani kardeşim Cebrâil? dedi.

Azrâil (A.S.):

— Dünyâ göğünde kaldı, senin için melekler ona ta'ziyede bulunurlar, başsağlığı dilerler dedi.

Rasûl (A.S.) ağladı ve gönlü mahzûn oldu.

Azrâil (A.S.):

— Ya Rasûlûllah! Allah taâla buyurdu ki, eğer istersen ruhunu gabzetmeyeceğim, canını almayacağım. Eğer istersen dilediğin kadar yaşa, dedi.

Rasûl (A.S.):

— Ondan sonra emir ve durum nedir? dedi.

Azrâil (A.S.):

— Ölmektir dedi.

Rasûlü Ekrem (S.A.V.):

— Bana mühlet ver, Cebrâil gelsin. Gönlümdekini ona sorayım dedi.

Azrail (A.S.):

— Başüstüne! dedi.

Derhal Cebrâil (A.S.) geldi, selâm verdi ve:

— Ey kasdeşim Cebrâil! Şu duran Azrâildir. Benim canımı almaya geldi. Sen benden niçin ayrı olursun? dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ya Rasûlüllah! Ben seni bu halde görmeye dayanamam, diye özür beyan etti.

Rasûl (A.S.):

— Bana haber ver. Benim Rabbim bana ne vaadetti? dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Göklerin kapısını açtılar, Cenneti bezediler - süslediler, Hûru'l-İyn'i süslediler, Sen evvel şefâat edersin ve evvel Cennete girersin Livâül-Hamd senin elinde olacaktır. Ceddin Adem Peygamber, senin sancağın altındadır, dedi.

Peygamber (A.S.):

— Sorduğum o değildir, şudur: Fakir ümmetimin hâli nedir? Onu öğrenmek istiyorum, dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Onlar için hiç gam yeme, kaygılanma. Senin ümmetin girmedikçe, diğer ümmetlere Cennete girmek haramdır, dedi.

Hak taâla hazretleri bütün mevcûdatı senin için yarattım buyurdu.

Cebrâil (A.S.):

— Ya Rasûlüllâh! Seni Firdevs-i Âlâ'da mı yoksa Sidre-i müntehâda mı defnedelim? diye sordu.

Rasûl (A.S.):

— Benim ümmetimi nerede defnedersiniz? dedi.

Cebrâil (A.S.):

— Yeryüzünde dedi.

Rasûl (A.S.):

— Beni de yeryüzünde defnedin, dedi.

Ondan sonra Hz. Ebû Bekir (R.A.):

— Ya Rasûlüllah! Sizi kim gasletsin, yıkasın? dedi.

Rasûl (A.S.):

— Amcam oğlu Ali yıkasın, Abbâs oğlu Fazl da su döksün. Kefene sarınca kabrimin üstüne koyun, bir müddet dursun. Evvelâ benim namazımı Rabbim kılar, yani Hak taâla hazretleri bana rahmet eder. Ondan sonra melekler kılar. Sonra Ehl-i Beytim namaz kılsın. Sonra da Müslümanlar kılsınlar, dedi.

Hz. Fâtıma (R.A.) bu sözü işitince feryât ederek:

— Vah babacığım! Bu ayrılığın kavuşması nasıl olur. Ben seni kıyâmette nerede bulurum? diye bağırarak ağladı.

Peygamber (A.S.):

— Ey Fâtıma! Yarın beni Mizân'ın yanında bulursun. Orada ümmetimin hesâbını gözlerim dedi.

Hz. Fâtıma (R.A.):

— Eğer Orada bulamazsam ne edeyim? dedi.

Rasûl (A.S.):

— Beni Havzın yanında bulursun. Orada susuz ümmetime su içiririm, dedi.

Hz. Fâtıma (R.A.):

— Eğer orada da bulamazsam ne edeyim? dedi.

Hz. Rasûl (A.S.):

— Beni Sırat'ın yanında bulursun. Ekserî orada olurum ve: Ey Rabbim! Ümmetimi Cehennem ateşinden sakla, onlara yardımını esirgeme! derim, dedi.

Bu sözler tamam olunca Azrâil (A.S.) Cennet kokusunu Peygamber (A.S.)'a kokuttu ve şu ayeti okudu:

«Ey itmî'nâna (eminliğe) ermiş ruh, dön Rabbine, sen ondan râzı, O senden razı olarak» (197)

---

(197) Fecr Sûresi, ayet: 27, 28.

Peygamber (A.S.)'ın rûhu ayaklarına gelince (Bismillâh = Allahın adıyla) dedi. İnciklerine gelince, bu Allahın vadesidir dedi. Diğerine gelince: (Lâ Havle ve Lâ kuvvete illâ billâhil Aliyyil Azîm = Ulu ve yüce olan Allahtan başka hiçbir güç ve kuvvet yoktur) dedi. Sonra:

— Ey Azrâil! Bu Sekerât-ı Mevti, ölüm deprenişini, can çekişmeyi bana tattırdın. Şaşılacak zahmetl var, dedi.

Azrâil (A.S.):

— Ey Allahın Rasûlü! Ölümün şiddeti yetmişten fazladır. Her birisi bin kerre kılıç ile vurmaktan çok acıdır, dedi.

Rasûl (A.S.):

— Allahım! Ölümü bana ve ümmetime kolay et dedi. Önünde bir çanak su vardı. O su ile yüzünü mesh ederdi.

Hz. Ali (R.A.):

— Hz. Râsûle baktım. Dudakları deprenirdi. Kulağımı koyup dinledim, gördüm ki Ümmetim! Ümmetim! diyordu. der.

Ondan sonra Rasûl (A.S.)'ın nefesi kesildi. Temiz rûhu çıkıp gitti. Amma rengi değişmedi. Bilâkis bedr olmuş ay gibi parlardı.

Azrâil (A.S.) Rasûlüllah (S.A.V.)'in temiz rûhunu alıp göklere götürdü. Bin saf olmuş melekler karşıladılar. Alıp Hayyül - Kayyûm (Ezelî ve Ebedî) olan Allahın yüce katına götürdüler.

Hz. Rasûl onsekiz gün hasta oldu. Rabîül - Evvelin yirmi üçüncü günü Ahirete teşrif etti. Hz. Ali (R.A.) yı-

kadı. Hz. Fazl bin Abbâs perde arkasından su döktü. Hz. Aişe (R.A.)'ın evinde yıkadılar. Hz. Ali (R.A.):

— Yıkarken nûra gark oldum, nurla doldum ve: «Peygamberinizi örtün, Hak taâla hazretleri sizi örtsün» diye bir ses işittim dedı.

İbni Abbâs (R.A.) der ki:

— Cebrâil (A.S.) Cennetten bir kefen getirdi. Ve Peygamberin cenazesi ile kabri saadetlerine vardı. Hz. Rasûl (A.S.)'in üç gün melekler namazını kıldılar. Bütün müslümanlar çok yas tuttular, çok ağlaştılar. Hz. Fatıma gece gündüz ağladı. Dört veya altı ay, vefat edinceye kadar ağladı.

Ebû Bekr-i Sıddîk Rasûl (A.S.)'ın evine girince namaz kıldı ve duâ edip ağladı.

Bir kişi kapıdan:

— Allahın selâmı üzerinize olsun ey Ehl-i Beyt! Her can ölümü tadacaktır! dedi.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk:

— Bu Hızır (A.S.)'dır. Peygamber için bizi ta'ziye etti, bize başsağlığı diiedi, dedi.

Ey mağrûr kimse! Bu fânî dünyâ'da ölüm işi şaşılacak bir şey midir? Hani peygamberler? Hani Velîler? Hele Allahın sevgilisi Muhammed Mustafa (S.A.V.) hazretlerine bak ne oldu? Dünyâ'da ona da neler ettiler? Kuzuya ağu kattılar. Dört sene doldu. O ağu meydana çıktı ve ondan şehît oldu.

Şimdi senin hâlin şaşılacak şey midir? Bir gün bu can kuşu, bu ten kafesinden uçar. O ya âlem-i envârda, nûr âleminde, ya da âlem-i zülûmatda, karanlık alem de kalır. Ondan Allaha sığınırız.

Ebu'l-Leys Tefsîrinde şöyle dedi:

— Rasûlûllah (S.A.V.) vefât edince münâfıklar küfürlerini izhâr ettiler ve birçok kişi de dinden döndüler. Ashâb onları görüp hayret içinde kaldılar. Derhal Ömer bin Hattâb (R.A.) Hz. Rasûl (A.S.)'ın minberine çıktı ve:

— Kim Muhammed öldü derse onu kılıcımla parça parça ederim, Bilâkis o diridir, yaşıyor dedi.

Ebû Bekr-i Sıddîk (R.A.) ondan bu sözü işitince geldi ve:

— Ey Ömer! Minberden in dedi. Hz. Ömer minberden indi ve Hz. Ebû Bekir (R.A.) çıktı ve:

— Kim Muhammede taparsa, muhakkak Muhammed öldü. Kim Allaha taparsa Allah taâla ölmez. O, hayat sâhibidir ve ebedîdir. Kim bizim dinimizden çıkarsa, onunla bizim aramızda kılıçtan başka şey yoktur dedi. Ve şu ayeti okudu:

— «Muhakkak sen de öleceksin (Habîbim), onlar da elbet ölecekler.» (198)

Münâfıklar bu sözü işitince korktular.

Bazıları derler ki:

— Bir kişi Hz. Ömer'e geldi ve sordu: Muhammed diri midir? Yoksa öldü mü? dedi. Hz. Ömer; kabrinde diridir diye cevap verdi. Aynı şahıs Ebû Bekir (R.A.)'a gitti ve: Muhammed diri midir? Yoksa öldü mü? diye sordu. Hz. Ebû Bekir: Öldü dedi. O kişi: Ömer'e sordum, kabrinde diridir dedi deyince Hz. Ebû Bekir (R.A.): Ömer doğru söylüyor, Muhammed kabrinde diridir, görür ve işitir, amma dünyâ'dan gitti dedi.

Hz. Ebû Bekir, Hz. İsâ'ya benzetip Allah demesin-

---

(198) Zümer Sûresi, ayet: 30.

ler diye, ihtiyat edip, Muhammed öldü dedi.

Hz. Ömerin sözü doğrudur ve sahihdir. Zira Peygamberler kabirlerinde diridirler. Nitekim Peygamber (A.S.):

— Hak taâla hazretleri peygamberlerin cesetlerini yemeyi yere haram kıldı. Onlar kabirlerinde diridirler. Ümmetinin amelleri onlara arz olunur, demiştir.

İlâhî! Selâmet ve rahmet yaratılmışların en uğurlusu Muhammed (A.S.), onun ailesi ve bütün Ashâbı üzerine olsun.

62. ASHÂBIN FAZÎLETLERİ VE HZ. FÂTIMA (R.A.)'IN VEFATI İLE İLGİLİ BÖLÜM

Hz. Aişe (R.A.) hazretleri şöyle dedi:

— Vakit olurdu ki geceleyin Hz. Fâtıma (R.A.)'ın yüzünün nûrundan iplik eğrilir idi.

Hz. Fâtıma, Rasûlûllâh (S.A.V.) hazretlerinin vefatından sonra altı ay muammer oldu, yaşadı. Ömrü sona erip Rasûlûllaha varması, sevgili babasına kavuşması yaklaşınca bir gün Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin'in elbiselerini yudu ve Arpa somunları pişirdi. Hz. Ali onu gördü ve:

— Bu ne hazırlık? diye sordu.

Hz. Fâtıma (R.A.):

— Babama gidiyorum, şu sandıkta bir hokka vardır, onu getir dedi. Hz. Ali getirdi. O hokkanın içinden mühürlü bir mektup çıkardı.

Hz. Ali (R.A.).

— Bu ne mektubudur? dedi.

Hz. Fâtıma (R.A.):

— Beni sana vermek istedikleri vakit bana mihir, ağırlık tayin etmeyi düşündüler. Ben razı olmadım Babam:

— Bundan âr ettiğine göre dilediğin nedir? dedi.

— Ben kıyâmette bütün mü'min hanımlarının şefaatçısı olmayı dilerim, dedim.

Hazreti Rasûl (A.S.):

— Bakalım Tanrı neyler? dedi.

Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Hak taâla hazretleri sana selâm söyler, Hz. Fâtıma ne dilerse o olsun buyurdu, dedi.

Ben bu söze huccet (delil belgesi) istedim. Cebrâil (A.S.) gitti ve Hak taâla'dan bu hucceti getirdi. Kıyâmet olunca bunu gösterip şefaat edersin dedi.

Şimdi ey Ali! Ben öldüğüm zaman bu hucceti de benimle beraber defnet dedi.

Hz. Fâtıma dünyâ'dan göçünce, Hz. Ali onu Rasûl (A.S.)'ın kabrine getirdi. Rasûl (A.S.) mübarek elini kabrinden çıkardı ve:

— Ey Ali! Kızımı bana ver dedi. Hz. Ali de verdi. İkisi aynı yerdedir.

Bazıları yanına yakın yerdedir, demişlerdir.

Allah onlardan razı olsun.

Nakledildiğine göre Rasûl (A.S.) şöyle buyurmuştur:

— Benim Ashâbımı sevin. Benim Ashâbım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız kurtulursunuz. Kim benim Ashâbımı severse ben de severim. Kim sevmezse ben de onları sevmem. Kim benim Ashâbımı incitirse beni incitmiş olur. Kim beni incitirse Allahı incitmiş olur. Kim de Hak taâla hazretlerini incitirse Allah ona elim, acı azâb eder.

EBÛ BEKİR (R.A.)'IN VEFATI

Onun kerâmetini, yüce makamlarını ve büyük vasıflarını sana bildireyim, anlatayım.

Erkeklerden ilk müslüman olan Ebû Bekir'dir. Müslüman olunca canını ve malını Rasûl (A.S.)'ın yoluna fedâ etti. İslâm'a girmezden önce çok malı vardı. Hepsini Hak yoluna harcadı.

Rasûl (A.S.):

— İnsanlar içinde Ebû Bekir, melekler içinde Mîkâil (A.S.)'a benzer.

— Ey Ebû Bekir! Seninle benim aramda fark yoktur. Fark şudur: Bana peygamberlik verildi. Ebû Bekir ise namazda imamlığa uygun görüldü buyurdu. Namazda imam olunca, geri kalan şeylerde de uyulmaya lâyık demektir. Ashâb'dan bazıları şöyle demişlerdir:

— Peygamber (A.S.), Cennetin kilidi kimin elinde olur diye? düşünürdü. Derhâl Cebrâil (A.S.) geldi ve:

— Hak taâla sana selâm söyler. Cennetin kilidi Hz. Ebû Bekr- Sıddîk'in elinde olacaktır. Ebû Bekr-i Sıddîk kimden râzı olursa onu Cennete koyarım. Kimden râzı olmazsa onu Cennete koymam buyurdu, dedi.

Haberde geldiğine göre Hak taâla umumî olarak herkeste ve herşeyde, sıfat itibariyle, tecellî etmiştir, kudretinin eserini göstermiştir. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk da ise hasseten tecelliyatını, o ilâhî kudret ve sıfatını göstermişti.

Kimileri şöyle der:

— Rasûl (A.S.) buyurdu ki: Kim yer yüzünde yürüyen ölü görmek isterse Hz. Ebû Bekire baksın.

— Hak taâla hazretlerinin üçyüz hulku, ahlâk güzelliği, yaratılış duruluğu vardır. Kim bunlardan birisi ile bezense Cennete girer.

Hz. Ebû Bekir (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlû' Bende o güzel huydan bir şey var mıdır? dedi.

Rasûl (A.S.):

— Üçyüz'ü de sende vardır, buyurdu.

Ebû Bekir'in faziletine açık bir delil de şu ayet-i kerîme'dir:

— «Halbuki çok sakınan, malını (Allah nezdinde sırf) temizlenmek için veren ondan uzaklaştırılacaktır.» (199)

Bütün müfessirler, ayetdeki şahsın Ebû Bekir olduğunu söylemişlerdir.

Rasûlûllah buyurdu:

— Nebîlerden ve Rasûllerden sonra, Ebû Bekir'den üstün bir kimse üzerine güneş doğmamıştır.

Ebû Bekir'in adı Abdullah idi. Rasûl (A.S.) onu Ebû Bekir'le künyeledi.

Ebû Bekir, Peygamber (A.S.)'a hakîkatda yâr dosttur ve Ashâbın en üstünüdür. Alim, zâhid, muttakî, sıddîk ve kâmildir. Dinin surûrudur. Kıyamet gününde peygamberimiz ilk önce kabirden kalkar, arkasından Ebû Bekir kalkar.

Peygamber efendimizden sonra iki yıl dört ay Halîfelik yaptı. Altmışüç yıl muammer oldu, yaşadı.

Ondan sonra fenadan, fânî olan dünyâ'dan bekâ mülküne, bâkî olan Ahirete göç etti ve Adn Cennetinde makam tuttu. Oradaki makamına kavuştu.

---

(199) Leyl Sûresi. âyet : 17, 18

HZ. ÖMER (R.A.)'IN VEFATI

Allah taâla buyurdu:

— «Ey Peygamber, sana da, mü'minlerden senin izince gidenlere de Allah yeter.» (200)

Bazıları:

— Bu ayet hassaten Hz. Ömer için Mekkede nâzil oldu dediler.

Hz. Ömer İslâm'ı kabûl ettiği zaman Müslümanlar otuzdokuz kişi idi. Hz. Ömer'le kırk oldu. Hz. Ömer'in müslümanlığı ile Mekke'de müslümanlık âlemi oldu.

Peygamber (A.S.) şöyle duâ etmişti:

— Ey Allahım! İslâm'ı Ömer'le veya Ebû Cehil ile aziz eyle, yücelt.

Hak taâla Ömer için bu duâ'yı kabûl etti .

Rasûl (A.S.) Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'e Cenneti müjdeledi.

Abdullah bin Ömer der ki:

— Rasûlûllah (S.A.V.)'den duydum: Bir gün uyumakta idim. Rüyamda bir kadeh, bir bardak süt verdiler. İçtim. Soğukluğu tırnaklarıma kadar yayıldı. Benden artanını Ömer'e verdim.

Sahâbiler:

— Ya Rasûlûllâh! Bunu nasıl yorumlarsınız? dediler.

Rasûl (A.S.) :

— Hak taâla Hz. Ömer'e ilim verecek, buyurdu.

— Ey Ömer! Eğer ben peygamberliğe gelmeseydim, sen gelirdin.

---

(200) Enfâl Sûresi, âyet : 64.

— Benim iki vezirim gökte vardır. İki vezirim de yerde vardır. Göktekiler Cebrâil ile Mîkâil'dir. Yerdekilerden biri Ebû Bekr-i Sıddîk, biri de Ömer Faruk'dur, buyurdu.

Hz. Ömer, Emirül-Mü'minin (mü'minlerin emiri) diye isimlendirilmiştir. Dinin kandilidir. Zâhid, Alîm muttekî, âlemin kutbu, cihânın revnakı, yıldızı ve âdil Emir'dir. Kendi oğluna dahi had vurup, (şerî cezâ tatbik edip) adaletini ortaya koydu. Dinimiz onunla kemâl buldu. Şeytanlar ve cinler onu görünce korkarlardı.

Rasûl (A.S.):

— Hüküm vereyim ki Cenneti Hz. Ömer açsın ve Sırat Köprüsünü ilk önce o geçsin buyurdu.

Ebû Bekr-i Sıddîk'tan sonra on yıl Halîfelik etti. Altmışüç yıl yaşadı.

Fîrûz adlı bir köle vardı. Çok zâlim ve kötü bir kâfirdi. Bir gün Hz. Ömer namazda iken o kâfir iki yüzlü bıçakla onun üzerine yürüdü ve yedi yerinden vurup şehîd etti.

Rasûlûllah (S.A.V.)'in Ravzası içinde Hz. Ebû Bekir'in yanına defnettiler.

Allah ondan razı olsun.

OSMAN (R.A.)'IN VEFATI

Hz. Ömer'den sonra Hz. Osman Halîfe oldu. Rasûl (A.S.) ona duâ etti ve:

— Ey Osman! Allah senin gelmiş ve gelecek günahını yarlığasın! dedi.

Hak taâla hazretleri o duâ'yı kabûl edip Hz. Osman'ı yarlığadı.

Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu:

— Cennette bir şimşek gördüler. Cennet ehli: Bu nasıl şimşektir? diye sordular. Hak taâla hazretleri buyurdu. Bu şimşek değildir. Hz. Osman bir odasından diğer odasına geçerken nalininden çıkan nurdur o gördüğünüz. Yerde yürürken Cennete onun nalinlerinin nuru ışık verir, orayı aydınlatır.

Bır gecede iki rekat namazda Hz. Osman'ın Kur'anı hatmettiği meşhurdur.

Melekler ondan utanırdı. Rasûl (A.S.)'ın üçüncü dostu idi. Câmi'ul Kur'an'dır (201)

Tefsiri ve manâyı iyi bilenlerden idi.

Peygamber (A.S.)'ın iki defa damadı olmuştur. Onun için Lâkabı (Zinnûreyn = iki nur, peygamberin ki kızına sahip) idi. Peygamberimiz onu iki defa damat, güvey etmişti. Onun için böyle demiştir.

O da malını Allah ve İslâm yolunda harcadı.

Bir gün Rasûlûllah (S.A.V.)'e üçyüz deve bağışladı.

Hz. Ömer'den sonra oniki yıl Halîfelik yaptı.

Zilhicce ayında, Kur'an okurken evinde şehîd ettiler. Doksan yahut seksenaltı yaşında vefat etti.

Allah ondan razı olsun.

---

(201) Kitaplarda Hz. Osman Câmi'ul-Kur'an, Kur'anı iki kapak arasına getiren olarak geçer. Halbuki bu işi Hz. Ebû Bekir yapmıştı. Hz. Osman Kur'an nüshasını çoğaltmıştır. Nâşirul-Kur'andır.

ALİ (R.A.)IN VEFATI

Sa'd bin Ebî Vakkâs (R.A.) rivâyet eder:

— Rasûlüllah buyurdu: Hz. Ali benim yanımda Mûsâ (A.S.)'a Hârûn gibidir. Şu kadar var ki, benden sonra Peygamber gelmez.

— Hz. Ali bendendir. Ben de Ali'denim. Hak taâla hazretleri, Peygamberliği benimle tamamladığı gibi, Halîfeliği de Hz. Ali ile tamamladı.

Hz. Ali'nin, Islâmın Arslanı ve Sahâbilerin âlimi olduğu hususunda ulemâ ittifak etmiştir.

Hz. Ali, Rasûl (A.S.)'ın şöyle buyurduğunu nakletmiştir:

— Kim Adem (A.S.)'a ve ilmine, Şit'e ve hilmine, İdris'e ve rifatına, Nuh'a ve davetine, İbrâhim'e ve sehâvetine, Mûsâ'ya ve salâbetine, Dâvûd'a ve hilâfetine, İsâ'ya ve zühdüne, Zekerriyâ (A.S.)'a ve şahâdetine Yahya (A.S.)'a ve ismetine bakmak ve görmek isterse Hz. Ali'ye baksınlar.

Zira Hz. Ali bir ayna gibi düşmüş idi. Bunların kemâli Hz. Ali'de gözüktü.

Hilâfetle ilgili olarak Rasûlûllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

— Hilâfet otuz yıldır. Ondan sonra zorba beyler gelecek dedi.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk ile Ömer Faruk onüç yıl halîfelik ettiler. Hz. Osman oniki yıl hilâfet etti. Hz. Ali beş yıl halîfelik yaptı. Hepsi otuz yıl oldu. Hilâfet Hz. Ali'de tamam oldu.

Allah hepsinden razı olsun.

Nakledildiğine göre bir gün Hz. Ali hasta oldu. Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk, Hz. Ömer, ve Hz. Osman (R.A.) Hz. Ali'yi ziyarete geldi. Hz. Ali'nin evinde bir tas bal bulundu. Hz. Ali o tas ile balı bunların önüne getirdi Tas aktı. İçinde kızıl bal vardı. O balın içinde kara bir kıl vardı.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk, herbirimiz üçer temsil bulmayınca bu balı yemeyiz, dedi.

Ebû Bekr-i Sıddik:

— İslâm dini tastan nurludur. İman baldan tatlıdır. Şeriatın, dinin hükmü kıldan incedir, dedi.

Ondan sonra Hz. Ömer:

— Cennet tastan nurludur. Cennetin nimeti baldan tatlıdır. Sırât köprüsü kıldan incedir, dedi.

Ondan sonra Hz. Osman:

— Kur'an'ın nûru tastan nurludur. Kur'an okumak baldan tatlıdır. Kur'an'ı tefsir etmek kıldan incedir, dedi.

En sonrada Hz. Ali:

— Konuğun nûru tastan nurludur. Konuğun sözü baidan tatlıdır. Konuğun gönlü kıldan incedir, dedi.

Böylece herbiri haline göre, münâsip söz söylediler.

Allah hepsinden razı olsun.

Hz. Ali, Rasûl (A.S.)'ın sevgili dostu idi. Zülfikâr-dır, kılıç sahibidir. Akıllı, kâmil ve muhakkıkdır. Kevser şarabının sâkîsi, sunucusudur. Şehîdlerin ulusudur. Ashâbın cevheridir. Hz. Fâtıma'nın yâridir. Peygamberin amcası oğludur. Altmışüç yıl ömür sürdü. Bir Cuma günü mescidde namaz kılmaya gitti. Ramazan-ı

şerîf idi. Kûfe şehrinde «Mülcem» adlı bir kişi bıçak ile vurup şehid etti. Hz. Hasan namazını kıldı. Camiin yanına defnettiler Cemâziyel-evvel ayının sekizinci günü dünyâ'ya geldi. Ramazanın onbeşinci günü dünyâ'dan gitti. Allah ondan razı olsun.

HZ. HASAN VE HÜSEYİN (R.A.)'IN VEFATLARI

Nakledildiğine göre Zehretür-Riyazda şöyle denmiştir:

— Hz. Hasan doğunca Cebrâil (A.S.) geldi ve: Ey Muhammed! Hak taâla hazretlerinin sana selâmı var. Şöyle buyurdu: Hz. Ali sana Mûsâ (A.S.)a Hârûn gibidir. Oğlunun adını, Hârû'nun oğlunun adını koy. Onun adı «Teberr» idi. İmrânca (İbrânice) Hasan demektir.

Bir yıl sonra da Hz. Hüseyin doğdu. Cebrâil (A.S.) tekrar geldi ve: Bu oğlanın adını da Hârûn'un küçük oğlunun adını koy dedi.

Onun adı «Tüberr» idi. İbrânice Hüseyin demektir.

Hz. Enes (R.A.) nakleder:

— Rasûlûllah (S.A.V.)'e sordular: Ehl-i Beytin hangisi sana sevgilidir? diye.

Rasûl (A.S.):

— Hz. Hasan ve Hüseyin, buyurdu.

Hz. Ali:

— Rasûlüllah göğsünden başına kadar Hasan'a Göğsünden ayağına varıncaya kadarda Hüseyin'e benzerdi demiştir.

Nakledildiğine göre Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin yazı yazarlardı.

Hz. Hasan benimki güzeldi dedi. Hz. Hüseyin benimki güzel dedi. Aralarında konuştular. Sonra Hz. Hasan:

— Babamıza soralım dedi. Sordular. Hz. Ali:

— Ben biri iyidir demeye utanırım dedi.

Ondan sonra Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin Rasûlûllah (S.A.V.)'e geldiler. Rasûl (A.S.) ikisinden birini tercih etmedi. Cebrâil (A.S.) geldi, ona sordular. Cebrâil (A.S.) da Allah'a arz etti.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Ey Cebrâil: Cennetten bir elma al, git o iki yazının üzerine barak. Hangisine düşer ise o güzeldir.

Cebrâil (A.S.) Cennetten bir elma aldı. iki yazının üzerine bıraktı. Hak taâla o elmayı iki parça yaptı. Yarısı Hz. Hasan'ın yazısına düştü, yarısı da Hz. Hüseyin'in yazısına düştü. Allah onlardan razı olsun.

Nakledildiğine göre Cennet şöyle dile geldi:

— Ya Rabbi! Bende zayıfları ve fakirleri barındır, dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Şanım hakkı için seni Hz. Hasan, Hz. Hüsevin ve onların Ashâbı ile süsleyeceğim.

H . Hasan ağu içmekle şehîd oldu. Hz. Hüseyin Kerbelâ Çölü'nde şehîd oldu.

Nakledildiğine göre bir gün Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin (R.A.) Rasûlûllah (S.A.V.)'in dizinde oturmuşlardı. Hz. Rasûl (A.S.) şefkât edip Hz. Hasan'ı ağzından öptü ve Hz. Hüseyin'i boynundan öptü.

Derhâl Cebrâil (A.S.) üç şal getirdi. Biri kara, biri sarı, biri de kızıl idi. Ve:

— Hak taâla hazretler sana selâm söyledi ve şöyle buyurdu dedi: Beni nasıl seversin ki, karşımda çocuklarını öpersin. Bu revâ mıdır? Benim aşkım onu ister ki başkasına sığmasın. Bu kara donu sen giy. Zira o, yas nişanıdır. Sarı donu Hasan giysin, ağu içecektir. Kızıl donu Hüseyin giysin, şehîd olur, kana bulaşır dedi.

Hz. Hasan ve Hüseyin (R.A.) Aşûre günü şehîd olmuşlardır.

Hz. Hasan Medine'de; Hz. Hüseyin Kerbelâ'da şehîd oldular.

Kerbelâ'yı Yezîd etti. Önceleri Yezîde lânet edilmezdi. Sonra gelenler lânet ettiler.

Zira Rasûl (A.S.)'ın Ehl-i Beytine, ailesine ihânet etti, dediler.

Nakledildiğine göre Hz. Rasûl (A.S.)'ın erkek çocuklarından biri Kâsım idi. Peygamberlikten önce doğdu ve onsekiz ay yaşadı. Ondan sonra vefat etti.

Hz. Rasûl (A.S.)'ın iki oğlu daha vardı. Birisi Hz. Abdullah idi, Mekke'de doğdu. Hz. İbrahim Medine de doğdu. Bütün çocukları Rasûlüllahtan önce vefat ettiler. Amma Hz. Fatıma (R.A.) Rasûl (A.S.)'dan altı ay sonra vefat etti.

Nakledildiğine göre Rasûl (A.S.)'ın hatunları dokuz idi.

İlki Hz. «Hatice» (R.A.)'dır. Sonraki eşi «Sevde», ondan sonra Hz. «Aişe» (R.A.), ondan sonra Hz. «Hafsa», Ondan sonra Hz. «Ümmü Habîbe», ondan sonra Hz. «Ümmü Seleme» ondan sonra Hz. «Zeynep», ondan sonra Hz. «Meymûne» ve ondan sonra da Hz. «Sa-

fıyye»'dir. Bunlar «Hz. Hatice (R.A.)'dan sonra idi.

Hz. Kâsım, Hz. Abdullah, Hz. Zeynep, Hz. Tâhir, Hz. Ümmü Gülsüm, Hz. Fâtıma ve Hz. Rukiyye. Bunlar Hatice hazretlerinden doğmuş idi. Hz. İbrâhim «Mâriya» hazretlerinden doğmuş idi. Rasûl (A.S.)'ın eşlerinden Hz. Aişe (R.A.)'dan maâdâsı dul idi. Hz Aişe (R.A.) Peygamber (A.S.)'dan sonra otuzdokuz sene hayatta kaldı. Rasûl (A.S.)'ın dört kızı vardı. Biri Zeynep idi. Onu Ebuı - Âs'a verdi. Biri Hz. Fatıma'dır, Hz. Aliye verdi.

Hz. Rukiyye ve Hz. Ümmü Gülsüm'ü Hz. Osman (R.A.)'a verdi.

Onun için Hz. Osman (R.A.)'a Zinnûreyn dediler.

Allah hepisinden razı olsun.

63. BÖLÜM

Peygamber (S.A.V.)'in yirmi üç yazıcısı, Vahiy Kâtibi var idi.

Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali (R.A.) hazretleri ile Zeyd bin Sâbit ve Hz. Muâviye, çoğunlukla yazılarını yazarlar idi, gelen vahiyleri yazı ile tespit ederlerdi.

Hz. Rasûl (A.S.), Aşere-i Mübeşşere ile ilgili olarak şu idimleri beyan buyurmuştur:

1. Ebû Bekir,
2. Ömer,
3. Osman,
4. Ali,
5. Talha,
6. Zübeyr,
7. Abdürrahman bin Avf,

8. Sa'd bin Ebî Vakkâs,
9. Saîd bin Zeyd,
10. Ebû Ubeyde bin El - Cerrah Cennetliktirler.

Allah hepisinden râzı olsun.

Nakledildiğine göre Peygamber (A.S.) kızı Hz. Fatıma (R.A.)'ı Hz. Ali (R.A.)'a verince, Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Selmân (R.A.)'ları çağırdı. Hz. Fâtıma'nın cihazını göstermek istedi. Hz. Fâtıma evinden çıktığı vakit başında bir çar örtüsü vardı. İki yerinden yamalı bir kaftan, elbise giymekte idi. Hz. Ebû Bekir (R.A.) onu görünce ağladı ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Fâtıma'nın cihazı bu mudur? dedi.

Peygamber (A.S.):

— Bu bile çoktur dünyâda misâfir olan kimseye, dedi.

Şimdi ey gâfil! Bu hale bak da mağrur olma. Sen dünya arzusu için neler yaparsın?

İmam Bagavî tefsirinde İshâk bin İbrâhim'den şu nakilde bulundu:

İlk önce erkeklerden Hz. Ebû Bekir (R.A.), kadınlardan olan Hz. Hatice, çocuklardan Hz. Ali Müslüman oldu. Hz. Ali on yaşında bulunuyordu. Kölelerden ilk Müslüman olan da Hz. Zeyd bin Hârise idi.

Hz. Ebû Bekir Müslüman olunca; Hz. Osman, Hz. Zübeyr, Hz. Abdurrahman bin Avf, Hz. Sa'd bin Ebî Vakkâs, Hz. Talha bin Abdullah, Hz. Ebû Bekirle birlikte Hz. Rasûl (A.S.)'a gelip müslüman oldular.

Ondan sonra birbiri ardınca, Ashâb-ı güzîn (R.A.) hazreteri gelip müslüman oldular.

Amma Ashab-ı Suffe muhâcirlerden derviş olanlardır. Onlar, kendilerini ibâdete verdiler, dünyâ'dan ve dünyâya düşkün kimselerden el çektiler. Bunlar dört yüz kişi idiler. Çalışmayı, ticâreti ve halkı bir tarafa koydular. Şehirlerde durmadılar. Mescidlerde gece ve gündüz durmadan Kur'an okurlar ve ibâdetle meşgûl olurlardı.

Keşşâf'da nakledildiğine göre Abdullah bin Abbas (R.A.) hazretleri şöyle demiştir:

— Bir gün Rasûlûllâh (S.A.V.) Ashâb-ı Suffe'ye, onların yanına vardı. Onların fakirliğini, ibâdetteki gayretlerini gönüllerinin duruluğunu gördü ve: Ey Ashâb-ı Suffe! Benim ümmetim olan ve sizin sıfatınız üzerinde bulunan kimseye şunu müjde edin: Ben sizden ve onlardan râzı oldum. Siz ve onlar, Cennette benim yoldaşımsınız, dedi.

Allahım! Bizi de onlar gibi derviş et, biz de Cennette Rasûl (A.S.) ile berâber olalım. (202)

---

(202) *Medine'deki Peygamber mescidinin avlusunda, Cami köşesine bitişik bir sofa (suffe) yapıldı. Burada, Müslümanlardan fakir, kimsesiz olanlar barınırlardı. Bunlar Peygamber efendimizin yanından hiç ayrılmazlar, geceleri ibâdet ederler, Kur'an okurlar ve ilmin incelikleri ile uğraşırlardı. Peygamber efendimiz bunları korur, bir kısmını kendi sofrasına alır, bir kısmını da diğer Müslümanlara gönderirdi. Ashâb-ı Suffe, sofa ashâbı denilen bu insanların sayısı yetmiş kadardı. İslâmda ilk yatılı öğretmen okulu burasıdır. Medine dışında dinî meseleleri veya Kur'an öğretimi ile ilgili bir vazife gerektiğinde, Peygamber efendimiz bunlardan gönderirdi. Hocalık - öğretmenlik yaparlardı.*

Bilmek gerektir ki, Peygamberimizin fazâletini, denizlerden bir katre, damla ve gönüllerden bir nokta beyan ettim.

Rasûl (S.A.V.) hazretleri buyurdu:

— Benim ümmetim yağmur gibidir, yağmura benzer. Evveli mi iyi, yoksa sonu mu iyi olduğu bilinmez.

Bundan maksat, bu ümmetin şeriat üzerinde ayağını sâbit tuttuğunu bildirir.

Ümmeti Muhammed mağfûrdurlar, yarlığanmıştırlar, amelleri meşkûr, şükre lâyıktırlar.

Allaha hamd olsun! Bizi kereminden Muhammed ümmetinden kıldı.

İslâm dinin'den dolayı Allaha hamdolsun.

V. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. ALLAHIN MELEKLERE VAHYETTİĞİ KELİMELER

Allah taâla buyurdu:

«Gökleri, yeri yaratan, melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı (olmak üzere) elçiler yapan Allaha hamd olsun. O, yaratışta ve dilerse (onu) artırır. Şüphe yok ki Allah her şeye hakkiyle kâdirdir.» (203)

Yani o yaratışta ne dilerse (onu) artırır buyurulmasından maksat, şekil ve ses güzelliği, akıl ve ilim gibi yüksekliklerdir.

Keşşâf sâhibi allâme Zemahşeri ve diğer müfessirler şöyle dediler:

---

(203) Fatır Sûresi, âyet : 1.

— Hak taâla hazretleri, Cebrâil, İsrâfil, Mikâil ve Kirâmen Kâtibîn gibi meleklerden elçiler gönderdi.

İsrâfil (A.S.) Arşın bir tarafını, ayakları yedi kat yerden aşağıda ve başı yedi kat gökten yukarıda olduğu halde, omuzu üzerine alıp götürür.

Rasûlüllah (S.A.V.)) hazretleri buyurdu:

— Arşı götüren melekler bugün dörttür. Amma kıyâmet günü olunca Hak taâla onları kuvvetlendirir, sekiz eyler.

Nakledildiğine göre Arşı taşıyan meleklerle Kürsî'yi taşıyan melekler arasında yetmiş perde vardır ve her perdenin kalınlığı beşyüz senelik yoldur. Eğer o perdeler olmasaydı, arşın nûru Kürsî'yi götüren melekleri yakardı.

Biz melekleri evvelki bölümde beyan ettik. Geri kalan haberlerini inşallah, Hak taâla hazretleri yardımını esirgemezse, kıyâmet babında anlatacağız.

Nakledildiğine göre Abdullah bin Abbâs (R.A.) Rasûl (A.S.)'dan şu rivâyeti nakletmiştir:

— Hak taâla hazretleri İsrâfîl (A.S.)'ı yarattığından beri ayakta durur ve utancından Allah taâla'ya gözlerini kaldırıp bakmaz. Allahla arasında nûrdan yetmiş bin perde vardır. Bir defa bakacak olsa idi yanardı. Kıyâmette üfleyeceği Sûr onun elindedir.

Hak taâla İsrâfilden beş yüz sene sonra Cebrâil (A.S.)'ı yarattı. Ondan beş yüz sene sonra Mikâil (A.S.)'ı yarattı. Beşyüz sene sonra da Azrâil (A.S.)'ı yarattı Bunlar Cebrâil (A.S.)'dan kudret itibârile büyüktür Fakat Cebrâil (A.S.) Allah katında sevimlidir.

Din bilginleri şöyle dediler:

— İnsanların hâs ve üstün olanları, meleklerin hâs ve yüce olanlarından; halk tabakası da meleklerin avâmından, aşağı mertebede olanlarından daha fazîletlidir.

CEBRÂİL (A.S.) İLE İLGİLİ BÖLÜM

Hak taâla hazretleri Cebrâil (A.S.)'ı İsrâfil (A.S.)' dan beşyüz sene sonra en güzel şekilde yarattığı zaman, Cebrâil (A.S.) kendi güzelliğine bakıp:

— Ey Allahım! Benden güzel kul yarattın mı? dedi.

Hak taâla:

— Yaratmadım buyurdu.

Bunun üzerine Cebrâil (A.S.) yüzyirmi bin senede iki rekât namaz kıldı. Namazdan çıkınca Hak taâla hazretleri:

— Ey Cebrâil! Güzel ibâdet ettin, bana iyi kullukta bulundun. Bana hiç kimse senin gibi bu şekilde ibâdet etmedi. Fakat Ahir zamanda, benim Habîbim Muhammed Mustafâ'nın ümmeti, unutkanlık ve yanlışlıkla iki rekât namaz kılsalar, senin namazından üstün ve sevimlidir. Zira onlar benim buyurduğum ile kılarlar. Sen benim emrimle değil, kendi rızan ile kıldın Hem onlar zayıftırlar ve merhamet'e muhtaçtırlar, buyurdu.

Hz. Ebû Hüreyre (R.A.) Rasûl (A.S.)'dan şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûlûllah buyurdu: Hak taâla Cenneti ve Cehennemi yaratınca Cebrâil (A.S.)'ı Cennete gönderdi ve: Git Cennete, bak Cennet ehli için ne hazırladım gör, buyurdu.

Cebrâil (A.S.) gitti, gördü ve:

— Ey Rabbim! Senin şanın hakkı için bunu, gelip girmedikçe hiç kimse işitmeyecektir, dedi.

Hak taâla hazretleri bu sefer Cennetin yolunu belâ ve kötülüklerle bezedi ve:

— Ey Cebrâil! Tekrar uçmağa, Cennete git bak! buyurdu.

Cebrâil (A.S.) tekrar Cennete vardı ve Cennete gireceklere dünyâ'da neler hazırlandığını gördü. Sonra da:

— Ey Rabbim! Ona kimse giremez. Eğer sen hidâyet edersen girebilirler. Bu belâlara kim katlanabilir? dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Ey Cebrâil! Cehenneme git, bak. Cehennem'e gireceklere ne hazırlandığını gör!

Cebrâil (A.S.) Cehenneme gidip, neler hazırlanmış olduğunu gördü ve:

— Ey Rabbim! Kimse bunu işitmedi. Eğer işitse kimse oraya girmez, dedi.

Hak taâla bu sefer, arzular ve şehvetlerle Cehennemin yolunu bezedi, süsledi. Ve:

— Ey Cebrâil! Tekrar git, buyurdu.

Cebrâil (A.S.) tekrar gitti. Cehennemin yollarını arzû ve şehvetlerle bezenmiş olduğunu gördü ve:

— Ey Rabbim! Korkarım ki, hiç kimse ondan kurtulamaz, dedi.

Nakledildiğine göre, bir kul Allah'a yalvarsa ve Hak taâla o kulu sevse:

— Ey Cebrâil! O kulumun hacetini verme, dileğini

kabul etme. Ben o kulumun bana yalvarmasını severim buyurur.

Hak taâla bir kulu sevse ve o kul Hak'dan bir şey dileyip yalvarsa: Allah:

— Ey Cebrâil! O kulumun dileğini kabûl et. Muhakkak ben o kulumun sözünü çirkin görürüm, bana yalvarmasını sevmem, buyurur.

Cebrâil (A.S.):

— Ey Rabbim. Hangi kul sana üstün ve sevgilidir? dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Ey Cebrâil Şanım hakkı için bana mü'minden üstün ve sevgili kul yoktur. Zira o beni bilir ve Tevhîd eder, bana şirk koşmaz, eş ve benzer tanımaz. Bundan dolayı ben Rasûl (A.S.)'ı âlemlerin efendisi kıldım.

Çünkü o kul öyle bir kuldur ki, beni bilip bana ibâdet eder. Ben onun toprağını hamur etmeden, yoğurmadan önce de o beni bilir, Birlerdi. Ben de onu âleme getirince yerlerden ve göklerden altı yüz yıl uzaklığında yukarı çıkardım. Hattâ onunla benim aramdaki perdeleri açtım, kaldırdım.

Ey Cebrâil! Muhammedi öyle severim ki, eğer:

— Ey Rabbim! Sen Cehennemi söndür, müşrikleri ve kâfirleri Cehenneme koyma diye dilekte bulunsa idi, söndürüp kâfirleri Cehenneme koymazdım.

Cebrâil bu sözleri Rasûl (A.S.)'a müjdeledi. Rasûl (A.S.) çok sevindi. Ve:

— Ey Rabbim! Sen bilirsin ki, ben kâfirleri istemem. Anamı, babamı, oğlum İbrâhimi, gözlerimin nûru Hasan ve Hüseyini ve kendi nefsimi de istemem. Sadece günahkâr ve âsî ümmetimi isterim, onlar için dilekte bulunurum, dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Ey Muhammed! Mümin kullarıma sen kıyâmet gününde şefâat et, ben onların günahlarını yarlığarım. Benim ilâhî yardımım ve senin şefâatınla onların suçlarını yok ederim. Benim rahmetimi sen onlara ulaştır.

Nakledildiğine göre Hak taâla Cebrâil (A.S.)'a şöyle buyurdu:

— Bu gün yeryüzünde hangi çeşit şey gördün?

Cebrâil (A.S.):

— Ey Rabbim! Rasûl (A.S.)'ı gördüm, ümmeti için ağlıyor, dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Bunu sormuyorum! Fakat neye arzû duydun? onu soruyorum.

Cebrâil (A.S.)

— Ey Rabbim! Hazreti Hüseyni gördüm. Beşiğinde yatıyordu. Beşiğine Yemen işi akîkler asılmış, Hz Hüseyin onlarla oynuyor. Onu çok sevdim dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Ey Cebrâil! Muhakkak ben seni severim ve senden keremimi esirgemem. Habîbim ve Rasûlüm Muhammedi ve çocuklarını sevdiğin için buyurdu.

Hz. Enes (R.A.) şu rivâyeti nakleder:

— Rasûl (A.S.) buyurdu: Hak taâla hazretleri Cebrâil (A.S.)'a buyurdu ki:

— Git, yere in! Falân köyün altını üstüne getir. Cebrâil (A.S.) gitti ve gördü ki, dört bin kişi ibâdet ediyor. Onları gördü, tekrar ilâhî huzura döndü ve:

— Ey Rabbim! Nasıl o köyü alt - üst edeyim? Bazısı namaz kılıyor, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Onların namazlarına bakma! Onlar, iyiliği tavsiye etmezler ve kötülüklerden birbirlerini sakındırmazlar. Birbirilerine râzı olmuşlardır. Öyle olunca yüzlerine vurup, yerleri ile aşağı geçir buyurdu.

Nakledildiğine göre Cebrâil (A.S):

On kerre Adem (A.S.)'a,

Dört kerre İdris (A.S.)'a,

Yirmi üç kerre Nûh (A.S.)'a,

Kırk altı kerre İbrâhim (A.S.)'a,

Dörtyüz seksen kerre Mûsâ (A.S.)'a,

Yirmi dört bin kerre Rasûlûllah (S.A.V.)'e indi.

Sözün kısası, Cebrâil (A.S.)'ın indiğinin sayısınca ihtilâf vardır.

Bazı kavilde Cebrâil (A.S.) yirmi dört bin kerre Rasûl (A.S.)'a ve altı bin kerre de diğer Peygamberlere inmiş, gelmiştir.

Nakledildiğine göre Cebrâil (A.S.)'ın altı yüz kanadı vardır. Dünyâ'ya indiği zaman dört kanadını açar. Geri göklere döndüğünde diğerlerini kullanır.

Cebrâil (A.S.)'a, Emîn'ül - Vahiy = Vahiy emîni, Rûhul - Emîn, Rûh'ul - Kudûs, Namûs-u Ekber ve Tavûs-u Melâike adları verilir, bu isimlerle anılır.

İbni Abbâs (R.A.) Hz. Rasûl (A.S.)'dan şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûl (A.S.) buyurdu: Bir kimsenin oğlu ölünce, Hak taâla şöyle buyurur:

— Ey meleklerim! O kulumun oğlunun rûhunu aldınız mı? Gönlünün yemişini aldınız mı?

Melekler:

— Ya Rabbi! Oğlunun rûhunu, gönlünün yemişini aldık derler.

Hak taâla buyurur:

— O kulum ne dedi?

Melekler:

— Allaha hamd olsun dedi, derler.

Hak taâla:

— O kulum için Cennette bir ev yapın ve adına Beytül-Hamd (Hamd evi) deyin buyurur.

Ebu Hüreyre (R.A.) Peygamber (S.A.V.)'den şu nakilde bulunur:

— Peygamber (A.S.) buyurdu: Hak taâla'nın melekleri vardır. Gökten inerler, zikredenleri ararlar. Eğer bulurlarsa:

— Hiç hâcetiniz, bir dileğiniz var mı? derler.

— Onlar da:

— Size yoktur derler. Ondan sonra tekrar göklere çıkarlar.

Hak taâla hazretleri bunlara:

— Nereden gelirsiniz? buyurur.

Onlar:

— Yeryüzünden, senin kullarının yanından geliyoruz, derler.

Hak taâla:

— Onlar ne yaparlar? diye sorar.

Melekler:

— Sana tesbîh ederler, seni zikrederler diye cevap verirler.

Hak taâla:

— Onlar beni gördüler mi? buyurur.

Melekler:

— Görmediler derler.

Hak taâla:

— Eğer beni görselerdi nasıl yaparlardı? buyurur.

Melekler:

— Daha çok zikrederlerdi, derler.

Hak taâla:

— Benden ne isterler? buyurur.

Melekler:

— Cennet isterler, derler.

Hak taâla:

— Cenneti gördüler mi? buyurur.

Melekler:

— Ey Rabbim! Görmediler, derler.

Hak taâla hazretleri:

— Eğer görseler ne yaparlardı? buyurur.

Melekler:

— Daha çok tesbihle meşgûl olurlardı, derler.

Hak taâla:

— Öyle ise neden korkarlar? buyurur.

Melekler:

— Cehennemden korkarlar, derler.

Hak taâla:

— Cehennemi gördüler mi? buyurur.

— Melekler:

— Ey Rabbim! Görmediler, derler.

Hak taâla:

— Eğer görselerdi ne yaparlardı? buyurur.

Melekler:

— Daha çok korkarlardı, derler.

Hak taâla hazretleri buyurur:

— Siz tanık olun ki, ben onları yarlığadım.

Melekler:

— Ey Rabbim! Onların içinde bir kişi vardır ki, o kötülerdendir, derler.

Hak taâla:

— Onlar bir kavimdir ki, kötülerle berâber oturmazlar. Eğer oturuyorlarsa onlar da o kötülerdendir, buyurdu.

Rasûlûllah (S.A.V.) şöyle dedi:

— Bir kimse günah işlese, günâhını itiraf edip C. Hakka yakarışta bulunsa ve:

— İlâhî! Beni yarlığa! dese Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

— Ey meleklerim! Ben size nefis vermediğim için ibâdet ettikten sonra günâh işleyerek bana karşı âsî olmadınız. Sizin bana itaat etmenizde şaşılacak bir şey yoktur.

Amma Adem oğularını topraktan yarattım. Onlara nefis gibi bir düşman verdim. Sağ yanlarında dünyâ mihneti, sol yanlarında çocuklarının ve eşlerinin düşüncesi vardır.

Şeytan da onları azdırmak ve Cehenneme koymak için gayret sarfeder. Adem oğulları benden ihsân, iyilik ve rahmet isterler. Hal budur ki, onlar bunca günah işlediler. Benim rahmetin onların günahından çoktur.

Ey benim meleklerim! Siz şahit olun! Ben o kimseyi yarlığadım. Çünkü onu ben yarattım ve onun

benden başka Rabbi yoktur. Ben merhamet edenlerin en merhametlisi, acıyanların en acıyanıyım.

İbni Abbâs (R A.)der ki:

— İdris (A.S.) zamanında Adem oğullarının kötü amellerini göğe çıkarmazlardı.

Melekler şöyle dediler:

— Ey Rabbim! Bunları yeryüzünde yarattın ve kendin için seçtin Halbuki onlar sana âsî oluyorlar karşı geliyorlar.

Hak taâla:

— Eğer sizi yeryüzüne indirsem, onlara verdiğim nefsi size versem ne ederdiniz? buyurdu.

Melekler:

— Aslâ sana âsî olmazdık, dediler.

Hak taâla hazretleri:

— Şimdi sizden, aranızdan melek secin buyurdu.

Üç melek geldi. Birinin adı Azâ, birinin adı Azâyâ, birininki de Azâil idi.

Derlerki:

— Azâil utandı, geride durdu. O vakittenberi hayasından başını yukarı kaldırmadı.

Böylece Azâ'yı ve Azâyâ'yı yeryüzüne gönderdi Bunlara insan nefsini ilâve etti. Bâbil şehrinde biri bey, diğeri ise hâkim oldu. Hârût'un adı Azâ idi. Mârût'un adı Azâyâ idi. Hak taâla bunları yeryüzüne getirince adlarını böylece değiştirdi ve onlara: Halka Hak'la hükmetmelerini, Zulüm etmemelerini, insan öldürmemelerini, içki içmemelerini ve zinâ etmemelerini emretti.

Bunlar yeryüzüne inince Zühre adlı bir kadınla içki içtiler ve onun eşini öldürdüler. Zühre'ye İsm-i

A'zamı, (Allahın yüce ismini) öğrettiler. O, uçtu ve göğe çıktı. Bunlar İsm-i A'zamı okudular, göğe çıkamadılar. Derhâl bir melek geldi ve onlara:

— Hak taâla: Elbette onlara azâb edeceğim. İster dünyâ azâbını, isterse Ahiret azâbını seçsinler buyurdu, dedi.

Bunlar:

— Ahiret azâbı bákidir, devamlıdır. Dünyâ'da olsun, dediler.

Bâbilde bir kuyuda başları aşağı asıldılar ve böylece kıyâmete kadaı azâb edilecektir, denildi.

Tefsirlerdeki nakil budur.

Amma İmam Râzî Tefsîr-i Kebîrinde:

— Bu görüş sahih, doğru değildir. Bu nakiller mevzûdur, uydurmadır. Melekler günah işlemezler, masumdurlar, demiştir. (204)

Hak taâla hazretlerinin iki meleği Bâbile indirmesi hususunda çok sebep beyan etmişlerdir:

Biri şudur: O zaman sihirbazlar çok idi. Bunlardan bazıları peygamberlik iddiasında bulunmakta idiler. Hak taâla bu iki meleği halka, sihir öğretsinler de, Peygamberlik iddiasında bulunanlar dâvalarının bâtıl olduğunu anlasınlar ve yalanları ortaya çıksın diye gönderdi.

İkinci: Bunların halka sihri öğretmeleri, böylece sihirle peygamberlik farkının belli olmasıdır.

Üçüncü sebep: İlim öğrenmenin, her ne sûretle

---

(204) *Daha önce de belirttiğimiz gibi, bu hususta doğru görüş İmâm Râzî'nin görüşüdür. Zühre ifâdesi de Bâbillilerin yıldızlarla ilgili inanışlarına uygun düşmektedır.*

olursa olsun doğru bir iş olduğudur. Sihir nehyedilmiştir, yasaktır. Bunun bilinmesi gereklidir. Ama bu, olması imkânsız bir Nehiy değildir.

Dördüncü Sebep: Cinler çok sihir biliyorlardı. Adem oğulları onlar gibi hareket edemiyorlardı. Hak taâla bu iki meleği, insanların da sihri öğrenmeleri ve cinlerle karşılaşmaları için göndermiştir.

Hz. Muâz bin Cebel (R.A.) Rasûlûllah (S.A.V.),den şu nakilde bulunmuştur:

— Peygamber (A.S.) buyurdu: Hak taâla'nın, Arşın altında bir meleği vardır. Hak taâla onun başını insan başı gibi yaratmıştır. Yetmişbin kanadı sağ yanında ve yetmişbin kanadı sol yanında vardır. Her kanadında da onikibin yükü vardır.

Arşın altında «Fâtiha» sûresi vardır. Sağında «İhlâs» sûresi vardır. Solunda ise «Allah şu hakîkati kendinden başka hiçbir Tanrı olmadığını (delilleriyle) açıkladı.» (205) ayeti yazılmıştır. Önünde yetmişbin saf Allaha yakın melek vardır. Onun yüzüne bakarlar ve Fâtiha Sûresini okurlar.

— «Ancak sana ibâdet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz» ayetine gelince secde ederler.

Hak taâla hazretleri buyurur:

— Başınızı kaldırın! Ben sizden razı oldum.

Oradan sonuna kadar okurlar ve:

— «Veleddâllin = yolunu şaşıranlarınkine değil» bölümüne gelince tekrar secde ederler.

Hak taâla onlara buyurur:

— Başınızı kaldırın. Ben sizden râzı oldum.

---

(205) Âl-i İmrân Sûresi, âyet : 18.

Melekler:

— Ey Rabbim! Muhammed ümmetinden kim fâtiha sûresini okusa onlardan da râzı ol, duâlarını kabûl eyle, derler.

Hak taâla buyurdu:

— Ey Meleklerim! Siz Fâtiha Sûresini okudunuz Ben o fâtiha ile Muhammed'e ve ümmetine ikrâmda bulundum. Siz tanık olun ki, ben onları yarlığadım ve duâlarını kabûl ettim. Kim fâtiha sûresini okusa mağfiretim ona vacip oldu.

Nakledildiğine göre Peygamber (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

— Hak taâla hazretleri kızıl yakuttan bir direk yarattı. O direğin ayağı ulu bir taş üzerindedir. Başı da Arşta'dır. Ne zaman bir mü'min (Lâ ilâhe illelah Muhammedün Rasûlûllah) dese o direk ve Arş harekete gelir.

Hak taâla buyurur:

— Ey benim Arşım! Sâkin ol, dur!

Arş:

— Ey Rabbim! Seher vakti (Lâ ilâhe illellah Muhammedün Rasûlûllah) diyen kişiyi yarlığamadıkça sâkin olmam, der,

Hak taâla buyurur:

— Ey benim meleklerim! Siz şahit olun. Kim öyle derse ben onu yarlığarım.

Ka'bü'l-Ahbâr (R.A.) şöyle demiştir:

— Hak taâla Hûru'l-İyn'i yarattı. Bunlar, yüz ve endâm güzelliğinden eşsiz meleklerdi.

Melekler:

— Ey Allahım! Bunlardan daha güzel varlık yarattın mı? diye sordular.

Hak taâla buyurdu:

— Dört hâtun yarattım. Onların, Hûru'l-Îyn üzerine ululuğu ve güzelliği, güneşin yıldızlara olan üstünlüğü gibidir. Bu hâtunlar şunlardır:

1. Asiye hâtundur. (Hz. Mûsâ'yı Mısır sarayında büyüten Firavn'ın eşidir)
2. Meryem hâtundur. (Hz. İsâ'nın annesidir.)
3. Hatice hâtundur. (Peygamberimizin ilk eşidir.)
4. Fâtıma hâtundur (Peygamberimizin büyük kızı, Hz. Ali'nin eşi ve Hasan ile Hüseyin'in annesidir).

Allah hepsinden râzı olsun.

Nakledildiğine göre Arşın altında bir melek vardır. Dört yüzü vardır. Bir yüzünden diğer yüzüne olan mesâfe bin yıllık yoldur. Bir yüzü ile Cennete bakar ve:

— Ne mutlu o kimseye ki, sana girer der.

Bir yüzü ile Cehenneme bakar ve:

— Vay sana giren kimsenin haline der.

Bir yüzü ile Cehenneme bakar ve:

— Şânı ne kadar ulu olan Allahım! Seni hürmetle anarım, der.

Bir yüzü ile secde eder ve secdesinde:

— Sübhâne Rabbiyelâlâ = Ulu Rabbim seni yüceltirim, der.

Farz (namaz) vakti olunca o melek hareket eder. Hak taâla hazretleri:

— Sâkin ol, hareket etme! Abdest alıp namaz kılan kimseyi yarlığadım, buyurur.

Nakledildiğine göre Hak taâla Berât gecesinde şöyle buyurur:

— Ey meleklerim! Siz şâhit olun, bana şirk getirmeyen, eş ve ortak tanımayan kimseyi yarlığadım.

Melekler:

— Ey Rabbim! Onlar günah işlediler, derler.

Hak taâla:

— Bu ne dil kavgasıdır? Muhakkak Muhammed ümmetini yarlığadım. Onlar benim rahmetimi beklerler. Siz şefaâtle meşgûl olun, husûmeti terk edin, buyurur.

Nakledildiğine göre Ramazan ayı gözüktüğü vakit Arş, Kürsî ve Melekler:

— Ne mutlu Muhammed ümmetine! Hak taâla katında kerâmetleri, kıymetleri çoktur. Güneş, ay, yıldızlar, gece ve gündüz, denizlerdeki balıklar, karalardaki canlılar, şeytandan başka herşey, Adem oğulları için istiğfar ederler, derler. Hak taâla meleklere: Namazınızı ve tesbihlerinizi Muhammed ümmetine bağışlayın, buyurur. Onlar da bağışlarlar.

Nakledildiğine göre Rasûlûllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

— Her gün gökten yere beş melek iner. Biri Mekke'ye, biri Medine'ye, biri Kudûs'e, biri müslümanların şehitliklerine, kabirlerine biri de sokaklara iner.

Mekke'ye inen:

— Kim farzı (Namazı) terk ederse Allahın rahmetinden çıkmıştır, der.

Medine'ye inen:

— Kim Sûnneti terk ederse Rasûlûllahın Sünnetinden çıkmıştır, der.

Kudûs'e inen:

— Kim haranı kazanırsa Allah taâla onun diğer amellerini de kabûl etmez der.

Müslümanların kabirlerine inen:

— Ey kabirdekiler! Neye gıpta edersiniz? der.

Onlar:

— Kur'an okunsa. Namaz kılınsa ve Salâvat verilse, biz bunları yapamıyoruz diye gıpta ederiz derler

Sokaklara inenler:

— Ey Müslüman kalabalığı! Hak taâla'nın belâları ve azâbları vardır. Siz yaranızı tedâvî etmez misiniz? Tövbe edin ve Hakka dönün! derler.

Nakledildiğine göre Hz. Hâlıd (R.A.) şöyle demiştir:

— Hak taâla meleklere buyurdu: Üç kişi rahmetime yakındır.

Biri: Yer altında, mağarada olduğu halde kendi başına ezan okuyup namaz kılan kimsedir. Hak taâla:

— Ey Meleklerim: Bakın benim kuluma! Namaz kılar. Benden başka Tanrısı yoktur. Yetmişbin melek insin ve onunla berâber namaz kılsınlar, buyurur.

İkincisi: Kendi başına namaz kılıp secde ederken secdesinde uyuyan kimsedir. Hak taâla:

— Ey Meleklerim! Benim kuluma bakın. Canı benim katımda ve bedeni secdededir, buyurur.

Üçüncüsü: Gazâya gidip düşmanla cenk eden ve kaçmayan kimsedir. Benim rahmetim bu üç kişiye ulaşıktır.

Nakledildiğine göre Ebû Hûreyre (R.A.) peygamber (A.S.)'dan şöyle nakletmiştir:

— Peygamber (A.S.) buyurdu: Hak taâla hazretleri, her Cuma gecesi meleklere şöyle buyurur: Gökle-

rin kapılarını açın, Rahmet melekleri yeryüzüne insinler. Birisinin elinde bir tabak vardır. İçi nur ile doludur. Hak taâla: Ey meleklerim! Benim rahmetimi kullarımın üzerine saçın!

Melekler:

— Ya Rabbi! Kimi uyur, kimi ibâdet eder. Kimin üstüne saçalım? derler.

Hak taâla:

— Benim rahmetimde cimrilik yoktur. Bütün mü'minlerin üzerine saçın! Ey meleklerim! O uyuyanları uyanıklara bağışladım, buyurur.

Nakledildiğine göre Peygamber (A.S.) şöyle buyurmuştur:

— Bir mü'min gece kalkıp abdest alsa Hak taâla meleklerine şöyle buyurur:

— Bakın benim kuluma! Gece kalkıp abdest aldı ve namaz kıldı. Siz şâhit olun ki, ben o kulumu yarlığadım ve ona Cennette bir saray verdim. Uzunluğu doğudan batıya kadardır. Eğer bütün yeryüzünün halkı içine girseler o saray dolmaz.

Ebû Tâlib-i Mekkî (Allahın rahmeti üzerine olsun) der ki:

— Ölüm meleği ile hayat meleği aralarında konuşurlar. Ölüm meleği şöyle der:

— Ben dirileri, yaşayanları öldüreceğim.

Hayat meleği:

— Ben ölüleri dirilteceğim, der.

Hak taâla bunlara:

— Siz işinizle meşgûl olun. O işi size ben bağışladım. Amma öldürücü ve diriltici benim. Benden başka öldüren ve dirilten yoktur, buyurur.

Ka'bû'l-Ahbâr şöyle der:

— Hak taâla ölümü bir koç biçiminde yarattı ve ona meleklerle yürümesini emretti. Melekler onu görünce akılları başlarından gidip hayretler içinde kaldılar. Secde ederek dediler ki:

— Ya Rabbi! Bu nedir?

Hak taâla:

— Bu ölümdür, buyurdu.

Melekler:

— Kimin için yarattın? dediler.

Hak taâla:

— Bütün mevcûdlar, yaratılmışlar için yarattım, buyurdu.

Melekler:

— Ya Rabbi! Dünyâ'yı kimin için yarattın? dediler.

Hak taâla:

— İnsanların oturması için yarattım, buyurdu.

Melekler:

— Eğer insanlar ölümü bilselerdi, yemez, gülmez ve dünyâ ile fazla meşgûl olmazlardı, dediler.

Hak taâla:

— Sonsuz emel ve arzular, onlara ölümü unutturur, buyurdu.

Nakledildiğine göre, bir kimse hasta olsa Hak taâla hazretleri iki meleğe şöyle buyurur:

— Varın benim kuluma bakın! Hâlini sormaya gelene o ne der?

Bir kişi onun halini sormaya gelse ve nasılsın? diyene «Elhamdülillah» dese melekler Hak taâlaya:

— O kulunun ne dediğini sen bilirsin Ya Rabbi! derler.

Hak taâla buyurur:

— Eğer o kulum ölürse Cennete koyarım. Eğer diri kalırsa etinden üstün et, kanından üstün kan veririm ve bütün günahlarını bağışlarım.

Ebû Hüreyre (R.A.) Rasûlûllah'dan şu nakilde bulunur:

— Rasûlûllah buyurdu ki: Bir kimse mescidde dünyâ kelâmı söylese, melekler o mescidden çıkarlar, giderler ve:

— Ya Rabbi senin kulun bizi mescidden kovdu, derler.

Hak taâla buyurur:

— Şânım hakkı için onların üzerine bir kavim musallat ederim ki, onların sözlerini işitmezler.

Nakledildiğine göre Muhammed ümmetinden bir kimse Muhammed (S.A.V.) anıldığı zaman ağlasa, melekler:

— Ey Rabbim ve ey Allahımız! Muhammed ümmeti ne güzel ümmettir ki, biz onların ağladığını görüyoruz, derler.

Hak taâla onlara şöyle buyurur:

— Onlar âlimlerdir. Peygamberlerinin Hadîsini okurlar, onun muhabbetinden ona belâlar ve mihnetler ulaştığından dolayı ağlarlar.

— Ey Meleklerim! Siz tanık olun! Ben onları azâd eyledim, kötü sonuçlardan emin kıldım.

Nakledildiğine göre bir melek vardır. Rahimlere, döl yataklarına vekil kılınmıştır. Bir nutfe (damlacık) babadan oraya inse o melek onu elinin üstüne alır ve şöyle der:

— Ey Rabbim! Bu nutfe (damlacık) mahlûk olur mu? Yoksa olmaz mı? Eğer Hak taâla olmaz derse o

melek o damlacığı kan haline koyar. Çocuk olmaz Eğer Hak taâla olur derse o melek:

— Ya Rabbi! Erkek mi olur, yoksa kız mı olur? Eceli ve rızkı nedır? diye sorar:

Hak taâla:

— Ümmül Kitâba bak, buyurur.

Ümmûl Kitap, Hak taâla'nın kudret kalemi ile: «Cennetlik, yahut Cehennemliktir» diye ilâhî bilgisi ile kaderini yazdığı ilâhî levhadır. O melek levha'ya bakar, rızkını ve ecelini görür ve bilir. Ondan sonra, öldüğünde defnedileceği yerden bir avuç toprak alır, o damlacığa karıştırır. Ondan sonra da; rızkını, ecelini, saîd (iyi) veya şakîy (kötü) şeklinde kaderini alnına yazar. Alın yazısını tesbit eder. (206)

Nakledildiğine göre Hak taâla yer ile gök arasında bir şehir, bir belde yaratmıştır. Yumurta gibi ak ve güzel bir kabuğu vardır. Yetmişbin kapısı bulunur. Her kapısında binlerce melek vardır. İnsan sûretindedirler. Cuma günü olunca:

— Ey Allahım! Cuma namazı için abdest alan ve Cuma namazına giden kimseyi yarlığa diye Allaha yalvarırlar ve yakarışta bulunurlar. (207)

---

(206) Müellif; insanın yaratılışındaki ilâhî kudreti ve Allah'ın ilâhî ve sonsuz bilgisi ile insanoğlunun kaderini tespit yönünü, avam ve halk seviyesinde anlatmak için böyle bir ifade kullanmıştır. İnsanı Allah yaratır ve o öldürür. Rızkını veren de odur. Keyfiyetini bilme imkânı insan için mevcût değildir. Bu anlatış ilmin açıklanmasına uymaz.

(207) Müellif burada dünyanın şeklini ve biçimini, bugünkü ilme uygun bir tarzda ifâde etmek istemiştir. Ancak kapalı bırakmış ve avama basit bir benzetişle anlatmaya çalışmıştır.

Ebû Hûreyre ve Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) şöyle dediler:

— Cebrâil (A.S.) dedi ki: Yedinci kat gökte bir melek gördüm. Bu dünyanın yetmiş büyüklüğünde ululuğu var.

Ben ona:

— Herşeyi bilir misin? dedim.

O melek:

— Evet bilirim, ancak iki şeyi bilmem, dedi.

Biri şudur: (Eşhedü en lâ ilâhe illellah ve eşhedü enne Muhammeden Abdûhû ve Rasûlûhû) kelimesinin sevabını bilmem.

İkincisi de şudur: Bir kimse gazâ eylese, cenk etse, onun sevabı ne şekildir? Bunları bilmem dedi.

Cebrâil (A.S.) bunu işitti ve geldi. Rasûlûllaha haber verdi, durumu anlattı.

Ebû Tâlib-i Mekki şöyle der:

— Her gün dört melek, dört taraftan, dört türlü sesle seslenirler:

— Ey hayır işleyen kimse! Çok hayır yap, az şer işle.

Biri der: İlâhî! Yiyecek veren kimseye sen gene ver. Vermeyen kimsenin malını telef et.

Biri de şöyle der: Dünyâ'da kalacağınızı sanıp yersiniz, içersiniz Sonu ölümdür. Yaptığınız bu binaların sonu harabtır.

Diğeri de: Yeyin ve için! Sonu hesaptır der.

2 BÖLÜM

Allah taâla buyurdu:

— «(Allah indinde) çok şerefli yazıcılar vardır. Ki onlar ne yaparsanız hepsini bilirler.» (208)

Müfessirler şöyle derler:

— İnsanların sağında ve solunda melekler vardır. Sağındaki iyilikleri yazar. Solundaki kötülükleri yazar. Sağdaki melek soldakine emreder.

Rasûlûllah (S.A.V.) hazretleri buyurdu:

— Sağındaki melek solundakine, bir kişi iyi iş işleyince «âmin» der. Bir kişi iyilik etse, iyi iş yapsa bir yerine on yazar. Kötülük yapsa sağdaki soldakine:

— Yedi saat sabret, belki istiğfâr eder diye emir verir.

Eğer tövbe etmezse yerine bir yazar. Meleklerin ikisi sabah gelir, ikisi ikindiden sonra gelirler. İnsanların amellerini alırlar göğe giderler. Her insanın yüzaltmış meleği vardır. «Kirâmen—Kâtibin» adlı melekler şâhittirler. Ama Rahmet meleği hiç yanından ayrılmaz.

İbni Abbâs (R.A.) Rasûl (A.S.)'dan naklen şöyle demiştir:

— Her insanın beş meleği vardır. Biri sağında iyiliklerini yazar. Biri solunda kötülükleri yazar. Biri dâima önünde iyiliğe, hayra kılavuzlar. Biri ardındadır,

---

(208) İnfitâr Sûresi, âyet: 11, 12.

dâima kötülerden men eder. Biri alnındadır. Her ne zaman salâvat getirse onu yazar ve Rasûl (A.S.)'a onu bildirir.

Nakledildiğine göre bir şahıs Hz. Muâz bin Cebel'den nasihat istedi. Muâz bin Cebel ağlayıp düştü: Tekrar aklı başına gelince:

— Ben de Rasûlûllah (S.A.V.)'den nasihat istedim. Buyurdu ki: Hak taâla gökleri yaratmazdan evvel yedi melek yarattı. Göklerde vazifeli kıldı. Adem oğullarından bir kimse bir başkasının gıybetini yapsa, onun amelini birinci kat göğe iletirler. Oradaki melek: Alın amelini geri götürün, yüzüne vurun der.

Hak taâla hazretleri, bana şöyle buyurup durur:

«Gıybet edenin amelini kabûl etmem» der.

Getirirler tekrar yüzüne vururlar. Eğer dünyâ ehli olsa onun amelini ikinci gökteki melek red eder Eğer kibirli olursa onun amelini üçüncü gökteki döndürür. Eğer kendini beğenirse dördüncü gökteki döndürür. Eğer hased ederse beşinci gökteki döndürür Eğer halkı esirgemezse altıncı gökteki döndürür. Eğer halkın yanında şeref ve hürmet isterse yedinci gökteki döndürür.

Eğer bunlar olmazsa, belki namaz, oruç zekât, Hacc ve halka güzel muamele etmek, konuşmamak, Allaha zikirle meşgûl olmak ve bunlar gibi güzel amel ve davranışları kabûl ederler. Hak taâla hazretlerinin huzuruna getirirler. Onun ihlâsına ve güzel ameline tanıklık ederler.

Hak taâla hazretleri: Siz benim kulumun amelinin bekçilerisiniz. Fakat ben onun nefsini bilirim.

O ameli benim için işlemedi. Riyâ ederdi. İnsanla-

ra saygı gösterirdi, bana göstermezdi. Benim lânetim onun üzerine olsun, buyurur.

O melekler:

— Bizim de lânetimiz onun üzerine olsun, derler. Ondan sonra Muâz:

— Ey Allahın Rasûlü! Eğer benim amelimde eksiklik var ise beni hayra kılavuzla dedi.

Rasûlûllah (S.A.V.):

— Ey Muâz! Dileğini dostlarının arasında sakla Günahını kendin götür. Başkasına götürtme. Halkı zem edip kendi nefsini bezeme. Meclisde kibirli olma. Halk senin kötü ahlâkından dolayı senden yüz çevirirler. Halkı fazla hoş tutma, hayırdan kesilirsin. Hak taâla hazretleri seni Cehennem zebânilerine gösterir, sana zebâniler azâb ederler, dedi.

Muâz:

— Ey Allahın Rasûlü! Buna kimin gücü yeter? Kim Cehennemden kurtulur? dedi.

Rasûlü ekrem (S.A.V.):

— Ey Muâz! Hak taâla hazretleri kolay edincek kolay olur, buyurdu.

3. ÇEŞİTLİ MESELELERLE İLGİLİ BÖLÜM

Bagavî tefsirinde Hz. Ali (R.A.)'ın Rasûlüllah (S.A.V.)'den şöyle bir hadis rivayet ettiğini nakleder.

— «Rasûlüllah (S.A.V.) dedi ki: (Fâtiha) Sûresi, Ayetel Kürsî (Allâhüla...) ve Âl-i İmrân Sûresinden, (Şehidellâhü) ile başlayan ayetie (Kulillâhümme) diye başlayan iki ayet'i Hak taâla hazretleri yeryüzüne indirmek istedi ve Arş'da bunları alıkoydu. Bunlar:

— Ey Rabbim! Bizi yeryüzüne, âsî olanlara mı gönderiyorsun? dediler.

Hak taâla hazretleri bunlara:

— Kim sizi namazın sonunda okursa, ben ondan râzı olurum. Onu Cennete oturturum. Ona her gün yetmiş kere ilâhî nazarla bakar, gözetirim. Hacetini, duâsını kabûl ederim. En küçüğü şudur ki, ona rahmet edip yarlığarım buyurdu. (209)

Meşârık'de Peygamber (S.A.V.)'den şöyle nakledilmiştir:

— Rasûlü Ekrem (S.A.V.) buyurdu ki. Hak taâla hazretleri yeri ve dağları Pazar günü, ağaçları Pazartesi günü, gökleri Salı günü, Nûr'u Çarşamba günü, canlıları Perşembe günü, Adem'i ayın sonunda ikindiden sonra Cuma günü yarattı; Zira o son yaratılan mahlûktur.

Hak taâla buyurdu:

— Kim benim dostlarımı horlarsa benimle cenk etmiştir. Dervişlik benim zindanımdır. Hastalık benim habsimdir. Sevdiğim kulumu o hastalıkla habsederim.

Nakledildiğine göre Hak taâla hazretleri şöyle buyurmuştur:

— Şerri ve hayırı yarattım. Kendisini hayır için yarattığım kimseye ne mutlu. Şer için yarattığım kimseye de yazıklar olsun. Benim işim için neye böyle işledi diyene gene yazıklar olsun.

Rasûl (A.S.) buyurdu:

— Hak taâla'nın yeryüzünde üçyüz kulu vardır.

---

(209) Ayetel-Kürsî; Bakara: 255
Şehidellah Âl-i İmrân: 18
Kûlillâhümme, Âl-i İmrân: 28

Gönülleri Adem (A.S.)'ın gönlünün üzerindedir. Kırk kulu vardır. Gönülleri Mûsâ (A.S.)'ın gönlünün üzerindedir. Yedi kulu vardır. Onların gönülleri İbrâhim (A.S.)'ın gönlünün üzerindedir. Üç kulu daha vardır. Gönülleri Mîkâil (A.S.)'ın gönlünün üzerindedir. Bir kulu vardır. İsrâfîl (A.S.)'ın gönlü üzerindedir. O kutuptur. Kutup ölünce üçlerden birisini onun yerine koyarlar. Yedilerin birini üçlere katarlar. Kırkların birisini yedilere katarlar. Üçyüzlerin birisini kırklara katarlar. Hak taâla hazretleri yeryüzünü bunlarla sakla. Bunlara tabakât ehli derler. Abdâllar derler. Seyyahlar derler. Evlâd derler ve Kutup derler. (210)

Bunların tertibi şöyledir:

Üçyüzler Mısır'da bulunurlar. Kırklar Kudûs'de bulunurlar. Yediler Medine'dedir. Üçler ve Kutup Kâbe'dedir.

Allah hepsinden râzı olsun.

Ebû Hûreyre (R.A.) Peygamber (S.A.V.)'den şöyle bir rivayette bulunmuştur:

— Peygamber (A.S.) buyurdu ki: Hak taâla hazretleri Halkı (mahlûkâtı) yaratıp her türlü durumlarını takdir ederek Arş'ın üzerine yazdı ve kendi katında alıkoydu. Bu yazı şu idi: (Şüphesiz benim rahmetim gazâbımı geride bırakmış, geçmiştir).

Cehennemi yarattığı zaman Cehennem hareket etti. C. Hak ona şöyle buyurdu:

---

(210) Evlâd: Tasavvuf dilinde mânâ âleminin sağlam direkleri, Evliyanın ileri gelenleri mânâlarına gelir. Kutup: Tasavvufta, Allah dostlarının etrafında toplandığı merkez, mânâ çarkını etrafında döndüren eksen demektir.

— Ey Ateş! Sakin ol, hareket etme. Şanım hakkı için (Lâ ilâhe illellâh Muhammeden Rasûlûllah) diyene seninle azâb etmeyeceğim.

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Kim (Lâ ilâhe illellâh Muhammeden Rasûlüllah) derse onun ağzından, inci ve yakût'dan iki kanadı bulanan bir ak kuş çıkar. O kuş göğe yükselir. Arı sesi gibi ses çıkarır. O kuşa:

— Sâkin ol, sesini kes derler.

Kuş:

— (Lâ ilâhe illellâh Muhammeden Rasûlüllah) diyeni yarlığamayınca sâkin olmam, susmam der.

Hak taâla hazretleri:

— O kimseyi yarlığadım, buyurur.

Hak taâla o kuşa yetmiş dil verir. O kuş kıyamete kadar o kimse için istiğfarda bulunur. Kıyâmette de elinden tutup Cennet götürür.

Muhammed Mustafâ (S.A.V.) buyurdu:

— Cennet ile Cehennem çekiştiler. Cehennem:

— Ben kibirliler ve zâlimler içinim der.

Cennet ise:

— Ben zayıflar ve çâresizler içinim der.

Hak taâla hazretleri **Cennete:**

— Sen benim Rahmetimsin. Kime dilersem seninle rahmet ederim.

Cehenneme de:

— Sen benim azâbımsın. Kime dilersem seninle azâb ederim, buyurdu.

İbni Abbâs (R.A.) peygamberimizden şu Hadîsi nakletti:

— Peygamber (A.S.) buyurdu: İlim öğrenin ve yazın. Hak taâla'nın yedinci kat gökte melekleri vardır.

Fakirler ve ilim öğrenenler için istiğfâr ederler. Hak taâla hazretleri, ilim öğrenip okuyanlara, her harfi için on sevâb verir. Her gün bin Kâbe tavafının sevabını verir. Bin şehîd amelinin sevabını bağışlar.

Nakledildiğine göre Hak taâla şöyle buyurmuştur:

— Kim beni sevdiğini iddia eder, sonra da gece yatar uyursa iddiasında yalan söyler.

Nakledildiğine göre Rasûlüllah (S.A.V.) şöyle demiştir:

— Hak taâla, mahlûkatı yaratmazdan bin yıl önce «Tâ-hâ» ve «Yâ-sîn» okudu. Melekler bunu işitince:

— Ne mutlu bu sûrelerin kendilerine inecek olan, ümmete! Bu sûreler onların dilinde ve gönüllerinde olur.

Nakledildiğine göre Hak taâla velîlerden birine şöyle buyurmuştur:

— Benim gizli lûtfumu bil. Zeyreklik, anlayışlılık ve uyanıklılık lûtfumu da bil. Zira ben onu severim.

O velî:

— Ya Rabbi! Senin Zeyreklik lûtfun nedir? dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Eğer sana bir sinek konsa benden bil ve benden iste, benden dile. Zira gene onu ben gideririm.

O velî:

— Ey Rabbim! Gizli lûtfun nedir? dedi.

Hak taâla buyurdu:

— Ne zaman bir musibet işitsen benden bil, onu ben yarattım. Bana şükret ki, onu ben gideririm.

Nakledildiğine göre peygamberlerden biri Allaha açlıktan, soğuktan ve bitden şikâyet etti. Hak taâla hazretleri o peygambere:

— Sana İslâm'ı verdiğimden dolayı razı değil misin? Seni kâfir olmaktan sakladım. Şimdi bitli müslüman olmak mı iyidir? Yoksa bitsiz kâfir olmak mı daha iyidir? buyurdu.

O peygamber başına toprak koyup:

— Ya Rabbi! Halime râzı oldum, beni küfürden sakla dedi.

Ebû Hûreyre (R.A.) dedi ki:

— Hak taâla hazretleri denize söyledi ve: Ey deniz! Sana çok su verdim. Kullarım senin üzerinde beni zikrederler. Sen onlara ne yaparsın? buyurdu.

Deniz:

— Boğarım, dedi.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

—Ben onları gemi üzerine alayım da boğamayasın.

Abdullah bin Ömer (R.A.) Rasûlüllah (S.A.V.)'den şu rivayeti nakleder:

— Rasûl (A.S.) buyurdu: Kim deniz kenarında bir defa (Allahü Ekber) dese Hak taâla şöyle buyurur:

— O kimse benden hiçbir şey istemese, fakat maksadı ben olmasam, yarın Kıyâmet gününde onun sevabını mîzâna koyarlar, yedi kat yerden ve gökten ağır gelir.

Nakledildiğine göre bir peygamber, rızkı için Hak taâla'ya şikâyette bulundu.

Hak taâla:

— Denize gir ve bir taş çıkar, buyurdu.

O peygamber denize girdi, bir taş çıkardı. O taşı yardı. içinden küçük bir kurt çıktı. Ağzında yeşil bir yaprak vardı.

Hak taâla hazretleri:

— Şüphesiz bu kurdu ben açlık ile öldürmedim. Peygamberlerimi yok eder miyim? Rızk için kaygılanma! Yoksa adını peygamberlik defterinden çıkarırım ve sana, hiç kimseye vermediğim bir azâb ile azâb ederim, buyurdu.

Nakledildiğine göre mübarek «Recep» ayı tamam olunca, sona erince, göğe çıkar.

Hak taâla hazretleri:

— Kullarım sana gerekli saygı ve hürmeti gösterdiler mi? buyurur. Recep ayı susar birşey söylemez. Ondan sonra:

— İlâhî! Beni yarattın ve bana: «Kullarımın günahlarını gizle» diye emrettin. Peygamberlerin bana «Sağır» diye ad koydular.

Cebrâil (A.S.):

— Hak taâla hazretleri Muhammed ümmetini yarlığadı, der.

Hak taâla hazretleri buyurur:

— Cebrâil (A.S.) doğru söyler. Sidretül-Müntehâ'da bulunan melekler doğru derler. Firdevs Cenneti, Adn Cenneti, Cennetin nimetleri, Arş ve Kûrsî doğru davranırlar. Ben Muhammed ümmetini yarlığadım. Benim katımda Muhammed ümmeti için, gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve insanın gönlünden geçmeyen şeyler vardır.

Nakledilir ki, Ma'rifet (ilâhî bilgi) şöyle demiştir:

— Ey Rabbim! Dünyâ'yı aydınlatayım mı?

Hak taâla:

— Yok! Aydınlatma, buyurdu.

Ma'rifet:

— Levh'a, kaleme, Arş'a ve Kûrsî'ye vereyim mi? dedi.

Hak taâla:

— Yok aydınlık verme, buyurdu.

Ma'rifet tekrar:

— Ey Rabbim! Ya kime aydınlık vereyim? dedi.

Hak taâla:

— Mü'minlerin gönlüne aydınlık ver, buyurdu.

Ma'rifet:

— Mü'minlerin gönlü zayıftır, dedi.

Hak taâla:

— Mü'minlerin gönlü benim nazargâhım, gözettiğim yerdir. Onlara bak ve onları aydınlat, buyurdu.

Ma'rıfet de mü'minlerin gönlüne nazar edip onları nûr ile doldurdu.

Hak taâla hazretleri İblîs'e buyurdu:

— Ey melûn! Onlar, yüzlerinin nûru Arş'dan, toprağı İbrâhim ile Muhammed'in toprağından, gönlü benim hazinem olan kimselerdir. Onlar benimdir. Sen onlara musallat olamazsın, el uzatamazsın.

İblîs:

— Ey Rabbim! Onların hali nedir? dedi.

Hak taâla:

— Ey melûn! Onlar, geçmiş günahlarına pişman olan, son zamanın halinden korkan, yüzleri benim Arşımın nûru ile parlayan halkı esirgeyen, onlara cömert davranan ve toprakları İbrâhim ile Muhammed toprağından olan kimselerdir, buyurdu.

— Kim benim verdiğime râzı olursa, kısmet ettiğime kanaat ederse ve benim rızâmı istemeyi ilk vazife bilirse onun gönlü benim hazinemdir.

Şeytan:

— Bu durumda olmayan kimse benim olsun, dedi.

Hak taâla:

— Senin olsun ey melûn! buyurdu.

Peygamber (S.A.V.) hazretleri:

— Ramazan ayının ilk gecesi olunca Hak taâla: Kim beni severse ben de onu severim. Kim beni isterse ben de onu isterim. Kim istiğfâr ederse onu yarlığarım buyurur, dedi.

Nakledildiğine göre Ramazanın gecesi olup Hak taâla hazretleri Muhammed ümmetini yarlığadığı zaman Cennet nimetleri ve Cebrâil (A.S.) harekete gelirler. Ondan sonra Firdevs ve Adn Cenneti, Arş ve Kürsî harekete gelerek:

— Ey Cebrâil: Bu ne hareketdir? derler.

Ben sağırım. Onların itaatlarını, kulluklarını işittim, günahlarını işitmedim, dedi.

Bundan dolayı Recep ayına sağır derler.

Ka'bû'l-Ahbâr (R.A.) dedi ki:

— Recep ayının her gecesinde Allah taâla şöyle buyurur: Recep benim ayımdır. Kullarım benim kulumdur. Rahmet benimdir. Cennet benim fazlımdır. Fazl benim elimdedir. Hak taâla onun son gecesinde: Hiç tövbe eden var mıdır? Kabûl edeyim. Hiç duâ eden var mıdır? Ona karşılık vereyim. Hiç istiğfâr eden var mıdır? Yarlığayayım buyurur.

Hz. Ali (R.A.) dedi:

— Şâbânın yarısında, geceleyin kalkıp ibâdet edin. Gündüzün oruç tutun. Allah taâla sabaha kadar, hiç istiğfâr eden var mıdır? Yarlığayayım. Hiç rızık isteyen var mıdır? Vereyim buyurur.

Nakledildiğine göre İblîs'in (ona lânet olsun) ölü

mü yaklaşınca, bir günde Doğu'dan Batı'ya yedi kerre gidip:

— Acaba benden kutlu kimse var mıdır? der.

Bunun üzerine Hak taâla buyurur:

— Ey melûn! Kötü bir kadın senden kutlu ve şer işlemekte senden kötüdür.

Nakledildiğine göre Peygamber (S.A.V.) şöyle demiştir:

— İblîs: Ey Rabbim! Sen (Benim kullarımın üzerinde senin hiç bir tahakküm (ün) olamaz. Meğer ki azıp sapanlardan senin izince gidenler olsun) buyurmuştur. Şimdi onları bana bildir, ben onlara yakın olmayayım dedi. (211)

Nakledildiğine göre Rasûl (A.S.) şöyle demiştir:

— Hak taâla İmanı yaratınca İman:

— Ey Rabbim! Beni kuvvetlendir dedi. Hak taâla da imanı güzel ahlâk ve cömertlikle kuvvenlendirdi.

Hak taâla küfrü yaratınca küfür:

— Ey Rabbim! Beni kuvvetlendir dedi. Hak taâla da küfrü cimrilik, kötü ahlâk ve fesâdla kuvvetlendirdi.

Nakledildiğine göre Hak taâla hazretleri şöyle buyurmuştur:

— Ben padişahlar padişahıyım ve padişahların gönlü benim elimdedir. Şayet ben bir kavimden razı olursam padişahların gönlünü onlara yumuşak edip kerem ve lütuflarda bulunurum. Bir kavimden razı olmadığım zaman, padişahların gönlünü onlara katı edip zahmetler veririm. Kendi nefisleri ile meşgûl olmazlar, padişahların kulluğu ile meşgûl olurlar. Öyle

---

(211) Hicr Sûresi, âyet : 42

ise ey kullarım! Bana gelin. Onların gönlünü sizin üzerinize şefkâtli eylerim.

İbni Abbâs (R.A.) naklederi:

— Peygamberlerden biri Tanrı taâla'ya dedi ki: Ey Rabbim! Bir mü'min kul sana itaat eder ve günahdan sakınır. Dünyâ'yı niçin ondan ırak edip onun başına belâlar getirirsin? Bir kâfir sana itat etmez. Günah da işler, ona dünyâ'yı verirsin ve belânı ondan giderirsin.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— Kul benim kulumdur. Belâ da benimdir. Mü'-min kul günah işler, günahlarına kefâret olsun diye, dünyâ'yı gideririm ve ona belâlar veririm. Bana geldiği vakit ona hasenât, iyilik ve sevap veririm.

Kâfir kul rızık için iyi işler yapar. Ona dünyâ'da rızık veririm. Belâyı ondan gideririm ve hasenâtı, iyiliği ona dünya'da veririm. Bana ulaşınca da ona kötülükleri için azâp ederim.

Nakledildiğine göre İbni Abbâs (R.A.) şöyle demiştir:

— Yahudiler, Peygamber (S.A.V.) Efendimize Ra'd nedir? diye sordular. Peygamber (A.S.):

— Bir melektir, bulutlarla vazifelidir. Elinde ateşten bir kamçı vardır. O kamçı ile bulutları sürer. İsitilen ses o kamçının sesidir buyurdu. (212)

Ekserî müfessirlere göre Ra'd bir meleğin adıdır. Bulutları sürer. İşitilen ses onun sesidir.

---

(212) Melek kelimesi ayrıca kuvvet ve enerji mânâsına gelmektedir. Burada gök gürültüsü ve şimşek çakması olayının, elektrik akımı ile ilgili ilmî açıklamasına uygun bir düşünüş ifade edilmek istenmiş olması uzak bir ihtimal değildir.

Hak taâla hazretleri:

— Eğer benim kullarım bana itaat etselerdi gece yağmur yağdırırdım, gündüz gün doğardı, kimse Ra'd'ın sesini duymazdı buyurdu.

İbni Mâlik (R.A.) dedi ki:

— Bir yiğit tövbe ettiği zaman Hak taâla şöyle buyurur:

— Ey benim meleklerim! O yiğit benim için arzusunu terk etti. O benim katımda bazı meleklerim gibidir.

Bir kimse pîr olsa, ihtiyarlasa Hak taâla sabah ve akşam yüzüne nazar eder ve:

— Ey ihtiyar. Yaşın çok ilerledi. Kemiklerin zayıfladı. Bana gelmen yakın oldu. Benden utan! Ben sana azab etmeye senin ak sakalından utanırım. Sen de ak sakalınla günah işlemeye benden utan, buyurur.

İbni Abbâs (R.A.) nakletmiştır:

— Bir gün Rasûlûllah (S.A.V.) Ümmü - Seleme'nin evinde oturuyordu. Ben Rasûl (A.S.)'ı görmeye vardım idi. Hz. Ali ile oturduğunu gördüm. Hz. Bilâl geldi. Rasûlûllah (S.A.V.) ağladı. Biz de beraber ağladık. Hz. Ali (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlü niçin ağlıyorsun? diye sordu

Rasûlûllah (S.A.V.):

— Eğer benim ümmetim müezzinlerin ne dediklerini bilseler, işittikleri zaman aslâ yerlerinde duramazlar, mescid'e gelirlerdi, buyurdu.

Hz. Ali:

— Ey Allahın Rasûlü! Müezzinler ne derler? dedi,

Rasûlûllah (S A.V.) buyurdu:

— Müezzin (Allahû Ekber) dese Hak taâla hazretleri:

— Namaz farzdır ey dünya işi ile meşgûl olanlar! İşlerinizi bırakın, namaza gelin! buyurur.

Müezzin (Eşhedü en lâ ilâhe illellâh) dese C. Hak:

— Gökler ve yerler tanıklık etti ki, ben bu kelimeyi seçtim buyurur.

Müezzin: (Eşhedû enne Muhammeden Rasûlûllâh) dese Allah taâla:

— Nebîler ve Rasûller tanıklık verirler ki, Muhammed (A.S.) son peygamberdir, buyurur.

Müezzin: (Hayye ala's - Salâh) dese Hak taâla:

— Şeriatı (dini) Hak taâla kurdu, siz de onu ayakta tutun! buyurur.

Müezzin: (Hayye alâl - Felâh) dese C. Hak:

— Benim Rahmetime girin ve verdiğim sevapları görün buyurur.

Müezzin: (Allahû Ekber) dese Tanrı taâla:

— İşiniz size haram oldu, buyurur.

Müezzin: (Lâ ılâhe illellâh) dese Hak taâla hazretleri:

— Bu emâneti yerler ve gökler yüklenmediler. Siz kabûl ettiniz. Öyle ise ey kullarım! Durun, namazı kılın! buyurur.

4. ÖLÜM MELEĞİ İLE İLGİLİ BÖLÜM

Bagavî tefsîrinde İbni Abbâs'ın şöyle dediğini nakletmiştir:

— Her insanın iki nefsi vardır. Birine (Nefsü'l - Hayât) derler. O, ölüm vaktinde bedenden ayrılır. O gittiğinde hayat da onunla beraber gider. Diğerine (Nefsü'l - Temyiz) derler. O, insan uyuduğunda ondan ayrılır. Uykuda insan nefes alır - verir.

— Bazıları:

— İnsanın nefsi ve rûhu vardır. İnsan uyusa nefîs çıkar gider, ruh bedende kalır, dediler.

Hz. Ali (R.A.) şöyle dedi:

— İnsan uyuduğu zaman rûh çıkar gider. Ruhun şuâı, ışık okları yerinde kalır. Düş görmesi bundan dolayıdır. İnsan uyanınca ruh tekrar cesedine gelir.

Nakledildiğine göre Ebûl - Leys, tefsirinde şöyle demiştir:

— Rasûlûllah (S.A.V.): İnsan uyuduğu zaman ruhundan hareket çekilir. O anda yerde yatar. Öyle iken canından bir ışık çekilir göğe gider. Amma doğrusu şudur ki, ruhun hakikatını Allahtan başka kimse bilmez, buyurdu.

Değerli alimler:

— Hayvâni nefis ölür, insânî ruh çıkar gider, ölmez demişlerdir.

Râzî ise şöyle demiştir:

— Hak taâla (Her nefis ölümü tadacaktır) buyurdu ki, burdaki nefis'den maksat bedendir. Hak taâla başka bir yerde: «Allah (ölenin) ölümü zamanında, ölmeyenin de uykusunda ruhlarını alır. Bu suretle hakkında ölümü hükmettiği (rûhu) tutar, diğerini muayyen bir vakte (eceli gelinceye) kadar salıverir...» buyurdu. Buradaki nefisden murâd da ruhtur. İşin hakikatını ve sözdeki inceliği Allah bilir. (213)

İmam Gazâlî (Allahın rahmeti üzerine olsun) şu görüşü beyan etmiştir:

— Ölümün hakikatında ihtilâf, görüş ayrılığı vardır:

---

(213) Zümer Sûresi, âyet : 42.

Bazıları:

— İnsan öldüğü zaman yok olur. Tekrar dirilme diye bir şey yoktur. Hayvanlar ve otlar gibidir demişlerdir. Böyle diyenler kâfirdir, imansızdır.

— Bir kısmı da:

— Bir kimse ölünce yok olur. Kıyâmete kadar, mahşer yerine varmayınca kabirde azâb görmez, dediler. Bu görüş de zayıftır.

Kimileri ise:

— Can ölmez. Cezâ ve mükâfat canadır. Bedene bir şey yoktur. Beden tekrar yaratılmaz. Hemen yok olmuş, çürümüştür dediler. Bu da bâtıldır, asılsızdır ve küfürdür.

Sahih ve doğru olan şudur:

— Ölmek demek, bütün uzuv ve organların birbirinden ayrı düşmesidir. İnsanın hakikatı ruh ve nefistir. Bunlar bâkıdir, ölmezler. Ya azâb görürler, ya da nimete ererler. Bu hususta kesin haberler ve çok parlak ayetler vardır. Hayatı bilmeyen kimse ölümü de bilmez. Hayatı bilmek rûhu bilmek ve onun mahiyetini anlamaktır. Hak taâla hazretleri Rasûlü Ekreme rûh hakkında söz söylemeye izin vermedi. Zira Hak taâla hazretleri şöyle buyurur: «De ki: Rûh, Rabbimin emri (cümlesi)'ndendir.. » (214) Öyle olunca din âlimleri vahyin sırlarını da keşfedemediler. Gerçi rûh'u anladılar amma hakikatını beyan edemediler. (215)

---

(214) İsrâ Sûresi, âyet: 85.

(215) Modern psikoloji de rûhdan değil, rûhun tezâhürlerinden bahseder.

5. BÖLÜM

Azrâil (A.S.)'ın dört yüzü vardır. Bu yüzü ateştendir. Bu yüzü ile kâfirlerin ruhlarını kabzeder, alır. Bir yüzü zûlmettendir, karanlıktandır. O yüzü ile münâfıkların ruhlarını alır. Bir yüzü ettendir, O yüzü ile müminlerin, inanmış kimselerin ruhlarını alır. Bir yüzü nûrdandır. O yüzü ile de Peygamberlerin ve sıddıkların, Allahın yakın dostlarının canlarını alır.

Azrâil (A.S.)'ın hizmetçileri vardır. Kimi rahmet melekleri, kimi de azâb melekleridir. Bir müminin canını aldığı zaman rahmet meleklerine verir. Bir kâfirın canını aldığı zaman da azâb meleklerine verir.

Bagavî, tefsîrinde şöyle der:

— Azrâil (A.S.) yer ile gök arasında yüce bir yerde oturur.

Onun hizmetkârları vardır. Bir kimsenin canını süzerler, boğazına getirincek Azrâil (A.S.) alır.

Muâz bin Cebel (R.A.) der ki:

— Azràil (A.S.)'ın bir Harbe'si vardır. (216) Uzunluğu şark ile garb arası kadardır. Onunla vurur ve eceli gelen kimsenin canını alır.

Ebû Hüreyre (R.A.) şöyle demiştir:

— Rasûlùllah (S.A.V.) buyurdu: Azrâil (A.S.) bir kimsenin ölümünde hazır olduğu zaman, eğer o kimse iyi bir insan ise:

---

(216) Harbe: Kısa mızrak şeklinde bir silâh nevidir.

— Ey hakikata ermiş ve emin ruh! Gel çık! Allah taâla'nın lûtfu ve Cennetin nimetleri senindir der. Böylece o canı alır ve Allahın emri nere ise ona iletir.

Abdullah bin Ömer (R.A.) şöyle der:

— Bir mümin öldüğü zaman Hak taâla hazretleri ona Cennet armağanları ile iki melek gönderir. O iki melek:

— Ey hakikata ermiş ve emin ruh! Gel çık! Hak taâla senden râzı oldu derler. O can da bedenden çıkar. Misk gibi kokular verir. Melekler göklerin kapısını açarlar. Ne kadar melek varsa o kimse için duâ'da bulunurlar. Hak taâla'nın huzuruna götürürler. O kimse Allah katında, ilâhi huzurda secde eder, yere kapanır. Ondan sonra Hak taâla Mîkâil (A.S.)'a:

— Bu kimseyi, müminlerin rûhlarının içine ilet, götür ve kabrini geniş ve rahat eyle. Hattâ yetmiş arşın olsun. Eğer sînesinde Kur'an varsa onun nûru ona yeter. Eğer sînesinde Kur'an yoksa onun sînesinde güneş gibi bir nur pariat. (Lâ ilâhe illellâh Muhammedün Rasûlûllah) dediği için kabrinde, Firdevs Cennetinde uyur gibi uyusun. Uyandırdığınız zaman, onu sevgili bir yar gibi uyandırın, buyurur.

Bir kâfir öldüğü zaman Hak taâla hazretleri ona da melekler gönderir. O melekler:

— Ey kötü rûh! Gel çık! Cehennem ve çok elemli azâb senindir. Şüphesiz Rabbin sana gazab etmiş, kin beslemiştir. Sana azab edecek derler.

Ka'bü'l - Ahbâr (R.A.) dedi ki:

— Hak taâla hazretleri Arşın altında bir ağaç yarattı. O ağacın bütün insanların sayısınca yaprakları vardır. Bir kulun eceli yaklaştığı ve ölümüne kırk gün

kaldığı zaman o ağaçtan Azrâil (A.S.)'ın önüne bir yaprak düşer. Azrâil (A.S.) görür ve bir kimsenin eceli geldiğini anlar. Hizmetinde bulunan meleklere emir verir. Onlar da o kimsenin canını alırlar.

Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu:

— Bir kimsenin rûhu çıktığı zaman, o kimsenin gözü canın ardınca baka kalır. Onun için gözlerindeki perde kalkar. Melekleri, Cenneti ve Cehennemi görür.

Rasûl (A.S.) yine buyurdu:

— Ölüyü götürdükleri zaman rûhu tabutu üzerine gelip:

— Ey ailem ve çocuklarım! Dünyâ benimle oynadığı gibi seninle oynamasın. Ben malı helâldan ve haramdan devşirdim topladım. Size kodum gittim. Hesabını ben vereceğim, benim gibi olmayın der.

Nakledildiğine göre Hz. Âişe (R.A.) şöyle bir rivâyette bulunmuştur.

— Rasûlûllah (S.A.V.) hazretleri buyurdu ki: Kim Allah taâla hazretlerine ulaşmayı severse, C. Hak da onu sever.

Kim Hak taâla hazretlerine ulaşmayı iyi görmezse Allah da o kimseye ulaşmayı iyi görmez.

Hz. Âişe (R.A.):

— Ey Allahın Rasûlü! Ölmeyi herkes kötü görür, dedi.

Rasûl (A.S.):

— Öyle deme! Müminlere ölüm geldiği zaman Allahın keremini ve rızasını müjdelerler. Bir kâfirin ölümü yaklaştığı zaman da melekler Hak taâla'nın azabını ona bildirirler. Bu itibarla mümine ölümden sevimli bir şey olmaz. Zira o, Hak taâla'ya kavuşmayı isterse, Allah da ona kavuşmayı ister. Kâfir için Allaha kavuş-

mayı iyi görmekten daha çirkin, daha kötü bir şey yoktur, buyurdu.

Rásûlûllah:

— Ölüm acısı, bir kimseye üçyüz defa kılıçla vurmaktan daha fazladır, buyurmuştur.

İbni Mesûd (R.A.) şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûlûllah (S.A.V.)'e, bir kimseye, kabre konduğu zaman ilk önce kim gelir? diye sordum.

Rasûl (A.S.) şöyle buyurdu:

— Evvelâ Duman adlı bir melek gelir ve:

— Ey Tanrı kulu! Amelini yaz! Şimdi sorucular, soru melekleri gelecek, der. O, kabirde yatan kimse:

— Benim divitim ve kâğıdım yok. Nasıl yazayım? der.

Duman adlı melek:

— Kâğıt kefenin, mürekkep tükürüğün ve kalem parmağındır der.

O ölmüş olan kimse kefeni üzerine yazar ve Münker ve Nekir, müminlere güneş gibi aydınlık, kâfirlere kara şekilli olarak gelirler.

Sesleri gök gürültüsü gibidir. Nefesleri kuvvetli ve şiddetli yel gibidir. Bunlar, o kimsenin kabrine gelirler. Can, tekrar o kimsenin ağzından ve burnundan girer. Sual meleklerinin korkusundan o ölü beline kadar dirilir. Onun hali, titreme hali gibidir.

Bundan sonra Münker ve Nekîr (Men Rabbüke ve mâ dînüke vemen Nebîyyüke? = Rabbin kimdir? Dinin nedir? Peygamberin kimdir?) derler.

Hak taâla hazretleri cevaplarını kereminden rast getirirse üzerine ulu bir kubbe kurarlar ve Cennetten yana iki kapı açarlar. Bir ipek döşek döşerler. Cennet-

ten misk ve reyhân kokuları getirirler. Ameli güzel bir yiğit şeklinde gelir ve ona yoldaş olur. Kabrini nûr ile doldururlar. Ondan sonra o kimsenin canını alırlar ve Cennetteki makamına giderler.

Eğer münâfık veya kâfir ise cevap veremez. Derhal yer o münâfığı ve kâfiri öyle saklar ki, kemikleri birbirine geçer. Cehenneme varıncaya kadar azab ederler.

Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu:

— Hak taâla hazretlerinin yüz rahmeti vardır. O yüz rahmetten biri, hayvanlar, cinler ve insanlar arasında taksim edilmiştir. Doksan dokuzu ile kıyamette müminleri esirger.

İmam Gazâlî (Allahın rahmeti üzerine olsun) şöyle demiştir:

— Ulemâ — din âlimleri, kâfirlerle âsî olan müminler için kabir azabı vardır. Amma bunun keyfiyetini (nasıl olduğunu) bilemeyiz. Küçük çocuklara kabirde sual var mıdır, yok mudur? diye sorulacak olursa, cevabı şudur: Allah taâla Münker ve Nekîre, fazlından cevap verecek kadar ilhamda bulunur dediler.

Nakledildiğine göre İmam-ı A'zam Ebû Hanîfe'ye kabir azabını sordular. Şöyle cevap verdi:

— Kabir azabı Haktır, vardır ve bu doğrudur.

Delili nedir? dediler.

— Hak taâla hazretleri şöyle buyurur dedi: «Şüphesiz zûlmedenler için bundan başka bir azab daha vardır.»

Nakledildiğine göre Rasûl (A.S.) şöyle buyurmuştur:

— Kabir azabı üç çeşit şeyden olur. Biri ayıp söz söylemekten, biri başkasına iftirâ etmekten, biri de

bedenine değen ve yunmayan bevilden (küçük abdesten — sidikten) dolayı meydana gelir.

Din âlimleri bu hususta şöyle demişlerdir:

— Bir kimse Allaha isyân etse, Allah onu yarlığamasa ona Cuma gününe kadar azab ederler. Ondan sonra kıyamete kadar azabı eksilir, gittikçe azalır. Hak taâla hazretleri dilerse kıyâmette azab eder, dilemezse azab etmez ve yarlığar.

6. RUHLARIN MAKAMI İLE İLGİLİ BÖLÜM

Ebû Bekir Râzî'den, ruhlar dünyâ'dan gidince ne olur? diye sordular. Sekiz yere varırlar diye cevap verdi.

Biri şudur: Peygamber (A.S.) buyurdu:

— Peygamberlerin ve Rasûllerin ruhları Adn Cennetindedir.

İkincisi: Alimlerin ve Velîlerin ruhları Firdevs Cennetindedir.

Üçüncüsü: Saîdlerin, iyi ve mutlu kimselerin ruhları İlliyyûndadırlar.

Dördüncüsü: Şehidlerin ruhları Cennette kuşlar gibi uçarlar, sonra Arşın altında, ona asılı altun kandillere konarlar ve orada bulunurlar.

Beşincisi. Günahkâr müminlerin ruhları, Kıyâmete kadar boşlukta asılmış şekilde dururlar.

Altıncısı: Müminlerin çocuklarının ruhları, Cennetteki miskten bir dağda bulunurlar.

Yedincisi: Münâfıkların ruhları, tenleri ile birlikte kıyâmete kadar kabirde azab görürler.

Sekizincisi: Kâfirlerin ruhları, tenleri ile birlikte Siccîn Cehennemine iletilirler ve orada kıyâmete kadar azab edilirler.

Bundan anlaşılan, kâfirlerin teni kabirde, canları ise Cehenemdedir. Teni canına ulaşıktır, bağlıdır. Nitekim müminlerin teni kabirdedir ve canları nûr ile aydınlatılmıştır. Amma o nûr cisimlerine ulaşıktır, bağlıdır. Işık okları yere ulaşık olan güneş gibidir bu.

Nakledildiğine göre bir mümin ölse ve onu toprağın altına gömseler C. Hak şöyle buyurur:

— Ey kulum' Seni bırakıp gittiler, korkma! Ben seninle beraberim. Sen de benimlesin.

Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu.

— Bir mümin tövbe etse ve ölüm hâline erişse, Hak taâla hazretleri meleklere şöyle buyurur:

— İnin! Benim kulumun başı ucunda oturun! Rahmetimden onun üzerine saçın. Mağfiret, yarlığ döşeğini döşeyin. Başı altında rahmet yastığı olsun. Alnında mağfiret, yarlığ nişanı bulunsun. Başı üstünde kerâmet tacı olsun. Ölümünü günahına kefâret kılın. Ben ona rahmet ettim. Sız şâhit olun.

Peygamber (A.S.) buyurur:

— Bir kimse hasta olduğunda Cennette ve Cehennemde yerini görmeyince ölmez.

Rasûl (A.S.) yine buyurdu:

— Bir kimse sâdık gönülle, samimiyetle Hak taâla'dan şehit olmayı istese Allah ona şehitler mertebesi verir. İster kâfir ilinde ölsün, isterse evinde ölsün şehît olur. Çünki onun gayesi şehît olmak idi.

— Bir kimse ölse ve onun kefeni olmasa Tanrı taâla şöyle buyurur:

— Varın, Cennetten bir bez alın, o kefensiz kimseye kefen sarın ve onu kâfur, zencebîl ve selsebil suyu ile yuyun.

Zehretür - Rivadda söyle naklediliir:

— Bir kimse garip olsa, gurbette kimsesiz kalsa ve ölüm hâline gelse Hak taâla hazretleri buyurur:

— Ey meleklerim! Bu kimse kimsesiz ve misâfirdır. Ailesini, çocuklarını, babasını ve anasını gurbette, başka ilde bıraktı. Şimdi hasta oldu. Gelip halini soracak kimsesi yoktur. Şayet ölürse ağlayacak kimsesi de yoktur. Ondan sonra Hak taâla hazretleri meleklerinden birini onun babasının şekline ve kıyafetine döndürür. Birini çocuklarının kıyâfetine çevirir. Birini de anası şekline sokar. Onlar gelirler, O kimsenin yanına girerler. O garip gözlerini açar, anası ve babası ve bütün yakınlarının geldiğini görür. Gönlü hoş olur ve canı rahat ve sevinçle çıkar.

O garibin cenazesini götürdükleri zaman onun ardından gidin. Namazını da kılın. Kabrinin üzerine oturun. Kıyâmete kadar o garibe duâ edin! Kabre koydukları vakit ona bir melek gönderir. O melek:

— Hak taâla: Ey kulum, korkma! Sen dünyada anan ve babanın kucağında küçükken benim konuğum idin. Bâliğ olduğunda, erginlik çağına girdiğinde gene benim konuğum bulunuyordun. Cennette olsan Rıdvânın konuğusun. Şimdi yine benim konuğumsun. Dostlarından ırak düştün. Keremim ile sana ikram ederim buyuruyor, dedi.

O garib o kimseyi görünce:

— Ey Rabbim! Ne olaydı da benim Rabbimin beni yarlığadığını görelerdi, der.

Ebû Ümâmetül - Bâhilî (R.A.) şöyle demiştir:

— Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu ki: Bir kimse hasta olunca Hak taâla meleklere:

— Benim kulumun amelini sağlığından üstün yazın buyurur. Melekler de öyle yazarlar.

Nakledildiğine göre, bir kimse hasta olduğu zaman Hak taâla hazretleri o kimseye dört melek gönderir.

Birine o kimsenin kuvvetini almasını emreder, o kimse zayıf olur.

Birine o kimsenin ağzından yemek tadını almasını emreder.

Birine de yüzünün nûrunu almasını ve benzinin sarı olmasını buyurur.

Diğerine ise o kimsenin günahını almasını emreder. O melekler de bunları yaparlar.

Hak taâla hazretleri o kulunu iyileştirmek isterse, kuvvetini alan melek tekrar kuvvetini verir. Yüzünün nûrunu alan melek o nûru tekrar verir. Ağzından yemek tadını alan melek de aynı tadı ve lezzeti iâde eder. Günahını alan meleğe o kimsenin günahını geri verdirmez. O melek Hak taâla hazretlerine secde edip:

— Biz dört melek idik. Bunlar aldıklarını geri verdiler. Ben aldığımı geri vermedim, der.

Hak taâla hazretleri:

— Günahını almışken tekrar geri vermem benim şânıma düşmez, yakışmaz buyurur.

Bunun üzerine o melek:

— Ey Rabbim! O aldığım günahı ne yapayım? der.

Allah taâla hazretleri:

— Denizlere bırak buyurur. O melek o kimsenin günahını denizlere bırakır ve Hak taâla da ondan Timsâhı yaratır ve o denizde yürür. Eğer o kimse ölürse dünyâ'dan temiz çıkar, aslâ günahı kalmaz.

Nakledildiğine göre Rasûlûllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

— Hak taâla hazretleri Azrâil (A.S.)'a: Hiç benim kullarımdan kimseyi esirgedin mi? diye buyurdu.

Azrâil (A.S.):

— İki kişiyi esirgedim. Biri, anası ve babası çölde ölmüş küçük bir oğlan çocuktu. O çocuk yalnız ve öksüz kalmıştı.

Diğeri de adâletle hareket eden bir hükümdardı. Adâleti sebebile onun ruhunu aldığım zaman esirgedim, dedi.

Hak taâla hazretleri:

— Adil olduğunu söylediğin hükümdar, çölde öksüz kalmış o çocuktur. Ben onu esirgedim, ondan sonra da hükümdar kıldım, buyurdu.

İbni Abbâs (R.A.) şöyle demiştir:

— Hak taâla hazretleri ölümü güzel bir sûret ve biçimde yarattı. Kime kokusu erişirse hemen ölür. Hak taâla hayatı da at sûretinde yarattı. Kime kokusu erişirse derhal hayata kavusur. Cebrâil (A.S.) o atı yeder. Peygamberler o ata binerler Ona Feresûl - Hayat (hayat atı) derler.

Eğer; Münker ve Nekîr iki melektir. Bir anda bütün insanlara nasıl erişirler diye sorulacak olursa cevabı şudur:

— Hz. Cebrâil, Mikâil ve Azrâil (A.S.). bir anda yüz bin yere, çeşitli kılık ve kıyâfette ulaşırlar. Münker ve Nekîr de onlar gibidir.

Nakledildiğine göre Hak taâla bir melek yaratmıştır. Alem yaratıldığındanberi Arşı, (Lâ ilâhe = Hiç bir ilâh yoktur) diyerek tavaf eder, şayet (İllellâh = Ancak Allah vardır) dese kıyâmet kopar.

Böylece dünyâ'nın ömrü bir meleğin bir nefesinden ibâret olduğu bilinmelidir.

Bâkî ve sonsuz olan yalnız Allah taâla'dır.

*
* *

VI. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1. KIYÂMET GÜNÜNDE ALLAHIN HİTABLARI

Hak taâla buyurdu:

— «(Hakîkat, kâfirlerin inkâr ettiği gibi değildir). Kıyâmet gününe hamd ederim. (Hayır, hakîkat öyle değildir). Kendini alabildiğine kınayan nefse yemin ederim (ki siz öldükten sonra mutlaka dirileceksiniz).» (217)

Ey ilâhî sırları öğrenmek isteyen kimse! Şöyle bilmek gerektir ki, Nefs-i Levvâme, kıyâmet gününde kendi kusurlarını bilen ve yaptığından pişman olan nefis, vicdân rahatsızlığıdır. Niçin iyiliğe koşmadım diye iyilik yapmaya koşsa'da pişmanlık kendinden gitmez, fırsat ele geçmez.

— «İnsan zanneder mi ki herhalde biz onun kemiklerini toplayıp bir araya getirmeyeceğiz?» (218)

Buradaki manâ şudur:

— Hak taâla hazretleri bu mahlûkatı öldürüp azalarını birbirinden ayırdıktan, toprağa karıştırdıktan ve yeller o toprağı alıp sahrâlara savurduktan sonra tekrâr bir yere toplar, hepsi hiç eksiksiz tekrâr gelirler.

Şimdi bunu bilince şunu da bilmek gerekir:

Hak taâla hazretleri yaratmaya, yok etmeye, öldür-

---

(217) Kıyâme Sûresi, âyet : 1 - 2
(218) Kıyâme Sûresi, âyet : 3.

meye ve yaşatmaya kâdirdir; her şeye gücü yeter. Hak taâla hazretleri, peygamberlerinin dilinden haber verdi ki, bu mahlûkatı tekrar yaratır. Kıyâmet gününde bir yere toplar. O güne: Toplanma günü, Cezâ günü, Hesap günü ve Arasât günü derler.

Hak taâla hazretleri ilk önce mahlûkatı yarattı. Öldürdükten sonra, önce yarattığı gibi, bir daha yaratır.

Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

— «... İlk yaratışa nasıl başladıksa, üzerimizde (hak) bir va'd olarak, yine onu iâde edeceğiz. Hakîkatde fâiller biziz.» (219)

Bu itibarla sözün kısası kâmil ve tam olmak odur ki, bu değerli ömrü boş yere geçirmeyip olgunluk elde etmek, faydalı bilgi ve makbul amelle sıfatlandırmak gereklidir. Faydalı ilim temeldir. Makbûl amel binadır. İkisi var olmaları itibârile birbirinden ayrılmazlar. Yani Nerede faydalı bilyi varsa orada iyi ve makbûl amel de vardır. Kimin iyi ameli varsa faydalı bilgisi de vardır.

Bundan sonra doğrusunu, büyük kıyâmet ve ulu felâkette selâmetle sevâp ve melâmetle, pişmanlıkla ıkâb (cezâ) nasıl olur? Kimlere nimetten hesâp, kimlere azabtan kurtuluş vardır? sana söyleyeyim.

Bu durumları tasdik edip bu sözleri iyi anladınsa Hakkı sevmeye gayret et ve Hakka yönel. Böylece kemâle eresin. Mutlu ve iyilerden olasın ve yok olacak kötülerden olmayasın.

Nitekim Hak taâla şöyle buyurur:

— Bizim uğurumuzda mücâhede edenler (e gelin-

---

(219) Enbiyâ Sûresi, âyet : 104.

ce:) Biz onlara elbette yollarımızı gösteririz. Şüphesiz ki Allah herhalde ihsân erbâbiyle berâberdir.» (220)

Bu kıyâmet babını iki kısım üzerine tertip ettim. Biri ilmî hükûmlerdir ki, hayat ondadır. Biri de amelî hükümlerdir ki, necât, kurtuluş ondadır. Amma ilmî hükümler kısmı o dur ki, Allahın hidâyeti olmazsa insana ilim hâsıl olmaz. Zira hidâyet amelin neticesidir. Hidâyet olmayınca amel olmaz. Böylece mücâhedeler makamında çalışmak gerektir. Cismi ibâdet yerinde terketmek gerektir. Nefsi dilekler meydanında öldürmek gerektir. Müşahedelerle kalbi ihya etmek, canlandırmak gerektir. Rûhu; ilâhî vuslatla saçmak gerektir. Hakîkatı yok etmek gerektir. Sıfatta. Zatını, kendi varlığını ilâhî zatta mahvetmek, yok etmek gerektir. Böylece ebedî saadet dünyada oldukça tam olarak bize hâsıl olmaz, elimize geçmez.

Nitekim Hak taâla buyurur:

— «Artık onlar için, işlemekte olduklarına bir mükâfat olarak, gözlerin aydın olacağı (nimetlerden) neler gizlenmiş bulunduğunu kimse bilmez» (221)

Bu itibarla Ahiret lezzetini nefis bilmez, ancak akıl bilir. Ekseri halkın aklı Ahreti idrâk etmekten acizdir. Ancak iki şeyle bilinir.

Biri, canın bu kalıptan ayrılıp, ondan sonra dönmesi, bu menzili, yeri görmesidir.

İkincisi, nefsânî hastalıktan ve şehvânî arzulardan kurtulmuş olmasıdır.

Doğrusu insan bu âlemde misâfirdir.

Seferin evveli Cennetten başlar, sonu yine Cennete varır. Yahut Cehennemedir. Ömür seferin mesâfesidir.

---

(220) Enkebût Sûresi, âyet : 69.
(221) Secde Sûresi, âyet : 17.

Geçen aylar ve yıllar fersahlardır. Gelip giden günler millerdir. (222)

Verilip alınan nefesler kademlerdir. Çocukluk, yiğitlik ve kocalık konaklardır. Seferden, yolculuktan fayda elde etmek Hak taâla hazretlerine erişmektir. Seferden zarar etmek, Hak taâla hazretlerinden uzak düşmektir. Bunlardan Allaha sığınırız.

Şimdi o seferde dört menzil, dört yer vardır.

1. Babasının belinde meydana gelmektir.
2. Anasının karnında belirmektir.
3. Yeryüzünde meydana çıkmak, var olmaktır.
4. Alem-i Berzah da, kabirde olmak, sonra da Arasât'da, (Mahşerde) hazır olmaktır.

Böylece insanın iki hâli vardır:

1. Bu dünyada emânet oturmaktır.
2. Ahiret'de ebedî kalmaktır.

Bu itibarla ölüm bir köprüdür. Dostu dosta (Allaha) ulaştırır.

Hz. Enes (R.A.) Rasûlûllah (S.A.V.)'den şu nakil de bulunur:

— Rasûl (A.S.) buyurdu: Üç şey günaha kefârettir. Üç şey de helâk edicidir.

Günaha kefâret olan şeylerden biri çok soğukta abdest almaktır.

İkincisi: Namazdan sonra namazı beklemektir.

Üçüncüsü: Soğuk ve sıcakta cemaata gitmektir.

Dereceler üçtür:

1. Yemek yedirmektir.

---

(222) *Fersah ve mil uzunluk ölçüleridir. Fersah: 4500 — 5500 metrelik mesâfe, mil ise 1600 — 1700 metre mesâfedir.*

2. Selâm vermektir.
3. Halk uyurken namaz kılmaktır.

Necat veren, kurtuluşu sağlayan şeyler de üçtür:
1. Gazaba gelince adalet etmektir.
2. Fakirlikte ve zenginlikte sabretmektir,
3. Gizli ve aşikâr her yerde Allahtan korkmaktır.

Helâk eden şeyler üçtür:
1. Haram söylemek ve haram yemektir.
2. Dünyayı sevmektir.
3. Fâizle geçinmektir.

Rasûl (A.S.) hutbesinde buyurdu ki:

— Kendi ayıbı ile meşgûl olmaktan başkasının ayıbını görmeyen, Helâldan nafaka veren, alimlerle oturan, kendini hor gören, halka iyilik eden, kendi kötülüğünden halkı ırak tutan, ilmi ile amel eden ve dilini kötülüklerden saklayan'a ne mutlu!

İbni Abbás (R.A.), Rasûlúllah (S.A.V.)'den şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûlü Ekrem buyurdu ki: Ahireti bırakıp dünyâ ile meşgûl olmayın. İbâdeti terk edip nefse uymayın. İmanınızı günah ile örtmeyin. Hesap olunmazdan önce nefis muhâsebesi yapın. Azabtan önce hidâyete, doğru yola gelin. Rasûl (A.S.) gene buyurur.

— Dünyâ, dinlenmek için bir ağacın altına oturan bir atlıya benzer. O atlı tekrar atına biner gider. Bir saatta ne kadar rahat etmiştir?

Nakledildiğine göre âlimlerden biri, rüyasında Rasûl (A.S.)'ı görmüş ve:

— Ey Allahın Rasûlü! Siz: «Hûd Sûresi benim saçlarımı ağarttı» buyurdunuz demiş. Rasûlûllah da:

— Hak taâla hazretleri o sûrede şöyle buyurdu de-

miştir: «O halde sen, maiyyetindeki tövbe edenlerle berâber, emrolunduğun vechile, dosdoğru hareket et. Aşırı gitmeyin. Çünki O, ne yaparsanız (hepsini) hakkiyle görücüdür.» (223)

Şayet Cennetliklerin nişanlarını işittinse, dosdoğru olmayınca bunların sende meydana gelmeyeceğini bilmen gerektir. İstikâmet, bütün uzuvlarının, şeriat ve din hükümlerine bağlı kalmasıdır.

Rasûl (A.S.) buyurdu:

— Gönlünüz dosdoğru olmayınca imanınız doğru olmaz. Diliniz doğru olmayınca gönlünüz doğru olmaz. Ameliniz doğru olmayınca da diliniz doğru olmaz.

Hz. Abdullah (R.A.) dedi ki:

— Ya Rasûlûllâh! İstikâmetin, doğruluğun (dosdoğru olmanın) nişanı nedir? diye sordum.

Rasûlûllah (S.A.V.):

— Ebedi ve sonsuz olan Âhiret için boş olan dünyâ'dan elçekmek ve ölüm gelmezden evvel ölüm için hazırlık yapmaktır buyurdu ve şu ayeti okudu: «... Artık kalpleri Allahın zikrinden (bomboş ve) kaskatı kalmış olanlar (ın) vay (hâline)! Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler.» (224)

Nakledildiğine göre bu korkudan (Allah korkusundan) dolayı havada uçan bir bölük kuş gören Hz. Ebû Bekir (R.A.):

— Ne olaydı ben kuşlardan olaydım! İnsandan olmayaydım! dedi.

Hz. Ömer (R.A.) Kur'an okuduğu zaman korkudan ve dehşetten düşüp bayılırdı ve:

---

(223) Hûd Sûresi, âyet : 112.
(224) Zümer Sûresi, âyet : 22.

— Ne olaydı ben bir kerpiç, bir taş olaydım da yabanda yataydım! Kimse beni anmayaydı! derdi

Ömerin yüzünde, gözlerinin yaşından iki kara yol olmuş idi, o yoldan yaş akardı.

Hz. Osman (R.A.):

— Ne olaydı ben öleydim ve tekrar yaratılmayıp oyle yataydım! derdi.

Hz. Ali (R.A.)·

— Ne olaydı anam beni doğurmayaydı! derdi.

Rasûl (A.S.)'da:

— Ne olaydı Muhammedin Rabbi Muhammedi yaratmayaydı! buyurdu.

Şimdi, bu şekilde korkmak âlimlerin hâlidir. Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

— «Allahtan, kulları içinde, ancak âlimler korkar.» (225)

Böylece bu korkudan dolayı, Peygamberlerin en üstünü ve âlimlerin en âlimi, dünyâ zevkinden el çekip dururlardı.

Bir kimsenin akıbetinin hayırlı olması, Allaha inanmak ve Rasûlûllah'a uymakla mümkündür.

Bir kimsenin akîbetinin hayır olmaması ise iki şeydendir:

Biri: Dünyâ'yı sevmekle evvelden imanı zayıftır, Şeytan ona şüpheler verir ve bu itibarla imanı zayıf olur.

İkincisi: Bâtıla inanır. Ölüm hâline geldiğinde ona şüpheler gelir. O sebepten imanı zayıf olur.

Kurtuluş ne ile olur diye sorarlarsa cevabı Allah taâlanın şu emridir:

---

(225) *Fâtır Sûresi, âyet : 28.*

— Eğer üzerinizde Allahın fazl (ü rahmet)i olmasaydı içinizden hiç biri ebedî temize çıkmazdı...) (226)

Fakat zâhir (görünüp—bilinen) sebebi üçtür:

1. Olgun akıldır.
2. Faydalı ilimdir.
3. Tam marifettir.

Amma akıl asıl nurdur. İnsan eşyanın hakîkatını onunla kavrar ve anlar.

Faydalı ilim Hak taâla hazretlerine gitmenin yolu onunla bilinir. Zira insan Allaha ilimle, ilmin gösterdiği aydın yolla yaklaşır. İlim olmazsa amel olmaz.

Tam marifet, gönül sırrından ilâhî âleme (Ahirete) bir kapı açılmasıdır ki, o marifetden dolayı sağlam iman ve açık keşif meydana gelir. Gizli küfürden kurtuluşa erilir. Gizli küfür, kıyâmet gününe inanmanın zayıf olmasıdır. Kemalince inanış, tam îman; dünyâ'nın küçük ve âdi zevkinden vazgeçip bâki olan âlemin, Ahiret âleminin zevki ve lezzeti ile meşgûl olmaktır. Zira Hak taâla kullarını abes, boşuna yaratmadı. Bilâkis ibâdet etmek, yaratanı tanımak ve O'nun birliğini kabûl ve ilân etmek için yaratmıştır.

Nitekim Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

— «Ya sizi ancak boş yere yarattığımızı ve hakîkaten bize döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?» (227)

Yani siz dünyâ'da boş yere yaratılmadınız, bilâkis hikmet için yaratıldınız. Bu itibarla malûm oldu ki, Hak taâla'nın rızası kullarının kendisine ibâdet etmesi iledir.

---

(226) Nûr Sûresi, âyet : 21.
(227) Mü'minûn Sûresi, âyet : 115.

Bilmek gerektir ki, halkın günah işlemeye cür'et etmesi nefsin duyduğu zevk ve lezzettendir .

Ahirzamanın. Kıyâmetin yaklaştığının alâmet ve belirtileri şunlardır:

— Halk dünyâ ile meşgûl olur, dünyâ'yı dine tercih eder, ona daha çok değer verir.

— Krallara mahsus saraylar gibi evler yaparlar.

— Ekseri halk bozguncu ve zâlim olur.

— İbâdet edenler, riyâ ve gösterişle ibâdet ederler.

— Âlimlere ve din büyüklerine hürmet etmezler.

— Dinde olmayan şeyleri dine karıştıranlar, dindenmiş gibi gösterenler çoğalır.

Rasûl (A.S.) buyurdu:

— Ahir zamanda câhil âbidler ve fâsık, bozguncu âlimler çoğalır. Böyle zamanda dervişlerin, fâkir ve düşkünlerin ve iyi kimselerin hâli nasıl olur?

Rasûl (A.S.) gene buyurdu:

— Resmî âlimlerin ve akıldânelerin sözleri sizi aldatmasın. Kötü ve zararlı âlimler, İran Şahı ve Bizans imparatoru gibi saraylarda oturan, güzel elbiselerle lezzetli yemekler yiyenlerdir. Onlara benzeyen âlimlerle oturmayınız. İnsanı yedi şeyden yedi şeye çağıran şunun gibi âlimlerle oturunuz:

1. Şek ve şüpheden yakına, gerçeğe çağırır.

2. Riyâ'dan ve gösterişten ihlâs ve samimiyete çağırır.

2. Dünyâ'yı sevmeyi, ona fazla düşmeyi bırakmaya çağırır.

4. Kibirden alçak gönüllülüğe çağırır.

5. Düşmanlıktan sevgiye ve dostluğa çağırır.

6. Cehâletden, bilgisizlikten ilme çağırır.

7. Zenginlikten, dervişliğe çağırır.

Zîra âlimler, dünyâ'ya karışmazlarsa Peygamber (A.S.)'ın emin ve güvenilir kimseleridirler. Şayet dünyâ işleri ile meşgûl olurlarsa onlardan sakının. Bu gibi âlim kimseler, kendi yanıp biten ve yalnız etrafını aydınlatan fitile benzerler.

Rasûl (A.S.) şöyle buyurdu:

— «Bir zaman gelir ki, halkın üzerinde, İslâm'ın şekli ve Kur'an'ın ismi kalır, evler mamur ve mescidler harab olur»

Bu itibarla, âlimleri fâsık ve bozguncu, hâkimleri zâlim, hatipleri sarhoş, hâfızları şarlatan, şeyh ve dervişleri câhil ve uydurmacı olan bir kavim nasıl kurtuluşa erer?

Böylece halkın hepsi onlar gibi dünyâ'ya aldanıp haramla meşgûl olurlar. Yazık, çok yazık! Din ilimleri, dinin yol gösterici emirleri, âlimlerin dünyâ işlerine kendilerini vermeleri ile, yerine getirilmiş olur mu? Bunların hallerini bir bir sana beyan edeceğim, anlatacağım.

Muâz İbni Cebel (R.A.):

— Bir gece Rasûl (A.S.) Kâbe'yi ziyaret ediyordu. Rasûlüllah (S.A.V.)'e:

— Ey Allahın Rasûlü! Hangi kimse şerirdir, kötüdür? diye sordum.

Rasûl (A.S.):

— Hayırdan sor, şerden sorma dedi. Döndü ve tekrar:

— «İnsanların kötüleri, âlimlerin kötüleridir» buyurdu.

Kötü kadılara, hâkim ve yargıçlara dönelim. Rasûl (A.S.) onlar hakkında şöyle buyurdu:

— «Hâkimler üç kısımdır: İkisi Cehennemde, birisi ise Cennettedir.»

Cennette olan hâkim, ilmi ile âmel eden, bildiğini yapan ve adaletle hüküm veren hâkimdir.

Cehenneme gidecek hâkimlerden biri, Hak taâla'nın hükmünü bilmeyen; diğeri de bilen fakat Allahın kullarına zulüm ve haksızlık eden hâkimdir.

Rasûl (A.S.) buyurdu:

— Her hâkimin yanında iki melek vardır. Eğer adalet ederlerse Cennete, eğer zulüm ederlerse onları Cehenneme davet ederler.

Rasûlüllah ilgili olarak tekrar buyurdu:

— «Kıyâmet gününde müslümanların cesurları hâkimlerdir.» Zâlim olurlarsa demektir.

Ebû Hanîfe (R.A.) şöyle demiştir:

— Zâlim olan ve ehliyetsiz hâkimleri yılda bir kere değiştirmek gerektir. Yoksa câhil kalırlar. Câhil olunca da zulüm ederler ve Cehenneme lâyık olurlar.

Kötü ve zararlı hatipler hakkında da Rasûl (A.S.) şöyle buyurmuştur:

— Mirâc gecesinde bazı erkekler gördüm. Onların dudaklarını ateşten makas ile kesiyorlar. «Bunlar kimler?» diye Cebrâil'e sordum. Cebrâil:

— Ümmetinin bazı hatipleridir ki, onlar, halka iyilik ederler, kendi nefislerini unuturlar.

Kur'an okuyan kötü ve zararlı hâfızlara gelince: Rasûl (A.S.) buyurdu ki:

— Hızi kuyusundan Allaha sığının!

— Ey Allahın Rasûlü! Hızi kuyusu nedir? dediler. Rasûl (A.S.):

— Cehennemde bir dere vardır. Cehennem günde dört kere o kuyudan Allaha sığınır buyurdu.

— Ey Allahın Rasûlü! O kimlerindir? dediler.

Rasûl (A.S.):

— Kur'an'ı ve ilmi rîyâ ve gösterişle okuyanlarındır, buyurdu.

Mübtedi'lere gelince; onlar azgınlar ve insanları azdıranlardır. Rasûl (A.S.) onlar hakkında şöyle buyurdu:

— Ümmetim sapıklık ve azgınlık üzerinde toplanmasınlar. Azgınlık üzerinde birleşirlerse onlar benim ümmetim değildirler.

Emirlerle sultanlara gelince: Onlar da, şeyhlerin aşırı arzularına ve âlimlerin dünyâ hırslarına bakarak, zulmetmekle ve ellerini sadaka ve zekât vermekten alıkoymakla dünyâlık yığdılar. Rasûl (A.S.) onlar hakkında şöyle buyurdu:

— «Benden sonra şüphesiz size, ateşin odunu yediği gibi sizin îmanınızı yiyip bitiren dünyâ (hırsı) gelecek.»

Câhillerse kendilerini mal ve zinetle bezerler. Dünyâ ve onun güzellikleri ile meşgûl olurlar. Değerli ömrü boşa geçirip ölümü unuturlar.

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Onlara selâm vermeyin. Hasta olurlarsa halini sormaya, ziyarete varmayın. Ölürlerse cenâzelerinde bulunmayın.

Şanı yüce olan Allaha sığınırız. Bu meselede âciz kaldık. Eğer dünyâ ehline uyarsak Hak taâla bize ateş ve Cehennemle azâb eder. Eğer bunlardan sakınırsak üzerimize şerîr ve kötü kimseler yüklenirler. Hal böyle olunca; Ey Rabbim! Biz nasıl edelim?

Bundan dolayı âlimler şöyle demişlerdir:

— Kim Hak taâla hazretlerini yalnız ilim sözü ile

talep etse, arasa zındık olur. Yalnız Zühd (takvâ) ile arasa bid'atçı (dinde olmayanı koyucu) olur. Yalnız fıkıh ile arasa fâsık olur. Kim bütün ilimleri görür ve onlarla Allahı ararsa bu fîtnelerden emîn olur.

Şimdi, bir çok mûrşid vardır ki, kendi azmış, halkı da azıtmıştır. Nice âlim de vardır ki, bütün ilmini dünyâ'ya bağlamıştır. Ahirette bütün ilimlerin elden gideceğini, yalnız ilâhî bilginin kalacağını bilmez.

Kim dünyâ'yı güzel düşünüp iyi akıl ederse, değerli ömrünü faydalı ilim ve iyi amelle geçirmiş olur.

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Ben size güneş ve ay bıraktım. Kim o güneş ve aya uyarak yürürse karanlıktan kurtulur. Kim de o güneş ve ay'la yürümezse helâk olur, yok olur. Sahâbeden birisi:

— Ey Allahın Rasûlü! O güneş ve ay nedir? dedi.

Rasûl (A.S.):

— Güneş Allahın kitabı Kur'an'dır. Kamer de benim Hadîslerim ve sünnetimdir, buyurdu.

Hz. Ali (R.A.):

— Rasûlüllah (S.A.V.) hazretlerine sünnetlerden sordum. Rasûl (A.S.) şöyle buyurdu:

— Şeriat benim sözlerimdir. Tarîkat benim işlerimdir. Hakikat benim hallerimdir. Ma'rifet benim esas malımdır. Akıl benim dinimin aslıdır. Hakkı sevmek benim mayamdır. Şevk benim bineğimdir Allahı zikir benim arkadaşımdır. Allaha güvenmek benim hazinemdir. Allahtan korkmak benim yoldaşımdır. İlim benim silâhımdır. Sabır benim azığımdır. Râzı olmak benim ganimetimdir. Dervişlik benim

övünme vesilemdır. Zühd ve takvâ benim san'atımdır. Yakîn benim kuvvetimdir. Gerçeklik benim kalbimdir. İtaat ömrümün meyvesidir. Gazâ benim huyumdur. Gözümün nûru namazdır.

2. FARKLI İNANIŞLARLA İLGİLİ BÖLÜM

Rasûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurur:

— İsrâil oğulları kavmi yetmiş iki bölük (fırka) oldular. Benim ümmetim yetmiş üç fırka'ya ayrılacak Yetmiş ikisi Cehenneme lâyıktır. Eğer Allahın yardımı olmazsa. Amma ebedî orada kalmazlar. Birisi Cennetliktir.

—Ey Allahın Rasûlü! Onlar kimlerdir? diye sordular.

Rasûl (A.S.):

— Ben ve Ashâbım o bir bölüktendir, buyurdu.

Ehl-i Hevâ ve Ehl-i Bid'at (Dinde olmayanı koyan ve sapık inanışta olanlar) türlü türlüdür. Fakat belli başlıları altıdır:

1. Hâricîlerdir.
2. Râfızîlerdir.
3. Kaderiyyedir.
4. Cebriyyedir.
5. Cehmiyyedir.
6. Mürci'edir.

Bunların herbiri oniki bölüktür. Bunların hepsi, Allahın birliği bereketi ile rahmet ederse müstesna, Cehennemliktir. Cehennemden kurtulanlar Ehl-i sünnet ve Cemaattır (Peygamber (A.S.)'ın ve Ashâbının yolundan gidenlerdir). Onlar da bir bölüktür.

Gelelim bunların inanışlarına:

Hariciler, Hz. Ali ile oğulları Hz. Hasan ve Hüseyin'e kâfir diyenlerdir. Ebû Bekir'e ve Ömer'e uyarız, Hz. Osman ve Hz. Ali'den değiliz derler.

Râfızîler, Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer'e kâfir diyenlerdir. Biz onlardan değiliz derler.

Kaderiyye, Allahın takdirini, kaderi inkâr edenlerdir. Bütün fiiller kulundur. Allah yaratsa fiil kula aittir, kul fiilinin gerçek sahibidir derler ve kaderi inkâr ederler.

Cebriyye, kulun hiç bir gücü yoktur, yaptığı işde mecburiyeti vardır. Belki kulun fiilini Allah yaratır, insanın şahsî işi yoktur, derler. Ve kul irâdesini inkâr ederler.

Cehmiyye, Kur'an mahlûktur (sonradan yaratılmıştır, kadîm değildir). Allahın sıfatları muattaldır, iş görmez haldedir. İsmi sonradan olduğu gibi sözü olan Kur'an da sonradan meydana gelmiştir, diyenlerdir.

Mürcie, Allaha îman etmekten başka kulun üzerine farz yoktur, yalnız kula iman etmek farzdır, diyenlerdir.

Bunlar, sapık inanışların aslıdır. Allahtan, bizi islâm dini üzerinde sâbit kılmasını ve islâm yurduna çağıranlardan etmesini dileriz.

Küfürden, sapıklıktan ve bid'attan (dine uydurma) katmaktan) kurtulmuş olan o bir bölük (fırka) hakkında Rasûl (A.S.):

— «O bölük benim ve Ashâbımdır» buyurdu. Onlara Eşâire (Ehl-i Sünnet) ve Muhaddîs derler. Onların mezhebi ve yolu bid'attan emindir.

Onların görüsü şudur:

— Alem, Allahın dışındaki bütün mevcutlar, sonradan var olmuştur. Alemin yaratıcısı birdir. Ondan

başka yaratıcı yoktur. Zıddı yoktur. Yücelikte, benzeri yoktur birlikte bütün eşya, herşey yok olduktan sonra o gene vardır. Yücedir, uludur ve dilediğini yapar. Kemal sıfatlarla sıfatlanmıştır. Celâl ve Cemâl sıfatları ile övülmüştür. Zatı ezelî ve sıfatları ebedîdir. Cevher ve araz (birşeyin esası ve parçası) değildir. Sınırlı ve sayılı değildir. Varlığı vâcip ve zarûrîdir. Herşeyin esasını yaratan ve her türlü hemâlâtı ifade eden zattır. İşinde garazı, eziyeti, ziyanı ve zulmü yoktur Bütün eşya onun fazlındandır. Rasûl (A.S.) vasıtası ile sevdiği kullarına doğru yolu gösterip esas gaye olan şeye eriştirir.

3. AMELİ HÜKÜMLERLE İLGİLİ BÖLÜM

Allah taâla buyurdu:

— «Elif, Lâm, Mim. Bu, o kitaptaki kendisinde (Allah katından gönderilmiş olduğunda) hiç şüphe yoktur. (O) takvâ sahipleri için doğru yolun tâ kendisidir.» (228)

Elif, Lâm, Mim bu Sûrenin fatihası, girişidir. Geri kalan «Hurûf-i mukattaa» sûre başlarına yazılan benzerleri gibidir.

Diğer isimler gibi bu da bir isimdir ve sûrenin ismidir diyenlere göre, Arap dilbilgisinde yeri vardır.

Eğer irabdan mahallî, harekelenme özelliği, yoktur diyecek olurlarsa, üç şekilde irabı, harekelenmesi vardır. Biri, başta olması kendisi ile söze başlanması sebebiyle, bulunduğu yer itibariyle merfû (ötreli)

---

(228) *Bakara Sûresi, âyet : 1 — 2*

olmasıdır. Harekesinin üstün ve esre olduğu zaman kasem, yemin içindir.

Allahın (O kitab) sözü, sana ruhlar âleminde veya Mûsâ, Dâvud ve İsâ (A.S.)'a indirilmiş olan kitaplarda indireceğimizi vaadettiğimiz bu kitaptır, demek olur. İçinde bütün ilim ve ahkâm-ı, dinî hükümleri beyan edeceğimizi bildirdiğimiz bu kitabın (Kur'an'ın), Allah'tan olduğunda şüphe yoktur.

Allah (takvâ sahipleri için doğru yakın tâ kendisidir) buyurdu. (Doğru yoldan çıkanlar, yolunu sapıtanlar) için buyurmadı. Çünkü (doğru yol) sabredenler içindir. Yani Kur'an takvâ ehli, Allah'dan son derece çekinip sakınanlar için, beyan ve hidâyettır; doğru yolun beyanıdır. Böyle olunca, Allahı çok istemek ve aramak manâsı ortaya çıkar.

Muttekî Lûgatte ittikâdandır. Allah'dan çekinip sakınmaktan, son derece sakınan demektir.

Dinde ise, önce azâba ve cezâya çarpmışken, sonradan bu takvâ sebebi ile nefsini temyiz etmek, kötülüklerden arıtmak manâsınadır.

Abdullah bin Abbâs (R.A.) şöyle dedi:

— Müttekî, büyük ve küçük günahlardan sakınan kimsedir.

Ondan sonra Allah taâla şu ayeti ile muttekîleri beyan buyurdu:

— «O takvâ sahipleri ki onlar gayba (göremediklerine ve bilemediklerine) inanırlar.. » (229)

İman azalıp çoğalmaz. Zira îman, Rasûlüllahın getirdiği şeylerin tümünü tasdiktir. Burada îman ve islâm bir ve aynıdır.

---

(229) Bakara Sûresi, âyet : 3.

Hak taâla hazretleri. ««Allah onların (mü'minlerin) îmanlarını arttırır.» buyurdu.

Bundan maksat itikadın, inanışın artmasıdır. Bir kimse îmanının artmasını istese, Allahın buyurduğu şekilde îmanın artması nasıl mümkün olur? diye sorsalar, cevabı şudur: Îmanın azalması ve çoğalması kâbil değildir. Onun kuvvetli ve zayıf olması kabildir.

Bu itibarla, Rasûlüllahın îmanına nisbetle halkın îmanı zayıftır. Onun îmanı kuvvette kemâl derecesindedir. Asla yok olması düşünülemez. Îmanın zevâlinden, yok olmasından Allaha sığınırız.

Nakledildiğine göre Îman, Emân sözünden alınmıştır derler. Böylece hem îman edene, hem de Hak taâla'ya mü'min derler. Allaha bu isim, mü'min kullarım ebedî olan azabdan emin kıldığı için verilmiştir. Bu şekilde îman, küfrün karşılığı olmuştur.

Küfür de dört şekilde bilinir:

1. İnkârî küfür.
2. Cuhûdî küfür.
3. İnâdî küfür.
4. Nifâki küfür.

İnkârî Küfür: Hak taâla hazretlerini bilmez ve inanmazda.

Cuhûdî Küfür: Gönlü ile Allahı bilir, fakat dili ile onu söylemez. Firavn'ın küfrü gibi.

Inâdî Küfür: Allahı gönlü ile bilir, dili ile de söyler. Fakat inadından dine girmez. Ebû Tâlib'in küfrü gibi.

Nifâkî Küfür: Dili ile inandığını söyler, fakat gönlü ile kabûl etmez ve inanmaz.

Hz. Ömer (R.A.) şöyle dedi:

— Bir gün Hz. Rasûlüllah (S.A.V.) ile beraber oturuyordum. Rasûl (A.S.) buyurdu ki:

— Hangi kimsenin îmanı çok garip îmandır?

Ben:

— Meleklerin îmanı, dedim.

Rasûl (A.S.):

— Değil! Zîra onlar Kur'an'ın vahyedildiğini bilirler. Nasıl olur? dedi.

Ben:

— Peygamberlerin îmanı dedim.

Rasûl (A.S.):

— Değil! Onlar, kendilerinin peygamber olduklarını bilirler, dedi.

Ben:

— Öyle ise ey Allahın Rasûlü! Kimdir? dedim

Rasûl (A.S.):

— İman yönünden garip olan, beni görmediği halde bana inanan halktır. Onlar îman yönünden çok gariptirler, buyurdu.

Hak taâla şöyle buyurdu:

— «(O takvâ sahipleri ki) onlar gayba inanırlar, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden de (Allah yolunda) harcarlar» (230)

İbâdetin aslı ikidir: Biri bedenî ibâdet, biri de mâli bâdettir. Biri malla, biri de bedenle yapılır.

— «(O takvâ sahipleri ki Habîbim) onlar sana indirilene de, senden evvel indirilenlere de inanırlar. Ahirete ise onlar şüphesiz bir inan beslerler.» (231)

Yani onlar kıyâmet gününe îman edip kesin ola-

---

(230) Bakara Sûresi, âyet : 3.
(231) Bakara Sûresi, âyet : 4.

rak onu kabûl ederler. Bunlar Cenneti elde etmişler ve Cehennemden kurtulmuşlardır. Cennette oturma imkânı ile de bekâya ermişlerdir.

Müminin vasıfları, eğer anladınsa, şunlardır:

1 — Allaha inanmaktır.

2 — Namaz kılmaktır.

3 — Zekât vermektir.

4 — Allahın kitaplarına inanmaktır.

5 — Ahireti tereddütsüz kabûl etmektir. (232)

Şimdi inşallah, çok faydalı olsun diye bu ibâdetleri açıklayalım. Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— «Kim kasden ve bilerek namazı terk ederse kâfir olmuştur.»

İmam Şâfiî (R.A.):

— Kim bir vakit namazı bilerek terk ederse, onu köpek öldürür gibi öldürmek gerektir. Onun cezası budur, der.

Meşârık şerhinde Şeyh Ekmelü'd-Din de aynı görüşü ileri sürmüştür.

Bizim katımızda makbûl görüş İmam-ı Azam Ebû Hanîfe'nin görüşüdür. O:

— «Kâfir olmaz, küfre yakın günah işler. Farzıyyetini inkâr ederse kâfir olur» der.

Hz. Ali (R.A.) dedi ki:

— Bir gün Rasûl (A.S.) şöyle buyurdu: Beş vakit namazın farzını, sünnetini ve adâbını iyi yerine getirmek, onlara son derece uymak gerektir.

Ensârdan bir şahıs:

---

(232) *Bu esaslar, ne imanın altı esası, ne de İslâm'ın beş şartıdır. Müellif burada kendine göre bir taksim yapmıştır.*

— Ey Allahın Rasûlü! Bize buyurduğun namaz, Onun kerâmeti, hürmeti ve sevabı nedir? Buyurun, işitelim dedi.

Rasûl (A.S.) bunun üzerine şöyle buyurdu:

— Namaz Allah taâla'nın hoşnutluğudur. Meleklerin sevgilisidir. Peygamberlerin sünnetidir. Ma'rifetin nûrudur. İmanın aslıdır. Duâ'nın kabûl olmasıdır. Amellerin en üstünüdür. Rızkın bereketidir. Tenin, bedenin kuvvetidir. Canın ve ruhun nûrudur. Ölüm meleği arasında şefeat edicidir. Kabirde çırağ ve ışıktır. Münker ve Nekire cevaptır. Kıyâmet gününde üzerinde bir çadır ve gölgedir. Cennette başa taçtır. Cehennemde senin arandan perdedir. Sıratı geçmektir. Cennetin anahtarıdır. Kim kasden namazı terk etse ve farz olduğunu inkâr etse kâfir olur, dinden çıkar.

Şimdi, Allahı zikretmek gıdası, ölüm onun şarabı, Allaha yakınlık huzuru, Kur'an bilgi kaynağı ve fikir sermayesi, gece (kulluk) pazarı, dünyâ ekeneği, kıyâmet harman yeri ve ecir, dini davranışlarının meyvesi olan kimseye ne mutlu!

Necmüddin Dâye, Tefsirinde şöyle nakleder:

— Namazın tümü, insanın rûhunun süflî âleminden, dünyâ hırsından her türlü ilgiyi kesmeyi, ulvî ve yüce âleme çıkmayı ifâde eder. Bütün insâni, hayvâni ve dünyevî mertebelerden kesilmektir.

Böylece ibâdet kesin bilgisi olanındır. Ubûdiyet kulluk şüphesiz Allahı görebilenin ve tereddütsüz Hakka ulaşabilenindir

Araştırıcılar:

— «Böylece Allahın zatının nurunu müşahede etmek miraç oldu» dediler.

Hak taâla hazretleri insanoğlunu yaratınca namazı onlara farz kıldı ki o namazda Hak taâla'ya münâcât yakarış meydana gelmiş olsun.

Peygamberlere, mertebelerine göre müşâhede, ilâhî hakîkatı görme imkânı verildi. Peygamberlerin efendisi Rasûlü Ekrem Efendimiz geldi ve üzerine yüce Allah'tan Kur'an-ı Kerim indi. Allah o kitabında Rasûl (A.S.)'a (Namazı kılınız) buyurdu. Halk taâla namazın vasfını beyan etti. Böyle olunca namaz mü'minlerin mirâcı ve Allaha yakarma yeri oldu.

Bilmek gerektir ki, doğrusu, namazı cemaatle kılmak müekked (kuvvetli) sünnettir.

Rasûl (A.S.) buyurur:

— «Cemaat hidâyet yollarındandır. Ona uymayan yalnız münâfıktır.

Hele imamı âlim ve müttekî bir cemaat olursa Rasûl (A.S.) şöyle buyurur.

— Kim bir müttekî âlimin ardından namaz kılsa, Peygamber ardında namaz kılmış gibidir. Eğer terk ederse bidatçıdır. Yerleri ve göklerdeki ameller kadar amel işlese bile onun ameli merdûddur, makbûl değildir. Ona son zamanda korku vardır. Allaha sığınmak gerekir.

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Cebrâil (A.S.) bana: Ey Muhammed! Hak taâla hazretleri sana selâm etti ve şöyle buyurdu dedi: Kim cemaatı terk ederse, Cennetin kokusunu dahi duymaz. Dünya ve Ahirette lânet edilmiştir. Kim, cemaatı terkeden kimsenin yüzüne gülerek baksa Beyt-i ma'mûru, Kâbe'yı yıkmış gibi ona günah vardır. Kim cemaatla namaz kılmayı severse, Hak taâla hazretleri ona ölüm meleğini gönderince, Peygamberlere gönder-

diği gibi güzel ve yumuşaklıkla gönderir kabrini Cennet bahçelerinden bir bahçe yapar ve kabrine Cennetten iki kapı, pencere açar.

Rasûl (A.S.):

— Kim namazı cemaatla kılarsa Allah taâla ona bin şehîd sevabı verir buyurdu.

Sahih Hadistir:

— «Namazı cemaatla kılmak, yalnız başına kılmaktan yirmi yedi defa üstündür.»

Rasûlüllah (S.A.V.) şöyle buyurmuştur:

— Bir kimse namazda (Allahü Ekber) dese bütün günahlarından kurtulur.

(Eûzübillahimineşşeytanirracim. Bismillâhirrahmânirrahîm) dese, gövdesindeki kıllar sayısınca, Allah ona sevab verir.

Fâtiha Sûresini (Elhamı) okusa Kâbeye varmışcasına Allah ona sevab verir.

Rukûa varsa, binlerce altın sadaka vermiş gibi sevab verir.

(Sübhâne Rabbiyelazîm) dese, gökten inen kitaplar kadar eline sevab geçer.

(Semiallâhü limenhamide) dese, Hak taâla ona rahmet nazarını çevirir.

Secdeye vardığında (Sübhâne Rabbıyelâ'lâ) dese, Hak taâla ona insanlar ve cinler sayısınca iyilik verir ve bütün günahlarını affeder.

Tehıyyata, selâm vermek için son oturuşta, belli zamanda otursa, Allah ona sabredenlerin sevabını verir.

Selâm verse, Cennetten ona kapılar açarlar. Hangisinden dilerse girer.

Rasûlüllah:

— Namazın başlangıcı Allahın hoşnutluğu, ortası Allahın rahmeti, sonu da Allahın affıdır buyurur.

Bizce namazın sonu efdâldir. Zîra Allahın affında hoşnutluğu da bulunur. Bu, acele etmeyen herkes için kolaydır.

Hz. Enes bin Mâlik (R.A.) Rasûlüllahdan şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûl (A.S.) buyurdu: Kim ikindi namazını cemaatla kılar ve mescidde bir saat otursa, ilimden bir mesele öğrense, Hak taâla o kimsenin bütün günahını affeder ve Cennette ona bir şehir verir. O şehrin büyüklüğü bu dünyâdan yedi kat büyüktür.

Rasûlüllah buyurdu ki:

— Kim sabah namazını cemaatla kılarsa, Sırât köprüsünü yıldırım gibi geçer.

Kim öğle namazını cemaatla kılarsa, kabrinden yüzü tam ay gibi parlak kalkar.

Kim ikindi namazını cemaatla kılarsa, ölümünden önce Cennetteki yerini görür, Cennet taamını tadar, şarabını içer ve ondan sonra ölür.

Kim akşam namazını cemaatla kılarsa, kabrinden kalkınca, başı üstünde bir saf melek olur. O kimseyi alıp C. Hakkın huzuruna çıkarırlar.

Kim yatsı namazını cemaatla kılarsa, kıyâmet gününde Arşın gölgesi altında, peygamberler, şehîdler ve sâlihlerle beraber olur. Bir bir görüştürür.

Diğer bir görüşte ise durum şöyledir:

— Bir kimse sabah namazını camaatla kılsa, ondan sonra güneş doğuncaya kadar mescidde oturup zikretse, Hak taâla ona Adn Cennetinde yetmiş derece

verir. Bir dereceden diğer dereceye mesâfe, yörük at koşması ile elli yıllık yoldur.

Kim öğle namazını cemaatla kılarsa, Hak taâla ona Adn Cennetinde elli derece verir. Herbir derecenin arası yetmiş yıllık yoldur.

Kim ikindi namazını cemaatla kılarsa, Hak taâla ona İsmâil (A.S.)'ın çocuklarından sekiz kişi azâd etmiş gibi sevab verir.

Kim akşam namazını cemaatla kılarsa, Hak taâla ona makbûl olmuş Hacc sevabı verir.

Kim yatsı namazını cemaatla kılarsa, Hak taâla ona kadre uğramış gibi sevab verir.

Ebû Saîd El-Hudrî (R.A.) Rasûlüllah (S.A.V.)'den şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûlüllah buyurdu ki: Müezzin Hak taâla hazretlerine çağırır. Îman Allahın nûrudur Namazdaki rükûnler Allahın sıfatlarıdır. Kur'an Allahın Kelâmıdır. Müezzin Hak taâla'ya çağırdığı zaman varın, Allahın nûruna girin. Allahın sıfatları üzerine olun. Allahın kelâmını öğrenin. Kim mescide yürüyerek giderse her adımına on hasenât, on iyilik verir. On günahı yok olur. Cennette on derece verilir. Kim cemaatla namaz kılmaya devam ederse, sıratı yıldırım gibi geçer. Yüzü tam olmuş ay gibi parlar. Her gün defterine şehîdler sevabı yazılır. Kim, hiç kimseyi incitmeden birinci saf'a varsa, Hak taâla o kimseye müezzinlerin sevabını verir. Kimin itikadı bütün olarak hareket etse Hakka yakın olur.

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Hak taâla ve melekler ilk saf'ta olanlara rahmet ve duâ'da bulunurlar. Zinhâr cemaatla namaz kılmayı terk etmeyin. Doğrusu cemaatle namaz kılmak on bin kerre yalnız kılmaktan yeğdir.

4. BÖLÜM

Ey ilâhî sırları öğrenmek isteyen kimse! Derecelerden hangi derecenin üstün olduğunu, Cennet mertebelerinden hangisinin daha iyi olduğunu bilip öğrendinse şimdi de salih amele geldik.

Ebul-Leys (R.A.) şöyle dedi:

— Sâlih amel, iyi amel dört şeyle olur:

1. Niyet,
2. Faydalı ilim,
3. Takvâ (Allahtan korkmak ve sakınmak),
4. İhlâsdır (Sırf ve sâmimiyetle Allaha bağlanmak),

Şirk de (Allaha eş ve ortak tanıma, da üçtür):

1. Açık şirktir ki, o küfürdür.
2. Gizli şirktir ki o, günah işlemektir.
3. Daha gizli olan şirktir ki o, da rîyâ'dır.

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— «Rîyâ, bütün amelleri bozar, altüst eder.»

Gene Rasûl (A.S.):

— Rîyâ yetmiş bölümdür. En aşağısı şirktir. Küçük şirkten de korkun! buyurmuştur.

— Ey Allahın Rasûlü! Küçük şirk nedir? diye sordular.

Rasûl (A.S.):

— Rîyâ'dır; Bir kimse halk için amelde bulunsa şirktir. Halk için de ameli terk etse rîyâ'dır, buyurdu.

Böylece rîyâ, her türlü hali bozan ve amelleri yok eden bir durumdur.

İmam Fahri Râzî, Tefsîr-i Kebîrinde şöyle beyan etmiştir:

— Bir kimse ibâdet ettiği zaman, ibâdetinde sevab almayı düşünse veya Cehennemden korktuğu için ibâdet etse onun ibâdeti doğru değildir. Çünkü ibâdeti Tanrı taâla'yı ta'zîm ve yüceltmek için değildir ve niyetinde de ihlâs yoktur.

Nakledildiğine göre Keşşâfda, Hadîsde ve İhyâ Kitabında şöyle denmiştir:

— Bir kimse büyük ve küçük günahlarına tövbe etmeden dönüp ibâdet etse, şeriata uygun ve doğru namaz kılsa, farzı, borcunu ödemiştir. Fakat sevabı yoktur ve onun sevabı göklere çıkmaz. Allah katında makbûl olmaz.

Dünyâ'da tövbe nasip olursa, büyük ve küçük günahlar yarlığanır. Amma dünyâ'da tövbe nasip olmayıp Ahirete kalırsa ve ölürse Allahın isteğine kalmıştır. Dilerse affeder ve dilerse azâb eder.

Nitekim Hak taâla buyurur:

— «Sonra kimi dilerse onun yarlığar, kimi dilerse onu da azâblandırır. Allah herşeye hakkıyle kadirdir.» (233)

Bir kişi büyük günahdan tövbe etse, küçük günahı ibâdet etmekle yarlığanır.

Nitekim Rasûlüllah (S.A.V.) buyurur:

— Büyük günahlara tövbe etmekle, bir Cuma'dan bir Cuma'ya ve Ramazan'dan Ramazan'a varınca-

---

(233) *Bakara Sûresi, âyet: 284.*

ya kadar, bu aralıkta beş vakit namaz kılmak, küçük günahlara kefâret ve karşılık olur.

Bilmek gerekir ki, doğrusu Nasûh tövbesi etmek büyük ve küçük günah işleyene farz ve lâzımdır.

Nasûh tövbesi, bir günahı işleyince, bir daha o günahı işlememeye tövbe etmeye denir.

Böylece tövbe vaciptir, mutlaka gereklidir. Zîra, büyük ve küçük günaha ikâb ve cezâ câizdir.

Nitekim Hak taâla hazretleri buyurur:

— «Küçük, büyük her şey (her günah) yazılıdır.» (234)

Kelâm bilginleri, Hz. Ali (R.A.) hazretlerinin rivayetinde kebâir, büyük günah on ikidir dediler:

1 — Hak taâla hazretlerine şirk koşmak, eş ve benzer tanımaktır.

2 — Haksız yere adam öldürmektir.

3 — Örtülü, namus ve iffetli kadınlara dil uzatmaktır.

4 — Zina etmektir.

5 — Bir müslümanın, bir veya iki kâfirden kaçmasıdır.

6 — Sihir, büyü yapmaktır.

7 — Öksüz, yetim malı yemektir.

8 — Ana ve babasına âsî olmak, karşı gelmektir.

9 — Mülhid olmak, sapık bir dine dönmektir.

10 — Ribâ, fâiz yemektir.

11 — Hırsızlık etmektir.

12 — İçki içmektir.

Garip bir rivâyetde geldiğine göre Rasûlüllah büyük günahları beyan etmiştir.

---

(234) Kamer Sûresi, âyet: 53.

Alâaddin Türkistânî onları şöylece bir araya toplamıştır:

1 — Allaha şirk koşmaktır.
2 — Kan dökmektir.
3 — Ana—babaya karşı gelmektir.
4 — Ribâ, fâiz yemektir.
5 — Yetim malı yemektir.
6 — Halka zülmetmektir.
7 — Gıybet etmek, bir kimseyi arkasından çekiştirmektir. Öyle ki, çekiştirdiği kimsenin işitmesi ve: «Sen bana sövmüşsün, sana ceza vermek gereklidir» demesidir.

8 — İlim tahsîl etmemek, câhil kalmaktır.
9 — Hak taâla'nın azâbından emin olmaktır.
10 — Haktan ümidini kesmektir.
11 — Haktan korkmamaktır.
12 — Ahdine vefâ etmemek, sözünde durmamaktır.
13 — Mü'minlere hâinlik etmektir.
14 — Kâfirlerle dostluk kurmaktır.
15 — Namazı terk etmektir.
16 — Orucu terk etmektir.
17 — Zekâtı terketmektir.
18 — Tanıklığı bildiği halde, gizlemek ve yalan yere tanıklık etmektir.

19 — Okuduğunu unutmaktır.
20 — Yalan yere and içmek, yemin etmektir.
21 — Gücü yettiği halde Kâbe'ye, Hacca gitmemektir.
22 — Halka, insana secde etmek, tapmaktır.
23 — Cuma namazını terk etmektir.
24 — Hırsızlık etmektir.

25 — Zâlim beylerin yalanına, doğru söylüyorsun demektir.

26 — Zinâ etmektir.

27 — Erkekle temas etmek veya kadınla ters görüşme yapmaktır.

28 —Hayvanla birleşmektir.

29 — Hanımı hayz hâlinde iken bir araya gelmektir.

30 — Çalgı dinlemek ve çalmaktır.

31 — Sağu sağmak ve sağu yemeği yemektir.

32 — Satranç oynamak ve zar atmaktır.

33 — Dünyâyı, aşırı şekilde sevmektir.

34 — Haram yemektir.

35 — İnsanları hor görmektir.

36 — Alimleri ve dervişleri sevmemektir.

İşte bunların hepsi büyük günahtır.

Allaha gönüllerini verenler:

— Büyük günah işleyene, sonu küfüre vardığı için, korku vardır dediler. Sonu küfre varan büyük günahdan Allaha sığınırız.

Ebû Tâlib-i Mekkî Kûtu'l-Kulûb adlı eserinde şöyle demiştir:

— Büyük günah on yedidir. Dördü gönüldedir:

1 — Allaha şirk koşmaktır.

2 — Ma'siyet, isyan üzerinde bulunmaktır.

3 — Allah'tan ümidini kesmektir.

4 — Allahın azâbından emin olmaktır.

Dördü dildedir:

1 — Yalan tanıklık etmektir.

2 — Namuslu kadınlara dil uzatmak, sövmektir.

3 — Yalan yere and içmek, yalan söylemektir.

4 — Sihir ve büyü yapmaktır.

Üçü karındadır:

1 — İçki içmektir.

2 — Yetim malı yemektir.

3 — Ribâ, fâiz yemektir.

İkisi fercde, tenâsül uzvundadır:

1 — Zinâ etmektir.

2 — Livâta, ters yakınlaşma yapmaktır.

İkisi de ellerdedir:

1 — Haksız yere insan öldürmektir.

2 — Hırsızlık yapmaktır.

İkisi ise ayaklardadır:

1 — Bir kimsenin, bir veya iki kâfirden kaçması dır.

2 — Ana—babaya âsî olmaktır.

Rasûl (A.S.) buyurdu ki:

— Cebrâil (A S.) bana geldi ve Hak taâla:

— Şanım hakkı için, benim yanımda dünya'yı sevmekten daha büyük günah yoktur buyuruyor dedi.

Nitekim Rasûl (A.S.) buyurur:

—«Dünya sevgisi bütün hataların başıdır.»

Küçük günahlar ise şunlardır:

1 — Yere bakmak, sinsi olmaktır.

2 — İnsanların arkasından konuşmaktır. Bunun için dinde ilâhî ceza tatbik edilmez.

3 — Halkla alay etmektir.

4 — İnsanlar hakkında kötü düşünmektir.

5 — Boş yere gülmektir.

6 — Karnı acıkmadan yemek yemektir.

7 — Yalan söylemektir.

8 — Çalgı dinlemektir.

9 — Cünüb olduğu halde mescide gidip oturmaktır.

10 — İzinsiz, bir kimsenin evine bakmaktır.

11 — Müslümanlardan birine kin tutup üç günden fazla küsmektir.

12 — Bir kötülüğe ve belâya, şikâyet ederek ağlamaktır.

13 — Fâsıklarla oturmaktır.

14 — Mekrûh vakitlerde namaz kılmaktır.

15 — Mescidde alış-veriş yapmaktır.

16 — Çocukları ve delileri mescide koymaktır.

17 — Kaybolan malını mescidde aramaktır.

18 — Mescide ve yol üstüne küçük su dökmektir.

19 — Ayakta su dökmektir.

20 — Avret yerini açıp göstermektir.

21 — Yedi yaşından sonra oğlu ve kızı ile aynı döşekte yatmaktır.

22 — Cünüb iken Kur'an okumaktır. Daha bunlara benzer kötü sayılan şeyleri yapmaktır.

Rasûl (A.S.):

— Bir daha yapmamaya azim ve niyetle küçük günahı; istiğfar etmekle, yarlığ dilemekle büyük günahı ortadan kalkar, buyurdu.

BÖLÜM

Temiz ve nurlu din İslâm'daki büyük - küçük günahları ve bunların hükümlerini öğrendinse; bundan sonra, amelinin bâtıl olmaması için, fetvâlarla sabit olmuş küfrü gerektiren sözleri ve kelimeleri öğrenmek gerekir.

Şüphesiz, küfrü gerektiren söz ve davranışlar, insanın dinini ve yaptığı ibadetleri bâtıl eder, silip götürür.

Nitekim Hak taâla şöyle buyurur:

— «Eğer (bilfarz Allaha) ortak tanırsan, Celâlim hakkı için, (bütün) amel (ve hareketler)'in boşa gider ve muhakkak hüsrana düşenlerden olursun.» (235)

Aynı zamanda, boşamadan karısı boş olur. Eğer, küfrü gerektiren sözü kadın söylerse o erkekten boş olur. Fakat kadını, bu durumda, tekrar erkeğe zorla nikâhlamak gerekir.dir. Kendi isteğine bırakılırsa, her geçinmeyen kadın boş olayım diye, küfrü gerektiren sözü söyler ve boş olur. Böylece de dünya fesada uğrar, aile müessesesi yıkılır.

Şimdi bir kimse:

— Falan kimsenin malı bana helâldir! dese, fakat o kimse de o malı vermemiş olsa, sözü söyleyen kimsenin küfründen korkulur.

---

(235) Zümer Sûresi, âyet : 65.

Bir kimse:

— Falanın kanı bana helâldir, dese kâfir olur.

Bir kimse haram yese, bir başkası ona:

— Allah'dan kork! dese, o kimse de:

— Korkmam! dese kâfir olur.

Bir kimse:

— Yahudiler Hıristiyanlardan hayırlıdır, yahut Hıristiyanlardan Yahudiler hayırlıdır dese küfründen korkulur.

Bir kimse:

— Falan benden daha çok kâfirdir! dese kâfir olur.

Bir kimse, isteyerek veya lâf olsun diye kâfir kıyâfeti giyse, ona benzemeye özendiği için, kâfir olur.

Bir kimse:

— Büyük ve küçük günahları işlemek helâldir! dese kâfir olur.

Bir kimse haram maldan sadaka verse, onunla iyilik etse ve bundan sevap umsa kâfir olur.

Bir kimse başka bir kimseye:

— Zekât ver! dese, o da: «Hayır vermem, zira doğru değildir» dese, kâfir olur.

Bir kimse:

— Eğer şu işi yaparsam kâfir olayım! deyip de onu yapsa kâfir olur.

Bir kimse, yapmadığı bir işden dolayı:

— Allah bilir ki, ben bu işi yaptım! diye yalan yere Allahı şâhit tutsa kâfir olur.

Bir kimse:

— Müslüman mıyım, yoksa kâfir miyim, bilmiyorum; dese kâfir olur.

Bir kimse:

— Hak taâla hazretleri beni unuttu! dese kâfir olur.

Bir kimse:

— Yahudi ve Hıristiyanların dinleri hâlen hakdır! dese kâfir olur.

Bir kimse mü'mine:

— Benim yanımda kâfirle berabersin! dese kâfir olur.

Bir kimse küfrü gerektiren sözü söylese, bir başkası da onu duyup gülse, her ikisi de kâfir olur.

Hulâsa-i fetvâda şöyle denmiştir:

— Bir vâiz va'zında küfrü gerektiren söz söylese onu dinleyenler de, o söze innansalar hepsi kâfir olur.

Bir kimse, kalben mümin olduğu halde, dili ile küfrü gerektiren söz söylese kâfir olur. Dinde, gönlündeki iman ona fayda vermez.

Fetevây-ı Zahiriyyede şöyle denilmiştir:

— Bir kimse Kur'anı horlasa, küçümsese ve ayağını Mus'afın üstüne koysa kâfir olur.

Bir kimse, kumar oynasa, içki içse veya zina etmek istese ve (Bismillah — Allahın adıyle) dese kâfir olur.

Bir kimse:

— Hat taâla namazı beş vakitten fazla emretse idi ben kılmazdım! dese kâfir olur.

Bir kimse, kıbleyi bildiği halde, başka tarafa dönüp namaz kılsa kâfir olur.

Bir kimse, sebepsiz yere bir âlime içinden kızsa ve onu sevmese kâfir olacağından korkulur.

Fetevây-ı Zahîriyye'de denilmiştir ki:

— Bir kimse içki içerken yüksek bir yere çıkıp va'z ediyormuş gibi yapsa ve vaizi maskaralığa alarak gülse, onu dinleyenler de gülseler hepsi kâfir olurlar.

Bir kimse:

— Dünya bana ilimden üstündür! dese kâfir olur.

Muhıyt'de şöyle kaydedilmiştir:

— Bir kimse, bir âlime veya muhterem bir kimseye sataşsa, inancını ve halini küçümsediği için, kâfir olur.

Fetevây-ı Zahirriyye'de:

— Bir kimse din âlimi olsa ve hanımı ona: «Lânet sana» dese kâfir olur, denilmiştir.

Bir kimse:

— Din âlimi, iman ve irfan ehli, kuzgundur, cahil ve karanlıktır! dese imanında korku vardır.

Sözün kısası, ilmi, Kur'anı ve Ehl-i Kur'anı küçük görüp alaya alan kimse kâfir olur.

Cevâhir-i Fıkıhda şöyle denilmiştir:

— Bir kimse bir başkasına: «İman nedir?» dese, o da: «Ben bilmem» dese kâfir olur.

— Bir kimse bir başkasına: «İman nedir?» dese, o dir? Bana öğret de Müslüman olayım» dese, o Müslüman da: «Biraz bekle» yahut «Bir âlime git sor! O sana öğretsin» dese kâfir olur.

Fakat bir kimse, bir kâfirin küfrüne razı olsa kâfir olmaz.

Nitekim Mûsâ (A.S.) Firavn'ın küfrüne razı olmuş ve Allahtan onun kâfir olarak ölmesini dilemiştir. Böylece küfrüne razı olduğu kimsenin küfrü kendine ait olmuş oluyor.

Bir Müslüman, bir Müslümana kâfir dese, o Müslüman karşılık vermeyip sussa kâfir olur.

Fetevây-ı Kâdîhanda şöyle denilmektedir:

— Bir kimse: Hak taâla bu halkı yarattı, ondan sonra katından sürdü dese kâfir olur.

Bir kimse, benim yanımda Müslümanla kâfir beraberdir dese kâfir olur.

Bir kimse başka birine:

— «(Lâ ilâhe illellah — Allahtan başka Tanrı yoktur) de!» dese, O da: «Demem» dese kâfir olur.

Bir kimse, birine:

— «Haram yeme!» dese, o da: «Şimdi haram yemeyen bir kimse getir» yahut: «Helâl yiyen birini getir» dese kâfir olacağından korkulur.

Bir kimse bir başkasına:

—«Gel! Dine gidelim» dese, o da: «Ben gitmem, Kadıdan insan getirsen bile» dese, dini hafife aldığı için kâfir olur.

Eğer: «Gel! Kadıya gidelim» deyip de o kimse gitmese kâfir olmaz. Çünkü şeriata değil kadıya çağırmıştır.

Bir kimse:

— «Mescidle meyhane, küfürle imân aynı şeydir» dese kâfir olur.

Bir kimse:

—«Bu zaman küfür zamanıdır, din ortadan kaldırılmıştır» dese kâfir olur.

Bir kimse, bir başkasına:

—«Dünyayı bırak, ahirete eriş» dese, o da: «Ben parayı veresiye vermem» dese kâfir olur.

Bir kimse:

—«Hakikat ilmi şeriat ilminden üstündür. Şeriat ilminde marifet yoktur» dese kâfir olur.

Sözün kısası bir kimse:

— Cünübken yıkanmayı, abdest almayı, namazı, orucu, zekâtı, haccı, cuma namazını, cemaati, ezanı, kameti, Allah yolunda savaşı, cenaze namazını, bayram namazını, iyiliği tavsiye ve kötülükten men etmeyi, vata-

nını ziyareti, ana babaya itaat etmeyi, kıyametten önce Deccâl'ın çıkmasını, Dâbbetülarz adlı varlığın çıkmasını, Ye'cûc ve Me'cûc'u, İsa (A.S.)'ın gökten yere inmesini ve kıyamete yakın güneşin batıdan doğmasını inkâr etse kâfir olur. Bütün bunlardan Allaha sığınırız.

Şeyhülislâm Bedrür Reşid şöyle demiştir:

— Gönlü perdeli olan bir kimse fesadla meşgul olur. Dili de gönlüne uyar. Diğer organları da fesâd ve kötülükle meşgul olur. Böyle olunca şeytan o kimsenin imanına kasdeder ve dilinden küfürü gerektiren sözün çıkmasına sebep olur. Böylece, değerli ömrünün ameli, yaptığı bütün dinî davranışları yok olur, gider.

Bütün bu anlattıklarım, muteber fetvâ kitaplarında mevcuttur. Fetvâ verenler onları delillerle beyan etmişlerdir.

Ben derviş Ahmed Bîcan, Müslümanlar öğrensinler de sakınsınlar diye onları bir araya topladım.

—«Ey iman edenler! Hepiniz Allaha tövbe ediniz, Allaha dönünüz. Umulur ki, böylece kurtuluşa erenlerden olursunuz» buyurulmuştur.

Hak taâla hazretleri şöyle buyurur:

— O, hangimizin daha güzel amel (ve hareket) de bulunacağını imtihan etmek için ölümü de, dirimi de takdir eden ve yaratandır.» (236)

Rasûlüllâh (S.A.V.) şöyle buuyrmuştur:

— Kimin aklı ve ameli güzel ve sağlam olursa, Allahın haram ettiklerinden kaçınır ve O'na itaat etmeye gayret eder.

Hak taâla'nın «Allah, ölümü ve dirimi yarattı» buyurması, ölümü ağzı, gözleri ve ayakları kara, kendi

---

(236) Mülk Sûresi, âyet : 2.

ak koç şeklinde yarattı. Kimin yanından geçse ve kime onun kokusu dokunsa ölür demektir. Hayatı da bir at suretinde yarattı, kime kokusu dokunursa hayat bulur demektir.

Kevâşi tefsirinde:

— Ölümden maksat cehâlet, hayattan maksat da ilimdir şeklinde yorum yapılmıştır.

Bazıları:

— Ölümden maksat ayrılık, hayattan maksat buluşmak, bir arada olmaktır demişlerdir.

Kimileri de:

— Ölümden maksat dünya, hayattan maksat Ahirettir demektedirler.

Kâşânî Tefsirinde şöyle tespit edilmiştir:

— Ölümden maksat, gönlün Allahdan başkasını sevmesidir. Hayattan maksat da gönlün Allahı sevmesidir.

Bazıları:

— Ölümden maksat küfür, hayattan maksat da imandır demişlerdir.

Ölüm neden önce zikredilmiştir? diye sorulacak olursa, cevabı şudur:

— Ölüm, hayattan öncedir.

Nitekim Hak taâla buyurur:

—«Halbuki siz ölüler iken (henüz babalarınızın sulbünde bir nutfe iken, annelerinizin rahminde, sonra da dünyada sizi) O diriltti.» (237)

Yani siz ölü idiniz, Hak taâla sizi diri kıldı.

---

(237) Bakara Sûresi, âyet : 28.

6. CUMA İLE İLGİLİ BÖLÜM

Allah taâla buyurdu:

—«Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrıldığı(nız) zaman hemen Allahı zikr etmeye gidin. Alış verişi bırakın. Bu, bilirseniz, sizin için daha hayırlıdır.» (238)

Hz. Câbir (R.A.) Rasûl (A.S.)'den şu rivayeti nakletmiştir:

— Rasülüllah buyurdu: Ey Adem oğulları! Ölmeden tövbe edin. Allah size kıyamete kadar cumayı farz kıldı. Kim, benim zamanımda ve benden sonra, cumayı terk ederse Allah onun hayatına ve malına tövbe etmeyince bereket vermez.

—«Şüphesiz kı, O tövbeleri çok kabul edendir»(239)

Rasulüllah buyurdu:

— Cumada ve cemaatta hazır olmak sizin üzerinize olsun. Zira bunlar kötülükleri giderir, bereketi getirir, Cehennemden kurtarır ve derecelere eriştirir.

Boy abdesti almak, yıkanmak ve güzel koku sürmek, cumanın sünnetlerindendir.

Selmân-ı Fârısî (R.A.) Rasülullahdan şu rivayeti nakletti:

— Rasûl (A.S.) buyurdu: Kim cuma günü yıkanarak güzel kokular sürünse, sonra da yaya mescide varsa, imama yakın otursa ve hutbe dinlese Allah onun her adımına bir yıl oruç tutup geceleri ibadet etmiş-

---

(238) Cum'a Sûresi, âyet : 9.
(239) Nasr Sûresi, âyet : 3.

cesine sevap verir. Bir rivayette yirmi yıl oruç tutmuşcasına ecir vardır, denilmiştir.

Rasûlullah buyurdu:

— Cuma günü, günlerin efendisidir. Allah insanlarının haccıdır. Saadet günüdür. Vuslat, kavuşma günüdür. Allah Hz. Adem (A.S.)'ı ve Hz. Havvayı cuma günü yarattı. Nikâh günüdür. Hz. Adem ile Havva o gün nikâh oldu. Süleyman (A.S.) ile Belkıs cuma günü nikâh oldu. Mûsâ (A.S.) ile Hz. Safirâ, Rasûlüllah ile Hz. Hatice (R.A.) cuma günü nikâhlandılar.

Adem (A.S.) dünyaya cuma günü geldi. Cennete cuma günü girdi ve cuma günü cennetten çıktı. Kıyamet günü cuma günüdür. Hak taâla'yı müminler cuma günü görürler. Cuma günü altıyüzbin kişi Cehennemden çıkarılır. Cuma günü ölen, şehit sevabını alır ve kabirde emin olur

Rasûlüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Bir kimse cuma günü ölse melekler gelip caminin kapısına otururlar. Ellerinde gümüşten sayfalar ve altından kalemler vardır. İlk ve son geleni yazarlar.

Ulemâ:

— Hatip hutbe okurken dünya kelâmı etmek, konuşmak haramdır, demiştir.

Rasûlüllah buyurdu:

— Kim cuma namazını kılarsa ona yüz şehid sevabı vardır.

Hz. Muâz bin Cebel (R.A.) Peygamber (A.S.)'dan şu rivayeti nakletmiştir:

— Rasûlüllah bir gün Ashâb-ı Güzin'e (Allah hepsinden razı olsun) şöyle buyurdu: Hak taâla hazretleri

arşın altında, yeşil zebercedden ve kızıl bir yakut direk üzerinde, bir şehir yarattı. O şehrin yediyüz şerefesi vardır. Kıyâmet koptuğu zaman onlardan birine Cebrâil (A.S.) çıkar ve şöyle seslenir:

— Ey Muhammed ümmeti! Hak taâla hazretleri size selâm söyler; size cenneti ve Rıdvânı müjdeler.

Ashâb:

— Ey Allahın Rasûlü! Bunlar, bu mertebeler kimlerindir? diye sordular.

Peygamber (A.S.) buyurdu:

— Başkalarına selâm veren, açları doyuran, güzel muamele eden, halk uyurken namaz kılan —ki o, dörtyüz şehidin namazını kılmıştır— ümmetimi konuklayan ve cuma gecesi yahut cuma günü Tevrat'ı, Zebur'u, İncil'i ve Kur'anı okuyanındır o mertebe.

Hz. Muâz bin Cebel (R.A.) ayağa kalkıp:

— Ey Allahın Rasûlü! Bunlara kimin gücü yeter! dedi.

Rasûlüllah buyurdu:

— Kim cuma günü yedi kişiye selâm verse, bütün insanlara selâm vermiş gibi sevabı vardır. Kim cuma günü üç kişiyi konuklasa bütün halkı konuklamış gibi sevab alır. Cuma günü bir kimseye nasılsın? diye hatırını sorsa, bütün insanlara güzel söz söylemiş gibi sevabı vardır. Bir kimse cuma gecesi cemaatla namaz kılsa, halk uyurken o namaz kılmış gibi sevab vardır. Kim cuma günü:

—«Ey Allahım! Beni ve mümin kadın ve erkekleri yarlığa» dese dörtyüz şehid namazını kılmış gibi sevab vardır.

Kim cuma günü çocuklarına bir şey verse benim bütün ümmetimi konuklamışcasına sevab vardır.

Kim, cuma günü Fâtiha, Kul Eûzü bi Rabbinnâs, Kul Eûzü bi Rabbilfelâk ve Kulhûvellahü Ehâd sûrelerini okusa Tevrât'ı, Zebûr'u, İncil'i ve Kur'anı okumuşcasına sevab vardır.

Müfessirlerden Sa'lebî tefsirinde dedi ki:

— Rasûlülah şöye buyurdu: Kim cuma günü namazdan çıkınca bana yüz kere salavât getirse, yüz sene ibâdet etmişcesine sevab vardır.

Rasûüllah (S.A.V.) buyurdu:

— Mirac gecesı yüce arşın ayağında yedi şehir gördüm. Herbirinin büyüküğü bu dünya kadardır. Birinin içi meleklerle dopdoludur. Tesbîh ve takdîs ederler ve «Ey Rabbim' Cemaata gidenler ve cuma günü yıkananları yarlığa» diye niyazda bulunurlardı.

Rasûlüllah buyurdu:

— Bir kimse cuma gecesı iki rekât namaz kılsa, ilk rekâtta Fatiha ve Kulyâ Sûresini, ikinci rekâtta Fatiha ve İzâcâe (Nasr) Sûresini okursa Allah o kimseye beş şey verir:

1. Allahın gönderdiği bütün kitapları okumuş gibi sevab verir.
2. Seksen yıl ıbâdet etmiş gibi sevab verir.
3. Cennette, bedenindeki kıllar sayısınca şehirler verir.
4. Ölse şehid olur.
5. Allah bütün günahlarını, hesapsız yarlığar ve Cennete koyar.

Nakledildiğine göre Perşembe günü yere yetmişbin melek iner. Cuma günü yediyüzbin melek iner. Hepsi, imanı olanlara yarlığama ve iyilikle müjdede bulunurlar.

Rasûl (A.S.) buyurdu:

— Kim cuma günü öğle ile ikindi arasında iki rekât namaz kılsa, ilk rekâtta bir Fatiha bir Ayetel-kürsî (Allahulâ) ve yirmibeş kere Kuleûzü bi Rabbilfelâk Sûresini okursa; ikinci rekâtta, bir Fatiha, bir Kulhüvellâhü ve yirmibeş kere Kuleûzü bi Rabbinnâs Sûresini okursa ve namazdan çıkınca elli kere (Lâ Havle ve lâkuvvete illâ billahilaliyyilazîm — Şanı yüce ve ulu olan Allah'dan başka kuvvet ve kudret yoktur) dese Allahı rüyasında görür.

Rasûlüllah buyurdu:

— Bir kimse cuma gecesi iki rekât namaz kılsa ve herbir rekâtında bir Fatiha, bir Ayetelkürsî ve onbeş kere Kulhûvellahü Ehâd Sûresini okusa, namazdan çıkınca bin kere salavât getirse, o gece beni rüyasında görür.

Bir kimse cuma namazını kılmasa Hak taâla o kimseye onbeş çeşit belâ verir:

Altısı dünyada, üçü ölüm vaktinde, üçü kabirde ve üçü de kıyamet gününde olur.

Dünyada olan altısı şunlardır:

1. Allah, o kimsenin rızkının bereketini alıp götürür.

2. Ömrünün bereketini götürür.

3. Yüzünden sâlihlerin, iyi insan olmanın nişanını alır.

4. İslâm'dan nasibini keser.

5. Her türlü amelinin sevabı olmaz.

6. Duası kabul olmaz, yüzüne vurulur.

Ölüm anında olanlar şunlardır:

1. Halkın içinde horluk ile ölür.

2. Getirilen sonsuz yemekleri yese doymaz.

3. Tokluk içinde açlık ile ölür.

Kabirde olanlar şunlardır:

1. Kabri karanlıktır, aydınlığı olmaz.
2. Kabri dar olur ve kemiklerini birbirine geçirir.
3. Bir melek, kıyamete kadar ona azâb eder.

Kıyâmette olanlar şunlardır:

1. Bir melek onu yüzü üstüne sürükleyerek Cehenneme getirir.
2. Hesabı uzun olur.
3. Allah ona rahmetini vermez.

Rasûlüllah buyurdu:

— Kim sabah namazını cemaatla kılsa, bin kere Adem (A.S.) ile Hac etmiş kadar sevabı vardır.

Kim öğle namazını cemaatla kılsa, iki bin kere İbrahim (A.S.) ile Hac etmiş kadar sevab vardır.

Kim ikindi namazını cemaatla kılsa, üç bin kere Yûnus (A.S.) ile Hac etmiş gibidir.

Kim akşam namazını cemaatle kılsa, dörtbin kere Mûsâ (A.S.) ile Hac etmiş gibidir.

Kim yatsı namazını cemaatla kılsa, beş bin kere İsâ (A.S.) ile Hac etmiş gibidir.

Rasûlüllah (S.A.V.) yine buyurdu:

— Cuma günü ikindi ile akşam arasında gün kavuşuncaya kadar bir saat vardır ki, o saatte hacetler, dilekler kabûl edilir.

Rasûlûllah buyurdu:

— Kim mazertsiz, özürsüz Cuma'yı terk ederse Münâfıktır, iki yüzlüdür.

7. BÖLÜM

Gece ibâdet etmek, namaz kılmak, ibâdetlerin en üstünüdür.

Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu:

— Farz namazlardan sonra fazîleti üstün olan namaz gece kalkıp ibâdet etmektir. Kim gece namazı kılarsa gündüz yüzünün nûru parlar.

Rasûl (A.S.) buyurdu:

— Kim sabah namazını kasten terk etse iman ondan bezer. Öğle namazını terk etse Kur'an ondan bezer. Öğle ve ikindi namazını terk etse Peygamberler ve Rasûller ondan bezer. Akşam namazını terk ederse melekler ondan bezer. Yatsı namazını terk etse Rahmân ondan bezer ve:

— Sen benden bezersen ben de senden bezerim, buyurur.

Şimdi, abdest alınca organlarını su ile arıttığı gibi içini tövbe ile arıtması, gereklidir.

Mescide varınca Kâbeyi iki kaşı arasında kılar. Cenneti sağ yanında bilir. Cehennemi sol yanında bilir. Ölüm meleği Azrâili ensesinde bilir. Hak taâla'yı, şekilsiz, karşısında bilir. Azâmet ile tekbir edip el bağlaya. Korku ile doğrula ve Heybet ile Kur'an okuya. Tazarru ile rukû ede. Zarılık ile Tehiyyât-ı okuya. Şükr ile selâm vere. Ümitle münâcât eyleye. Allah kereminden kabûl eder ümidini besleye. Hesâb ve azâbsız Cennete koya.

Allahım! Muhammed Mustafâ (S.A.V.) hazretlerinin hürmeti için bizi de onlardan eyle.

8. MESCİDLERLE İLGİLİ BÖLÜM

Allah taâla buyurdu:

— «Allahın Mescidlerini ancak Allaha ve Ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allahtan başkasından korkmayan kimseler imâr eder.» (240)

Enes (R.A.) Rasûlûllah (S.A.V.)'den şu hadisi nakletmiştir:

— Rasûlûllah buyurdu: Mescidi imâr edenler Allah insanıdır.

Hak taâla hazretleri buyurdu:

— «Yeryüzünde, benim evlerim Mescidlerdir. Onu yapanlar ziyâret edenlerdir.»

İbni Abbâs (R.A.) Rasûl (A.S.)'dan şu rivâyeti nakletmiştir:

— Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu: Kim helâl maldan mescid yaptırsa, Hak taâla o kimseye Cennette altundan, gümüşten, inciden ve yakuttan bin şehir verir. Her şehir içinde bin köşk vardır. Her köşkün içinde bir ev vardır. Her evin içinde kırk bin ev vardır Her evin içinde bir taht bulunur. O tahtın üzerinde bir iri gözlü hûrî oturur. Her evin içinde kırk bin çanak vardır. Her çanağın içinde bir çeşit yemek vardır. Hak taâla o kimseye o kadar kuvvet verir ki, o Hurîlere, yemeklere ve şaraplara kuvveti erişir.

---

(240) Tevbe Sûresi, âyet: 18

Kim yedi gün mescidde kandil yaksa, Hak taâla ona Cehennemin kapısını haram eder. Kabrini nûr ile aydınlatır. Kıyâmet günü o nûr ile yürür.

Rasûlûllah buyurur:

— Kim mescid ile bilişirse Hak taâla da ona bilişiklik verir.

9. ZEKÂT İLE İLGİLİ BÖLÜM

Hak taâla buyurdu:

— «Halbuki onlar Allaha, Onun dininde ihlâs (ve samimeyet) erbabı ve muvahhid olarak, ibâdet etmelerinden, namazı dosdoğru kılmalarından, zekâtı vermelerinden başkasiyle emrolunmamışlardı. En doğru din de bu idi.» (241)

Rasûlûllah (S.A.V.) buyurdu:

— Kim altın ve gümüş toplasa ve onun zekâtını vermese, yarın kıyâmet gününde o altını ve gümüşü tahta gibi yaparlar, onların gövdesine yapıştırırlar ve onunla azâb ederler.

Nakledildiğine göre Rasûlûllah şöyle buyurmuştur:

— Hak taâla zekâtını vermedikçe zengin kimsenin imanını kabûl etmez. Zekât vermek günahları giderir.

Gene nakledildiğine göre Rasûl (A.S.) şöyle buyurmuştur:

— Altı bölük kimse Cehenneme lâyıktır:

1. Rüşvet yiyen devlet vazifelisi,
2. Alimleri ve fâkirleri horlayanlar,
3. Zâlim bey,

---

(241) Beyyine Sûresi, âyet: 5.

4. Hasedci âlım,
5. Halinden şikâyet eden derviş,
6. Zekâtı vermeyen tüccâr.

Nakledildiğine göre Rasûlûllah:

— Size halkın kötüsünü haber vereyim mi? buyurdu.

Ashâb:

— Evet, ver! dediler.

Rasûlûllah:

— Halkın kötüsü, Allah için bir şey istendiğinde vermeyendir.

Allah taâla buyurdu:

— «Kendinizi tehlikeye atmayın.» (242)

Hz. Mukâtil (R.A.) şöyle dedi:

— Elleriniz ile mallarınızı tutmayın. Yani sadaka verin, yoksa helâk olursunuz, demektir.

Zekât şu kimselere farzdır:

1. Bâliğ, ergin olanlara,
2. Hür, azadlı olanlara,
3. Uslu, akıllı olanlara.

İkiyüz dirhemden beş dirhemini vermek gerektir. Bu gümüştür. Gerekli ihtiyaçlarından fazla ise bu miktarın, kırk dirhemde bir dirhemi verilmelidir.

Altın yirmi miskal olmayınca zekât verilmez. Yirmi miskalde yarım miskâl altın zekât verilir. (243)

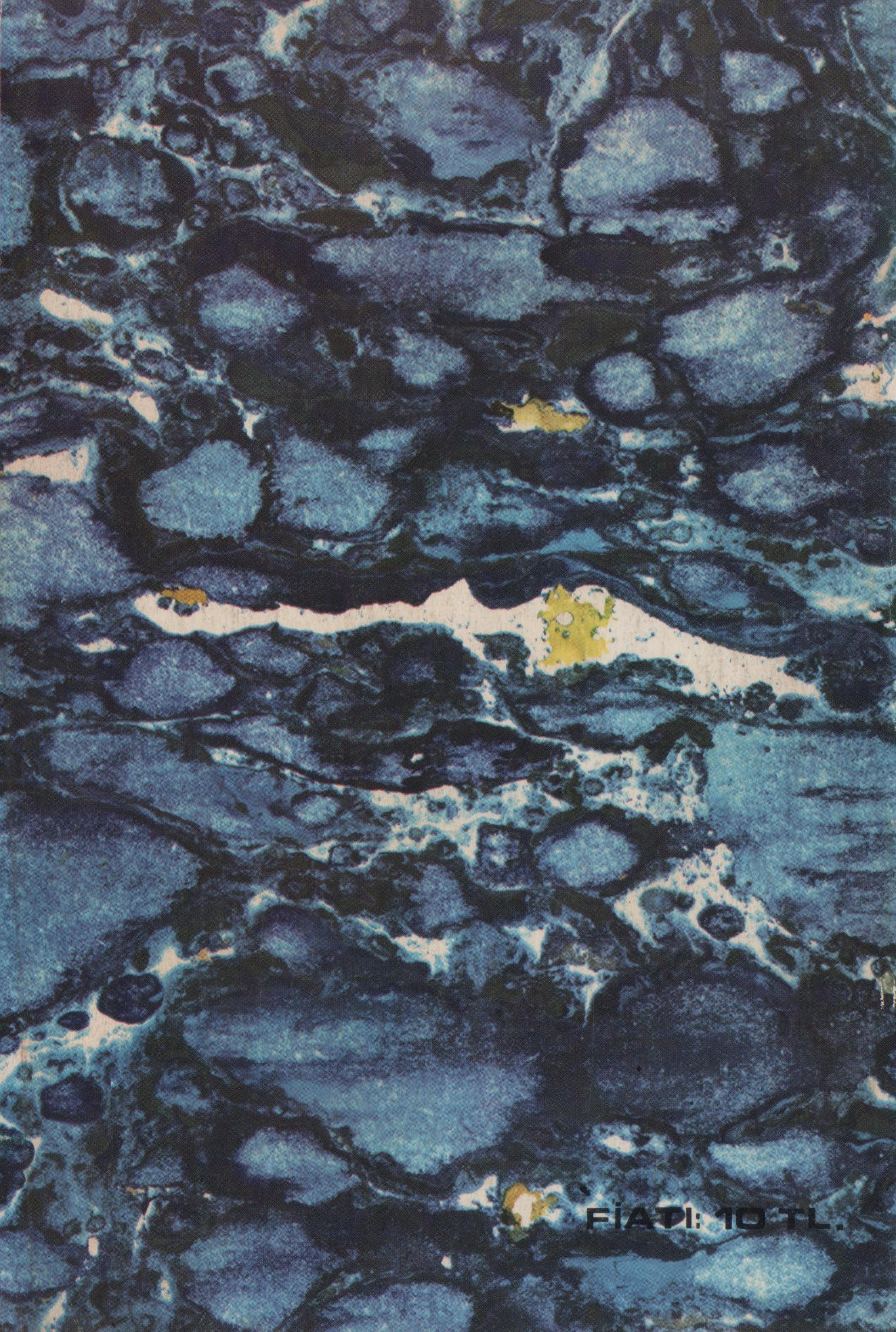
(242) Bakara Sûresi, âyet: 195.

(243) Zekâtta ölçü 20 miskal (96) gram altın, 200 dirhem (640) gr. gümüştür. Bunlar, gram değeri üzerinden, hesap edilerek verilir. Üzerinden bir yıl geçmesi şarttır. Nispet kırkta bir, yüzde ikibuçuktur.

Satış için olan ticâret malı kumaştan, üzerinden bir yıl geçtikten sonra, zekât vermek gerektir. Binek hayvanlara ve koşulara zekât yoktur. Deve, sığır ve koyunun zekâtları malûmdur. Zekât vermek gerektir.

Eğer bir kimse namaz kılsa, fakat zekât vermese kabûl edilmez. Zekât verse, namaz kılmasa zekâtı kabûl olmaz.

{ kutupyıldızı kitaplığı }
988

FİATI: 10 TL.